

İÇİNDEKİLER

BU SAYIDA

MAKALELER

**Rekabet Hukukunda
Muafiyet ve Birleşme/Devralma Kararlarının
Şarta Bağlanması**
Nazlı AKSOY
Hilmi BOLATOĞLU
Şahin YAVUZ

**Profesyonel Hizmet Faaliyetleri ve
Rekabet Hukuku Uygulamaları: Dünya Örnekleri**
Sezin ELÇİN

ULUSLARARASI GELİŞMELER

REKABET KURULU NİHAİ KARAR ÖZETLERİ
(01.01.2006-31.03.2006)

SEÇİLMİŞ KURUL KARARLARI

	<u>Karar Tarihi</u>	<u>Karar No</u>
PADOK Turizm Tanıtım A.Ş.	02.03.2006	06-16/189-49
Kastamonu Otobüs	09.02.2006	06-11/143-33
Eker Süt	09.03.2006	06-18/217-56
Daimler-EQT	02.03.2006	06-16/188-48

KEŞİNLEŞMİŞ DANIŞTAY KARARLARI LİSTESİ
(01.01.2006-31.03.2006)

SEÇİLMİŞ DANIŞTAY KARARLARI	<u>Esas No</u>	<u>Karar No</u>
	2005/1746	2005/4934
	2005/1727	2005/4935

DUYURU

BU SAYIDA...

Dergimizin bu sayısında iki makaleye yer vermekteyiz. Rekabet Kurumu uzmanlarından Nazlı AKSOY, Hilmi BOLATOĞLU ve Şahin YAVUZ tarafından kaleme alınan ilk makale “*Rekabet Hukukunda Muafiyet ve Birleşme/Devralma Kararlarının Şarta Bağlanması*” başlığını taşımaktadır. Önemli olması yanında oldukça güncel bir konuyu ele alan makale, hukuk sistemizde genel olarak şart ve yükümlülük kavramlarının ne anlama geldiğine değindikten sonra muafiyet ve menfi tespit kararları ile birleşme ve devralma kararlarının şarta ve/veya yükümlülüğe bağlanmasını ve hukuki sonuçlarını ayrı bölümler halinde Avrupa Topluluğu ve Türkiye uygulaması açısından incelemekte, uygulamada karşılaşılan sorunlara ve bunlara ilişkin çözüm önerilerine yer vermektedir.

Rekabet Uzmanı Sezin ELCİN, *Profesyonel Hizmet Faaliyetleri ve Rekabet Hukuku Uygulamaları : Dünya Örnekleri*, başlıklı makalesinde rekabet kurallarının avukatlık, noterlik ve mühendislik gibi profesyonel meslek faaliyetlerine uygulanışını AB, ABD ve diğer OECD ülkeleri kapsamında incelemiştir. Bu meslek gruplarına ilişkin rekabeti kısıtlayıcı regülasyonlar kapsamında “fiyat tespiti”, “tavsiye fiyat”, “reklam düzenlemeleri”, “giriş koşulları ve korunan haklar” ile “iş yapısına ilişkin düzenlemeler”e farklı ülke rekabet otoritelerinin ve AB Komisyonunun yaklaşımları üzerinde durulmuş, özellikle AB ve OECD ülkelerinde profesyonel hizmet faaliyetlerine rekabet kurallarının daha sıkı uygulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Profesyonel hizmet faaliyetlerinin diğer tüm mal ve hizmet faaliyetlerinden farklı olduğu ve bu faaliyetlerde rekabete yer olmadığı savının önemli ölçüde terk edildiği görüşü vurgulanmıştır.

Uluslararası gelişmeler bölümünde, bir dizi güncel konuda özet bilgiler sunuyoruz.

Dergimizin “*Seçilmiş Kararlar*” bölümünde ilk olarak PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. Ana Sözleşmesi ve bu sözleşmenin tarafları arasında imzalanan Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi’ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebine yönelik Kurul kararına yer verilmektedir. Kurul anılan sözleşmelerdeki rekabeti kısıtlayıcı hükümler

REKABET Dergisi

dolayısıyla menfi tespit verilemeyeceğine ve muafiyet şartlarının taşınmaması nedeniyle muafiyet tanınamayacağına hükmetmiştir. Bu kararın ardından muhtelif seyahat şirketlerinin Kastamonu merkezli şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında anlaşarak fiyat tespit etmek suretiyle Rakabet Kanunu'nu ihlal etmelerine üzerine açılan soruşturmaya ilişkin karara yer verilmektedir. Kararda ihlalin varlığı tespit edilerek ilgili teşebbüsler hakkında idai para cezası uygulanmıştır. Daha sonra iki ayrı devralma kararı okuyucunun bilgisine sunulmaktadır. Bu kararların özelliği (ilk makalede ele alınan) devir işlemlerinin şarta bağlanması konusuna ilişkin olmalarıdır. Söz konusu kararların ilki Eker Süt, diğeri Daimler-EQT hakkında alınmıştır.

Son bölümde ise, Akabe Madencilik ve Sanayi A.Ş. ile Özdörtler Gıda Temizlik Mad. ve Medikal Tic. Ve San. Ltd. Şti.'ye ilişkin Danıştay kararları yer almaktadır.

Dergimizin bu sayısının da ilgililer için önemli bir kaynak olacağına inanıyoruz.

Saygılarımızla...

REKABET HUKUKUNDA
MUAFİYET VE BİRLEŞME/DEVRALMA KARARLARININ
ŞARTA BAĞLANMASI

Nazlı AKSOY*
Hilmi BOLATOĞLU*
Şahin YAVUZ*

GİRİŞ

Mehaz Avrupa Topluluğu (Topluluk) rekabet hukuku sistemine paralel olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun¹ (Kanun)'da, rekabet kısıtlayıcı nitelikteki her türlü anlaşmanın² kural olarak yasaklandığı ancak aynı zamanda iktisadi etkinlik sağlayanlara ya da sağlayacağı varsayılanlara yönelik istisnaların³ yaratıldığı bir sistemi ifade eden muafiyet rejimi benimsenmiştir. Bu tür bir sistemde rekabeti kısıtlayıcı nitelikteki bazı anlaşmalar toplumsal refah üzerindeki olumsuz etkilerinden daha fazla olumlu etkileri olduğu (ya da olacağı) gerekçesiyle yasaklamadan muaf tutulmaktadır.

Muafiyet analizi Atlantik'in diğer yakasında rekabeti (ticareti) kısıtlayan anlaşmalar bakımından uygulanan *rule of reason* analizinden önemli bir farklılık içermektedir. Uygulanan hukuk sistemine bağlı olarak bu iki yaklaşımdan hangisinin daha iyi olduğu uzun süredir tartışılmaktadır. Topluluk ve Türkiye uygulamasında rekabeti kısıtlayıcı tüm anlaşmalar yasak kapsamına alınmakta ancak, belirli şartları taşıyanlar, yasaklayıcı hükmün uygulanmasından muaf tutulmaktadır. Bir anlaşmanın önce hukuka aykırı sayılması ancak daha sonra bu durumdan muaf tutulması anlaşmanın geçerliliği ve bağlayıcılığı noktasında tereddütlere yol açtığından eleştiriye açıktır. Hukuk sistemimizde, Kanuna aykırı sözleşmelerin batıl olduğu, yani baştan itibaren hüküm ve sonuç doğurmadığı ve ileride de geçerli hale gelmeyeceği kabul edildiğinden, Kanun'a aykırılık teşkil

* Rekabet Uzmanı. Bu çalışmadaki görüşler yazarlara ait olup, Rekabet Kurumu'nun resmi görüşünü yansıtmaz.

¹ 13.12.1994 tarihli, 22140 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

² Anlaşma ifadesi uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarını da kapsayacak şekilde kullanılmıştır.

³ Kavram için bkz. WHITE PAPER on Modernisation of The Rules Implementing Articles 85 and 86 of The EC Treaty, s. 9, para.11, bkz.

http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/wp_modern_en.pdf

REKABET Dergisi

etmekle birlikte muafiyetten yararlanan anlaşmaların hukuki niteliğinin açıklanması birtakım zorluklara neden olmaktadır.⁴ Antitröst uygulamaları yoğunlaşma analizinden farklı olarak temelde *ex post* denetime dayanmaktadır.⁵ Bir anlaşmanın rekabetçi ve anti rekabetçi etkilerinden hangisinin ağır basacağı değerlendirmesinin önceden (*ex ante*) yapılmasının güçlüğü ve iş yükü bakımından getireceği külfet, bildirim dayalı muafiyet sisteminin eleştiriye açık diğer noktaları olarak değerlendirilebilir.

Bildirim dayalı bir denetim sisteminde inceleme konusu işlemin (rekabeti kısıtlayıcı anlaşmalar, birleşme/devralmalar) gelecekteki olası etkileri göz önüne alınarak bir karar tesis edildiğinden ve verilen karar geleceğe etkili hüküm ve sonuçlar doğurduğundan, kararın birtakım şartlara ve/veya yükümlülüklerle bağlanması söz konusu olabilmektedir. Ancak bu şart ve yükümlülüklerin kararlar nasıl ilişkilendirileceği ya da şartın gerçekleşme(me)sinin veya yükümlülüğün yerine getirilmemesinin sonuçlarının ne olacağı da başlı başına tartışma konusudur.

Çalışmamızda, bildirim dayalı bir sistem içerisinde muafiyet kararları ile birleşme/devralma kararları bakımından şart ve yükümlülüğün ne olduğu, Kanun ve Rekabet Kurulu uygulamaları çerçevesinde bu kararlarda şart ve yükümlülük getirilmesinin mümkün olup olmadığı, getirilecek şart ve yükümlülüklerin niteliklerinin ve kapsamlarının ne şekilde belirlenmesi gerektiği ve hukuki sonuçları Topluluk ve Türkiye uygulaması açısından incelenecek ve uygulamada karşılaşılan sorunlar ve bunlara ilişkin çözüm önerileri tartışılacaktır. Bu çerçevede ilk olarak genel hukuk sistemimiz içindeki şart ve yükümlülük kavramlarına yer verilecek, daha sonra rekabet hukuku bakımından bu kavramların muafiyet ve birleşme/devralma kararlarında ne anlama geldiği ya da gelmesi gerektiği Rekabet Kurulu ve Avrupa Toplulukları Komisyonu (Komisyon) uygulamaları ışığında ayrı bölümler halinde ele alınacaktır.

A. TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE GENEL OLARAK ŞART ve YÜKÜMLÜLÜK KAVRAMLARI

Hukuki işlemin yapıldığı sırada varlığı bilinmeyen olayların dikkate alınarak, hukuki işlem üzerinde ileriye etkili sonuçlar doğmasını sağlamak “şart” kavramı ile mümkün olabilmektedir.⁶ Hukuki işlemin sonuçlarını doğurmasının

⁴ Bu konudaki tartışmalar için bkz. Aksoy, 2004, 36 vd.; Gürzumar, 2002, 7 vd.

⁵ Yoğunlaşmalar özellikleri gereği *ex ante* denetlenmeleri gerekmektedir. Gerçekleşmiş bir yoğunlaşma işleminin hakim durum yarattığı ve/veya rekabetin önemli derecede azalması sonucunu doğurduğu gerekçesiyle geriye dönülmesi yoğunlaşmaların neden olduğu yapısal önemli değişiklikler dolayısıyla çoğu zaman fiilen ya da hukuken mümkün olamamaktadır.

⁶ Sirmen, 1992, 1.

veya ortadan kalkmasının, gerçekleşmesine bağlı olduğu gelecekteki belirsiz olaya “şart” adı verilmektedir.⁷ Şart kavramı “vade” ve “süre”den farklıdır. Vade ya da sürenin ileride gerçekleşmesi kesinken; şart, gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belirsiz olan bir olayı ifade etmektedir. Yükümlülük ise, belirli bir davranışta bulunma zorunluluğunu içermektedir. Şart ile yükümlülük arasındaki en önemli fark, şartın gerçekleşmesi ile hukuki işlemin sonuç doğurması veya sonuçlarının ortadan kalkmasıdır. Buna karşılık yükümlülük, hukuki işlemin sonuçlarını doğurmasına veya ortadan kalkmasına doğrudan etki etmemektedir.⁸ Hukuki işlemin bağlandığı şartın türünün mutlaka açıkça belirlenmesi gerekmektedir, aksi takdirde işlemin hüküm ve sonuçları belirsiz olacaktır.⁹

Şart, erteleyici (taliki) ve bozucu (infisahi) şart olmak üzere ikiye ayrılabilir. Hukuki işlemin sonuçlarını meydana getirmesi gelecekteki belirsiz bir olayın gerçekleşmesine bağlı ise erteleyici şart söz konusudur.¹⁰ Buna karşılık, kurulmuş bir hukuki işlemin sonuçlarının ortadan kalkması, gelecekteki belirsiz bir olayın gerçekleşmesine bağlanmış ise bozucu şarta bağlı bir hukuki işlem söz konusu olur.¹¹

Erteleyici şarta bağlı hukuki işlem yapılmasından şartın gerçekleşmesine kadar askıda olduğundan, bu süre içerisinde hüküm ve sonuç doğurmamaktadır. Erteleyici şartın gerçekleşmesiyle işlem kesinleşir ve taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa, bu andan itibaren ileriye etkili olarak hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlar. Bozucu şarta bağlı hukuki işlemde ise, yapıldığı anda hüküm ve sonuç doğurmaya başlayan işlem, şartın gerçekleşmesiyle birlikte geleceğe etkili olmak üzere hüküm ve sonuçlarıyla birlikte kendiliğinden ortadan kalkacaktır.

⁷ Eren, 2006, 1115; Kılıçoğlu, 2007, 559.

⁸ Eren, 2006, 1118.

⁹ “..hukuki işlemin sonuçlarını şüpheli bir olguya bağlayan kaydın kendisi kadar, onun hukuki sonuçlar üzerindeki etkisinin geciktirici veya bozucu olması da sübjektif bakımdan işlemin esaslı noktalarındandır.” (Sirmen, 1992, 61).

¹⁰ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, 1993, 330; Eren, 2006, 1124; Sirmen, 1992, 53; Kılıçoğlu, 2007, 562. Erteleyici şart, Borçlar Kanunu’nun 149. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, “Bir sözleşmenin mevzuunu teşkil eden borcun mevcudiyeti, meşuk bir hadisenin tahakkukuna talik edilmiş ise o sözleşme şarta bağlı sözleşme olur.”

¹¹ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, 1993, 330; Eren, 1125; Sirmen, 54; Kılıçoğlu, 2007, 563. Bozucu şart, Borçlar Kanunu’nun 152. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, “İnfisahi meşuk bir hadisenin tahakkukuna talik edilen sözleşme, şartın tahakkuku anından itibaren hüküm ifade etmez.”

B. MENFİ TESPİT/MUAFİYET KARARLARINDA ŞART ve YÜKÜMLÜLÜK

B.1. Menfi Tespit/Muafiyet Kararlarının Şart ve Yükümlülüğe Bağlanması

Kanun'un 8. maddesine göre teşebbüsler arası anlaşmalar için, bunların rekabeti kısıtlayıcı olmadıklarına dair bir menfi tespit belgesi alınabilmektedir. Türk hukukuna "menfi tespit" olarak aktarılan "*negative clearance*" uygulaması, mehzaz Roma Antlaşması (Avrupa Topluluğu Antlaşması, kısaca R.A.)'nda öngörülmeven fakat mülga 17/62 sayılı Konsey Tüzüğü¹² ile getirilmiş olan bir düzenlemedir.¹³ Literatürde, menfi tespit kararının ilgili teşebbüslere tam bir hukuki koruma sağlamadığının ifade edildiği görülmektedir.¹⁴

17/62 sayılı Tüzük'te şart ve yükümlülüğün ancak muafiyet kararlarına eklenebileceği öngörülmüştür.¹⁵ Bu çerçevede, Topluluk hukukunda menfi tespit kararlarının şarta bağlanması mümkün değildir.¹⁶ Türkiye uygulamasında ise, 17/62 sayılı Tüzüğün menfi tespite ilişkin düzenlemesinin Kanun'un 8/1. maddesi ile birleşme/devralmaları da kapsayacak şekilde ithal edildiği görülmektedir. Bundan daha önemli olarak 17/62 sayılı Tüzüğün münhasıran muafiyet kararları için düzenlenmiş bulunan geri alma prosedürü¹⁷, isabetsiz bir şekilde Kanun'un menfi tespite ilişkin 8/2. maddesine uyarlanmıştır.¹⁸ Bu düzenlemeler esas alınarak menfi tespit kararlarının şart veya yükümlülüğe bağlanabileceği sonucuna varmak kanımızca doğru bir yaklaşım olmayacaktır.¹⁹

Bir durum tespiti niteliğinde olan menfi tespit kararı, kurucu değil açıklayıcı bir işlem olması nedeniyle geçersiz bir işleme geçerlilik kazandırma ve taraf için bir hak doğurma gibi bir etkiye sahip değildir. Menfi tespit kararını o andaki durumun bir fotoğrafı gibi algılamak gereklidir. Bu açıdan bir başvurunun yapıldığı andaki mevcut durum ve bilgiler çerçevesinde alınması gereken menfi

¹² COUNCIL REGULATION (EC) No 17 First implementing Articles 85 and 86 of the Treaty (17/62 sayılı Tüzük), OJEC 21.2.1962, No.013 (17/62 sayılı Tüzük)

¹³ 17/62 sayılı Tüzük, m.2

¹⁴ Bkz. Kerse, 1998 247; Smith, 2001, 144; Whish, 2001, 230

¹⁵ 17/62 sayılı Tüzük, m.8/1.

¹⁶ Blanco, 1996, 259

¹⁷ 17/62 sayılı Tüzük, m.8/3.

¹⁸ Buna ek olarak, Kanun'un 8. maddesinde geri almaya kadar geçecek sürede cezai sorumluluk ortadan kaldırılarak menfi tespit kararına mehzazda sağlanmamış bir özellik eklenmiş, menfi tespit kavramı, geri almayı düzenleyen 13. maddesinin başlığına eklenerek menfi tespit kararlarının geri alma prosedürüne konu olması sağlanarak bu iki tür karar arasındaki nitelik farkı tamamen ortadan kaldırılmıştır.

¹⁹ Bkz. Bolatoğlu, 2004, 30

tespit kararının o durumun değiştirilmesi ya da belirli ihtimallerin gerçekleşmesine bağlı olarak verilmesi isabetli değildir.

Menfi tespit kararının verilmesini sözleşmenin değiştirilmesi şartına bağlamak aslında mevcut durumda menfi tespit verilemeyeceği ve dolayısıyla da talebin reddedildiği anlamına gelmektedir. Menfi tespit kararının hangi durumda geçersiz olacağına dair bir şart (bozucu şart) ise çok daha anlamsız olmaktadır. Çünkü bu tür bir şart, bir teşebbüsün Kanun'u nasıl ihlal edebileceğinin tarifi anlamına gelecektir. Kanun'un nasıl ihlal edilebileceğini belirtmek uygulama açısından yanlış olacağı gibi Kanun'un ilgili maddelerinin modern iş hayatında çok farklı yollarla ihlal edilebileceği de bir gerçektir. Bu itibarla, mehaza da uygun olarak, menfi tespit kararlarının şarta bağlanamayacağı kabul edilmeli, şart ve yükümlülük kavramları, yalnızca muafiyet ile ilişkilendirilmelidir.²⁰

Türkiye uygulamasında muafiyet, mehaza uygun biçimde bireysel²¹ olarak veya belirli tip anlaşmalar bakımından grup²² halinde tanınabilmektedir. Türkiye'de uygulanan sistemi ele almadan önce mehaz hukukun son dönemde geçirdiği önemli değişiklikleri hatırlamakta yarar bulunmaktadır.

Avrupa Topluluğu, 1 Mayıs 2004 tarihinde yürürlüğe giren ve R.A.'nın 81. ve 82. maddelerinin uygulanmasına yönelik usul kurallarını düzenleyen 1/2003 sayılı Tüzük²³ ile o tarihe kadar yürürlükte olan 17/62 sayılı Tüzüğü

²⁰ Konuyu çarpıcı bir örnekle pekiştirmek gerekirse; yaptığı kazadan dolayı arabasının tamponunda hasar bulunduğu halde trafik polisinden "hasarsızlık belgesi" isteyen bir sürücüye "tamponun değiştirilmesi kaydıyla araca hasarsızlık belgesi verilmesine" şeklinde bir belge verilmesi anlamsızdır. Araç o anda hasarlıdır ya da değildir. Sürücüye "tamponu değiştirmeniz kaydıyla" denmesi, "şu anda hasarsızlık belgesi alamazsınız" anlamına gelmektedir. Şayet araçta hasar yoksa, hasarsızlık belgesi verirken aracın sürücüsüne "şunları yaparsanız araç hasarsız kalmaya devam eder" demenin imkansız ve gereksiz olduğu da izahtan varestedir (bozucu şart durumu).

²¹ Kanun mehaza birebir paralel bir düzenlemeye yer vererek;

- Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
- Tüketicinin bundan yarar sağlaması,
- İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
- Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması,

şartlarını bir arada sağlayan anlaşmaları (uyumlu eylemleri ve teşebbüs birliği kararlarını) Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından (yasaklamadan) muaf tutmaktadır.

²² "Kurul, birinci fıkrada gösterilen şartların [muafiyet şartları] gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabilir." (bkz. Kanun, m.5/3)

²³ COUNCIL REGULATION (EC) No 1/2003 of 16 December 2002 on the implementation of the rules on competition laid down in Articles 81 and 82 of the Treaty (1/2003 sayılı Tüzük), OJEC 4.1.2003, L 1/1.

REKABET Dergisi

yürürlükten kaldırarak muafiyet rejiminde yeni uygulama kuralları getirmiştir. Komisyon'un muafiyet açısından inceleme ve karar vermeye ilişkin münhasır yetkisini kaldırarak üye devletlerin ulusal otoriteleri ve mahkemelerini de sistem içine alan yeni rejim, bazı önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir:

- Bildirim sistemi kaldırılmıştır. Artık teşebbüsler bireysel muafiyet talebinde bulunamamakta, anlaşmalarının rekabet kurallarıyla uyumluluğunu inceleme ve değerlendirme yükünü taşımaktadırlar.
- 81. madde kapsamında olup 81/3. maddedeki koşulları (muafiyet koşullarını) taşıyan anlaşmalar kendiliğinden hukuka uygun sayılmaktadır. Bu konuda önceden verilmiş bir karara (Komisyon, ulusal rekabet otoritesi ya da mahkeme kararı gibi) gerek bulunmamaktadır.²⁴ Diğer bir ifadeyle daha önce münhasıran Komisyon tarafından yapılan *ex ante* denetimden, Komisyon yanında ulusal otoriteleri de yetkilendiren *ex post* denetime geçilmiştir.
- Roma Antlaşması'nın 81/1. ve 82. maddeleri gibi 81/3. maddesi de doğrudan uygulanır hale getirildiğinden ulusal rekabet otoriteleri ya da mahkemeler de 81/3. maddenin (muafiyet) uygulamasını kendiliğinden gözetebilmektedir. Bu durum, Komisyon ve ulusal rekabet otoriteleri arasında eskiye oranla daha büyük ölçüde işbirliği ve koordinasyon ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.
- Menfi tespit uygulamasına son verilmiştir

Türkiye uygulamasında 2005 yılında 5388 sayılı Kanun²⁵ ile 5. maddede yapılan değişikliğe kadar ancak teşebbüslerin başvurusu (talebi) üzerine muafiyet değerlendirmesi yapabilen Rekabet Kurulu bu değerlendirmeyi artık resen de yapabilmektedir. Bu doğrultuda Rekabet Kurulu, Kanun'un 5. maddesinde belirtilen şartların tamamının varlığı halinde teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının aynı Kanun'un yasaklayıcı 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilmektedir. Bildirim yükümlülüğünü kaldırın yasa değişikliğine rağmen, ihtiyari de olsa bildirim imkanı devam etmekte ve Rekabet Kurulu bireysel muafiyet verme konusunda tek yetkili organ olmaya devam etmektedir.²⁶ Bu çerçevede, rekabeti sınırlayıcı bir anlaşmanın Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulması (ihtiyari bildirim üzerine *ex ante* veya bir inceleme çerçevesinde *ex post*) ancak Rekabet Kurulu kararı ile mümkün olabilmektedir. Bir anlaşmanın Kanun'un 4.

²⁴ "Agreements, decisions and concerted practices caught by Article 81(1) of the Treaty which satisfy the conditions of Article 81(3) of the Treaty shall not be prohibited, no prior decision to that effect being required" bkz. 1/2003 sayılı Tüzük, m.1/2.

²⁵ 13.7.2005 tarihli, 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

²⁶ Aynı yönde görüş için bkz. Erdem, 2006, 48.

madde hükümlerinden muafiyeti kendiliğinden oluşmadığı ya da sonuç doğurmadığı gibi bir başka organın örneğin bir mahkemenin de bu konuda karar verme yetkisi bulunmamaktadır.

Alınacak muafiyet kararı ile şart ve yükümlülük arasındaki bağın nasıl kurulacağı hususunda da Topluluk düzenlemeleriyle bir paralellik bulunmamaktadır. Kanun'un 5/2. maddesi, "...muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabilir" hükmündedir. Maddenin devamında, muafiyetin koşula bağlandığı durumlarda, muafiyetin koşulun gerçekleştiği tarihten itibaren geçerli olacağı açıklanmıştır. Oysa Topluluk'ta bireysel muafiyet kararlarının verilebildiği dönemde geçerli olan 17/62 sayılı Tüzüğün 8/1. maddesi muafiyet kararının belirli bir süre için verilebileceği ve şartların ve yükümlülüklerin bu karara ayrıca eklenebileceği şeklinde bir düzenlemeyi içermektedir.²⁷ Başka bir deyişle, Türk mevzuatındaki gibi muafiyet kararı belirli şartların yerine getirilmesine (erteleyici şarta) bağlanmamakta, muafiyet verilmekte, getirilen şartlar ve/veya yükümlülükler ise verilen muafiyet kararının devamına ilişkin olmaktadır. Yürürlüğe girmiş olan muafiyet kararına bu şekilde getirilen ve gerçekleşmesi halinde muafiyetin ortadan kalkmasına neden olan bu tür şartlar, yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda "erteleyici" değil "bozucu" niteliktedir. Bu durumda muafiyet kararı bozucu şart gerçekleşene kadar ya da karara eklenen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi üzerine Komisyon'un muafiyeti geri alma kararına kadar geçerli olmaktadır.

B.2. Topluluk ve Rekabet Kurulu Uygulamaları

Topluluk uygulamasında bildirim sisteminin ortadan kaldırılmasıyla başvuru yoluyla menfi tespit ve bireysel muafiyet alınması uygulamasına da son verilmiştir.²⁸ Bu bağlamda *en ante* denetimden *ex post* denetime geçildiğinden bireysel muafiyetin şarta veya yükümlülüğe bağlanması ya da bireysel muafiyet kararlarının geri alınması gibi bir durum artık söz konusu değildir. Ancak o tarihe kadar yürürlükte olan 17/62 sayılı Tüzük ile 81. madde kapsamındaki anlaşmaların menfi tespit veya bireysel muafiyet için bildirimini söz konusu olduğundan, Komisyon'un bireysel muafiyeti hangi şart veya yükümlülüklerle

²⁷ "A decision in application of Article 85(3) of the Treaty shall be issued for a specified period and conditions and obligations may be attached thereto" bkz 17/62 sayılı Tüzük, m.8/1.

²⁸ O tarihe kadar 17/62 sayılı Tüzük m.2, 4 ve 5 uyarınca Komisyon'a yapılan muafiyet/menfi tespit başvuruları da hükümsüz kalmıştır (bkz. 1/2003 sayılı Tüzük, m.34/1). Diğer yandan Topluluk kamu yararı söz konusu olduğunda, Komisyon re'sen m. 81/3'deki muafiyet koşullarının sağlanması veya m. 81/1'in karşılanmaması gerekçesiyle bir anlaşmaya m. 81'in uygulanmayacağına karar verebilmektedir (bkz. 1/2003 sayılı Tüzük, m.10)

REKABET Dergisi

bağladığı ya da şart ve yükümlülük kavramlarını nasıl yorumladığının ortaya konulması, Kanun'un 5. maddesinin uygulama düzlemine de ışık tutacaktır.

Yukarıda değinildiği üzere, Türkiye uygulaması bakımından Kanun'da değişiklik yapan 5388 sayılı Kanun'a göre rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaların bildirim zorunluluğunun kaldırılmasına rağmen grup muafiyeti ya da bireysel muafiyet verme yetkisi hala yalnızca Rekabet Kurulu'nda bulunmaktadır. Dolayısıyla Rekabet Kurulu alacağı bireysel muafiyet konusundaki kararına gerekiyorsa bazı şart ve yükümlülükler ekleyebilecektir.

Kanun'un 5/2. maddesi gibi 17/62 sayılı Tüzük'ün 8/1. maddesi de şart ve yükümlülük kavramlarının her ikisine de atıf yapmaktadır; ancak bu kavramlar arasındaki fark ne Komisyon ne de Topluluk mahkemeleri tarafından açıkça ortaya konulmuş değildir. Kerse'ye göre şart, yerine getirilmesi muafiyete bağlı olan herhangi bir şeydir; şartın ihlali ya da yerine getirilememesi muafiyetin kendiliğinden sona ermesine neden olmakta ve anlaşmanın m. 81/2 çerçevesinde hükümsüzlüğü sonucunu doğurmaktadır.²⁹ Bu durumun aksine, bir yükümlülüğün yerine getirilmemesi ise muafiyetin geçerliliğinden bağımsızdır. Bu bağlamda yükümlülük, verilen muafiyet kararından ayrıştırılabilecek ve bir şeyin yapılması ya da yapılmaması şeklinde tek başına değerlendirilebilecek nitelikte olmasına rağmen, şartlar muafiyet kararından ayrılmaz niteliktedir.³⁰ Muafiyetin geri alınmasını düzenleyen 17/62 sayılı Tüzük'ün 8/3(b) maddesi karara bağlanan bir yükümlülüğün ihlalinden söz etmiş ancak, şart ifadesine yer vermemiştir. Bu düzenleme, muafiyet kararına bağlanan bir yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda ancak Komisyon'un alacağı bağımsız bir karar ile muafiyete son verebileceğini, buna karşılık şartın kendiliğinden sonuç doğurması nedeniyle ayrı bir geri alma kararına ihtiyaç bulunmadığını ortaya koymaktadır. Bu çerçevede muafiyet kararına bağlanan bir yükümlülüğün kasıtlı olarak veya ihmal sonucu ihlal edilmesi, ilgili teşebbüs(ler) hakkında cezai müeyyide uygulanabilmesine yol açmakla birlikte, böylesi bir ihlal muafiyetin kendiliğinden ortadan kalkmasına ve anlaşmanın geçersizliğine neden olmamaktadır. Oysa muafiyet bir şarta bağlanmışsa ancak o şart altında geçerlidir ve varlığı doğrudan o şartın yerine getirilmesine bağlıdır.³¹

Topluluk uygulamasında Komisyon tarafından getirilen şart ve yükümlülükler 81. madde sınırları dahilinde ve özellikle m. 81/3'ün amaçları doğrultusunda ve muafiyetin etkin denetimini sağlamaya yöneliktir. Bu kapsamda örneğin muafiyet süresi boyunca bazı bilgilerin sağlanması yükümlülüğü

²⁹ Kerse, 1998, 252

³⁰ Larouche, 2000, 309.

³¹ Aynı görüşler doğrultusunda bkz. Whish, 2005, 166-167.

getirilebilmektedir; bu halde, bilginin ilgili ürün pazarındaki rekabetle ilgili olması ve bilginin değeri ile teşebbüsün katlandığı külfetin orantılı olması gerekmektedir.³² Komisyon telekomünikasyon alanında, örneğin “*gizli bilgilerin taşıyıcı hizmeti veren şirketler ve ortak girişim/ana teşebbüsler arasında değiştirilmemesini*”, “*ayrımçı olmayan, maliyet tabanlı ve şeffaf arabağlantıyı*” ve “*rezerve edilmiş hizmetlerden veya ana teşebbüslerin hakim durumda olduğu hizmetlerden çapraz sübvansiyon yapılmamasını*” şart olarak; “*hesap tutmayı*”, “*ortak girişimin yıllık denetimini*” ve “*Komisyon yetkililerinin yerinde inceleme yapmalarına ve kayıtları incelemelerine Komisyon kararı olmaksızın izin vermeyi*” ise yükümlülük olarak getirmiştir.³³

Türk rekabet hukukunda şart veya yükümlülüğün nasıl yorumlandığına ilişkin Rekabet Kurulu kararlarına bakıldığında, Kurul’un bugüne kadar önüne gelen muafiyet/menfi tespit incelemelerinin tamamına yakınında şart kavramını sözleşmelerdeki bazı hükümlerin değiştirilmesi ve tayin edilen bir süre içerisinde bu değişikliğin yapılarak Kurum’a tevsik edilmesi şeklinde yorumladığı görülmektedir.³⁴ Örneğin, Rekabet Kurulu’nun 06.06.2002 tarihli, 02-36/392-162 sayılı *Temsa Termo Kararı*’nda;

“[...]

a) sözleşmenin; ... 9. maddesinin (e) bendinin çıkarılması veya eşdeğer kalitedeki yedek parçaların kullanılabilmesine imkan tanınacak şekilde düzeltilmesi,

b) ... 11. maddenin (j) fıkrası ile 33. maddenin sözleşmeden çıkarılması, koşuluyla ve anlaşmanın imza tarihi olan 4.8.2000 tarihinden itibaren 5 yıl süre ile, 4054 sayılı *Rekabetin Korunması Hakkında Kanun*’un 5. maddesi uyarınca bireysel muafiyet tanınmasına;

2) a) bu koşulların yerine getirilmesi için kararın tebliğinden itibaren ilgili taraflara 60 gün süre verilmesine ve bu süre içerisinde, öngörülen düzeltmelerin yapıldığına dair belgelerin Kurum’a sunulmasına,

³² Kerse, 1998, 252vd.

³³ Larouche, 2000, 310-311.

³⁴ Örnek Rekabet Kurulu kararları için bkz. 26.05.2006 tarihli, 06-36/460-122 sayılı *Metalfrío Solutions/Serkan Güleç Kararı*; 15.08.2005 tarihli, 05-51/751-202 sayılı *As-San/İntek Kararı*; 06.05.2005 tarihli, 05-31/399-99 sayılı *VDF/GMA Kararı*; 07.04.2005 tarihli, 05-22/264-73 sayılı *Karel Kararı*; 29.07.2004 tarihli, 04-49/657-163 sayılı *KVK Kararı*; 15.04.2004 tarihli, 04-26/286-64 sayılı *Starbucks Kararı*; 30.10.2003 tarihli, 03-70/854-370 sayılı *Jantas Jant Kararı*; 17.07.2003 tarihli 03-51/576-252 sayılı *Reklamcılar Derneği Kararı*; 17.06.2003 tarihli, 03-43/489-211 sayılı *MAİS Kararı*; 06.02.2003 tarihli, 03-08/92-38 sayılı *TEBA ISK/DIL/DENV Kararı*; 05.12.2000 tarihli, 00-48/506-274 sayılı *Temsa Otomotiv Kararı*.

REKABET Dergisi

b) aksi takdirde 4054 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca sözleşmenin geçersiz olacağına, Kurul'ca öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma açılacağına ve Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağına taraflara bildirilmesine...”

ifadelerine yer verilmiştir.

Menfi tespit kararının şarta bağlanamayacağına ilişkin yukarıdaki açıklamalarımız bir tarafa bırakılacak olursa, 15.04.2004 tarihli, 04-26/287-65 sayılı *Otomotiv Distribütörleri Derneği Kararı*'nda yer alan “...Dernek tarafından gelecekte de bilgilerin toplanması, yayımlanması ve dağıtılması aşamalarında rekabetçi pazar yapısının oluşturulmasını engelleyebilecek nitelikteki bilgi ve verilerin değişimine sebep olunmaması kaydıyla..” ve 20.11.2001 tarihli, 01-56/556-132 sayılı *MAİS Kararı*'nda yer alan, “...ikinci el otomobil garantisi uygulamasına katılımın gönüllü olduğunun yetkili satıcılara duyurulması şartıyla” ifadelerinin teknik anlamda şart tanımına uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Bugüne kadarki Rekabet Kurulu kararlarında şart ve yükümlülük ayırımının net olarak ortaya konulmadığı ve yükümlülük olarak nitelendirilebilecek unsurların şart veya koşul olarak adlandırıldığı ve daha önemlisi sözleşme hükümlerinin değiştirilmesinin erteleyici şart olarak getirildiği görülmektedir.

B.3. Değerlendirme ve Öneriler

Yukarıdaki açıklamalarımızda yer verildiği üzere, şart ve yükümlülük kavramları arasındaki en önemli fark, şartın hukuki işlemin sonuç doğurmasına veya sonuçlarının ortadan kalkmasına doğrudan etki etmesidir. Erteleyici şarta bağlanmış bir hukuki işlem, ancak şartın gerçekleşmesi durumunda sonuç doğurmaya başlayacak, bozucu şarta bağlanmış bir hukuki işlem ise, şartın gerçekleşmesi durumunda kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Bu durumlarda, şartın gerçekleşmesinin en önemli sonucu, işlemin sonuç doğurmasına doğrudan, başka bir karara ihtiyaç duyulmaksızın etki etmesidir. Yükümlülük ise, şarttan farklı olarak işlemin sonuç doğurmasına doğrudan etki etmemektedir. Yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda, verilecek idari para cezasının yanı sıra, alınacak bir karar ile işlem ortadan kaldırılabilir. Kurul kararlarında da, muafiyetin şarta veya yükümlülüğe bağlanması bu açıdan önem kazanmaktadır. Kararı verecek olan irade, getirdiği koşulun şart mı yoksa yükümlülük mü olduğunu açık bir şekilde belirlemeli ve kararında bunun hukuki sonuçlarının neler olacağını ifade etmelidir.

Muafiyetin erteleyici şarta bağlı olarak verilebilmesine imkan tanıyan Kanun'un 5. maddesinin uygulanmasından, yaratacağı hukuki belirsizlik nedeniyle olabildiğince kaçınmak gerekmektedir. Erteleyici şarta bağlı muafiyet uygulaması, koşul yerine getirilene kadar anlaşmanın ya da muafiyetin geçerli olup olmadığı veya anlaşmanın uygulanmasına geçilip geçilemeyeceği gibi tartışmalı hususları da beraberinde getirecektir. Bunun yerine Topluluk uygulamasına da paralel olarak, muafiyetin erteleyici değil, bozucu şarta bağlanması esası benimsenmelidir.

Kanun'un 5. maddesinin muafiyetin açıkça erteleyici şarta bağlanmasına ilişkin bir düzenlemeyi içerdiği göz önüne alındığında, muafiyet kararlarında bozucu şart uygulamasının yasal dayanağının mevcut olup olmadığı sorusu akla gelebilecektir. Kanun'da bu duruma ilişkin açık bir yetki olmamakla birlikte Kurul'un muafiyet verme yetkisinin, vermiş olduğu muafiyetin hangi (bozucu) şartlar çerçevesinde geçerli olacağını belirleme yetkisini de içerdiği kabul edilmelidir. Kanun'da bu konuda açık bir düzenlemeye gidilmemiş olması bir eksiklik olarak değerlendirilmemektedir. Buna rağmen olası bir Kanun değişikliğinde söz konusu maddede "*muafiyet bozucu şarta bağlanabilir ve/veya muafiyet kararı ile birtakım yükümlülükler getirilebilir*" şeklinde bir ifadeye yer verilmesi açıklık sağlanması bakımından yararlı olacaktır. Bunun yanı sıra herhangi bir tereddüde yer vermemek amacıyla şartın veya yükümlülüğün kapsamının ve yerine getirilmemesi halinde ne gibi hukuki sonuçlar doğacağı Kurul kararlarında açık bir şekilde ifade edilmesi gerekmektedir.

Muafiyetin ve menfi tespit kararlarının geri alınmasını düzenleyen m. 13/b'de "*Karara bağlanan şartların veya yükümlülüklerin yerine getirilmemesi*" geri alma hallerinden biri olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle Avrupa Topluluğu'ndan farklı olarak yalnızca yükümlülükte değil şart getirilmesi halinde de, ancak Rekabet Kurulu'nun alacağı ayrı bir kararla muafiyete son verilebileceği öngörülmüştür. Aslında şartın gerçekleşmesi halinde muafiyetin ancak ayrı bir Kurul kararı ile geri alınabilmesi hem muafiyetin şarta bağlanması mantığına hem de Topluluk düzenlemelerine aykırı düşmektedir. Yukarıda belirtildiği üzere, muafiyetin şarta bağlanması durumunda, şartın gerçekleşmesi başka bir karara gerek olmaksızın doğrudan muafiyetin geçerliliğine etki etmektedir. Dolayısıyla Kurul'un bir geri alma kararına ihtiyaç bulunmamaktadır. Bu durumda Kanun'un 13/b maddesinde bahsedilen geri alma kararının şartın değil yükümlülüğün yerine getirilmemesiyle ilişkili olarak yorumlanması gerekmektedir. Daha önemlisi, Kanun'un muafiyetin ancak şartın gerçekleşmesiyle hüküm ve sonuç doğuracağını öngören 5. maddesi ile şartın yerine getirilmemesini bir geri alma nedeni sayan 13/b maddesi arasında açık bir çelişki bulunmaktadır.

REKABET Dergisi

Diğer yandan Kanun'un para cezalarına ilişkin 16/d maddesinde yer alan “*Bu Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca kurulun verdiği muafiyet kararlarındaki yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde...*” ifadesi mevzuata paralel bir yol izlemiştir. Yani, kanun koyucu şarta atıf yapmayarak sadece yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde cezai müeyyidenin söz konusu olacağını belirtmektedir. Kurul, yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde alacağı bir karar ile muafiyeti geri alabilmenin ötesinde ilgili teşebbüsler hakkında para cezası da uygulayabilmektedir. Bu durum muafiyetin şarta bağlanması halinde Kurul'un bir geri alma kararına ihtiyaç bulunmadığı yönündeki değerlendirmemizi desteklemektedir.

Sözleşme hükümlerinin değiştirilmesi de dahil şart ve yükümlülüklerin hangi usul çerçevesinde getirileceği cevap bekleyen diğer bir sorudur. Kurul'un mevcut uygulamalarında görülen, sözleşmenin bazı maddelerinin değiştirilmesine ilişkin önerilerin hukuki anlamda “şart” niteliğinde olmadığı açıktır. Çünkü bir hukuki işlemin, o hukuki işlemin değiştirilmesi şartına bağlanması mümkün değildir. Bu durum başvurunun reddi anlamına gelmektedir. Kurul'un mevcut uygulamasındaki hususlar “şart” kavramının dışında sayıldığına göre, 5. madde anlamındaki şart kavramından ne anlaşılması gerektiği sorusu cevaplanmalıdır.

Belirlenecek şartlar kuşkusuz somut olayın özelliklerine göre farklılık arz edecektir. Üzerinde dikkatle durulması gereken husus, Kurul'un belirleyeceği şartların muafiyetin sonuç doğurmasına doğrudan etki edecek önemde olacağı bilinciyle getirilmiş olması gerekliliğidir. Esasen Kurul, sözleşmeyi önüne gelen şekliyle incelemek ve o haliyle muafiyet alıp alamayacağı yönünde bir değerlendirme yapmakla yükümlüdür. Yapılan değerlendirme sonucunda alınacak karar, muafiyet verilmesi ya da verilmemesi şeklinde olabilecektir. “*Sözleşmenin bazı hükümlerinin değiştirilmesi halinde muafiyet verilebileceği*” şeklindeki bir yaklaşım, anlaşmanın mevcut haliyle muafiyet alamayacağı anlamına gelmektedir. Bu durumda muafiyet başvurusunda bulunan taraf, anlaşmanın muafiyet almasına engel olan hususları gözden geçirerek yeni bir başvuruda bulunabilir. Bu uygulamanın pratik olmayacağı düşünüldüğünde, Kurul'un muafiyeti reddetmesinden önce, mevcut anlaşmanın muafiyet almasının önündeki engellerin anlatıldığı ve anlaşmada birtakım değişikliklerin yapılması gerektiğinin önerildiği bir müzakere sisteminin getirilmesi yararlı olacaktır.

Topluluk uygulamasında, özellikle etkileri yönüyle geniş kapsamlı olanlar bakımından şart ve yükümlülük getirilmeden önce ya da bildirim konusu sözleşme hükümlerinin değiştirilmesi istendiğinde teşebbüsler bilgilendirilmekte ve görüşleri müzakere edilmektedir. Müzakere sürecinde Komisyon ile bildirim sahipleri arasında yapılan görüşmelerin veya muvafakatin ayrıntıları konusunda fazla bir

bilgi olmasa da, süreç idari bir nitelik arz etmektedir.³⁵ Kanun bu konuda özel bir düzenleme öngörmemiş olsa da, kanımızca benzer bir uygulamanın benimsenmesine engel de teşkil etmemektedir.

Böyle bir müzakere sisteminin Rekabet Kurulu eliyle yürütülmesi, Rekabet Kurulu'nun görüşünü aldığı kararlar çerçevesinde oluşturabilmesi ve duyurması nedeniyle işin doğası gereği oldukça güç görünmektedir. Bunun yerine muafiyet başvurusu yapan teşebbüsler ile görüşmeler idare eliyle yapılabilir. İdare bu görüşmeleri bir Kurul kararına dayalı olarak yürütebileceği gibi böyle bir karar olmaksızın da yapabilecektir. Bu yönde benimsenecek müzakere sisteminde, şu ana kadar Kurul kararlarıyla yapılan ve muafiyetin verilmesi bakımından şart olarak yorumlanan sözleşme şartlarının değiştirilmesi Kurul kararıyla değil fakat görüşmeler yoluyla sağlanacaktır.

Müzakere sitemine ilişkin ilk alternatifte, nihai karar aşamasına kadar dosya Kurul'un önüne getirilmeksizin, Kurul'un bu alandaki düzenlemeleri ve içtihatları dikkate alınarak bildirim sahipleri ile bildirim konu anlaşma müzakere edilecek ve bu müzakere sonucunda üzerinde uzlaşılan anlaşma metninin nihai hali raportör görüşleri ile beraber Kurul'un değerlendirmesine sunulacaktır. Kurul'un bu aşamada verdiği karar nihai karar olacak ve gerekçelendirilecektir. Yine nihai karara gerekirse belirli şart veya yükümlülükler de eklenebilecektir. Ancak bu alternatifte, müzakereyi yürütecek idare ile Kurul arasında ortaya çıkabilecek görüş ayrılıklarının hukuki belirsizliğe yol açma riski bulunmaktadır.

Kanımızca daha uygun olan ikinci alternatifte ise, başvuru üzerine hazırlanacak ve raportörlerin konuya ilişkin görüşünü içeren rapor Kurul'da değerlendirilecek ve eğer Kurul anlaşmanın mevcut haliyle muafiyet alamayacağı ancak bazı değişikliklerin yapılması durumunda muafiyetten yararlanabileceğine ya da belirli şart ve/veya yükümlülükler getirilmesine dair öneriye katılırsa anlaşmanın değiştirilmesi ve taraflarla bu çerçevede görüşme yapılabilmesi için alacağı bir ara karar ile idareye yetki verecektir. Bildirim sahipleri ile idare arasında Kurul'un çizdiği çerçevede yapılan müzakere sonucunda üzerinde uzlaşılan anlaşma metninin nihai hali Kurul'un değerlendirmesine sunulacaktır. Bu arada getirilmesi muhtemel şart ve/veya yükümlülükler konusunda tarafların bilgilendirilmesinin sağlanması ve ne düşündüklerinin öğrenilmesi yine aynı görüşmelerde mümkün olacaktır. Kurul'un bu aşamada verdiği karar nihai karar olacak ve gerekçelendirilecektir. Nihai karara gerekirse belirli şart ve/veya yükümlülükler de eklenebilecektir.

³⁵ Larouche 2000, 309.

Müzakere süreci sonunda anlaşma tarafları kendilerine getirilen öneriler doğrultusunda anlaşmayı değiştirmek veya mevcut haliyle Kurul kararını beklemek yollarından birini seçebileceklerdir. Bu durumda Kurul, anlaşma metni üzerinden yapacağı inceleme üzerine muafiyet başvurusunun kabulü ya da reddine ilişkin kararını verecektir.

C. BİRLEŞME/DEVVALMA KARARLARINDA ŞART ve YÜKÜMLÜLÜK

C.1. Birleşme/Devralma Kararlarının Şart ve Yükümlülüğe Bağlanması

Birleşme ve devralma işlemleri (yoğunlaşmalar) teşebbüslerin mülkiyet yapılarında ve yönetim şekillerinde yapısal değişikliklere neden olduklarından, nitelikleri gereği denetimlerinin *ex ante* yapılması bir zorunluluktur. Aksi durumda sonradan ortaya çıkacak rekabet sorunlarının giderilmesi için birleşme veya devralma öncesine dönülmesi güç ve pahalı, bazen de fiilen imkansız olmaktadır. Bu bakımdan yoğunlaşma işlemlerinde kural olarak bildirim (*ex ante* denetim) esası geçerlidir.

Topluluk uygulamasında, Komisyon 139/2004 sayılı Tüzük³⁶ çerçevesinde Topluluk çapında veya onun önemli bir bölümünde, özellikle hakim durum yaratılması veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi suretiyle, etkin rekabetin önemli ölçüde engellenmesi sonucunu doğuran yoğunlaşma işlemlerini yasaklamaktadır.³⁷ 1 Mayıs 2004 tarihinde yürürlüğe giren söz konusu Tüzük ile mülga 4064/89 sayılı Tüzük'te³⁸ öngörülen "hakim durum testi"³⁹ terk edilerek, "rekabetin önemli ölçüde azaltılması testi"ne geçilmiştir. Topluluk'ta yoğunlaşma işleminin tarafları, rekabet açısından bir sorun görüldüğünde işlemi ortak pazarla uyumlu hale getirebilmek için taahhütte bulunarak bildirimde değişiklik yapma olanağına sahiptir.⁴⁰ Komisyon aldığı karar ile bu taahhütleri taraflar açısından bağlayıcı hale getirmekte ve kararına bu taahhütlerin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla şart ve yükümlülük ekleyebilmektedir.⁴¹

Hukukumuzda da mülga 4064/89 sayılı Tüzük ile benzer bir düzenlemeye (hakim durum testi) gidilerek bir ya da birden fazla teşebbüsün hâkim durum yaratmaya veya hâkim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin

³⁶ COUNCIL REGULATION (EC) No 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings (139/2004 sayılı Tüzük), OJEU 29.1.2004, L 24/1.

³⁷ 139/2004 sayılı Tüzük, m.2(3)

³⁸ COUNCIL REGULATION (EEC) No 4064/89 of 21 December 1989 on the control of concentrations between undertakings (4064/89 sayılı Tüzük), OJEU 30.12.1989, L 395.

³⁹ 4064/89 sayılı Tüzük, m.2(3)

⁴⁰ 139/2004 sayılı Tüzük, giriş para.30.

⁴¹ 139/2004 sayılı Tüzük, m.6(2), m.8(2).

bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri (veya devralma işlemi gerçekleştirmeleri) hukuka aykırı ve yasak sayılmıştır.⁴² Kanun'un "7. madde kapsamına giren birleşme veya devralma anlaşmaları Kurula bildirildiği tarihten itibaren Kurul, onbeş gün içinde yapacağı ön inceleme sonucunda birleşme veya devralma işlemine ya izin vermek ya da bu işlemi nihai incelemeye almaya karar verdiği takdirde(...)" şeklindeki 10. maddesi hükmü ile bir yoğunlaşma işleminin değerlendirilme usulü ortaya konmuştur. Bu çerçevede Rekabet Kurulu'nun önüne gelen bir yoğunlaşma işlemine ilişkin izleyebileceği iki yol bulunmaktadır: Ya işleme izin vermek ya da bu işlemi yaratacağı rekabetçi sorunları ortaya koyarak nihai incelemeye almak.⁴³ Her ne kadar konuya ilişkin çıkarılan 1997/1 sayılı Tebliğ'in⁴⁴ 6/3. maddesi "Kurul, bildirilen birleşme veya devralmaya, gerekli gördüğü diğer tedbirlerin alınması ve bazı yükümlülüklerle uyulması koşuluyla izin verebilir" hükmünü haiz ise de, Kanun'da yoğunlaşma işlemlerinin şart veya yükümlülüğe bağlanması konusunda açık bir düzenleme yer almamaktadır. Bu açıdan ilgili Tebliğ maddesinin yasal dayanağının olup olmadığı konusundaki tartışmaya ileride yer verilecektir.

C.2. Topluluk ve Rekabet Kurulu Uygulamaları

Topluluk'ta bir yoğunlaşmanın etkilerinin değerlendirilmesi sürecinde, söz konusu işlemin ortak pazardaki etkin rekabeti önemli ölçüde engellediğini gösterme yükümlülüğü Komisyon'a aittir. Taraflar ise, Komisyon tarafından rekabet sorunlarının ortaya konmasını beklemeksizin başvuru öncesinde⁴⁵ tedbir önerebildikleri gibi başvuru sonrasındaki aşamalarda Komisyon tarafından ortaya konulan sorunların çözülmesi için de taahhütte bulunabilmektedirler. Taraflar önerdikleri tedbirlerin, Komisyon'un ortaya koyduğu sakıncaları gidermede yeterli olduğunu göstermek durumundadır.⁴⁶ Diğer bir ifadeyle Komisyon rekabet sorunlarını ortaya koymakta, işlemin tarafları çözüm için öneri getirmektedir.

⁴² Kanun, m.7

⁴³ Bu noktada bildirilen bir işlemin öncelikle 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği'nin 2. maddesine göre birleşme/devralma sayılan hallerden olması ve aynı Tebliğ'in 4. maddesinde öngörülen ciro veya pazar payı eşiklerinin üzerinde olması gerekliliği belirtilmelidir.

⁴⁴ 1997/1 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ (1997/1 sayılı Tebliğ), 12.08.1997 tarihli, 23078 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁴⁵ Ritter ve Braun, 2004, 653

⁴⁶ COMMISSION NOTICE on remedies acceptable under Council Regulation (EEC) No 4064/89 and under Commission Regulation (EC) No 447/98 (2001/C 68/03) (Komisyon Duyurusu), para6, [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001XC0302\(01\):EN:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001XC0302(01):EN:NOT)

REKABET Dergisi

Bildirilen yoğunlaşma işlemi, 139/2004 sayılı Tüzüğün 2(3). maddesi anlamında rekabet sorunları ortaya çıkarmakta ise, taraflar bu sorunlarını gidermek için yoğunlaşmayı tadil etme ve böylece işleme izin alabilme yoluna gidebilmektedirler^{47,48}. Bu çerçevede, Komisyon tarafından ortak pazarla bağdaşmadığı için gerçekleşmesine izin verilmeyecek olan bir yoğunlaşmanın, kimi unsurlarında değişiklik yapmak suretiyle yaşama geçirilebilmesine olanak sağlanmaktadır.

Bahse konu türden değişiklikler izin kararından önce önerilebilmekte ve uygulanabilmektedir. Diğer bir ifadeyle, işlem çerçevesinde yapılması istenen (gerekten) değişiklikler izin kararından önce yapılmış olmaktadır. Ancak tarafların taahhütte bulunarak izin kararından sonra belirli bir süre içinde yoğunlaşmayı ortak pazarla uyumlu hale getirmeleri uygulaması daha yaygındır.⁴⁹ Taraflarca sunulan değişiklik teklifleri etkin rekabet ortamının sağlanması açısından yeterli bulunmadığında, Komisyon bu konuda ilgili teşebbüsleri bilgilendirmekte ve bunun üzerine teşebbüsler sundukları teklifleri gözden geçirip, gerekli görülen değişiklikleri yaptıktan sonra tekrar Komisyon'un değerlendirmesine sunabilmektedir. Komisyon tarafların taahhütlerini inceleyerek işleme izin verebilmekte veya yoğunlaşmanın ortak pazarla bağdaşabilirliği konusunda ciddi şüphelerin bulunması ve tarafların sunduğu taahhütlerin bu şüpheleri giderememesi halinde, incelemeyi derinleştirmektedir.⁵⁰ Bu süreçte de ilgili teşebbüslere yoğunlaşmanın doğurduğu sorunların çözümüne yönelik olarak taahhütte bulunabilmelerine olanak tanınmaktadır.⁵¹

Komisyon, yoğunlaşmanın ortak pazarla bağdaşabilirliğini sağlamak için ilgili teşebbüslerin önerdiği taahhütlerin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla izin kararı ile bazı şart ve yükümlülükler getirebilmektedir.⁵² Diğer bir ifadeyle ilgili teşebbüslerden herhangi bir öneri gelmediği sürece Komisyon, yoğunlaşmalara koşul getirememektedir.⁵³

⁴⁷ Bkz. Komisyon Duyurusu, para5.

⁴⁸ “Komisyon, değerlendirme sürecinde ortaya çıkan zaman kısıtı sorununu aşmaya yönelik olarak, ilgili teşebbüslerle bildirim öncesinde resmi niteliği olmayan görüşmeler yapmaktadır. Bu görüşmeler neticesinde hem Komisyon önüne gelecek olan yoğunlaşma hakkında bilgi sahibi olmakta hem de ilgili teşebbüsler taraf oldukları işlemin karşılaşıcağı hukuki sorunlara ilişkin görüş edinebilmektedirler. Öte yandan, resmi olmayan bu görüşmelerde rekabet üzerinde olumsuz etki yaratacağı tespit edilen yoğunlaşmalara yönelik olarak tarafların ne tür koşullar önerebilecekleri de tartışılmaktadır” (ULU, 2004, 30).

⁴⁹ Ritter ve Braun, 2004, 653.

⁵⁰ 139/2004 sayılı Tüzük, m.6(1)c.

⁵¹ 139/2004 sayılı Tüzük m.8(2).

⁵² 139/2004 sayılı Tüzük, m.6(2).

⁵³ Ulu, 2004, 29.

Şart ve yükümlülük arasındaki ayırım bakımından muafiyet konusunda yer verilen kıstaslar yoğunlaşma işlemleri için de geçerli olmakla birlikte, Komisyon'a göre⁵⁴, alınan önlemlere ulaşmada pazarın yapısal değişimine neden olan gerekler, şart kapsamındadır. Örneğin bir iş kolunun ayrılması gibi. Öngörülen sonuca ulaşmak için gerekli uygulama aşamaları ise genellikle taraflara yüklenen yükümlülük olarak değerlendirilmektedir. Örneğin iş kolunun satılması konusunda bir kayyum atanması gibi.

Yine yukarıdaki açıklamalarımız çerçevesinde bir yükümlülük ihlal edildiğinde, Komisyon izin kararını geri alabilmekte⁵⁵ ve taraf teşebbüslere para cezası veya süreli para cezası verebilmektedir.⁵⁶ Buna karşılık bir şartın ihlali durumunda, yoğunlaşma işlemini Topluluk kurallarıyla uyumlu sayan izin kararı kendiliğinden geçerliliğini yitirmektedir. Bu gibi durumlarda Komisyon, şartın ihlalinin etkin rekabetin önemli ölçüde azalması sonucunu doğurduğunu tespit ederse, yoğunlaşmanın sona erdirilmesi için gerekli gördüğü tedbirleri almaktadır.⁵⁷ Taraflar ayrıca toplam cirolarının %10'una kadar para cezasına muhatap olabilmektedir.⁵⁸ Hal böyle olmakla birlikte, koşula ya da yükümlülüğe bağlanan davaların sayısının çokluğu göz önüne alındığında, Komisyon'un her davada getirilen koşulların uygulanmasını izlemesi ve bunların uygulanmadığını tespit ettiğinde gerekli önlemler alması fiilen oldukça güç, kimi zamanda olanaksızdır.⁵⁹ Diğer yandan, rekabet sorunlarının giderilebilmesi için yerine getirilmesi büyük önem taşıyan şart ve yükümlülüklerle uygun hareket edilip edilmediğinin tespiti büyük önem taşımaktadır. Topluluk, uygulamada karşılaşılan bu sorunu çözmede, şartın niteliğine uygun olduğu ölçüde kayyum atanması yoluna gitmektedir. Tarafların önerdikleri ve Komisyon'un da uygun gördüğü bağımsız kişiler arasından seçilen kayyumlar, yoğunlaşmaya bağlanan koşulların yerine getirilmesini sağlamak⁶⁰ ya da yerine getirilip getirilmediğini kontrol ederek Komisyon'a konuyla ilgili düzenli bilgi verme görevine sahip olmaktadır. Kayyumun tayini ve görevleri ile ilgili ayrıntılı düzenlemeler, tarafların yoğunlaşma işlemindeki rekabet sorunlarının çözümüne ilişkin önerdikleri pakette yer almaktadır.

⁵⁴ Komisyon Duyurusu, para 12.

⁵⁵ 139/2004 sayılı Tüzük, m. 6(3) veya m. 8(5)(b); Komisyon Duyurusu, para 12.

⁵⁶ 139/2004 sayılı Tüzük, m.14(2)(a) ve 15(2)(a)

⁵⁷ 139/2004 sayılı Tüzük, m.8(4).

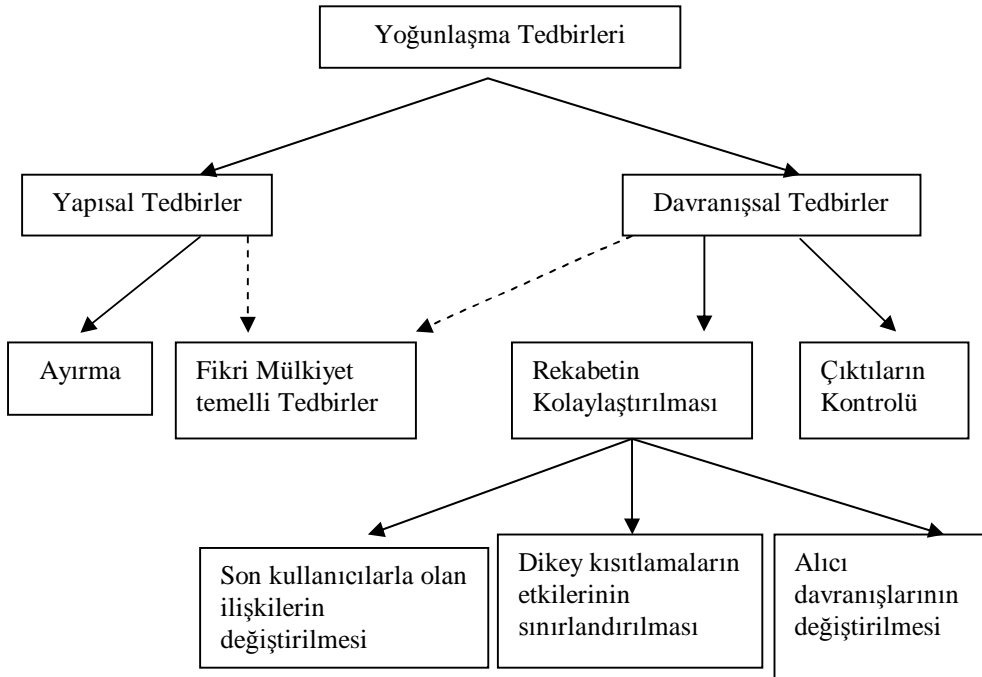
⁵⁸ 139/2004 sayılı Tüzük, m.14(2)(c)

⁵⁹ Aynı görüş doğrultusunda bkz. Ulu, 2004, 34vd.

⁶⁰ Bu bağlamda örneğin, elden çıkarılması gereken unsurların belirlenen süre içinde satılamaması halinde, bu unsurları elden çıkarma yetkisine sahip olmaktadır.

REKABET Dergisi

Yoğunlaşma işlemlerinin şarta bağlanması, belirli bir iş kolunun ayrılması, bir işletmenin veya mal varlığının satılması gibi yapısal nitelikte ya da lisans anlaşması yapma, alt yapıyı rakiplerin erişimine açma, belirli bir süre fiyatları yükseltmeme gibi davranışsal nitelikte olabilmektedir. Yapısal tedbirler genellikle pazarın rekabetçi yapısını iyileştirmeyi amaçlayan tek atışlı tedbirlerdir. Davranışsal tedbirler ise, birleşen tarafların davranışlarını kısıtlamak veya değiştirmek için oluşturulmuş devam eden (zamana yaygın) nitelikli tedbirlerdir. Söz konusu iki tür tedbir ayrı ayrı ya da bir arada uygulanabilmektedir. Bu tedbirlere ilişkin olarak 2005 yılındaki ICN⁶¹ Konferansı'nda yer verilen şema aşağıda gösterilmektedir:

Yoğunlaşmaların koşula bağlanması konusunda Türk rekabet hukuku uygulamalarına baktığımızda, Kurul kararlarının önemli bir bölümünde getirilen koşulların yan sınırlamalara ve özellikle de rekabet yasağının süresine ve kapsamına ilişkin olduğu görülmektedir. Süresiz rekabet yasağının belirli bir süre (genellikle 2 yıl) ile sınırlandırılması⁶², rekabet etmeme yükümlülüğünün devrin konu edildiği coğrafya ile sınırlandırılması⁶³, rekabet etmeme yükümlülüğü ile

⁶¹ International Competition Network.

⁶² 28.09.2006 tarih ve 06-67/901-258 sayılı *İpragaz* Kararı.

⁶³ 28.04.2006 tarih ve 06-31/373-95 sayılı *Mars Sinema* Kararı.

birinci derece akrabalara yönelik rekabet etmeme yükümlülüğünün anılan madde kapsamından çıkarılması ve hissedarlık sonrasına ilişkin rekabet etmeme yükümlülüğünün devralma işleminin gerçekleştiği tarihten itibaren geçerli kılınması⁶⁴ bunlara örnek olarak gösterilebilir. Bu tür Kurul kararlarının çoğunda, yoğunlaşma işlemine esas teşkil eden anlaşma metninde birtakım değişiklikler yapılması istenmekte ve taraflara bu değişikliklerin yapılması için belirli bir süre tanınmakta, bu süre sonunda değişikliğin yapıldığının Kurul'a bildirilmesi istenmekte, işlemin gerekli görülen düzeltmeler yapılmadan uygulaması halinde taraflara haklarında soruşturma açılacağı ve Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağı ifade edilmektedir.

Kurul Kararlarının bir kısmında ise, rekabet yasağına ilişkin koşullar dışında, yoğunlaşma işlemlerinin esasına ilişkin yapısal veya davranışsal koşullara yer verildiği görülmektedir. Bu kararlardan bazılarında aşağıda yer verilmiştir:

Metro-Migros⁶⁵ kararında, "METRO AG-MIGROS TÜRK T.A.S. ortak girişim işlemlerine, söz konusu ortak girişim anlaşması yürürlükte kaldığı sürece, her iki ana şirketin (Metro- Migros) ortak girişimle beraber aynı coğrafi pazarda doğrudan veya dolaylı ilgili ürün piyasasına girmemesi; diğer bir ifadeyle, Metro AG veya Migros Türk T.A.S'nden ancak yalnızca birinin ortak girişimle Türkiye'deki herhangi bir il veya ilçe merkezindeki ilgili ürün piyasasında faaliyet gösterebilmesi koşuluyla" izin verilmiştir. Kararda, bu koşula uygun hareket edilmemesi halinde, aykırılığın gerçekleştiği tarihten itibaren söz konusu ortak girişimin Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti sınırlayan bir anlaşma sayılacağı ve önaraştırma veya soruşturma açılacağı ifade edilmiştir. Bu kararda, Kurul tarafından 7. madde kapsamında bir ihlalin bulunmadığı tespit edildikten sonra, kararda öngörülen koşullarla ortak girişimin işbirliği doğurmasının önlenmeye çalışıldığı görülmektedir.

TEAŞ⁶⁶ ve TEDAŞ⁶⁷ kararlarında, Kurul'un birtakım koşullar dahilinde işleme izin verdiği görülmektedir. TEAŞ kararında, teşebbüslerin imtiyaz sözleşmelerinden doğan haklarını devrederken Hazine Müsteşarlığı ve Enerji Bakanlığı'nın yanı sıra Rekabet Kurulu'ndan izin alınmasına yönelik düzenleme yapılması koşuluyla izin verilmiştir. TEDAŞ kararında ise, münhasırlık yerine alternatif temin kaynaklarına açık bir sistemin benimsenmesi, şirketlere, kendi bölgeleri dışındaki bölgelere de talep halinde, elektrik satış hakkı tanınması; sabit

⁶⁴ 24.08.2006 tarih ve 06-59/774-227 sayılı *Nestle Water* Kararı.

⁶⁵ 19.03.1998 tarih ve 57/424-52 sayılı Kurul Kararı.

⁶⁶ 24.09.1998 tarih ve 84/667-132 sayılı Kurul Kararı.

⁶⁷ 16.10.1998 tarih ve 87/693-138 sayılı Kurul Kararı.

REKABET Dergisi

fiyat uygulamasının kaldırılıp, fiyatın belirlenecek alt ve üst sınırlar dahilinde şirketlerce serbestçe uygulanması; eşit durumdaki alıcılara ayrımcı davranılmamasını öngören düzenleme yapılması gibi koşullar getirilmiştir.

*New-Holland/Trakmak*⁶⁸ kararında, New Holland N.V.'nin Trakmak Traktör ve Ziraat Makinaları Ticaret A.Ş.'nin ortağı olan Koç Grubu'nun hisselerinin bir kısmını devralması işlemine, biçer-döver piyasasına yönelik olarak, aynı ve makul koşulları yerine getiren diğer firmalara da talep halinde eşit davranılarak distribütörlük tesis edilmesi koşuluyla izin verilmiştir.

Özelleştirme yoluyla devre ilişkin *POAŞ*⁶⁹ kararında, POAŞ'ın imtiyazlarının kaldırılmasına yönelik olarak, POAŞ'ın depolarının ve terminallerinin diğer teşebbüslerin kullanımına açık olması şartı; yatay koordinasyonun önlenmesi için, PÜAŞ ortaklarının diğer dağıtım şirketlerindeki bayiliklerini 6 ay içinde devretmeleri, PÜAŞ ortaklarından İsmail Aytemiz'in, Aytemiz A.Ş.'yi 6 ay içerisinde devretmesi şartı; dikey koordinasyonun önlenmesi için ise, POAŞ bayilerinin PÜAŞ ortağı olmaları nedeniyle, PÜAŞ'ın POAŞ yönetim kurulunda temsilci bulundurmaması koşulu getirilmiştir.

*Glaxo Wellcome/SmithKline*⁷⁰ kararında ise, Türkiye'de rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunun doğabileceği "J5B Anti HIV harici antiviraller pazarı"nda, birleşme sonucunda, taraflardan pazar payı yüksek olanın payının aşılmasını sağlayacak şekilde gerekli lisans devirlerinin yapılması koşuluyla birleşme işlemine izin verilmiştir.

*Garanti Koza*⁷¹ Kararında, yoğunlaşma işlemine, ortak girişim niteliğindeki Garanti Balfour Beatty İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin taraflarından en az birinin, ortak girişimin faaliyette bulunduğu süreçte, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde, ilgili ürün pazarında Garanti Koza'nın katıldığı ihalelere birlikte girmemesi şartıyla izin verilmiştir. Bu dosyada 7. madde anlamında bir ihlalin söz konusu olmadığını tespit eden Kurul'un ortak girişimin işbirliği doğurmasını önlemek amacıyla koşul getirdiği anlaşılmaktadır.

*DSM/BASF*⁷² Kararında ise Kurul, tarafların Komisyon'a "yem enzimleri" piyasasıyla ilgili kendi faaliyetlerini başka bir firmaya devretmeyi taahhüt ettiklerini dikkate alarak, verilen taahhütlerin gerçekleştirilmesi halinde, söz konusu işlem sonucunda Kanun'un 7. maddesinde belirtilen, bir hakim durumun yaratılması veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece

⁶⁸ 28.05.1998 tarih ve 67/517-84 sayılı Kurul Kararı

⁶⁹ 18.02.1999 tarih ve 99-8/66-23 sayılı Kurul Kararı.

⁷⁰ 03.08.2000 tarih ve 00-29/308-175 sayılı Kurul Kararı.

⁷¹ 03.08.2000 tarih ve 00-29/307-174 sayılı Kurul Kararı.

⁷² 11.09.2003 tarih ve 03-60/730-342 sayılı Kurul Kararı.

rekabetin olumsuz yönde etkilenmesinin söz konusu olmayacağına karar vermiştir. Bir başka ifadeyle Kurul, tarafların Komisyon'a verdikleri taahhütleri yerine getirmeleri koşuluyla işleme izin vermiştir.

2005 tarihli *Rockwood* Kararında⁷³ ise, taraflara, pazar paylarını ve fiyatlarını iki yıl süre ile 6 ayda bir Rekabet Kurumu'na bildirmeleri yükümlülüğü getirilmiştir.

C.3. Değerlendirme ve Öneriler

Muafiyet bölümünde yaptığımız açıklamalara paralel olarak şart, hukuki işlemin sonuç doğurmasına veya sonuçlarının ortadan kalkmasına doğrudan etki etmesine karşın yükümlülük için böyle bir şey söz konusu değildir. Dolayısıyla, Kurul kararlarında, yoğunlaşma işlemine ilişkin getirilen koşulun şart mı yoksa yükümlülük mü olduğunu açık bir şekilde belirlenmeli ve kararda bunun hukuki sonuçlarının neler olacağını ifade edilmelidir. Yine muafiyet uygulamasına paralel olarak, yoğunlaşma işlemi yukarıda değinilen hukuki ve ekonomik riskler nedeniyle erteleyici değil, bozucu şarta bağlanmalıdır.

Kanun'da, birleşme/devralma işleminin şarta bağlanmasına ilişkin bir hüküm yer almamakla birlikte, Kurul'un izin kararının hangi şart(lar) çerçevesinde geçerliliğini koruyacağını belirtmesinin, diğer bir ifadeyle işlemin bozucu şarta bağlanmasının özel bir düzenlemeyi gerektirmeksizin mümkün olduğu düşünülmektedir. Zira Kurul'un bir yoğunlaşma işlemini nihai inceleme sonucunda Kanun'un 7. maddesi kapsamında bularak yasaklayabilme yetkisinin varlığı; kanımızca zımnen de olsa bu işlemle ilgili değişiklik isteyebilme ya da izin kararını belirli şart ya da yükümlülüklerle bağlayabilme yetkisini de içermektedir. Ancak muafiyet konusunda yapılan değerlendirmelere paralel olarak şu noktanın altı özellikle çizilmez: izin kararı bazı hususların yerine getirilmesine (erteleyici şarta) bağlanmamalıdır. "*Bazı değişikliklerin yerine getirilmesi şartıyla izin verilmesi*" türünden bir uygulama hem Kanun'da düzenlenmemiştir hem de bünyesinde bazı hukuki riskler taşımaktadır. Şöyle ki; erteleyici şarta bağlanan izinde, izin kararı ile şartın gerçekleştiği an arasındaki dönemde işlemin geçerliliği ve yürürlüğü konusunda hukuki tartışmalar ortaya çıkacaktır. Ayrıca bu dönemdeki hukuki belirsizlik, taraflar ve üçüncü kişiler açısından beraberinde ekonomik belirsizliğe ve risklere de yol açabilecektir. Erteleyici şarta bağlanmış izin kararı, esasen mevcut işlemin bildirildiği şekliyle izin alamaması ya da yasaklanması anlamına gelecektir; Kanun'a göre Rekabet Kurulu bunu nihai incelemeye almadan yapamamaktadır. Oysa Topluluk uygulamasına paralel olarak, nihai karar öncesi işlemin yol açacağı sorunların taraflara bildirildiği ve

⁷³ 29.12.2005 tarih ve 05-88/1229-358 sayılı Kurul kararı.

REKABET Dergisi

tarafra gerekl değişiklikleri yapmak için fırsat verildiği ya da bu değişikleri yapmayı taahhüt etmelerinin istendiği (bildirimde değişiklik yapılması durumu) ve gerektiğinde işlemin bozucu şarta bağlandığı bir yöntemle tartişmalar büyük ölçüde ortadan kalkacaktır. Üstelik Kanun'un mevcut hali böyle bir uygulamaya engel teşkil etmemektedir.

Aynı şekilde Kanun'da yoğunlaşma işlemlerine ilişkin izin kararında yükümlülük getirilip getirilemeyeceği konusunda da açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla beraber izin kararı ile yükümlülük getirilebileceği kabul edilse bile, Kanun'da yükümlülüğe uymamanın herhangi bir yaptırımını mevcut değildir.

Sözleşme şartlarının değiştirilmesinin ve izin kararının şart ve yükümlülüklerle bağlanmasının hangi usul çerçevesinde öngörüleceği cevap bekleyen diğer bir sorudur. Rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaların değerlendirilmesi ile ilgili yukarıda ortaya konulan ilkelere paralel olarak Kurul, devir (hissedarlık) sözleşmesini önüne gelen şekliyle incelemek ve işlemin bir bütün olarak izin alıp alamayacağı yönünde bir değerlendirme yapmakla yükümlüdür. Yapılan değerlendirme sonucunda alınacak karar, işleme izin verilmesi ya da işlemin nihai incelemeye alınması şeklinde olabilecektir.

“Sözleşmenin bazı hükümlerinin değiştirilmesi şartıyla izin verilmesi” şeklindeki bir yaklaşım, işleme mevcut haliyle izin verilmediği anlamına gelmektedir. Esasen özellikle rekabet yasağı maddelerinin değiştirilmesine bağlanan izin kararı Kanun'un 7. maddesiyle de uyumsuzdur. 7. madde, Kurul'a somut olay bazında hakim durum yaratılması ya da mevcut hakim durumun güçlendirilmesi suretiyle rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olup olmadığını değerlendirme görevi yüklemektedir. Böyle bir durumun söz konusu olmadığı vakaların, işlemin esasına etki etmeyen bazı sözleşme hükümlerinin (ör. rekabet yasağına ilişkin maddelerin) değiştirilmesi şartına bağlanması (böyle bir kararın başvurunun reddedilmesi anlamına gelecek olması yanında) 7. madde sınırlarının aşırı genişletilmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu nitelikteki sözleşme hükümlerinin yan sınırlama niteliğinde (zorunlu, makul ve işlemlerle doğrudan ilgili)⁷⁴ olduğu ölçüde işlemin bir parçası olarak, verilen izin kapsamında değerlendirilmesi ya da Kanun'un 4. maddesi kapsamında incelenmesi gerekmektedir. Yoğunlaşma işleminin geçerliliği, bu hükümlerin tadil edilmesinden bağımsız değerlendirilmelidir.

Yan sınırlama niteliğinde sayılamayacak sözleşme hükümlerinin gerektiğinde değiştirilmesi ve Kanun'un 7. maddesi kapsamına girecek

⁷⁴ Örnek karar için bkz. 11.01.2007 tarih ve 07-01/10-5 sayılı Rekabet Kurulu Kararı (*Bosch*).

yoğunlaşma işlemlerinde taahhüt sisteminin yerleştirilmesi ve bu doğrultuda işlemin esasına yönelik şart ve/veya yükümlülük getirilebilmesi için, muafiyet sistemine paralel olarak taraf teşebbüslerin bilgilendirilmesi ve görüşlerinin idare eliyle müzakere edilmesi yararlı olacaktır. Kanun bu konuda özel bir düzenleme öngörmemiş olsa da, kanımızca bu yönde bir uygulamanın benimsenmesine engel de teşkil etmemektedir.

Yine muafiyet değerlendirmelerine paralel olarak müzakere sistemine ilişkin ilk alternatifte, idare, Kurul'u nihai karar aşamasına kadar devreye sokmadan, Kurul'un bu alandaki düzenlemelerini ve içtihatlarını dikkate alarak bildirim sahipleri ile hissedarlık anlaşmasında değişiklik yapılması da dahil işlemin doğurabileceği rekabet sorunlarının giderilmesi yöntemlerini müzakere edecek ve bu müzakere sonucunda üzerinde uzlaşılan hususlar tarafların taahhüdü olarak Kurulun değerlendirmesine sunulacaktır. Kurulun bu aşamada işleme (ya verilen taahhütleri dikkate almaksızın olduğu gibi ya da verilen taahhütler çerçevesinde) izin verecek ya da verilen taahhüdü rekabetçi sorunların giderilmesinde yetersiz bulursa işlemi nihai incelemeye alacaktır. İzin kararına gerekirse belirli şart veya yükümlülükler de eklenebilecektir. Ancak bu alternatifte, muafiyette olduğu gibi, müzakereyi yürütecek idare ile Kurul arasında ortaya çıkabilecek görüş ayrılıklarının hukuki belirsizliğe yol açma riski bulunmaktadır.

Kanımızca yine daha uygun olan ikinci alternatifte ise, başvuru üzerine hazırlanacak ve raportörlerin konuya ilişkin görüşünü içeren rapor Kurul'da değerlendirilecek ve eğer Kurul anlaşmanın mevcut halinde değişiklik yapılması gerektiği önerisine ve/veya ortaya konulan rekabet sorunlarına katılırsa taraflarla konunun müzakere edilebilmesi için idareye yetki verecektir. Bildirim sahipleri ile idare arasında Kurul'un söz konusu ara kararında ortaya koyduğu çerçevede yapılan müzakere sonucunda anlaşmanın değişiklik yapılmış hali ve/veya rekabetçi sorunların çözümüne yönelik üzerinde uzlaşılan tedbirler tarafların taahhüdü olarak Kurulun değerlendirmesine sunulacaktır. Kurul'un bu aşamada yine işleme ya verilen taahhütler çerçevesinde izin verecek ya da verilen taahhüdü rekabetçi sorunların giderilmesinde yetersiz bulursa işlemi nihai incelemeye alacaktır. Yine nihai karara gerekirse belirli şart ve/veya yükümlülükler de eklenebilecektir. Ancak bu alternatifte, Kanun'un 7. maddesi anlamında sorun yaratmayan fakat özellikle rekabet yasağı düzenlemeleri açısından sorun yaratan başvuruların iki kez Kurul'un önüne gitmesi gereği, Kurul'un iş yükünü artıracak gerekçesiyle eleştiri konusu yapılabilecektir. Bu sorun, yan sınırlamalara ilişkin objektif kriterlerin ortaya konulacağı ve bu kriterler çerçevesinde idareye sorunu taraflarla çözme konusunda yetki veren ikincil bir düzenlemeyle aşılabilecektir.

SONUÇ

Bildirime dayalı bir sistemde teşebbüsler arası anlaşmaların veya yoğunlaşmaların rekabet hukuku kapsamında denetlenmesi ve sorun yaratabilecek durumların tespit edilerek ortaya konulması *ex ante* yapıldığından, konuya ilişkin verilecek kararların bazı durumlarda birtakım şartlar ve/veya yükümlülüklerle desteklenmesi zorunluluğu ortaya çıkabilmektedir. Kanun'da muafiyetin şart ve yükümlülüğe bağlanabilmesi konusunda Rekabet Kurulu'nun yetkili kılınmasına rağmen benzer bir düzenlemenin birleşme/devralmalar için yapılmamış olması bir eksikliklerdir. Kanun'da açık düzenleme olmamasına rağmen, uygulamada Kurul'un bazı birleşme/devralmaları şarta veya yükümlülüğe bağladığı da görülmektedir. Kanun'daki bu eksiklik bir tarafa, uygulamada kimi zaman öngörülen şart ve yükümlülükler işleme ilgili hukuki durumu belirsiz kılmakta ya da var olan belirsizliği arttırmaktadır. Bu noktada getirilen şartın niteliği ve şart ile yükümlülük arasındaki farkın ortaya konulması önem kazanmaktadır.

Uygulamada sıkça görülen “*sözleşmenin bazı hükümlerinin değiştirilmesi*” koşuluyla verilen izin veya muafiyet kararları, aslında başvurunun reddi anlamına geldiğinden ve bu niteliğe sahip kararlardaki şart kavramı, hukuki işlemin geçerliliğine doğrudan etki eden şart tanımıyla uyuşmadığından mevcut uygulamanın terk edilmesi isabetli olacaktır. Gerek muafiyet gerekse birleşme/devralma incelemelerinde, yaratacağı hukuki belirsizlikler ve dolayısıyla ortaya çıkabilecek ekonomik riskler nedeniyle kararın erteleyici şarta bağlanmaması, eğer bir şart getirilecekse bu şartın bozucu nitelikte olması tercih edilmelidir. Bu çerçevede bir anlaşmanın ya da işlemin şarta bağlanması durumunda bu şartın anlaşma metninde değişiklik yapmaktan ziyade işlemin esasına yönelik olması gereklidir. Anlaşmanın değiştirilmesi yoluyla çözülebilecek rekabet sorunları nihai karara bağlanmaksızın müzakere sürecinde halledilebilecektir.

Öngörülen şartın gerçekleşmesi durumunda yeni bir Kurul kararına gerek olmaksızın hukuki sonuç kendiliğinden doğacaktır. Buna karşılık bir yükümlülüğün ihlalinde ise muafiyet kararları bakımından bu durum bir geri alma ve/veya ceza nedeni olabilirken, yoğunlaşma kararları için yükümlülük getirilmesi hususu Kanun'da düzenlenmediği gibi izin kararları için bir geri alma prosedürü de bulunmamaktadır.

Birleşme/devralma incelemelerine mahsus olmak üzere, Kanun'un 7. maddesi kapsamındaki sorunların giderilmesi amacıyla yapılan müzakerelerde taraflarca önerilen çözüm yöntemleri, Topluluk uygulamasına da paralel olarak

REKABET Dergisi

tarafların taahhütleri şeklinde düzenlenerek izin kararının bu çerçevede verilmesi tercih edilmelidir.

Kurul kararlarında görülen yoğunlaşmalara ilişkin kararların yan sınırlamalar ile ilgili şartlara bağlanması uygulaması, Kanun'un ruhuna ve amacına uygun değildir. Yan sınırlamaların, Kurul'un bugüne kadarki içtihatlarına paralel olarak, zorunlu, makul ve işlemle doğrudan ilgili olduğu ölçüde verilen izin kapsamında değerlendirilmesi ya da başlı başına bir rekabet kısıtı oluşturduğu düşünülüyor ise Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde bir prosedür başlatılması yoluna gidilmelidir.

REKABET Dergisi

KAYNAKÇA

- AKSOY, N. (2004), “*Rekabetin Korunması Hakkında Kanuna Aykırılığın Özel Hukuk Alanındaki Sonuçları*”, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezi, Rekabet Kurumu, Ankara.
- BLANCO, L. O. (1996), *EC Competition Procedure*, Clarendon Press, Oxford.
- BOLATOĞLU, H. (2004) “*Rekabet Kurulu Kararlarının Yargısal Denetimi*”, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezi, Rekabet Kurumu, Ankara.
- ERDEM, E. (2006), “*1/2003 sayılı Konsey Tüzüğü ve Türk Rekabet Hukukuna Etkileri*”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, sayı 2004/1, s.25-50.
- EREN, F. (2006), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Beta Basım, İstanbul.
- GÜRZUMAR, O.B. (2002), “*4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 4. Maddesine Aykırı Sözleşmelerin Tabi Olduğu Geçersizlik Rejimi*”, Rekabet Dergisi, Sayı: 12, Ekim-Kasım-Aralık 2002.
- KESRE, C.S. (1998), *E.C. Antitrust Procedure*, Fourth Edition, Sweet&Maxwell, London.
- KILIÇOĞLU, A.M. (2007), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- LAROCHE, P. (2000), *Competition Law and Regulation in European Telecommunications*, Hart Publishing, Oxford.
- SİRMEN, A.L. (1992), *Türk Özel Hukukunda Şart, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü*, Ankara.
- SMITH, M. (2001), *Competition Law Enforcement and Procedure*, Butterworths, London.
- TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP (1993), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- ULU, H. (2004), “*Birleşme ve Devralmalarda Ortaya Çıkan Rekabet Sorunları ve Koşullu İzin*”, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezi, Rekabet Kurumu, Ankara.
- WHISH, R. (2005), *Competition Law*, Oxford University Pres, Fifth Edition, New York.
- WHISH, R. (2001), *Competition Law*, Butterworths, Fourth Edition, London.
- BUNDESKARTELLAMT, Mergers Working Group, 4th Annual ICN Conference, 5-8 June 2005, Bonn.

**PROFESYONEL HİZMET FAALİYETLERİ VE
REKABET HUKUKU UYGULAMALARI: DÜNYA ÖRNEKLERİ⁷⁵**

Sezin ELÇİN

Avukatlık, noterlik, muhasebecilik, mimarlık, mühendislik ve eczacılık gibi profesyonel meslekler, özel bilgi, uzmanlık ve tecrübe gerektirdiklerinden mal veya hizmet arzına dayanan sıradan mesleklerden ayrılırlar. Yüksek eğitim standartları ve pratiğe yönelik eğitim çalışmaları gerektiren bu hizmetler, genellikle yüksek oranda regülasyona tabidir. Bu mesleklere yönelik olarak iki tür regülasyondan söz edilebilir: i) profesyonel yeterliliğe ve meslek için gereken vasıflara ilişkin standartların belirlenmesine yönelik olarak regülasyon, ii) meslekteki rekabet şartlarını etkileyen; fiyata, pazara girişe ve reklama ilişkin olan regülasyon⁷⁶. Regülasyon, devlet tarafından yapılabileceği gibi, profesyonel meslek birlikleri tarafından “kendi kendini düzenleme” olarak ifade edilebilecek “otoregülasyon” şeklinde de gerçekleştirilebilir. Her koşulda, profesyonel mesleklere yönelik olarak yapılan regülasyon, mesleğe girecek kişi sayısı, profesyonellerin müşterilerinden talep edecekleri ücret miktarı, profesyonel hizmet verecek olan teşebbüslerin örgütsel yapılanması, reklam verme özgürlüğü ve profesyonellerin verebilecekleri hizmet miktarı gibi rekabete ilişkin birçok parametreyi etkilemektedir. Bu nedenle profesyonel mesleklere ilişkin olarak belli düzeyde bir regülasyon ihtiyacı ile rekabet kuralları arasında potansiyel bir çatışma bulunmaktadır.

Profesyonel mesleklere ilişkin olarak sıklıkla karşılaşılan, potansiyel olarak rekabeti kısıtlayıcı nitelikteki regülasyonlar beş ana kategoride toplanabilir⁷⁷: i) fiyat tespiti, ii) tavsiye fiyat, iii) reklam düzenlemeleri, iv) giriş koşulları ve korunan haklar ve v) iş yapısına ilişkin düzenlemeler ile disiplinler arası uygulamalar.

⁷⁵ Bu çalışma, Metin HASSU, Sezin ELÇİN CENGİZ ve Sinan BOZKUŞ tarafından hazırlanan 7.2.2007 tarih ve 2006-4-251/ÖA-07-M.H. sayılı Öneri Raporunun “Profesyonel Hizmet Faaliyetleri ve Rekabet Hukuku Uygulamaları” başlıklı bölümüne dayanılarak hazırlanmıştır. Bu çalışmadaki görüşler yazarlara ait olup, Rekabet Kurumu’nun resmi görüşünü yansıtmaz.

⁷⁶ ÖZDEN, Mehmet, “Profesyonel Meslek Birlikleri”, Uzmanlık Tezi, Ankara 2004, syf.9

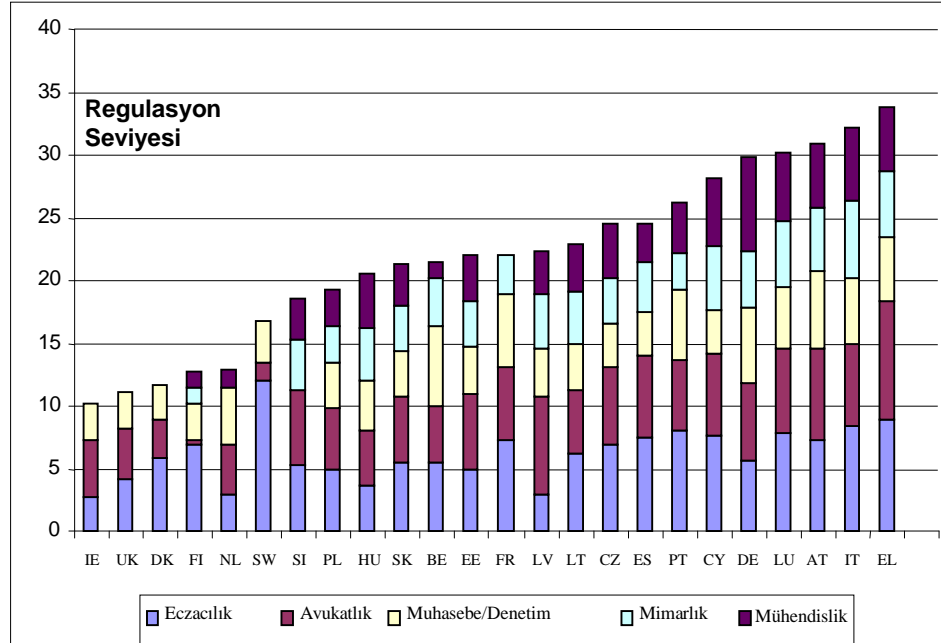
⁷⁷ “Report on Competition in Professional Services”, Commission of the European Communities, Brussels, 2004

Bu çalışmada, yukarıda aktarılan sınıflandırma ışığında öncelikle AB üyesi ülke düzenlemeleri ele alınacak daha sonra başta ABD olmak üzere başlıca OECD üyesi ülkelerin profesyonel mesleklere ve bu kapsamdaki rekabet hukuku uygulamalarına değinilerek inceleme konusu bakımından ulusal düzenlemelerin dünya çapında bir tablosu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

1. AB UYGULAMALARI

AB Komisyonu'nun konuya ilişkin çalışmalarında, profesyonel mesleklerde belli bir seviyede regülasyonun gerekli olduğu kabul edilmekle birlikte, bazı durumlarda geleneksel kısıtlayıcı kuralların yerine daha rekabetçi mekanizmaların kullanılabileceği belirtilmektedir. Nitekim yapılan araştırmalarda, bu mesleklerde gereğinden fazla regülasyonun, hizmet sağlayıcılar arasındaki rekabeti kısıtladığı hatta bazı durumlarda ortadan kaldırdığı; profesyonellerin maliyetlerini etkin bir şekilde belirleme, ücretleri düşürme, kaliteyi yükseltme veya yeni hizmetler sunma isteklerini ortadan kaldırdığı; bu durumun da nihayetinde tüketiciler için olumsuz sonuçlar doğurduğu ortaya konmuştur. Komisyon tarafından, profesyonel mesleklerde regülasyonun ekonomik etkileri üzerine yaptırılan bir çalışmada da⁷⁸, regülasyonun düşük seviyede olmasının toplamda refah artışına yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim, araştırma kapsamında incelenen tüm üye ülke uygulamalarına bakıldığında, regülasyonun düşük olduğu ülkelerde profesyonellerin sayısının ve elde ettikleri cironun, regülasyonun yüksek olduğu ülkelere kıyasla orantısız olarak daha fazla olduğu görülmüştür. Bu çerçevede Komisyon Mayıs 2004'te tüm üye ülkelerin düzenleyici otoriteleri ve meslek birliklerine, profesyonel mesleklerle ilgili düzenlemeleri yeniden gözden geçirmeleri ve bu düzenlemelerden rekabeti gereğinden fazla kısıtlayıcı olanları ortadan kaldırmaları konusunda çağrıda bulunmuş; üye ülke rekabet otoritelerinin de bu süreçte etkin rol almaları gerektiğini belirtmiştir. Aşağıdaki tabloda AB üye ülkelerinde meslekler itibarıyla regülasyon seviyesi gösterilmektedir.

⁷⁸ "Economic Impact of Regulation in the Field of Liberal Professions in Different Member States", Research Report, Study for European Commission, DG Competition, 2003

Şekil 1: AB Üyesi Ülkelerde Uzmanlık Türüne Göre Regülasyon Seviyesi⁷⁹

1.1. Profesyonel Hizmet Faaliyetlerine Yönelik Rekabeti Kısıtlayıcı Uygulamalar

Serbest meslekler alanında karşılaşılan rekabet kısıtlamalarının refah etkisine ilişkin çelişen varsayım ve beklentiler bulunmaktadır. Bu belirsizliklerin ortadan kaldırılmasına yönelik çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Nitekim OECD, serbest meslek faaliyetlerine ilişkin 1997 tarihli raporunda⁸⁰, Amerika, Kanada, Avustralya gibi bazı federal ülkelerde rekabetin kısıtlanması ile fiyat artışları ve yeniliklerin azalması arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmaya yer verilmiştir. Söz konusu çalışma sonucunda profesyonel meslek faaliyetlerinde rekabetçi davranışlara izin verildikçe hizmet kalitesinde herhangi bir azalma meydana gelmediği ortaya konulmuştur. Amerika'daki Federal Ticaret Komisyonu (FTC) tarafından yapılan onbir adet karşılaştırmalı çalışmanın altısında rekabeti kısıtlayıcı uygulamalar ile kalite arasında herhangi bir bağlantı tespit edilememiş; çalışmaların ikisinde bu tür uygulamaların kalitede artışa,

⁷⁹ "Commission Staff Working Document: Progress by Member States in Reviewing and Eliminating Restrictions to Competition in the Area of Professional Services", Commission of the European Communities, Brussels, (2005)

⁸⁰ OECD (1997), "Regulatory Reform and Professional Business Services", Report on Regulatory Reform, Vol.I, Sectoral Studies

REKABET Dergisi

üçünde ise azalmaya sebep olduğu tespit edilmiştir⁸¹. Çalışmalar; muhasebeciler, avukatlar, doktorlar, eczacılar, diş hekimleri ve veterinerler gibi farklı meslekler ve farklı rekabet kısıtlamalarına ilişkin olarak yapılmıştır. Yöntemlerdeki farklılıklardan dolayı ileri boyutlarda genellemelere ulaşmak mümkün olmamış ise de, ulaşılan nihai sonuç rekabet üzerindeki kısıtlamaların azaltılmasının, genel olarak hizmet kalitesinin azalmasına neden olmadığı yönündedir⁸².

Aşağıda profesyonel hizmet faaliyetlerine yönelik rekabeti kısıtlayıcı uygulamalardan fiyat tespiti, tavsiye fiyat uygulamaları, reklâm düzenlemeleri, giriş koşulları ile iş yapısına ilişkin regülasyonlara değinilecek ve bu kısıtlamalara ilişkin Komisyon'un tecrübeleri ve değerlendirmeleri aktarılacaktır⁸³.

1.1.1. Fiyat Tespiti

Esasen Komisyon, profesyonel mesleklerde fiyat tespitini ilk olarak 30 Haziran 1993 tarihli bir kararı ile yasaklamıştır. Ancak 2003'te yapılan bir çalışmada üye ülkelerin bazılarında halen asgari fiyat uygulamalarının devam ettiği belirlenmiştir. Bu çerçevede Komisyon tarafından Kasım 2003'te Belçika Mimarlar Birliği'ne, tavsiye minimum fiyat yayınlaması uygulamasının AB rekabet kurallarını ihlal edebileceği ve bu uygulamadan dolayı Birliğe para cezası kesilebileceği konusunda bir uyarı yazısı gönderilmiştir. Bunun üzerine hemen hemen tüm üye ülkelerin rekabet otoritelerine özellikle mesleki birliklerin fiyat tespiti uygulamaları için muafiyet/menfi tespit başvuruları yapılmıştır. Ancak rekabet otoriteleri tarafından bu uygulamalara muafiyet/menfi tespit verilmediği gibi, bu hizmetlere yönelik olarak reform programları uygulanması kararlaştırılmıştır. Bu çerçevede ilk etapta Danimarka, İrlanda, Hollanda, Finlandiya ve İngiltere, fiyat regülasyonunun fiyatların rekabetçi seviyenin üzerinde belirlenmesine yol açtığı gerekçesiyle, profesyonel meslek birliklerinin fiyat tespit düzenlemelerini ve tavsiye fiyat uygulamalarını yasaklamak üzere çalışmalara başlamıştır.

Komisyon'un konuya ilişkin son raporunda, birçok üye devlette profesyonel hizmetler için alınan ücretlerin, hizmet sağlayıcılar ile müşteriler arasında serbestçe kararlaştırıldığı belirtilmektedir. Bununla birlikte, az sayıda üye ülkede halen fiyat tespiti ile maksimum ve minimum fiyat uygulamaları devam etmektedir. Bu ülkelerde daha liberal uygulamalara geçmek için çalışmalar

⁸¹ COX,C ve FOSTER, S., "The Costs and the Benefits of Occupational Regulation", Report to FTC, (1990), s.26-27

⁸² ÖZDEN, Mehmet, "Profesyonel Meslek Birlikleri", Uzmanlık Tezi, Ankara 2004, syf.16

⁸³ Bu bölümün hazırlanmasında Komisyon'un 9.2.2004 tarihli profesyonel hizmetlerde rekabete ilişkin raporu esas alınmıştır. "Communication From the Commission: Report on Competition in Professional Services", Commission of the European Communities, Brussels, 9.2.2004

yapılmaktadır. Aşağıdaki tabloda bazı profesyonel meslek faaliyetlerinde sabit, asgari ya da azami fiyat uygulayan üye ülkelere yer verilmiştir.

Tablo 7: Sabit, Minimum Ya Da Maksimum Fiyat Uygulayan AB Ülkeleri⁸⁴

Uzmanlık	Sabit Fiyat	Minimum Fiyat	Maksimum fiyat
Muhasebe / Denetim	Yunanistan ve Portekiz	İtalya	İtalya
Vergi Danışmanlığı	Almanya	-	-
Mimarlık	-	İtalya, Almanya	Almanya
Mühendislik	-	İtalya, Almanya, Lüksemburg	Almanya
Avukatlık	-	İtalya, Avusturya, Almanya	İtalya
Noterlik	-	Belçika, Fransa, Almanya, İspanya, Yunanistan	Avusturya, Belçika, Fransa, Almanya, Yunanistan, İtalya, Hollanda, İspanya

Sabit fiyat ve minimum fiyat, rekabetçi pazarların tüketiciler için faydalarını büyük ölçüde azaltan ya da tamamen ortadan kaldıran etkileri dolayısıyla, rekabeti en çok kısıtlayan düzenleyici işlemler olarak kabul edilmektedir. Bazı profesyonel meslek birlikleri, sabit fiyat uygulamasının düşük fiyatları garantilediğini iddia etmektedirler. Ancak ekonomik araştırmalar tam tersine, sabit fiyatların rekabetçi seviyenin çok üzerinde belirlendiğini göstermektedir. Meslek birliklerinin bir diğer iddiası, sabit fiyatların hizmet kalitesini koruduğuna ilişkindir. Ancak Komisyon, sabit fiyatların etik ahlakı olmayan hizmet sağlayıcıların düşük kaliteli hizmet vermesini engelleyemeyeceği görüşünü savunmaktadır. Komisyon'a göre kalitenin ve tüketicilerin korunması için profesyonel hizmetler hakkında bilgiye erişimin kolaylaştırılması ve böylece tüketicilerin hizmet alırken daha bilinçli olmalarının sağlanması gibi başka birtakım önlemler alınması, sabit fiyat uygulaması gibi rekabeti kısıtlayıcı etki yaratmayacaktır. Nitekim, son on yılda birçok üye devletin avukatlık, muhasebecilik, mühendislik ve mimarlık mesleklerine yönelik sabit fiyat uygulamasını yasaklaması ve buna ilişkin yasal düzenlemeleri ortadan kaldırması

⁸⁴ "Economic Impact of Regulation in the Field of Liberal Professions in Different EU Member States", Ian Paterson, Marcel Fink, Anthony Ogus, Institute for Advanced Studies, Vienna, 01/03.

REKABET Dergisi

karşısında bu mesleklerin halen etkin bir şekilde işliyor olması ve verilen hizmetlerin kalitesinde bir düşüş yaşanmamış olması da Komisyon tarafından bunun bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

1.1.2. Tavsiye Fiyat Uygulamaları

Tavsiye fiyat uygulaması avukatlık, muhasebecilik, mimarlık ve mühendislik mesleklerine yönelik olarak az sayıda AB üyesi ülkede bulunmaktadır. Tavsiye fiyat uygulaması rekabete ilişkin olarak iki açıdan sakınca yaratmaktadır: birincisi tavsiye fiyatların hizmet sağlayıcılar arasında fiyat koordinasyonunu kolaylaştırması, ikincisi ise tüketicilerin makul fiyat seviyesine ilişkin olarak yanlış yönlendirilmelerine sebep olabilmesidir.

Profesyonel meslek birlikleri tarafından Komisyon'a gönderilen görüşlerde, tavsiye fiyatların hizmetlerin ortalama maliyetleri hakkında tüketicilere önemli bir bilgi sağladığı, ayrıca fiyat belirlemede deneyim sahibi olmayan hizmet sağlayıcıları için bir rehber niteliği taşıdığı, karmaşık hizmetlerin fiyatlarının belirlenmesinde işlem maliyetlerini azalttığı belirtilmiştir. Buna karşılık Komisyon, araştırma maliyetlerinin yüksek olduğu pazarlarda fiyatlar hakkında doğru bilgiye ulaşmanın tüketiciler açısından avantajlı olduğunu kabul etmekle birlikte, fiyat bilgisine ulaşmanın rekabeti daha az kısıtlayıcı alternatif yöntemleri olduğu görüşündedir. Tüketici birliklerinin yapacakları bir anket sonucu geçmiş yıllara ilişkin olarak fiyat bilgilerini toplamaları ve bunu tüketicilerin bilgisine sunmaları söz konusu alternatif yöntemlere örnek olarak verilmiştir.

Son yirmi yılda birçok üye ülke tavsiye fiyatlara ilişkin düzenlemeleri ortadan kaldırmıştır. Örneğin Finlandiya Rekabet Otoritesi 1980'lerin sonlarında avukatlık, mimarlık, mühendislik ve noterlik mesleklerine yönelik tavsiye fiyat uygulamaların kaldırılması için önayak olmuştur. 1990'ların sonunda Fransa'da mimarlara, Hollanda'da da avukatlara yönelik tavsiye fiyat uygulamaları kaldırılmıştır. En son 2002 yılında İngiltere'de mimarlara yönelik tavsiye fiyat uygulamalarına son verilmiştir. Aşağıdaki tabloda halihazırda tavsiye fiyat uygulaması devam eden meslekler ve üye ülkelere yer verilmiştir:

Tablo 8: Tavsiye Fiyat Uygulayan AB Ülkeleri⁸⁵

Uzmanlık	Tavsiye Fiyat
Muhasebe / Denetim	Avusturya, Portekiz, Yunanistan
Mimarlık	Avusturya, Belçika, Danimarka, İrlanda, Almanya, İspanya
Mühendislik	Avusturya, Lüksemburg
Avukatlık	Avusturya, Portekiz, İspanya
Noterlik	Avusturya, Belçika

1.1.3. Reklam Düzenlemeleri

Avrupa Birliği'ndeki profesyonel mesleklerin büyük bir çoğunluğu reklam düzenlemelerine tabidir. Bu düzenlemeler, reklamın tamamen yasaklanması şeklinde olabileceği gibi, radyo reklamları, televizyon reklamları gibi yalnızca belirli bir reklam türünün yasaklanması şeklinde de olabilmektedir.

Reklamın tüketicileri farklı ürünler hakkında bilgilendirmek ve satın alma kararlarını daha bilinçli bir şekilde vermelerine yardımcı olmak gibi faydaları vardır. Bu nedenle reklama ilişkin kısıtlamalar, farklı ürünler hakkında bilgi edinme maliyetini artırmak ve tüketicilerin kendi ihtiyaçlarını en iyi karşılayacak kalite ve fiyat düzeyine erişmelerini zorlaştırmak suretiyle rekabeti kısıtlayabilmektedir. Reklam, aynı zamanda pazara yeni girecek olan teşebbüsler ile pazara yeni bir ürün sürecek olan teşebbüsler için de önemli bir rekabet aracıdır.

Reklam kısıtlamalarından yana olanlar, profesyonel hizmet sağlayıcıları ve alıcıları arasındaki bilgi asimetrisine vurgu yapmaktadırlar. Buna göre profesyonel hizmetler hakkındaki bilgileri değerlendirmede zorlanan tüketicilerin, yanıltıcı ya da manipülatif reklamlardan korunmaya ihtiyaçları vardır.

Bununla birlikte, bazı reklam kısıtlamalarının potansiyel negatif etkilerine yönelik birçok ampirik çalışma mevcuttur⁸⁶. Bu çalışmalarda reklam

⁸⁵ "Economic Impact of Regulation in the Field of Liberal Professions in Different EU Member States", Ian Paterson, Marcel Fink, Anthony Ogas, Institute for Advanced Studies, Vienna, 01/03.

REKABET Dergisi

kısıtlamalarının belli koşullar altında profesyonel hizmetin kalitesine olumlu bir etki yapmaksızın hizmet fiyatlarında artışa neden olduğu gösterilmiştir. Örneğin, OECD tarafından avukatlık mesleğinde reklam yapmanın fiyat ve kalite üzerindeki etkileri üzerine yaptırılan çalışmalardan birinde⁸⁷, düşük hizmet ücretlerini reklamlarla kamuya duyuran bir hukuk firmasının, hizmet kalitesinde herhangi bir düşüş olmadığı ortaya konmuştur. Çalışmada ayrıca, reklam sayesinde iş hacmini artırarak müşteri başına sabit maliyetlerini azaltan söz konusu firmanın, bu düşüşü fiyatlarına yansıttığı ve kaliteden ödün vermeksizin daha düşük ücretle hizmet verebildiği tespiti yapılmıştır. Aynı konuda ABD’de rekabet hukuku kurallarını uygulayan başlıca kuruluşlardan biri olan Federal Ticaret Komisyonu (Federal Trade Commission – FTC) uzmanlarınca yapılan bir çalışma da; hizmet fiyatlarının, reklam yasağı bulunan şehirlerde nispeten yüksek olduğunu ortaya koymuştur.⁸⁸ Bu çalışmalardaki tespitlerden hareketle, reklam kısıtlamalarının, iddia edildiği gibi profesyonel hizmetlerde bilgi asimetrisi sorunu için uygun bir çözüm olduğu söylenemeyecektir. Aksine, doğru ve objektif reklamlar, tüketicilerin bu asimetri ile başa çıkmalarını kolaylaştıracak ve satınalma kararlarını daha bilinçli bir şekilde vermelerine imkan tanıyacaktır.

Son yirmi-otuz yılda, birçok AB üyesi ülke profesyonel hizmetlerde reklam kısıtlamalarını esnetmiştir. Örneğin 1970’lerde İngiltere’de avukatlık ve muhasebecilik hizmetlerine yönelik reklam kısıtlamaları ortadan kaldırılmıştır. 1990’larda ise Danimarka, avukatlık, muhasebecilik ve mimarlık mesleklerine yönelik reklam kısıtlamalarını kaldırmıştır. Son yıllarda Almanya da oldukça sıkı olan reklam yasaklarını hafifletmiştir. Aşağıdaki tabloda bazı profesyonel mesleklere yönelik olarak halihazırda reklam yasakları ya da ciddi reklam kısıtlamaları bulunan AB üye ülkelerine yer verilmiştir:

⁸⁶ Avukatlık hizmetlerinde reklam kısıtlamalarına ilişkin araştırma özetleri: Stephen F.H. ve J.H. Love, “Regulation of the Legal Profession”, in B. Bouckaert ve G. De Geest Encyclopedia of Law and Economics, Volume III: The Regulation of Contracts, Cheltenham, 2000, s.987-1017

⁸⁷ MURIS, T., ve MCCHESENEY, F. *Advertising, Consumer Welfare and the Quality of Legal Services: The Case of Legal Clinics*, Law and Economics Center, University of Miami, Working Paper 78-5, 1978.

⁸⁸ FTC Bureau of Economics and Cleveland Regional Office tarafından hazırlanan rapor: “Improving Consumer Access to Legal Services, (1984).

Tablo 9: Reklam Yasakları ve Kısıtlamaları Bulunan Ülkeler⁸⁹

Uzmanlık	Reklam Yasakları	Reklam Kısıtlamaları
Muhasebecilik	Fransa	Belçika, Almanya, İtalya, Lüksemburg, Portekiz
Denetçilik	Fransa, Lüksemburg, Portekiz, İspanya	Belçika, Almanya, Yunanistan, İtalya
Mimarlık	İtalya, Lüksemburg	İrlanda, Almanya, Hollanda, Avusturya, Yunanistan
Mühendislik	Lüksemburg	İtalya, Yunanistan, İrlanda
Avukatlık	Yunanistan, Portekiz, İrlanda	Avusturya, Belçika, Fransa, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, İspanya
Noterlik	Fransa, İtalya, İspanya, Yunanistan	Avusturya, Almanya
Eczacılık	İrlanda, Portekiz, Yunanistan	Avusturya, Fransa, Lüksemburg

1.1.4. Giriş Koşulları ve Korunan Haklar

AB üyesi ülkelerin hemen hepsinde profesyonel meslekler, minimum eğitim süresi, asgari profesyonel iş deneyimi süresi ve mesleki yeterliliğe ilişkin sınavlar gibi niteliksel giriş kısıtlamalarına tabidir. Bazı üye ülkelerde, eczacılık ve noterlik meslekleri için ayrıca, demografik veya coğrafi kriterler temelinde niceliksel giriş kısıtlamaları da bulunmaktadır.

Niteliksel giriş kısıtlamaları, bazı görevleri yalnızca yeterli mesleki donanımına sahip kişilerin yerine getireceğini, dolayısıyla belli bir seviyede hizmet kalitesini garanti eder. Bununla birlikte lisanslamaya ilişkin gereğinden fazla regülasyon, hizmet sağlayıcılarının sayısının azalmasına sebep olacak, bunun da hizmet kalitesi ve rekabete olumsuz etkileri olabilecektir. Konuya ilişkin yapılan ampirik çalışmalar da fazla regülasyonun kaliteyi artırmaksızın fiyatlarda artışa neden olduğunu göstermiştir⁹⁰. ABD Federal Ticaret Komisyonu'nun 1990'da yayınladığı bir raporda giriş kısıtlamalarına ilişkin bir dizi ampirik çalışma

⁸⁹ "Economic Impact of Regulation in the Field of Liberal Professions in Different EU Member States", Ian Paterson, Marcel Fink, Anthony Ogus, Institute for Advanced Studies, Vienna, 01/03.

⁹⁰ "Report on Competition in Professional Services", Commission of the European Communities, Brussels, 2004

REKABET Dergisi

değerlendirilmiştir⁹¹. Raporda çalışmalardan büyük kısmında lisanslama ya da iş uygulamalarına ilişkin kısıtlamaların hizmet kalitesini olumlu ya da olumsuz yönde etkilemediği sonucuna ulaşıldığı belirtilmektedir. Bir kısım çalışmada da bu gibi kısıtlamaların kaliteyi düşürdüğü tespiti yapılmıştır.

Bazı ülkelerde ise kısıtlamaların gevşetilmesi bazı mesleklerde hizmet kalitesini etkilemeksizin fiyatların düşmesine neden olmuştur. Örneğin Avustralya'da, avukatların mülkiyet devri hizmetleri sunumuna ilişkin korunan haklarının ve dava vekillerinin mahkeme salonlarındaki tekellerinin kaldırılması toplam hukuki işlem maliyetlerinde %12'lik bir düşüş yaratmıştır. Aynı şekilde İngiltere'de 1980'lerde avukatların mülkiyet devri hizmetleri sunumuna ilişkin korunan haklarının gevşetilmesi bu hizmetlerin fiyatlarını düşürmüştür. Hollanda da ise 1990'larda emlak danışmanlığı hizmetleri pazarına girişi kısıtlayan düzenlemelerin kaldırılması neticesinde, pazara yeni girişler olmuş, hizmet fiyatları düşmüş ve hizmet koşulları tüketiciler açısından daha esnek hale gelmiştir⁹².

Bu deneyimler, lisanslamaya ilişkin regülasyonların kimi zaman gereğinden fazla kısıtlayıcı olduğunu ve yürürlükteki kuralların gevşetilmesinin tüketiciler lehine sonuç verebileceğini göstermiştir. Komisyon, profesyonel meslek faaliyetlerine ilişkin 2004 tarihli raporunda, giriş koşulları ve korunan haklara yönelik üç öneride bulunmuştur. İlk olarak, profesyonel hizmetin niteliği ile orantısız olan giriş koşullarının esnetilmesi yoluna gidilmelidir. İkinci olarak, profesyonel mesleklerin birtakım korunan hakları daraltılmalıdır. Şöyle ki, bazı durumlarda oldukça yüksek nitelikli mesleklerin, esas faaliyetlerinin yanı sıra daha az nitelik gerektiren hizmetlerin sunumuna ilişkin olarak korunan hakları bulunmaktadır. Örneğin bazı AB üye devletlerinde avukatların ve noterlerin hukuki danışmanlık konusundaki münhasır yetkilerinin yanı sıra mülkiyet devri hizmetleri sunumu ve vasiyetnamelerin doğruluğunu kanıtlayan resmi belge verme gibi hizmetlerde de münhasır hakları bulunmaktadır. Bu gibi durumlarda daha az nitelik gerektiren işlerin daha geniş bir hizmet sağlayıcı grubu tarafından yerine getirilmeleri uygun olacaktır. Son olarak, hizmet kalitesini garanti edecek daha az kısıtlayıcı mekanizmaların varlığı halinde, korunan haklar tamamen kaldırılmalıdır. Örneğin bazı pazarlarda kalite kontrol ya da bağımsız akreditasyon yoluyla belli düzeyde bir kalite garanti edilebilmektedir. Böyle pazarlarda tüketiciler nitelikli ya da akredite edilmiş bir hizmet sağlayıcı arasında özgürce seçim yapabilmelidir.

⁹¹ Cox C ve S. FOSTER, "The Costs and Benefits of Occupational Regulation", Bureau of Economics Staff Report to the Federal Trade Commission, 1990, s.26-27

⁹² Bkz. dipnot 15

Niceliksel giriş kısıtlamaları ise hizmet sağlayıcılarının sayısını ve dolayısıyla tüketiciler açısından seçenekleri azaltmaktadır. Hatta bazı durumlarda niceliksel kısıtlamalar, bölgesel tekeller yaratılmasına sebep olmaktadır. Bazı profesyonel meslek birlikleri tarafından demografik kriterlere bağlı olarak uygulanan niceliksel kısıtlamaların önemli mesleklere girişin korunması için gerekli olduğu iddia edilmektedir. Bu iddiaya göre ilk olarak, niceliksel kısıtlamaların karlılığı artırarak, teşebbüslerin nüfusu az olan yerleşim bölgelerinde varlıklarını sürdürmelerine imkan tanıdığı; ikinci olarak da bu kısıtlamaların eczacılık ve noterlik gibi hizmetlerin dağınık nüfusa sahip bölgelerden şehir merkezlerine taşınmalarını engellediği savunulmaktadır. Komisyon ise, bu hizmetlerin az nüfuslu bölgelerde de sunulmasını sağlayacak daha az kısıtlayıcı ve daha şeffaf uygulamalar olup olmadığının araştırılması gerektiğini, ama her durumda niceliksel kısıtlamaların büyük şehir merkezleri gibi yoğun nüfuslu yerleşim alanları için savunulabilir bir yöntem olmadığını belirtmektedir.

1.1.5. İş Yapısına İlişkin Düzenlemeler

Bazı profesyonel meslekler iş yapısına ilişkin olarak sektöre özgü regülasyonlara tabidir. Bu regülasyonlar, profesyonel hizmet şirketlerinin sahiplik yapısı, diğer profesyonel hizmetlerle işbirliği, şube açma, franchise verme ve zincir kurma gibi alanlarda kısıtlamalar içerebilmektedir.

İş yapısına ilişkin regülasyonlar, sağlayıcıların yeni ve gelişmekte olan hizmet pazarlarına girişlerini ya da maliyet açısından daha etkin iş modellerine geçişlerini engellemeleri halinde, olumsuz ekonomik etkilere neden olabilecektir. Örneğin, bu gibi regülasyonlar, avukatlar ve muhasebecileri vergi konularında danışmanlık hizmeti vermek üzere ortak ofis açmaktan alıkoyabilir, ya da kırsal alanlarda birçok profesyonel hizmetin bir arada verildiği ofisler açılmasını engelleyebilir. Şirketleşmenin yasaklanması gibi sahipliğe ilişkin bazı regülasyonlar da profesyonel hizmet pazarlarında sermaye girişini azaltarak, pazarın genişlemesini ve pazara yeni girişleri engelleyebilir.

Diğer taraftan bazı profesyonel meslek birlikleri, iş yapısına ve sahipliğe ilişkin regülasyonların hizmet sağlayıcıların müşterilerine karşı kişisel sorumluluklarını sağlamanın yanında çıkar çatışmalarını da önleyeceği görüşünü savunmaktadır. Ayrıca bu regülasyonların hizmet sağlayıcının bağımsızlığının sağlanması açısından da gerekli olduğu savunulmaktadır. Zira, profesyonel hizmet şirketleri, profesyonel olmayanlar tarafından yönetilirse, bu durum profesyonel meslek mensubunun kararlarını etkileyebilecek ya da profesyonel değerlere saygısını tehlikeye düşürebilecektir.

Komisyon, iş yapısına ilişkin regülasyonların en çok, aynı meslek mensubu profesyonellerin aralarında işbirliğine gitmelerinin, başka bir deyişle profesyonellerin aynı meslekte ortaklarıyla çalışmalarının engellediği durumlarda rekabeti kısıtlayıcı olduğunu belirtmektedir. Nitekim, bu gibi işbirliklerinin, meslek birliklerinin iddia ettiklerinin aksine, hizmet sağlayıcının bağımsızlığını ya da etik standartlarını azaltıcı etkiye sahip olması çok muhtemel değildir. Aynı şekilde hizmet sağlayıcının bağımsızlığı ve kişisel sorumluluğunun çok da önemli olmadığı mesleklerde de iş yapısına ilişkin regülasyonlar Komisyon tarafından rekabeti gereğinden fazla kısıtlayıcı bulunmaktadır. Örneğin mimarlık ve mühendislik hizmetleri birçok AB üye ülkesinde bu gibi regülasyonlar olmaksızın etkin bir şekilde sunulmaktadır. Komisyon, bağımsızlık ve kişisel sorumluluğun önemli olduğu meslek dalları ile sahipliğe ilişkin sıkı düzenlemeler tabi hizmet pazarlarında ise rekabeti daha az kısıtlayıcı alternatif yöntemler geliştirilmesi ve uygulamaya koyulması gerektiğini belirtmektedir.

1.2. AB'ye Sonradan Üye Olan 10 Ülkedeki Durum⁹³

AB'ye sonradan üye olan Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Litvanya, Malta, Polonya, Slovakya ve Slovenya'da profesyonel mesleklere yönelik regülasyonlar diğer üye ülkelerdekine kıyasla düşük seviyededir. Aşağıda bazı profesyonel meslek dalları itibarıyla bu ülkelerdeki regülasyonlar kısaca aktarılacaktır.

Muhasebecilik:

- Mesleğe giriş koşullarına ilişkin olarak tüm ülkelerde, minimum üniversite öğrenim süresi, iş deneyimi ve meslek sınavında başarılı olma koşulları getirilmiştir. Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'da mimarların meslek birliğine üye olmaları zorunlu tutulurken, Latvia ve Polonya'da böyle bir koşul bulunmamaktadır.
- Slovakya dışındaki ülkelerin hiçbirinde muhasebecilik mesleği için herhangi bir fiyat regülasyonu bulunmamaktadır. Slovakya'da ise Finans Bakanlığı'nın bir genelgesiyle bu meslek için tavsiye fiyat uygulaması başlatılmıştır.
- Çek Cumhuriyeti, Latvia, Litvanya ve Slovakya'daki muhasebeciler için herhangi bir reklam kısıtlaması bulunmamaktadır. Kıbrıs ve Polonya'da ise bu meslek grubu için karşılaştırmalı reklamlar yasaklanmıştır.

⁹³ Bu bölümde yer alan bilgiler Avrupa Komisyonu'nun "Stocktaking Exercise on Regulation of Professional Services : Overview of Regulation in the New EU Member States", başlıklı Raporundan faydalanılarak derlenmiştir.

- Ülkelerin hiçbirinde muhasebeciler için bölgesel sınırlamalar bulunmamakta; ayrıca muhasebecilerin meslektaşlarıyla ortaklık ya da şirket kurmaları yasaklanmamaktadır.

Avukatlık:

- İncelenen ülkelerin hemen hepsinde avukatlık mesleğine geniş münhasır yetkiler tanınmış ve mesleğe giriş için yüksek standartlar belirlenmiştir. Birçok ülkede bu koşullar, beş yıllık bir üniversite öğrenimi ve ortalama iki buçuk yıllık bir iş deneyiminin yanı sıra mesleğe giriş sınavında başarılı olmak ve ilgili meslek birliğine üyeliği içermektedir. Ülkelerin hepsinde mahkeme önünde müvekkilli temsil yetkisi münhasıran avukatlara aittir. Ancak Kıbrıs, Macaristan, Litvanya ve Slovakya'da vergi konuları dahil olmak üzere idari kurumlar önünde temsil, icra uygulamaları ve patent hukuku alanında danışmanlık gibi faaliyetler avukatlar dışındaki meslekler tarafından da icra edilebilmektedir.
- Bu ülkelerde avukatlık ücretleri konusunda tam bir serbestlik olduğu söylenemez. Kıbrıs'ta, maddi imkanları olmayanlara devlet tarafından sağlanan avukatlık hizmetleri için minimum fiyat tarifesi bulunmaktadır. Aynı hizmetler için Estonya'da devlet tarafından belirlenen sabit ücret tarifesi, Litvanya'da ise maksimum ücret tarifesi vardır. Diğer avukatlık hizmetleri için ise Slovakya ve Litvanya'da tavsiye fiyat, Çek Cumhuriyeti'nde sabit fiyat bulunmaktadır. Tüm ülkelerde anılan fiyat tarifeleri devlet tarafından belirlenmekte olup, mesleki birliklerin bu konuda herhangi bir dahli bulunmamaktadır.
- Ülkelerin büyük kısmında avukatların reklam yapması ağır regülasyonlara tabidir. Estonya, Litvanya ve Polonya'da avukatlar için reklam tamamen yasaklanmıştır. Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Slovenya ve Latvia'da ciddi reklam kısıtlamaları bulunmaktadır. Kıbrıs ve Slovakya'da ise bazı temel kısıtlamalara uyulması şartıyla avukatların reklam yapmalarına izin verilmektedir.
- Avukatlar için iş yapısına ilişkin kısıtlamalar genellikle şube açma ve birden fazla avukatla ortak hukuk bürosu kurma alanlarında görülmekle birlikte bu alanların diğer kısıtlamalara oranla sıkı regüle edildiğini söylemek güçtür. Slovenya dışındaki ülkelerin hiçbirinde coğrafi kısıtlamalar bulunmamaktadır. Çek Cumhuriyeti, Kıbrıs, Estonya ve Latvia'da ortak hukuk büroları kurmak yasaklanmışken diğer ülkelerde bu oluşumlara izin verilmektedir.

REKABET Dergisi

Mimarlık

- Ülkelerin hemen hepsinde mesleğe giriş için beş yıllık bir üniversite eğitimi, ortalama üç yıllık iş deneyimi (Litvanya'da beş yıl), ve meslek sınavında başarılı olma (Estonya ve Macaristan dışında) şartları aranmaktadır. Mühendislik yetkileri konusu, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Latvia, Litvanya, Slovakya ve Slovenya'da diğer ülkelere kıyasla daha fazla regüle edilmiş bir alandır. Bu ülkelerde mimarlara tanınan geniş münhasır yetkilerin yanı sıra meslek birliklerine üye olma zorunluluğu (Estonya, Litvanya ve Latvia hariç) da getirilmiştir.
- Mimarlık mesleğine ilişkin olarak bu ülkelerin hiçbirinde sabit fiyat ya da bağlayıcı minimum veya maksimum fiyat tarifesi bulunmamaktadır. Ancak Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Litvanya, Slovakya ve Slovenya'da bağlayıcı olmayan tavsiye fiyat tarifeleri bulunmaktadır. Polonya'da rekabet otoritesi, mimarlar birliğine minimum fiyat tarifesi belirlediği için ceza kesmiştir.
- Ülkelerin hiçbirinde mimarlara yönelik reklam kısıtlamaları ve iş yapısına ilişkin kısıtlamalar bulunmamaktadır.

Mühendislik

- Estonya, Macaristan, Latvia, Litvanya ve Slovakya'da, mühendislik mesleğine giriş için diğer ülkelere kıyasla daha ağır şartlar bulunmaktadır. Ancak yine de tüm ülkeler genelinde bu meslek grubu diğer mesleklere göre daha az regüle edilmiştir. Mesleğe giriş için ortalama 4-5 yıllık bir üniversite eğitiminin yanı sıra 1 ila 3 yıllık bir iş deneyimi aranmaktadır. Mesleki bilgi sınavı ise mühendislerin mesleğe girmeleri için bir önkoşul niteliğinde değildir. Kıbrıs, Estonya, Latvia ve Litvanya'da mühendislere geniş münhasır yetki alanları tanımlanmıştır.
- Mühendislik hizmetleri için mesleki birlikler, ülkelerin büyük çoğunluğunda fiyat tespitinde bulunmamakta, fiyatlar mühendisler tarafından serbestçe belirlenmektedir. Kıbrıs'ta bazı mühendislik hizmetleri için bağlayıcı sabit fiyat belirlenmiş olmakla birlikte halihazırda bu uygulamaların kaldırılması için ilgili mevzuat hükümleri gözden geçirilmektedir. Macaristan ve Slovakya'da ise her tür mühendislik hizmeti için bağlayıcı olmayan tavsiye fiyat tarifeleri bulunmaktadır.
- Kıbrıs dışındaki ülkelerin hiçbirinde mühendislere yönelik reklam kısıtlamaları bulunmamaktadır. Kıbrıs'taki mühendislere reklam yapmak tamamen yasaklanmıştır. İncelenen hiçbir ülkede iş yapısına ilişkin kısıtlamalara rastlanmamıştır.

Yeni üye olan 10 ülkenin de dahil edildiği aşağıdaki tabloda, sırasıyla muhasebecilik ve denetim, avukatlık, noterlik, mimarlık, mühendislik ve eczacılık hizmetleri için AB üye ülkelerindeki regülasyon seviyesi gösterilmektedir. Tabloda 0 ile 2,5 arası düşük regülasyon; 2,5 ile 5 arası orta derece regülasyon, 5 in üstü ise yüksek regülasyonu ifade edecek şekilde kullanılmıştır. Yüksek regülasyon seviyesi olan ülkeler ayrıca koyu renkle gösterilmiştir.

Tablo 9: AB Üyesi Ülkelerde Regülasyon Endeksi⁹⁴

	Muhasebe /Denetim	Avukatlık	Noterlik	Mimarlık	Mühendislik	Eczacılık
Avusturya	6,2	7,3	9,6	5,1	5,0	7,3
Belçika	6,3	4,6	9,3	3,9	1,2	5,4
Danimarka	2,8	3,0	-	0,0	0,0	5,9
Finlandiya	3,5	0,3	-	1,4	1,3	7,0
Fransa	5,8	6,6	10,0	3,1	0,0	7,3
Almanya	6,1	6,5	11,0	4,5	7,4	5,7
Yunanistan	5,1	9,5	-	-	-	8,9
İrlanda	3,0	4,5	-	0,0	0,0	2,7
İtalya	5,1	6,4	10,7	6,2	6,4	8,4
Lüksemburg	5,0	6,6	-	5,3	5,3	7,9
Hollanda	4,5	3,9	6,3	0,0	1,5	3,0
Portekiz	-	5,7	-	2,8	-	8,0
İspanya	3,4	6,5	9,4	4,0	3,2	7,5
İsveç	3,3	2,4	-	0,0	0,0	12,0
İngiltere	3,0	4,0	-	0,0	0,0	4,1
Çek Cumh.	1,4	5,4	6,2	9,0	3,7	6,9
Kıbrıs	3,5	-	6,5	-	-	-
Estonya	0,0	3,8	6,0	10,5	3,6	5,0
Macaristan	-	4,0	4,4	10,0	4,1	4,4
Latvia	0,0	3,8	7,8	8,2	4,4	3,5
Litvanya	0,0	3,8	5,0	7,9	4,1	3,8
Malta	-	-	-	5,4	-	6,4
Polonya	3,3	3,9	4,9	8,8	-	4,9
Slovakya	3,1	4,2	5,3	11,1	4,4	3,7
Slovenya	0,0	-	6,1	9,2	4,0	5,2

1.4. Güncel Gelişmeler⁹⁵

Komisyon, 2006 sonunda yapılan “Profesyonel Hizmetlerde Reform” konulu toplantıda, üye ülkelerin profesyonel mesleklere yönelik düzenleyici mevzuatları arasında bir uyumlaştırma yapılması yerine, her üye ülkenin kendi

⁹⁴ “Stocktaking Exercise on Regulation of Professional Services: Overview of Regulation in the New EU Member States”, European Commission, Competition DG, Brussels (2004)

⁹⁵ Bu bölümün hazırlanmasında, Avrupa Komisyonu’nun “Commission Staff Working Paper: Progress by Member States in Reviewing and Eliminating Restrictions to Competition in the Area of Professional Services” başlıklı raporu ile Komisyon Rekabet Genel Müdürü Philip Loewe’nin 13 Aralık 2006 tarihinde gerçekleştirilen Profesyonel Mesleklerde Reform konulu konferansta yaptığı konuşmadan faydalanılmıştır.

REKABET Dergisi

milli ihtiyaçları ve koşulları çerçevesinde regülasyon yapmasının daha uygun olacağı konusunda görüş bildirmiştir. Bu çerçevede bazı ülkelerde yaşanan konuya ilişkin gelişmeler aşağıda sıralanmıştır:

- Avusturya, Danimarka, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Polonya, Slovenya ve Slovakya Milli Reform Programları'na, profesyonel mesleklere yönelik halen uygulanan ve rekabet kısıtlamaları içeren regülasyonları kaldırma hedefini koymuşlardır.
- Çek Cumhuriyeti, profesyonel mesleklere yönelik kalan kısıtlamaları araştırma ve ortadan kaldırma konusunda milli rekabet otoritesini yetkilendiren bir kararname çıkarmıştır.
- İtalya'da profesyonel hizmetlere yönelik bir deregülasyon paketi uygulamaya konulmuş; ilk etapta devlet tarafından belirlenen minimum fiyat tarifeleri kaldırılmıştır.
- Almanya'da Monopol Komisyonu tarafından profesyonel mesleklere yönelik rekabet kısıtlamaları hakkında kapsamlı bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada özellikle avukatlık ücretleri için devlet tarafından belirlenen minimum fiyat tarifesi ile mimarlar ve mühendisler için belirlenen minimum ve maksimum fiyat tarifelerinin acilen kaldırılması gerektiğı yönünde değerlendirmelere yer verilmiştir.
- İspanya'da profesyonel meslek birliklerini düzenleyen yasa, daha fazla rekabetçi bir zemini mümkün kılmak amacıyla değiştirilmiştir. Bundan böyle profesyonel meslek birliklerince akdedilecek ekonomik içerikli anlaşmaların rekabet ve haksız rekabet mevzuatlarıyla uyumlu olması aranmış; profesyonel hizmetlerin ücretlerinin anlaşma ile belirlenmesi yasaklanmıştır. Ülke çapında geçerli olacak birlik üyeliği sayesinde profesyoneller ülkenin her yerinde serbestçe hizmet sunma imkanına kavuşmuşlardır. Bazı profesyonel meslek birliklerinin tavsiye fiyat tarifesi yayınlama talepleri ise reddedilmiştir.
- İngiltere'de avukatlara yönelik mesleki regülasyonların hafifletilmesi yönünde bir kanun tasarısı hazırlanmış olup, söz konusu tasarının yakın zamanda Parlamento tarafından yasalaştırılması planlanmaktadır.
- Slovenya ve İngiltere niteliksel giriş koşulları; İtalya, Latvia, Litvanya ve Slovakya niceliksel kısıtlamalar; Fransa ve Slovakya iş yapısına ilişkin regülasyonlar; Avusturya, Macaristan, İrlanda, Litvanya ve Portekiz tavsiye fiyat uygulamaları; Fransa, İrlanda, İtalya, Litvanya ve Portekiz de reklam kısıtlamaları alanlarında rekabet kurallarıyla bağdaşmayan ve rekabeti gereğinden fazla kısıtlayan düzenlemeleri kaldırdıklarına dair Komisyon'a bildirimde bulunmuşlardır. Danimarka, Hollanda ve İngiltere'de hükümet ile

milli rekabet otoriteleri tarafından profesyonel mesleklere yönelik rekabeti kısıtlayıcı regülasyonların kaldırılması konusunda yakın işbirliği içinde çalışmalar yürütülmektedir⁹⁶.

2. ABD UYGULAMALARI

ABD’de 1975 yılına kadar profesyonel meslek faaliyetlerinin rekabet ile bağdaşmaz özellikleri olduğu görüşü hakimdi. Etik kurallara dayandırılan bu görüşe göre, profesyonel faaliyetlerin esas amacı kar elde etmek değil kamuya gerekli hizmetleri sunmak olduğundan, profesyonel meslek faaliyetlerinin Sherman Kanunu anlamında “ticari” sayılamayacağı gerekçesiyle kanunun kapsamı dışında oldukları düşünülmüştür. Örneğin baroların etik kuralları avukatlar için reklamı yasakladığı gibi avukatların meslektaşları ile rekabet etmesi de etik kabul edilmiyordu. Amerikan Barolar Birliği bu ve benzeri mesleki etik kurallarını bir araya toplayıp avukatlar için genel kurallar olarak yayınladığında, bu kurallar bütünü birçok eyalet tarafından yasal olarak bağlayıcı kabul edilmiş ve uygulanmıştı. Gerek hükümetler gerekse özel kurum ve kuruluşlar tarafından empoze edilen bu kısıtlamalar, 1970’lere kadar profesyonellerin rekabet etmesini engellemişti.

1975 yılına gelindiğinde Amerikan Federal Yüksek Mahkemesi, bir dönüm noktası olarak kabul edilen *Goldfarb v. Virginia State Bar*⁹⁷ Kararı’nda rekabet hukukunun profesyonel meslek faaliyetlerine de uygulanacağını açıkça belirtmiştir. Mahkeme, Kararında Sherman Yasası’nda avukatlık hizmetleri için herhangi bir istisna getirilmediği ve rakip teşebbüslerden oluşan bir grup tarafından – ki olay özelinde eyalet barosu avukatlık ücretlerini belirlemekte ve bu ücret tarifesinin etik kurallar yoluyla uygulanmasını sağlamaktadır – hazırlanan minimum fiyat tarifelerinin antitröst hukukuna aykırı olduğuna karar vermiştir.

Söz konusu Dava, Goldfarb ailesinin satın aldıkları bir evin ipotek işlemlerinin yapılması için görüştükları otuz altı avukatın hepsinin hizmet karşılığı olarak aynı ücreti talep etmesi üzerine, Goldfarb ailesi tarafından söz konusu avukatlar ve minimum ücret tarifesi yayınlayan Eyalet Barosu aleyhine Sherman Kanunu’nun ihlal edildiği iddiasıyla açılmıştır. Ücret tarifesinin tavsiye niteliğinde olduğu ve herhangi bir yaptırıma bağlanmadığını ileri süren Baro’ya karşı Goldfarb lehine karar verilen davada Yüksek Mahkeme, dava konusu olayda, gerçek anlamda tavsiye niteliğinde olan bir tarifenin söz konusu olduğunda gerçekleşmesi beklenen durumdan oldukça farklı bir tablo ile karşılaşıldığını ve

⁹⁶ “Commission Staff Working Document: Progress by Member States in Reviewing and Eliminating Restrictions to Competition in the Area of Professional Services”, Commission of the European Communities, Brussels, 5/9/05

⁹⁷ 421 U.S. 773 (1975)

REKABET Dergisi

fiyat tarifesinin *fiyat tespit anlaşmasının klasik bir örneği* olduğunu belirtmiştir.⁹⁸ Kararda ayrıca Sherman Kanunu'nda hiçbir profesyonel hizmet için bir muafiyete yer verilmediği, profesyonel hizmet pazarlarının diğer pazarlardan farklı olduğu yolundaki savunmaların kabul edilemez olduğu ve antitröst hukukunun uygulama alanının mümkün olduğu kadar geniş belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu davadan sonra ABD'de antitröst hukukunun uygulanmasından sorumlu olan Federal Ticaret Komisyonu ("FTC") ve Adalet Bakanlığı'nın ("DOJ") Antitrust Departmanı, profesyonel hizmet faaliyetlerine ilişkin mesleki düzenlemelerin rekabet kurallarına uygunluğunun sağlanması için çalışmalarına başlamıştır.

Yüksek Mahkeme'nin profesyonel mesleklere antitröst hukukunun uygulanmasına yönelik ikinci kararı *National Society of Professional Engineers v. US*⁹⁹ davasına ilişkindir. 1978 tarihli Dava'nın konusu, Mühendisler Birliği'nin, müşteri üye mühendislerden birini belirli bir proje için seçinceye kadar, üyelerinin müşteri ile ücret konusunda görüşmelerini yasaklayan bir etik kural koymuş olmasıdır. Meslek birliği söz konusu etik kuralın, fiyat rekabetinin hizmet kalitesini düşüreceği, neticede kamu güvenliğinin tehlikeye düşeceği gerekçesiyle gerekli olduğunu iddia etmiştir. Bu savunmayı kabul etmeyen Mahkeme, bu kuralın, üye mühendislerin birbirleriyle fiyat konusunda rekabet etmelerini etkin bir şekilde yasaklamak suretiyle mühendislik ücretlerine suni müdahale anlamına geldiğini, ayrıca tüketicilerin fiyata bağlı olarak bir mühendis seçme özgürlüklerini kısıtladığını belirtmiş; dolayısıyla Sherman Kanunu'nun ihlal edildiğine hükmetmiştir.

Bu Karar sonrasında ABD mahkemeleri tarafından, profesyonel hizmet pazarlarında rekabetin zararlı olabileceği yönündeki savunmalar dikkate alınmamış, belirli bir kısıtlamanın pazardaki rekabete etkisinin incelenmesi bakımından profesyonel hizmet pazarları diğer pazarlarla aynı değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

ABD'de profesyonel mesleklere rekabet hukukunun uygulanmasından istisna tanıyabilecek tek düzenleme ise dilimize "kamusal müdahale doktrini" olarak çevrilebilecek *state action* doktrini'dir. Buna göre bir devlet düzenlemesinden kaynağını alan belirli bir kısıtlama, belli şartlar altında antitröst hukukunun uygulanmasından muaf tutulabilir. Konuya ilişkin mahkeme kararları, bu şartları, i) ilgili kısıtlamanın açık bir şekilde devlet politikası olduğunun

⁹⁸ BLUMENTHAL, William, "Background Materials: A Primer On The Application Of Antitrust Law To The Professions In the United States", General Council, FTC, Eylül 2006

⁹⁹ 435 US 679 (1978).

açıklanması, ii) bu politikanın denetim ve gözetiminin devlet tarafından aktif bir şekilde yapılıyor olması olarak belirlemiştir¹⁰⁰.

Bu istisna dışında ABD’de profesyonel meslek faaliyetlerine antitröst hukuku kurallarının uygulanmasından muaf tutabilecek herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. FTC ve DOJ uzun yıllardır profesyonel hizmet pazarlarında gerek rekabet savunuculuğu yoluyla gerekse antitröst kurallarının uygulayıcısı olarak rekabete aykırı uygulamalarla mücadele etmiş ve bu alanda aktif bir politika izlemiştir. Bu çabaların bir sonucu olarak bugün bu pazarların neredeyse tamamen serbestleştiği gözlenmektedir¹⁰¹.

3. DİĞER BAZI OECD ÜLKELERİNDEKİ UYGULAMALAR¹⁰²

3.1. Avustralya

Avustralya’da rekabet hukukunun profesyonel mesleklere uygulanması ancak Ekim 1992’de yapılan bir yasal düzenleme neticesinde gerçekleşmiştir. Bu yasal düzenleme sonrasında konuya ilişkin yapılan çalışmalarda, özellikle profesyonel meslek birliklerinin üyeleri için sabit, minimum veya maksimum fiyat tarifeleri yayınlamaları, reklam ve promosyon yasakları, mesleki ve etik standartların belirlenmesi ve mesleki birlikler tarafından belirlenen diğer bazı kurallara uyulmaması durumunda devreye girecek disiplin prosedürlerinin rekabeti kısıtlayıcı ve tüketicileri mağdur edici etkileri olabileceği değerlendirilmiştir. Bu çerçevede tüm profesyonel meslekler ve meslek birliklerine ilişkin mevzuat hükümleri incelemeye alınmış ve rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olanların değiştirilmesi yoluna gidilmiştir. En çok regülasyonun bulunduğu avukatlık ve doktorluk mesleklerine rekabet hukukunun uygulanması konusunda meslek birlikleri ve rekabet otoritesi arasında ciddi görüş ayrılıkları çıkmıştır. Rekabet otoritesi kendisine yapılan muafiyet başvurularını rekabet kanunu hükümleri çerçevesinde incelemek ve profesyonel mesleklere yönelik rekabet ihlallerini cezalandırmanın yanı sıra, meslek birliklerine uzmanlar göndererek rekabet kanunu çerçevesinde hakları ve sorumluluklarının neler olduğu konusunda bilgilendirici toplantılar yapmak, konuya ilişkin konferans ve seminerler düzenlemek, tüketici birlikleri ile toplantılar yapmak gibi eğitici faaliyetler de yürütmektedir.

¹⁰⁰ BLUMENTHAL, William, “Background Materials: A Primer On The Application Of Antitrust Law To The Professions In the United States”, General Council, FTC, Eylül 2006

¹⁰¹ KOLASKY, William, “Antitrust and the Liberal Professions: The US Experience”, European Competition Law Annual, Haziran 2006

¹⁰² Bu bölümün hazırlanmasında OECD’nin “Competition in Professional Services” başlıklı raporundan faydalanılmıştır.

3.2. Japonya

Japonya'da tüm profesyonel meslekler, meslek birlikleri ve bunların faaliyetleri Anti Monopol Kanunu'na tabi olup, hiçbir meslek için istisna tanınmamıştır. Bununla birlikte çoğu profesyonel meslek mensubu kanundan aldıkları yetkiyle ticaret birlikleri kurmuş ve yine başka kanunların verdiği yetkiye dayanılarak bu birlikler verilecek profesyonel hizmet için talep edilecek ücretlerin belirlendiği tarifeler yayınlamaktadırlar. Japonya'da ticaret birliklerinin faaliyetlerinin denetimi Federal Ticaret Komisyonu (FTC) tarafından yapılmaktadır. FTC ilki 1979 yılında mimarlara yönelik olmak üzere bugüne kadar profesyonel mesleklere ilişkin olarak 9 soruşturma yürütmüş, 9 tane de görüş göndermiştir. Bunlardan yedisi doktorlar, beşi diş hekimleri, ikisi veterinerler, ikisi eczacılar, biri mimarlar ve biri de emlak danışmanlarına yönelik olup birçoğu ticaret birliklerinin üyelerinin hizmet ücretlerini belirlemesi ve reklam yasaklarına ilişkindir. Federal Ticaret Komisyonu ayrıca her mesleğe yönelik olarak rekabet hukukunun nasıl uygulanacağını anlatan bilgilendirici duyurular yayınlamaktadır. Bunun yanı sıra yine FTC bünyesinde profesyonel mesleklere yönelik, görevi ilgili mevzuatları incelemek ve rekabeti kısıtlayan hükümler karşısında neler yapılabileceğini araştırmak olan bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu çalışma grubu ilgili mercilere olası kanun değişiklikleri ile ilgili görüşler de göndermektedir.

3.3. Kore

Kore'de 1999 yılına kadar avukatlık ücretleri Kore Barolar Birliği tarafından belirlenerek Adalet Bakanlığı tarafından onaylanmaktaydı. Uygulamanın amacı avukatların keyfi ücret talep etmelerini önlemek ve bu yolla tüketicilerin korunması olarak açıklanmıştır. Bu tarihe kadar Baroların yayınladıkları söz konusu fiyat tarifeleri rekabet hukuku uygulamalarından muaf tutulmuştur. 5 Şubat 1999'da Kore Adil Ticaret Komisyonunca hazırlanan kartellerin ortadan kaldırılmasına ilişkin bir mevzuat paketi yasalaşmış ve bu çerçevede Avukatlık Kanunu'nun ilgili hükümleri ortadan kaldırılarak Baroların fiyat tarifelerine verilen muafiyet geri alınmıştır. Avukatlık ücretlerinin hizmet sağlayıcılarla tüketiciler arasında serbestçe belirlenmesine imkan tanıyan bu uygulama özellikle meslek mensuplarınca çok büyük tepkiyle karşılaşmışsa da Adil Ticaret Komisyonu çok sayıda sağlayıcının bulunduğu pazarlarda fiyatların arz talep ilkesi doğrultusunda belirlenmesi gerektiği yönündeki kararlılığından vazgeçmemiştir. Kore'de diğer profesyonel meslek faaliyetleri de rekabet kurallarına tabi olup, bunlardan herhangi birine verilmiş bir muafiyet bulunmamaktadır.

3.4. Meksika

Meksika'da da diğer OECD ülkelerinde olduğu gibi profesyonel mesleklerin birçoğu değişik seviyelerde regülasyona tabidir. Bu regülasyonlardan fiyat, reklam, pazara giriş gibi kısıtlamalar içeren mesleki faaliyetlere ilişkin rekabet koşullarını etkileyenler çoğunlukla sektöre özgü bazı mevzuatlar veya profesyonel meslek birliklerinin yönetmelikleri veya etik kuralları vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Serbest Meslekler Kanunu'nda her hizmet sağlayıcının müşterisinden talep edeceği ücreti serbestçe belirleyebileceği hükmü yer almaktadır. Bununla birlikte aynı Kanun'da profesyonel meslek birliklerinin görevlerinden birinin üyeleri için tarifeler yayınlamak olduğu da hükme bağlanmıştır. Ancak uygulamada yalnızca noterler ve gümrükçülerin meslek birlikleri tarife yayınlamaktadır. Bunun sebeplerinden biri verilen hizmetlerin çok çeşitli olması ve standardize edilememesi, dolayısıyla ücretlerin her olay özelinde belirlenmesi; diğeri ise 1993'ten bu yana yürürlükte olan Ekonomik Rekabet Hakkındaki Kanun'un mesleki birlik dahi olsa fiyat tespitini yasaklamış olmasıdır. Anılan Kanun istisnasız tüm profesyonel meslekleri de kapsamaktadır. Bununla birlikte Rekabet Komisyonu bugüne kadar konuya ilişkin çok az sayıda dava yürütmüştür ki bunların bir kısmını da birleşme devralma davaları oluşturmaktadır.

3.5. Yeni Zelanda

Yeni Zelanda'da rekabet politikasından sorumlu birim Ticaret Bakanlığı'dır. Ticaret Bakanlığı, 1998 Ağustos ayında ülkede profesyonel mesleklere yönelik çok eski olan mevzuattaki rekabeti kısıtlayıcı hükümleri açıklamak için geniş kapsamlı bir çalışma başlatmıştır. Bu çalışma sonunda birçok profesyonel meslek birliğinin tarife belirleme yetkisi kaldırılmıştır. Bugün hiçbir profesyonel meslek faaliyeti Yeni Zelanda Rekabet Kanunu'nun uygulanmasından muaf değildir. Ayrıca fiyat tespiti ve sabit fiyat belirlenmesi Ticaret Kanunu'nda da açıkça yasaklanmıştır. Bu çerçevede tüm profesyonel hizmetlerin ücretleri hizmet sağlayıcılar tarafından serbestçe belirlenmektedir. Hatta diş hekimleri ve avukatlar gibi bazı küçük çapta iş yapan hizmet sağlayıcılar, hizmet ücretleri ve indirimler gibi konularda reklam vermekte, dahası ilk kez gelen müşteriye bedava hizmet verme gibi promosyonlar yapmaktadırlar.

4. SONUÇ

Görüldüğü üzere ABD'de profesyonel hizmetlere rekabet kurallarının istisnasız uygulanması konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Buna karşılık AB ülkelerindeki kimi regülasyonlar ile bu hizmet pazarları rekabet kurallarının uygulanmasından muaf tutulmaktadır. Diğer yandan, AB bakımından da eğilimin profesyonel mesleklere rekabet hukuku kurallarının uygulanması

REKABET Dergisi

yönünde olduğu görülmektedir. Nitekim bu çerçevedeki çalışmaların ulusal düzeyde sürdürüldüğü bilinmektedir. Çalışmada değinilen başlıca OECD ülkeleri bakımından da durumun farklı olmadığı tespit edilmiştir. Zira, AB üyesi olanlarla ABD dışındaki OECD ülkelerinde de birkaç istisna dışında rekabet hukuku profesyonel mesleklere uygulanmaktadır.

Son yirmi ila otuz yıllık dönem dikkate alındığında, özellikle AB veya OECD üyesi ülkelerde profesyonel hizmet faaliyetlerine rekabet hukuku kurallarının uygulanması konusunda büyük değişimler yaşandığı görülmektedir. Bu çerçevede, profesyonel hizmet pazarlarının diğer tüm mal ve hizmet pazarlarından farklı olduğu ve bu pazarlarda rekabete yer olmadığı görüşü önemli ölçüde terkedilmiştir. Buna karşılık giderek güç kazandığı görülen yaklaşım, rekabet kurallarının profesyonel hizmet pazarları dahil tüm pazarlarda eşit koşullarda –her pazarın kendine özgü dinamikleri de göz önünde bulundurulmak kaydıyla- uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Diğer yandan, bir endişe kaynağı olarak önemini koruyan profesyonel hizmetlerde kalite ve etik kurallar konusundaki çabaların ise amaçlanan düzeylerin elde edilmesi için rekabeti daha az kısıtlayıcı mekanizmaların geliştirilmesine kaydırıldığı görülmektedir. Paralel ve birbirini destekleyecek şekilde yürüyen bu iki süreç sonucunda, kalite ve etik kurallardan taviz verilmeden hatta bu alanlarda gelişmeler elde edilirken tüketici egemenliğinin artması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

BLUMENTHAL, William, “Background Materials: A Primer On The Application of Antitrust Law To The Professions in the United States”, *Report to Federal Trade Commission*, Eylül 2006

COX,C., FOSTER, S., “The Costs and the Benefits of Occupational Regulation”, *Report to Federal Trade Commission*, (1990)

COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES (2004), “Report on Competition in Professional Services”, *European Commission Competition DG, Brussels*

COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES (2004), “Stocktaking Exercise on Regulation of Professional Services: Overview of Regulation in the New EU Member States”, *European Commission Competition DG, Brussels*

COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES (2005), “Commission Staff Working Document: Progress by Member States in Reviewing and Eliminating Restrictions to Competition in the Area of Professional Services”, *European Commission Competition DG, Brussels*

FTC (Federal Trade Commission) (1984), “Improving Consumer Access to Legal Services”, *Federal Trade Commission Bureau of Economics, Cleveland Regional Office*

KOLASKY, William, “Antitrust and the Liberal Professions: The US Experience”, *European Competition Law Annual*, Haziran 2006

MURIS, T., MCCHESENEY, F. (1978) “Advertising, Consumer Welfare and the Quality of Legal Services: The Case of Legal Clinics”, *Law and Economics Center, University of Miami, Working Paper*

OECD (1997), “Regulatory Reform and Professional Business Services”, *Report on Regulatory Reform, Vol.I, Sectoral Studies*

OECD (2000), “Competition in Professional Services”, *OECD Directorate For Financial, Fiscal And Enterprise Affairs Committee On Competition Law And Policy*

ÖZDEN, Mehmet (2004), “Profesyonel Meslek Birlikleri”, *Uzmanlık Tezleri Serisi No:60, Rekabet Kurumu, Ankara*

PATERSON Ian, FINK Marcel, OGUS Anthony (2003) “Economic Impact of Regulation in the Field of Liberal Professions in Different EU Member States”,

REKABET Dergisi

*Commission of the European Communities, Institute for Advanced Studies,
Vienna*

STEPHEN F.H., LOVE J.H. (2000), "Regulation of the Legal Profession", in B.
Bouckaert ve G. De Geest *Encyclopedia of Law and Economics, Volume III: The
Regulation of Contracts, Cheltenham*

ULUSLARARASI GELİŞMELER

- AB'DEN ANTİTRÖST-REKABET-REKABET-KARTEL-BİRLEŞME HABERLERİ
- ABD ADALET BAKANLIĞI ANTİTRÖST BİRİMİ VE FEDERAL TİCARET KOMİSYONU'NDAN HABERLER

**AB'DEN ANTİTRÖST-REKABET-REKABET-KARTEL-
BİRLEŞME HABERLERİ**

◆ Avrupa Komisyonu AB Birleşme Tüzüğü uyarınca Japon şirket Sumitomo Elektrik Sanayi'nin Volkswagen Bordnetze'i devralmasına izin verdi. Komisyon, işlemin Avrupa Ekonomik Alanı'nın tamamında ya da önemli bir bölümünde rekabeti engellemeyeceğini, tarafların diğer otomobil yedek parça üreticileriyle rekabet etmeye devam edeceğine karar verdi.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/407&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Komisyon, Tomra Grubu'na hakim durumu kötüye kullanma nedeniyle 24 milyon €para cezası verdi. Komisyon, Tomra'nın 1998-2002 yılları arasında beş farklı ulusal pazarda dışlayıcı bir strateji uygulayarak Roma Antlaşması'nın rekabet kurallarını ihlal ettiğini, Tomra'nın münhasırlık anlaşmaları, miktarla ilgili taahhütler ve sadakat indirimlerini içeren eylemlerinin diğer üreticilerin pazara girmesini kısıtladığını ve geciktirdiğini tespit etti. Komisyon para cezasını belirlerken cezanın ağırlığını ve süresini göz önünde bulundurdu.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/398&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Komisyon AB Birleşme Tüzüğü uyarınca BNP Paribas'ın İtalyan banka grubu BNL'yi devralmasına izin verdi. Komisyon, işlemin Avrupa Ekonomik Alanı'nın tamamında ya da önemli bir bölümünde rekabeti engellemeyeceğine ve devralma sonrasında meydana gelen yeni yapının, bazıları büyük pazar paylarına sahip olan operatörlerle rekabet içinde olmaya devam edeceğine karar verdi.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/394&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Avrupa Komisyonu Roma Antlaşmasının rekabet kuralları uyarınca FA Premier Lig'in Premier Lig futbol karşılaşmalarının medya haklarının satılmasıyla ilgili taahhütlerini hukuken bağlayıcı hale getiren bir karar yayınladı. Vaka İngiliz Premier Lig karşılaşmalarına katılan kulüpler arasında yapılan, FA Premier Lig yoluyla medya haklarının ortaklaşa satılmasına ilişkin anlaşmayla ilgiliydi.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/356&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Komisyon CVC'nin Formula 1 Grubu'nun sahibi SLEC'i devralmasına koşullu olarak izin verdi. Buna göre CVC, Moto GP motosiklet Şampiyonasının organizatörü olan İspanyol yan kuruluşu Dorna'yı satma taahhüdünde bulundu.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/342&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Komisyon, Elsam, Enerji E2 ("E2"), Kopenhavns Enerji Holding A/S ("KE") ve Frederiksberg Elnet A/S ("FE") şirketlerinin DONG A/S ("DONG") tarafından devralınmasını koşullu olarak onayladı. Komisyon önerilen işlemin Danimarka'daki gaz ve elektrik piyasalarındaki etkileri inceleyerek işlemin bildirildiği şekliyle bazı doğalgaz piyasalarında rekabeti önemli ölçüde engelleyeceği sonucuna vardı. Komisyon, Danimarka'da önceden var olan serbestleşme düzeyini ve DONG'un önerdiği önemli taahhütleri göz önünde bulundurarak bu yoğunlaşmaya onay kararı verdi.

◆ İşlemlerle ilgili sıkça sorulan sorular:

- Bu vaka ile enerji sektöründe yürütülen araştırma arasındaki bağlantı nedir?

Avrupa Komisyonu Haziran 2005'te gaz ve elektrik piyasalarının işleyişini incelemek ve rekabet kanunu ihlallerinin kanıtlarını tespit etmek için kapsamlı bir sektör araştırması başlattı. DONG'un önerdiği taahhütler Komisyonun bu vakadaki endişelerine yönelik ve aynı zamanda sektör araştırmasında tanımlanan sorunlarla da paraleldi.

- Ayrıştırma tam olarak nedir ve rekabeti artırıcı etkileri nelerdir?

AB'deki gaz ve elektrik serbestleşmesine ilişkin yönergeler iletim, dağıtım ve depolamada muhasebe düzeyinde hukuki ayrıştırmayı öngörmektedir. Buna göre dikey olarak bütünleşmiş bir şirkette bu faaliyetler farklı yan kuruluşlar tarafından yürütülmelidir ve farklı hesaplar oluşturulmalıdır. Ayrıştırma hükümlerinin amacı herhangi bir şirketin gaz altyapısına dikey olarak bütünleşmiş şirketin kendi operasyonlarına sağladığı koşullarda erişebilmesini temin etmektir. Böylelikle şirketler nihai tüketicilere gaz tedarik etmek için rekabet edebilir.

- Komisyon tarafından elektrik sektöründe yoğunlaşmanın sonucu olarak neden bir rekabet sorunu tespit etmedi?

Aslında yoğunlaşma piyasaya yeni bir oyuncu getirdiği için Danimarka elektrik toptan satış piyasalarında rekabeti artırabilir. Birleşme elektrik perakende piyasalarında % 25-30 pazar payına sahip bir şirket yaratacak. Ancak Danimarka elektrik perakende piyasası parçalı bir yapıdadır ve piyasada benzer pazar paylarına sahip oyuncular vardır.

REKABET Dergisi

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/313&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/06/125&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=tr>

◆ General Motors'un (GM), dağıtım ve servis anlaşmalarını Komisyonun otomobil dağıtımına ilişkin grup muafiyeti tüzüğü ile uyumlu hale gelecek şekilde değiştirmesinin ardından Komisyon, GM'nin dağıtım ve servis anlaşmalarıyla ilgili yaptığı soruşturmayı kapattı.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/303&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ BMW'nin dağıtım ve servis anlaşmalarını, Komisyonun otomobil dağıtımına ilişkin grup muafiyeti tüzüğü ile uyumlu hale gelecek şekilde değiştirmesinin ardından Komisyon, BMW'nin dağıtım ve servis anlaşmalarıyla ilgili yaptığı soruşturmayı kapattı.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/302&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=tr>

◆ Rekabet Politikasından sorumlu Avrupa Komisyonu üyesi Neelie Kroes, 9 Mart 2006'da Brüksel'de gerçekleşen Birinci Yıllık Enerji Hukuku ve Politikası Seminer ve Konferansı'nda "Enerji sektöründe rekabet: Komisyonun araştırmasının ilk sonuçları ve antitröst uygulamalarında bir sonraki adımlar" konulu bir konuşma yaptı.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/06/159&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Rekabet Politikasından sorumlu Avrupa Komisyonu üyesi Neelie Kroes, 9 Mart 2006'da Brüksel'de gerçekleşen "AT Rekabet hukukunda özel hukuk uygulaması: tazminat davalarına ilişkin Yeşil Kitap" konulu konferansta açılış konuşması yaptı.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/06/158&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ De Beers'in 2009 yılından itibaren ALROSA'dan ham elmas alımlarını durduracağına dair yaptığı taahhütler Avrupa Komisyonu'nun aldığı bir kararla hukuken bağlayıcı nitelik kazandı. De Beers 2006 ile 2008 yılları arasında dünyanın ikinci büyük üreticisi olan ALROSA'dan ham elmas alımını aşamalı olarak durduracak, böylelikle açık pazarda daha fazla ham elmas mevcut olabilecek.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/204&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Avrupa Komisyonu Roma Antlaşması'nın rekabet kuralları uyarınca, uzun vadeli alt piyasa sözleşmeleri ve gaz ve elektrik taşıma altyapısına ve depolama tesislerine erişimi engelleme yoluyla gaz ve elektrik piyasalarının kapanmasına neden olan belirli vakalarla ilgili soruşturmalar başlatacak. Komisyon ayrıca 2005 yılında yapılan enerji sektörü araştırmasının bulgularıyla ilgili olarak yayımlanan raporda tespit edilen birtakım sorunlar için rekabetle ve düzenlemeyle ilgili çözümleri değerlendirecek.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/174&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Komisyon 21 Aralık 2005'te gönderdiği itiraz Bildirisinin ardından Microsoft'un bugün sunduğu cevabı değerlendirmeye alacak. İtiraz Bildirisi Microsoft'un Mart 2004 tarihli Komisyon Kararı uyarınca getirilen yükümlülükleri yerine getirmemesi ile ilgiliydi.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/06/76&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Avrupa Komisyonu AT Birleşme Tüzüğü uyarınca Arcelor AS ve Ordu Yardımlaşma Kurumu'nun Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.'yi devralmasına izin verdi. Komisyon, işlemin Avrupa Ekonomik Alanı'nın tamamında ya da önemli bir bölümünde rekabeti engellemeyeceğine karar verdi.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/159&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Komisyonun yayımladığı bir ilerleme raporuna göre AB Üye Devletlerinin ve Avrupa Komisyonunun elektronik telekomünikasyon piyasalarında yaptığı düzenli ekonomik analiz ve Komisyonun taslak kanunları denetlemesi serbest piyasaların önünü açıyor. Bu sektördeki regülasyon sadece etkin piyasa gücüne sahip, tüketicilerin telekomünikasyondaki serbestleşmenin faydalarından yararlanmasını engelleyebilecek olan operatörler için uygulanıyor.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/125&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=tr>

◆ Avrupa Komisyonu Microsoft'un 25 Ocakta yaptığı açıklamayı detaylı olarak inceleyecek. Microsoft, Komisyonun 21 Aralıkta gönderdiği İtiraz Bildirisi en geç 15 Şubatta cevap verecek. İtiraz Bildirisinin nedeni Microsoft'un Mart 2004'te alınan Komisyonun kararında öngörülen arayüz belgelerini tam ve doğru

REKABET Dergisi

olarak diğerk çalışma grubu sunucularına açıklama yükümlülüğünü yerine getirmemesiydi.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/06/49&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Avrupa Komisyonu AB Birleşme Tüzüğü uyarınca Alman şirket adidas – Salomon'un ABD şirketi Reebok International LTD'yi almasına izin verdi. Komisyon, işlemin Avrupa Ekonomik Alanı'nın tamamında ya da önemli bir bölümünde rekabeti engellemeyeceğine karar verdi.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/70&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Avrupa Komisyonu AB Birleşme Tüzüğü uyarınca Yunanistan'daki en küçük mobil telefon operatörü olan Q-Telecommunications'un, üçüncü en büyük Yunan telefon tedarikçisi olan TIM Hellas'ın ortak kontrolünü elinde bulunduran TPG Advisors IV ve Apax Partners Holdings tarafından devralınmasına izin verdi. Komisyon, detaylı bir soruşturmadan sonra işlemin Avrupa Ekonomik Alanı'nın tamamında ya da önemli bir bölümünde rekabeti engellemeyeceğine karar verdi.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/36&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

◆ Avrupa Komisyonu AB Birleşme Tüzüğü uyarınca İspanyol telekomünikasyon şirketi Telefónica'nın İngiliz telekomünikasyon şirketi O2'yi devralmasına koşullu olarak izin verdi. Telefónica Komisyonun endişelerini gidermek için FreeMove ortaklığını bırakmayı kabul etti. Bu taahhüt üzerine Komisyon işlemin Avrupa Ekonomik Alanı'nın tamamında ya da önemli bir bölümünde rekabeti engellemeyeceğine karar verdi.

<http://europa.eu./rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/16&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

ABD ADALET BAKANLIĞI ANTİTRÖST BİRİMİ VE FEDERAL TİCARET KOMİSYONU'NDAN HABERLER

◆ Federal Ticaret Komisyonu Teva Pharmaceutical Industries Ltd.'nin Ivax Corporation'ı devralmasına, şirketlerin 15 jenerik farmasötik ürünü üretmek ve/veya pazarlamak için gereken hak ve varlıkları satmaları koşuluyla izin verdi.

<http://www.ftc.gov/opa/2006/01/tevaivax.shtm>

◆ Federal Ticaret Komisyonu Başkanı birleşme gözden geçirme sürecinde bir dizi reform yapılacağını açıkladı. Reformlar birleşmelerle ilgili soruşturmaların maliyetini ve süresini kısaltmayı amaçlıyor.

http://www.ftc.gov/opa/2006/02/merger_process.htm

◆ Federal Ticaret Komisyonu ve ABD Adalet Bakanlığı “Yatay Birleşmelere ilişkin Kılavuz İlkelerle ilgili Açıklamalar” başlıklı ortak bir bildiri yayınladı. Bu çalışmanın amacı rakip firmalar arasındaki yatay birleşmeleri, federal antitröst kuralları açısından gözden geçirme hususunda kurumların karar verme sürecindeki şeffaflığı artırmak.

<http://www.ftc.gov/opa/2006/03/mergercom.shtm>

◆ Federal Ticaret Komisyonu reçeteli ilaç piyasasında jenerik ilaçların kullanımı ve rekabet üzerindeki olası kısa ve uzun vadeli etkileriyle ilgili bir çalışma başlatmak istediğini açıkladı. Bu çalışma Federal Ticaret Komisyonu’nun piyasada reçeteli ilaçların fiyatını etkileyen eğilim ve gelişmeleri tespit etmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin devamı niteliğindedir. Bu çalışmayla ilgili yorumlar 5 Haziran 2006 tarihine kadar iletilebilecektir.

<http://www.ftc.gov/opa/2006/03/authgenerics.htm>

◆ Adalet Bakanlığı Batı Virginia’da bulunan ve Batı Virginia’daki en büyük kalp cerrahisi programına sahip Charleston Area Medical Center Inc. ‘in (CAMC) HCA Inc. ile yaptığı ve HCA’nın Raleigh’de kalp cerrahisi programı geliştirmesini engelleyen anlaşmayı sona erdirmesini talep ettiğini bildirdi. Şikayete göre, CAMC rekabet etmeme anlaşması karşılığında HCA’ya Batı Virginia’nın diğer bölgelerinde iki farklı programda destek olma sözü vermişti. Bakanlık, kalp cerrahisi alanında CAMC ile HCA arasındaki rekabeti korumak için anlaşmanın sona ermesi gerektiğini belirtti.

http://www.usdoj.gov/atr/public/press_releases/2006/214463.htm

◆ Adalet Bakanlığı ABD’deki en büyük beyaz eşya üreticisi Whirlpool’un Maytag’i devralmasıyla ilgili soruşturmayı sona erdirdi. Adalet Bakanlığı Antitröst Biriminden yapılan açıklamaya göre, güçlü rakip tedarikçilerin olması, Whirlpool’un elde edeceği güçlü maliyet tasarrufu ve diğer etkinlikler, söz konusu işlemin tüketici refahına zarar vermesinin muhtemel olmadığını göstermektedir.

http://www.usdoj.gov/atr/public/press_releases/2006/215326.htm

◆ Adalet Bakanlığı Antitröst Birimi ve Federal Ticaret Komisyonu tek firma davranışı ile ilgili düzenleyeceği oturumlar için avukatlar, ekonomistler, iş çevreleri, tüketici grupları, akademisyenler ve diğer ilgili kesimlerden görüş talep

REKABET Dergisi

ettiğini açıkladı. Sherman Antitröst Kanunu 2. Bölümü uyarınca antitröst uygulamaları bakımından rekabete aykırı dışlayıcı davranışların en iyi nasıl tanımlanabileceğini ele almayı amaçlayan oturumlar Haziran ve Aralık 2006 tarihleri arasında yapılacak.

http://www.usdoj.gov/atr/public/press_releases/2006/215355.htm

REKABET KURULU NİHAİ KARAR ÖZETLERİ

(01.01.2006 - 31.03.2006)

REKABET KURULU NİHAİ KARAR ÖZETLERİ

REKABET İHLALLERİ

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
1	06-01/4-1	10.11.2005 tarihli İzmir hazır beton pazarına ilişkin şikayet dilekçesi hakkında, Rekabet Kurulu'nun 2.12.2004 tarih, 04-77/1108-277 ve 04-77/1108-278 sayılı kararları uyarınca, Ege Bölgesi çimento ve hazır beton üreticileri hakkında açılan önaraştırma kapsamında, Rekabet Kurulu'nun 28.6.2005 tarih, 05-41/584-M ve 05-41/585-M sayılı kararları ile Ege Bölgesi çimento ve hazır beton üreticileri hakkında soruşturma açıldığı hususunun şikayet sahibine bildirilmesine, 14.7.2005 tarihli Samsun çimento pazarına ilişkin şikayet dilekçesine, 18.7.2005 tarihli Fethiye-Marmaris hazır beton pazarına ilişkin şikayet dilekçesine, 5.8.2005 tarihli Malatya çimento pazarına ilişkin şikayet dilekçesine, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası'nın 14.11.2005 tarihli şikayet dilekçesine, 9.12.2005 tarihli Kayseri çimento pazarına ilişkin şikayet dilekçesine yönelik olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına, bu nedenlerle bütün şikayetlerin reddine karar verilmiştir.	04.01.2006
2	06-02/44-6	15.8.2005 tarihli ve 05-51/785-M sayılı Kurul kararı uyarınca ilgili Danıştay kararı temyiz edilmeksizin dosyanın yeniden değerlendirilebileceğine, Aksigorta A.Ş., Anadolu Anonim Türk Sigorta A.Ş., Axa Oyak Sigorta A.Ş., Başak Sigorta A.Ş., Güneş Sigorta A.Ş., İsviçre Sigorta A.Ş., Ray Sigorta A.Ş., TEB Sigorta A.Ş., T. Genel Sigorta A.Ş., T. Genel Sigorta A.Ş. ve Yapı Kredi Sigorta A.Ş.'nin 11.10.2001 tarihinde imzalamış oldukları protokol ile reasüransa devredilecek poliçeler bakımından yangın sigortaları ve ek teminatlarına yönelik olarak uygulanacak asgari fiyatların belirlenmesi suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine, aynı protokolü imzalayarak taraf olan Milli Reasürans T.A.Ş.'nin de yukarıda belirtilen ihlale katıldığına; yukarıda belirtilen ihlali gerçekleştiren teşebbüslerin 2001 yılı yangın sigortası ciroları üzerinden taktiren; net satışlarının %0.5'i oranında olmak üzere; Aksigorta A.Ş.'nin 227.460,96 YTL, Axa Oyak Sigorta A.Ş.'nin 250.609,63 YTL, Başak Sigorta A.Ş.'nin 169.152,84 YTL, Güneş Sigorta A.Ş.'nin 229.594,28 YTL, İsviçre Sigorta A.Ş.'nin 114.355,83 YTL, Ray Sigorta A.Ş.'nin 55.401,28 YTL, TEB Sigorta A.Ş.'nin 32.618,64 YTL, T. Genel Sigorta A.Ş.'nin 91.021,48 YTL ve Yapı Kredi Sigorta A.Ş.'nin 179.045 YTL para cezası ile cezalandırılmasına, soruşturma sürecinde, protokole uymayacağını deklare etmesinin hafifletici neden olarak göz önüne alındığından net satışlarının %0.1'i oranında olmak üzere Anadolu Anonim Türk Sigorta A.Ş.'nin 62.767,75 YTL	05.01.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
		para cezası ile cezalandırılmasına, hafifletici nedenler göz önüne alındığından, net satışlarının %0.2'si oranında olmak üzere Milli Reasürans T.A.Ş.'nin 191.886,91 YTL para cezası ile cezalandırılmasına, 5388 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunan anlaşmaların bildirilmesi yükümlülüğü kaldırıldığından, bu konuda karar verilmesine gerek olmadığına karar verilmiştir.	
3	06-02/45-7	<p>Rekabet Kurulu'nun 15.8.2005 tarihli ve 05-51/785-M sayılı kararı uyarınca ilgili Danıştay kararının temyiz edilmeksizin dosyanın yeniden değerlendirilebileceğine, İGSAŞ İstanbul Gübre Sanayi A.Ş.'nin, Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine, Kanun'un 16 ncı maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca İgşaş'a 1999 yılı net satışlarının %2,27'si oranında 603.669,16 YTL para cezası verilmesine, BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.'nin, 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesini ihlal ettiğine, Bagfaş'a 1999 yılı net satışlarının %2,41'i oranında 965.498,03 YTL. para cezası verilmesine, GÜBRETAS Gübre Fabrikaları A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesini ihlal ettiğine, Gübretas'a 1999 yılı net satışlarının % 2,36'sı oranında 1.409.115,53 YTL. para cezası verilmesine, EGE Gübre Sanayi A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesini ihlal ettiğine, Ege Gübre'ye 1999 yılı net satışlarının %2,4'ü oranında 436.015,24 YTL. para cezası verilmesine, Toros Gübre, Bagfaş ve Ege Gübre'nin birlikte hareket ederek gübre satışlarını 28.02.2000 tarihinde yayımlanan Kararname'ye karşı durdurduklarını açıklamalarının ve bu tarihten sonra bayilerine satışları durdurmaları yönünde talimat vermelerinin, amacı bakımından rekabeti engellemeye yönelik olmadığı ve sonuçları bakımından da bu yönde bir etki doğurmadığı görüldüğünden bir ihlal oluşturmadığına, gübre üreticisi kuruluşlar tarafından TKKMB ve toplu gübre alım ihaleleri yapan diğer kuruluşlara teklif edilmek üzere hazırlanan Standart Satış Şartnamesi'nin, anlaşma veya teşebbüs birliği kararı niteliğinde bir ihlal teşkil etmediğine, 15.10.1996 tarihli anlaşmadaki, herhangi bir kuruluş bayisine diğer bir kuruluşun bayilik vermemesi, FOT satış yapılmaması, bayileri denetleyecek ortak izleme grubunun oluşturulması, bayilere hiçbir ad altında prim, iskonto vs. verilmemesi gibi hususların uygulandığına dair yeterli delil olmadığına, gübre üreticisi teşebbüslerin yukarıda belirtilen rekabet ihlallerine son vermelerine, ayrıca söz konusu teşebbüslerin kendi aralarında veya GÜD vasıtasıyla bilgi alışverişi vb. yollarla rekabet koordinasyonuna yol açacak davranışlarda bulunmamlarına, 5388 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunan anlaşmaların bildirilmesi yükümlülüğü kaldırıldığından, anlaşmaların bildirilmemesinden dolayı, adı geçen teşebbüse ve</p>	05.01.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
		teşebbüsün yönetim organlarında görev alan gerçek kişilere ceza uygulanmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.	
4	06-02/47-8	Rekabet Kurulu'nun 15.8.2005 tarihli ve 05-51/785-M sayılı kararı uyarınca ilgili Danıştay kararının temyiz edilmeksizin dosyanın yeniden değerlendirilebileceğine, Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin; kurumsal kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar, yerel kullanıcılara dar bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar, yerel kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar ve uzak mesafe veri aktarımına ilişkin "royalty"leri içeren pazarda hakim durumda olduğuna, Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin; kurumsal kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazardaki hakim durumunu kötüye kullanarak 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine ve bu nedenle hakkında cezai işlem uygulanmasına, 19.7.2001 tarihine kadar, internet servis sağlayıcı sözleşmelerindeki hükümler vasıtasıyla, internet servis sağlayıcılarının ticari faaliyetleri ile ilgili olan bilgilerin kendisine periyodik olarak bildirilmesini şart koşmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına, yerel kullanıcılara dar bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarda; internet servis sağlayıcılarının ISDN-PRI, No. 7 E1 taleplerinin karşılanmasında zorluk çıkararak, TNet adı altında sunduğu hizmete rakip hizmetler sunan bu teşebbüsleri zor durumda bırakarak pazardaki rekabet koşullarını bozmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına, internet servis sağlayıcılarının kiralık devre taleplerine zamanında cevap vermeyerek ve bazı durumlarda talebin karşılanmasını kullanılacak malzemenin hibesi koşuluna bağlayarak bu teşebbüslerin piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırarak rekabet koşullarını bozmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına, internet servis sağlayıcılarını VPOP kullanmaya zorlayıp, ISDN-PRI ve/veya No.7 E1 kullanmalarını engelleyerek, yerel şebekeye erişim yoluyla piyasaya girişin yaratacağı rekabet sonucu oluşması muhtemel etkinlik artışlarından tüketicinin faydalanmasını engellemek ve internet servis sağlayıcıların 2003 yılı sonrasına yönelik şebeke geliştirmelerini önleyerek potansiyel rekabetin gelişmesini durdurmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına, 19.7.2001 tarihine kadar, internet servis sağlayıcı sözleşmelerindeki hükümler vasıtasıyla, internet servis sağlayıcılarının ticari faaliyetleri ile ilgili olan bilgilerin kendisine periyodik olarak bildirilmesini şart koşmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olma-	05.01.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
		<p>dığına, kiraladığı ve garantili uygulamadan çıkardığı VPOP'ların internet servis sağlayıcılar tarafından iade edilmek istenmesi durumunda, ilk yıl için sadece %10'una kadar iade imkanı sunarak bu teşebbüslerin ilgili piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına, özel data devrelerine uygulanan indirim oranlarını 3, 5 ve 7 yıllık sözleşme sürelerine bağlamak suretiyle, 2004 sonrasında, ses iletimi ve telekomünikasyon altyapısı hizmetleri pazarına girebilecek potansiyel rakipler için pazara giriş engeli yaratmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına, devrelerin kiralanması sonrasında, taahhüt edilen hız, kalite ve satış sonrası destek gibi hususlarda internet servis sağlayıcılara zorluk çıkararak, bu teşebbüsleri rekabette dezavantajlı konuma sokup bu pazarlardaki rekabet koşullarını bozmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına, TNet adı altında yerel kullanıcılara sunulan dar bant internet erişim hizmetleri karşılığında alınan ücretleri maliyetin altında belirleyerek, rakiplerin piyasadaki faaliyetlerini güçlendirmek suretiyle kötüye kullanarak 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine ve bu nedenle hakkında cezai işlem uygulanmasına, sabit telefon abonelerine ayrıca bir abonelik gerektirmeden dar bant internet erişim imkanı sağlayan, 146 numarası ile internet erişimi hizmetine benzer bir hizmeti diğer internet servis sağlayıcılarının sunmasına engel olarak bu pazardaki rekabet koşullarını bozmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına, yerel kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarda, kontrolü altındaki kablo TV şebekesini internet servis sağlayıcılarının kullanmasını engelleyerek, ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine engel olmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına, yerel telefon şebekesi üzerinden DSL teknoloji kullanarak sunulan geniş bant internet hizmetleri piyasasına faaliyet yürütmek isteyen internet servis sağlayıcıların, bu şebekeyi birbirini tamamlayıcı nitelikte DSLAM cihazını kiralayarak ve yerel şebekeye erişim yöntemleri ile kullanmalarını engelleyerek ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine engel olmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına, hem kablo TV hem de telefon şebekesinin internet servis sağlayıcıları tarafından geniş bant erişim hizmeti sunulmasında, kendi TNet hizmetinin son kullanıcıya sunulduğu fiyatın üstünde rakamları ISS'lerden erişim ücreti olarak talep etmek suretiyle ISS'lerin yüksek girdi maliyetlerini arttırmak ve tarifesi yüksek kiralık devreler kullanmaya zorlayarak tüketicinin zararına olarak, tüketici tercihlerini sadece kendi sunduğu TNet hizmetleriyle</p>	

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
		<p>kısıtlamak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına, devrelerin kiralanması sonrasında, taahhüt edilen hız, kalite ve satış sonrası destek gibi hususlarda internet servis sağlayıcılarına zorluk çıkararak, bu teşebbüsleri rekabette dezavantajlı konuma sokup bu pazarlardaki rekabet koşullarını bozmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına, uzak mesafe veri aktarımına ilişkin royalty'leri içeren pazardaki hakim durumunu, uydu yer istasyonu işletmecilerinden aldığı royalty tarifelerinde 2,4 ila 64 kat arasında değişen oranlarda zam yaparak artık tekel hakkının kalmadığı bir piyasada, rakiplerinin piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırmak ve kendisi kullanmakta olduğu halde, diğer yeniden satıcı veya kurumsal kullanıcılara belirli kapasitenin üzerinde hat kiralamayarak ve kiraladığı düşük kapasitelerden yüksek fiyat talep ederek, uydu yer istasyonu hizmetleri pazarındaki rekabet koşullarını kendi lehine, uydu yer istasyonu işletmecileri aleyhine bozmak ve bu yolla ISS'lerin yurtdışı çıkış imkanlarını kısıtlamak suretiyle kötüye kullanarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine ve bu nedenle hakkında cezai işlem uygulanmasına, yukarıda ihlal olarak tespit edilen eylemleri nedeniyle Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin, 2000 yılı net satışlarının takdiren onbindebeşi oranında 1.136.376,80 YTL para cezası ile cezalandırılmasına, bu soruşturma kapsamında Rekabet Kurulu tarafından 21.6.2001 tarih ve 01-28/273-M sayı ile alınan geçici tedbir kararına ilişkin olarak süreli para cezası tahakkuk ettirilmesi gerekmediğine karar verilmiştir.</p>	
5	06-02/48-9	<p>Cine 5 Filmcilik ve Yapımcılık A.Ş.'nin şikayeti ile ilgili olarak; Bimaş Birleşik Medya Pazarlama A.Ş.'nin özellikle Cine 5'i piyasa dışına çıkartmaya yönelik rekabet ihlali teşkil eden bir eyleminin bulunmadığına, Bimaş Birleşik Medya Pazarlama A.Ş.'nin, reklam yeri satışına yönelik olarak Star Televizyon Hizmetleri A.Ş. ve Aks Televizyon Reklamcılık ve Filmcilik San. ve Tic. A.Ş. ile yaptığı sözlü anlaşmaya ilişkin menfi tespit/muafiyet başvurusu hakkında; bu anlaşmaya menfi tespit belgesi verilemeyeceğine, 4054 sayılı Kanun'un 4.(a) maddesine aykırılık oluşturacak şekilde fiyat rekabetinin kısıtlanması ve Kanun'un 5. maddesindeki koşulları taşımaması nedeniyle anlaşmaya bireysel muafiyet tanınamayacağına, bildirim formunda anlaşmanın uygulanmasına yönelik olarak belirtilen ifadelerin, uygulamada bir süre için dahi belirtildiği şekliyle gerçekleşmemesi, dolayısıyla bildirimde yanlış ve yanıltıcı bilgi verilmesi nedeniyle bildirimde bulunan Bimaş Birleşik Medya Pazarlama A.Ş.'nin 2.908,05 YTL para cezası ile cezalandırılmasına ve anılan teşebbüsün bildirim yapıldığı tarihteki yönetim kurulu üyelerinin her birine ayrı ayrı olmak üzere bu cezanın takdiren %10'u olan 290,81 YTL. idari para</p>	05.01.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
		<p>cezası verilmesine, Bimaş Birleşik Medya Pazarlama A.Ş.'nin, reklam yeri satışına yönelik olarak Ülke Televizyon Programcılık Reklam Film Yapım Yayın Pazarlama A.Ş. ile yaptığı sözlü anlaşmaya ilişkin menfi tespit/muafiyet başvurusu hakkında; bu anlaşmaya menfi tespit belgesi verilemeyeceğine, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık oluşturacak şekilde fiyat rekabetinin kısıtlanması ve Kanun'un 5. maddesindeki koşulları taşımaması nedeniyle anlaşmaya bireysel muafiyet tanınamayacağına, bildirim formunda anlaşmanın uygulanmasına yönelik olarak belirtilen ifadelerin, uygulamada bir süre için dahi belirtildiği şekliyle gerçekleşmemesi, dolayısıyla bildirimde yanlış ve yanıltıcı bilgi verilmesi nedeniyle bildirimde bulunan Bimaş Birleşik Medya Pazarlama A.Ş.'nin 2.908,05 YTL. para cezası ile cezalandırılmasına ve anılan teşebbüsün bildirim yapıldığı tarihteki yönetim kurulu üyelerinin her birine ayrı ayrı olmak üzere bu cezanın taddiren %10'u olan 290,81 YTL. idari para cezası verilmesine, 5388 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunan anlaşmaların bildirilmesi yükümlülüğü kaldırıldığından, Bimaş Birleşik Medya Pazarlama A.Ş. ile Ülke Televizyon Programcılık Reklam Film Yapım Yayın Pazarlama A.Ş. arasında yapılan sözlü anlaşmanın süresi içerisinde bildirilmemesine yönelik olarak adı geçen teşebbüslere ve teşebbüslerin yönetim organlarında görev alan gerçek kişilere ceza uygulanmasına gerek olmadığına, birlikte fiyat tespiti ile ilgili olarak; DTV Haber ve Görsel Yayıncılık A.Ş., Satel Sabah Televizyon Prodüksiyon A.Ş., Star Televizyon Hizmetleri A.Ş., Aks Televizyon Reklamcılık ve Filmcilik San. ve Tic. A.Ş. ve Ülke Televizyon Programcılık Reklam Film Yapım Yayın Pazarlama A.Ş.'nin Bimaş Birleşik Medya Pazarlama A.Ş. aracılığı ile kendilerine ait reklam yerlerinin fiyat ve diğer satış koşullarını aralarındaki rekabeti ortadan kaldırarak birlikte belirlemelerinin Kanun'un 4. maddesi anlamında rekabet ihlali oluşturduğuna, bu doğrultuda ihlale karışan her bir teşebbüsün ihlalin gerçekleşmesindeki rolü ile ihlalden oluşan zararın ağırlığı gibi unsurlar da dikkate alınarak taddiren; DTV Haber ve Görsel Yayıncılık A.Ş.'ye 2000 yılı net satışlarının %1.5'i oranında 999.056,94 YTL para cezası verilmesine, Satel Sabah Televizyon Prodüksiyon A.Ş.'ye 2000 yılı net satışlarının %1.5'i oranında 1.089.665,73 YTL para cezası verilmesine, Aks Televizyon Reklamcılık ve Filmcilik San. ve Tic. A.Ş.'ye 2000 yılı net satışlarının %1'i oranında 484.047,39 YTL. para cezası verilmesine, Ülke Televizyon Programcılık Reklam Film Yapım Yayın Pazarlama A.Ş.'ye 2000 yılı net satışlarının %0,25'i oranında 14.220,46 YTL. para cezası verilmesine, Star Televizyon Hizmetleri A.Ş.'ye 1998 yılı net satışlarının %0,5'i oranında 69.556,71 YTL. para cezası verilmesine karar verilmiştir.</p>	

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
6	06-02/49-10	Kurul'un 22.11.2000 tarih ve 00-42/453-247 sayılı kararının muafiyet ve menfi tespit ile ilgili kısımlarının kesinleşmiş olması nedeniyle bu konuda karar verilmesine gerek olmadığına, Rekabet Kurulu'nun 15.8.2005 tarihli ve 05-51/785-M sayılı kararı uyarınca ilgili Danıştay kararının temyiz edilmeksizin dosyanın yeniden değerlendirilebileceğine, MAİS Motorlu Taşıtlar İmal ve Satış A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine, böyle sözleşmeleri akdeden ve ihlallere neden olan eylemleri bildirim tarihinden sonra da uygulayan MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.'nin, 1998 mali yılı sonunda oluşan yıllık gayrisafi gelirleri üzerinden takdir edilen 257.947 YTL para cezası ile cezalandırılmasına; 5388 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunan anlaşmaların bildirilmesi yükümlülüğü kaldırıldığından, bu konuda karar verilmesine gerek olmadığına karar verilmiştir.	05.01.2006
7	06-03/51-11	Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş.'nin Eskihisar-Topçular, Kabatepe-Gökçeada, Çanakkale Boğazı hatlarında gerçekleştirilen arabalı vapurla yolcu ve araç taşıma ilgili pazarında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun açısından hakim durumda olduğuna, ilgili pazardaki hakim durumunu, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ikinci fıkrası kapsamında kötüye kullandığı yönündeki iddiaların reddine karar verilmiştir.	25.01.2006
8	06-04/53-M	Görevli raportörler tarafından yerinde inceleme yapılmasının engellenmesi sebebiyle Akçansa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 636 YTL para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.	26.01.2006
9	06-04/56-14	Shell ve Ay-Pet arasında akdedilmiş olan bayilik sözleşmesinin rekabet hukukuna uygunlaştırılmasında ortaya çıkan anlaşmazlığa ilişkin şikayete ilgili olarak önaraştırma yapılması veya soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verilmiştir.	26.01.2006
10	06-04/57-15	Uzun süreli intifaları kullanarak TOTAL'in rekabeti ortadan kaldırdığına ilişkin şikayete ilgili olarak önaraştırma yapılması veya soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verilmiştir.	26.01.2006
11	06-04/58-16	OSPET ve TOTAL arasında akdedilmiş olan bayilik sözleşmesinin rekabet hukukuna uygunluğunun sağlanmasında TOTAL'in hukuka aykırı davrandığı iddiası ile ilgili olarak önaraştırma yapılması veya soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verilmiştir.	26.01.2006
12	06-04/65-20	Beşer Grubu iştiraklerinin mal arzını kısıtlamak ve müşterilere doğrudan satış yapmak suretiyle Anadolu Fren Otomotiv Sanayi Limited Şirketinin faaliyetlerini zorlaştırmasının, 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinde değerlendirme yapmayı gerektire-	26.01.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
		cek herhangi bir anlaşmaya konu olmaması; Beşer Grubu'nun ilgili pazar olarak tanımlanan debriyaj ve fren balataları pazarında bir hakim durumda bulunmaması ve tek taraflı olarak gerçekleştirilen bu eylemlerin, Kanun'un 6. maddesi kapsamında ihlal teşkil etmemesi nedeniyle soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.	
13	06-04/68-22	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. ve UECC Lojistik Hizmetleri Taşımacılık ve Ticaret A.Ş.'nin aralarında imzaladıkları "Ford Otosan Liman ve Terminal İşletmesi ve Ana Lojistik Hizmet Sağlayıcı Sorumluluğuna İlişkin Sözleşme"nin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'a aykırı hükümler içerdiği ve gemi acenteleri arasındaki rekabeti bozduğu iddiasının gerçeği yansıtmadığına, bu sebeple adı geçen teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.	26.01.2006
14	06-05/86-23	5388 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunan anlaşmaların bildirilmesi yükümlülüğü kaldırıldığından, Akmaya San. ve Tic. A.Ş. yönetim kurulu üyeleri Hasan Yaşar ve A.Kadir Ekşi hakkında, bildirimde bulunmamaları açısından, karar verilmesine gerek olmadığına, 15.4.1999 tarihinde Akmaya San. ve Tic. A.Ş.'de yapılan yerinde inceleme sırasında Rekabet Kurumu Raportörleri tarafından birer sureti istenen iki belge üzerinde tahrifat yapılması nedeniyle, Akmaya San. ve Tic. A.Ş.'nin yönetim kurulu üyelerine ayrı ayrı olmak üzere, Akmaya San. ve Tic. A.Ş.'ye 27.6.2000 tarih ve 00-24/255-138 sayılı Karar'da verilen 1.216,8 YTL'lik para cezasının %5'i oranında 60,84 YTL para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.	27.01.2006
15	06-08/102-28	Konya Tüp Bayii ve Satıcıları Odası hakkında, gerek pazar günleri Konya'da faaliyette bulunan tüp gaz bayilerinin kapalı olması yönünde bir kararın tespit edilmemesi, gerekse söz konusu tüp bayilerinin pazar günleri faaliyette bulunmamalarının yasal mevzuata uygun davranmak olarak değerlendirilmesi nedeniyle soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.	02.02.2006
16	06-08/121-30	Altın Çini ve Seramik Sanayii A.Ş., Anatolia Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Bozüyük Seramik Sanayii Ticaret A.Ş., Ercan Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş./Ercan Seramik Sanayi Turizm ve Ticaret Ltd. Şti., Hitit Seramik San. ve Tic. A.Ş., Pera Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Uşak Seramik Sanayii A.Ş. ve Yüksel Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, seramik kaplama malzemeleri pazarında 14.12.1994'den başlayıp devam eden ve unsurları, "satım fiyatı ve şartlarının tespit edilmesi, arz miktarının kontrolü-pazar paylaşımı ve rekabete duyarlı bilgi değişimi" olan yatay anlaşma ve uyumlu eylemler yoluyla 4054	02.02.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
		<p>sayılı Kanun'un 4 üncü maddesini ihlal ettiğine, Eczacıbaşı Karo Seramik San. ve Tic. A.Ş., Termal Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Yurtbay Seramik Sanayi ve Tic. A.Ş.'nin, seramik kaplama malzemeleri pazarında 14.12.1994'den başlayıp devam eden ve unsurları, "satım fiyatı ve şartlarının tespit edilmesi, arz miktarının kontrolü-pazar paylaşımı ve rekabete duyarlı bilgi değişimi" olan yatay anlaşma ve uyumlu eylemler yoluyla 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesini ihlal ettiğine, bu nedenle; 2001 yılı net satışlarının takdiren %2'si oranında olmak üzere, Eczacıbaşı Karo Seramik San. ve Tic. A.Ş.'ye 1.650.518,95 YTL, 2001 yılı net satışlarının takdiren %1,5'i oranında olmak üzere, Hitit Seramik San. ve Tic. A.Ş.'ye 258.661,52 YTL ve Yurtbay Seramik Sanayi ve Tic. A.Ş.'ye 316.957,82 YTL, 2001 yılı net satışlarının takdiren %1'i oranında olmak üzere, Altın Çini ve Seramik Sanayii A.Ş.'ye 49.657,07 YTL, Anatolia Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 54.535,30 YTL, Bozüyük Seramik Sanayii Ticaret A.Ş.'ye 25.071,34 YTL, Ercan Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş./Ercan Seramik Sanayi Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.'ye 71.737,84 YTL, Pera Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 41.850,07 YTL, Termal Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 231.939,03 YTL, Uşak Seramik Sanayii A.Ş.'ye 106.175,21 YTL ve Yüksel Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 121.480,20 YTL para cezası verilmesine, Heriş Seramik ve Turizm Sanayi A.Ş.'nin, seramik sağlık gereçleri pazarında 14.12.1994'den başlayıp devam eden ve unsurları, "satım fiyatı ve şartlarının tespit edilmesi ile rekabete duyarlı bilgi değişimi" olan yatay anlaşma ve uyumlu eylemler yoluyla 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesini ihlal ettiğine, Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş. ve Serel Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, seramik sağlık gereçleri pazarında 14.12.1994'den başlayıp devam eden ve unsurları, "satım fiyatı ve şartlarının tespit edilmesi ile rekabete duyarlı bilgi değişimi" olan yatay anlaşma ve uyumlu eylemler yoluyla 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesini ihlal ettiğine, bu nedenle; 2001 yılı net satışlarının takdiren binde 3'ü oranında olmak üzere, Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.'ye 411.860,91 YTL, Heriş Seramik ve Turizm Sanayi A.Ş.'ye 136.462,29 YTL ve Serel Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 40.941,28 YTL para cezası verilmesine, Eczacıbaşı Karo Seramik San. ve Tic. A.Ş., Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş., Heriş Seramik ve Turizm Sanayi A.Ş., Hitit Seramik San. ve Tic. A.Ş., Serel Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Termal Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Yurtbay Seramik Sanayi ve Tic. A.Ş. ve Yüksel Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinde yasaklanan alıcıların kendi satış fiyatını belirleme serbestisini engellediğine, Eczacıbaşı Karo Seramik San. ve Tic. A.Ş., Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve</p>	

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
		<p>Tic. A.Ş., Heriş Seramik ve Turizm Sanayi A.Ş., Hitit Seramik San. ve Tic. A.Ş., Serel Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Termal Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Yurtbay Seramik Sanayi ve Tic. A.Ş. ve Yüksel Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye, alıcıların kendi satış fiyatını belirleme serbestisinin engellenmesi, yatay anlaşma ve uyumlu eylemler yoluyla 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin ihlal edilmesi kapsamında değerlendirildiğinden, ayrı bir para cezası verilmesi gerekmediğine, Soruşturma Raporu'nda bayilik anlaşmalarının ve uygulamalarının süresi içinde bildirilmemesinden dolayı, Hitit Seramik San. ve Tic. A.Ş., Yüksel Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Heriş Seramik ve Turizm Sanayi A.Ş., Serel Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Termal Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Yurtbay Seramik Sanayi ve Tic. A.Ş.'ye, 1.8.2002'de görevde bulunan; Yüksel Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş. Yönetim Kurulu Üyelerine ayrı ayrı olmak üzere para cezası talep edilmiş olmasına rağmen, 2.7.2005 tarih ve 5388 sayılı Kanun ile bu bildirim yükümlülüğü ortadan kaldırılmış olduğundan para cezası uygulanmasına gerek bulunmadığına, 4054 sayılı Kanun'un ilgili maddelerinde 2.7.2005 tarih ve 5388 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler nedeniyle yatay anlaşmaların bildirilmemiş olmasından dolayı, soruşturma kapsamındaki teşebbüslere para cezası uygulanması gerekmediğine, 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesini ihlal eden eylemlerinden dolayı, rekabetin tesisi ve ihlalden önceki durumun korunmasını teminen yerine getirilmesi ya da kaçınılması gereken davranışların ve ihlale son verilmesi gereğinin, aynı Kanun'un 9 uncu maddesi uyarınca, soruşturma kapsamındaki teşebbüslere bildirilmesine karar verilmiştir.</p>	
17	06-11/143-33	<p>Yeşil Kastamonu Turizm Hizmetleri İnşaat Akaryakıt Ticaret Sanayi Pazarlama Limited Şirketi'nin, yürütülen soruşturma çerçevesinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal etmediğine, Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar, Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret Anonim Şirketi (Eski unvanı Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi), Ünal Turizm- Meftun Ünal, Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Limited Şirketi- Devrekani, Kastamonu Güven- Hasan Çatal, Huzur Otobüs İşletmesi Turizm Nakliyat İnşaat Pazarlama İç ve Dış Ticaret Limited Şirketi ve Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin, Kastamonu merkezli şehirlerarası otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında birlikte fiyat tespit etmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine, ilgili teşebbüslerin Kastamonu coğrafi pazarında 2004 yılında oluşan yıllık gayri safi gelirleri dikkate alınarak %3 oranında; Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar'ın, 22.061 YTL, Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret Anonim Şirketi'nin (Eski unvanı Metro Mo-</p>	09.02.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
		torlu Taşıtlar Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi) 55.703 YTL, Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Limited Şirketi- Devrekani'nin 8.626 YTL, Kastamonu Güven-Hasan Çatal'ın 12.529 YTL, Huzur Otobüs İşletmesi Turizm Nakliyat İnşaat Pazarlama İç ve Dış Ticaret Limited Şirketi'nin 11.222 YTL, Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin 19.341 YTL para cezası ile cezalandırılmalarına, Ünal Turizm- Meftun Ünal'ın ise %3 oranındaki ceza miktarının 2006/1 sayılı Tebliğ'de asgari ceza olarak belirtilen 6.368 YTL'den az olması nedeniyle, anılan Tebliğ'deki asgari ceza tutarı olan 6.368 YTL para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.	
18	06-13/150-35	Demirören LPG Grubu'nun, hakim durumunu kötüye kullanarak yıkıcı fiyat uygulamasında bulunduğu ve bu yolla Kongaz Petrol Ürünleri Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.'yi piyasa dışında bırakmaya çalıştığı yönündeki iddiaların 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal olarak değerlendirilemeyeceğinden önaraştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine karar verilmiştir.	16.02.2006
19	06-13/152-37	İSKİ'nin, sanayi suyu satışı yapan firmaların kuyularını kapatmak ve aynı zamanda Fatih-Eminönü-Beyoğlu bölgesine, sanayi suyu satışı yapan tankerlerin girişini engellemek suretiyle, söz konusu teşebbüslerin faaliyetlerini durdurmasının sosyal regülasyon çerçevesinde gerçekleştirilen bir idari işleme dayanması nedeniyle, 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal olarak değerlendirilemeyeceğine karar verilmiştir.	16.02.2006
20	06-13/155-39	Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin denizaltı ve karasal fiberoptik kablolardaki hakim durumunu kötüye kullandığı iddiası ile ilgili olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.	16.02.2006
21	06-14/173-45	Turkcell, Mobilera, Mars Grubu ve Fida Film arasında yapılmış olan sözleşmelerde sinema salonu işletmeciliği pazarındaki teşebbüsler arasındaki rekabeti bozacak nitelikte ayrımcı ve haksız hükümlerin yer almadığına, kampanya kapsamına dahil edilmemiş sinema salonlarının bilinçli olarak dışlandığına ve 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (e) bendi anlamında eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanmasına ilişkin herhangi bir ihlal tespit edilemediğinden soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.	23.02.2006
22	06-18/210-52	2003/3 sayılı Tebliğ'e göre yenilenmesi gereken bayilik sözleşmelerinin OPET Petrolcülük A.Ş. tarafından yenilenmediği iddiasına ilişkin olarak önaraştırma yapılması veya soruşturma açılmasına gerek olmadığı, şikayetin reddine karar verilmiştir.	09.03.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
23	06-18/212-53	Rekabet Kurulu'nun 3.5.2004 tarih, 04-31/363-89 sayılı kararının iptaline ilişkin Danıştay 13. Dairesi'nin 25.10.2005 tarih, 2005/1745 E. 2005/5175 K.; 2005/5211 E. 2005/5185 K. sayılı; 26.12.2005 tarih, 2005/6364 E. 2005/6182 K.; 2005/6365 E. 2005/6183 K. sayılı kararları üzerine; Selçuk Ecza Deposu Tic. ve San. A.Ş. (Selçuk Ecza Deposu), Hedef Ecza Deposu Tic. A.Ş. (Hedef Ecza Deposu), Es Ecza Deposu Tic. ve San. A.Ş. (Es Ecza Deposu)'nin Antalya Eczacı Odası'nın etkisiyle ve rasyonel ekonomik gerekçelere dayanmaksızın 18.9.2002 tarihinde Kotan Eczanesi'ne yapmış oldukları vadeli satışlarını durdurarak ve bu sayede anılan eczanenin etkinliklerini güçlendirecek şekilde uyumlu hareket ederek 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eder nitelikteki eylemlerinin yeniden değerlendirilmesi sonucunda; Selçuk Ecza Deposu Tic. ve San. A.Ş., Hedef Ecza Deposu Tic. A.Ş., Es Ecza Deposu Tic. ve San. A.Ş.'nin (Selçuk, Hedef ve Es Ecza Depoları'nın) Antalya Eczacı Odası'nın etkisi ile ve rasyonel ekonomik gerekçelere dayanmaksızın 18.9.2002 tarihinde vadeli satışlarını durdurarak Kotan Eczanesi'nin etkinliklerini güçlendirecek şekilde uyumlu hareket ederek 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine, Antalya Eczacı Odası ve yetkililerinin yukarıda belirtilen ihlaldeki rolünün 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceğine, bu ihlallerinden dolayı, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 2. fıkrası ve 2006/1 sayılı Tebliğ uyarınca takdiren Selçuk Ecza Deposu Tic. ve San. A.Ş., Hedef Ecza Deposu Tic. A.Ş., Es Ecza Deposu Tic. ve San. A.Ş.'ye asgari ceza miktarı olan 6.368 YTL para cezası uygulanmasına, 5388 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunan anlaşmaların bildirilmesi yükümlülüğü kaldırıldığından, bu konuda değerlendirme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.	09.03.2006
24	06-19/235-58	Danone Hayat Su şirketinin bayilerinin pasif satışına engel olduğuna ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığı, şikayetin reddine karar verilmiştir.	16.03.2006
25	06-19/236-59	Praktiker Yapı Marketleri A.Ş.'nin hakim durumunu kötüye kullandığı iddiası ile ilgili olarak Praktiker Yapı Marketleri A.Ş.'nin banyo-mutfak dolapları ve aksesuarları pazarında hakim durumda bulunmadığına; dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında herhangi bir kötüye kullanma eyleminin mevcut olmaması nedeniyle Praktiker hakkında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına, şikayet konusu sözleşmenin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına karar verilmiştir.	16.03.2006

MENFİ TESPİT/MUAFİYET

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
1	06-01/6-3	Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu'nun ve bu federasyonu oluşturan Tüm Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği, Karadeniz Optisyen ve Gözlükçüler Derneği, Konya Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği, Gaziantep Optisyen ve Gözlükçüler Derneği, Denizli Optisyen ve Gözlükçüler Derneği'nin gözlük camı fiyatlarına ilişkin tavsiye niteliğinde fiyat listesi hazırlamasının ve bu fiyat listesinin dernek üyeleri olan tüm optisyen ve gözlükçülere dağılımı ile bu işlemlere ilişkin dernek tüzüklerinde mevcut bulunan yetkilerin devamınının 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan koşulları yerine getirmemesi nedeniyle, başvuru konusuna ilişkin olarak muafiyet talebinin reddine karar verilmiştir.	04.01.2006
2	06-01/9-4	Bankalararası Kart Merkezi A.Ş.'nin Yönetim Kurulu kararlarıyla belirlediği ortak takas komisyonu oranına muafiyet tanınabilmesi için yapılan değişikliğin 05-43/602-153 sayılı Kurul kararı doğrultusunda olduğuna ve ortak takas komisyonu belirlenmesi uygulamasına 8.11.2005 tarihinden itibaren 2 yıl süreyle muafiyet tanınmasına karar verilmiştir.	04.01.2006
3	06-04/55-13	Total Oil A.Ş. ile Mevlana Petrol Tic. Ltd. Şti. arasında akdedilen bayilik sözleşmesinin Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmakla birlikte, Total Oil Türkiye A.Ş. tarafından 1.9.2005 tarihinde tek taraflı olarak gönderilen bildirim ile yapılan değişiklikler neticesinde grup muafiyetinden yararlandığına karar verilmiştir.	26.01.2006
4	06-04/59-17	Doğan Dağıtım Satış ve Pazarlama A.Ş.'nin dağıtımını yapmakta olduğu yayınlar ile sair medya dışı ürünlerin satış yetkisinin bayilere devredilmesi işlemine muafiyet talebine ilişkin olarak; 6.5. maddesinin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 4/a hükmüne uygun hale getirilmesi halinde grup muafiyetinden yararlanabileceğine, söz konusu maddenin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 4/a hükmüne uygun hale getirilmemesi halinde bireysel muafiyet alamayacağına, sözleşmenin yukarıda yer verilen değişiklik yapılarak 60 gün içerisinde Rekabet Kurumu'na bildirilmesine, bu değişikliğin yapılması suretiyle ilgili maddenin Tebliğ ile sağlanan grup muafiyeti kapsamına gireceğine karar verilmiştir.	26.01.2006
5	06-08/95-24	Egebimtes Bilgi İşlem Makinaları Teknik Servis Sanayi Ticaret Ltd. Şti. ile Petrol Ofisi A.Ş. arasında yapılan ve Petrol Ofisi A.Ş.'nin madeni yağ distribütörlerinin muhasebe ve finans, satın alma, stok ve lojistik, satış ve dağıtım ile insan kaynakları ve bordro faaliyetlerinin yönetilmesine yönelik olarak Egebimtes tarafından sunulan yazılım hizmetine ilişkin sözleşmenin grup muafiyetinden yararlandığına karar verilmiştir.	02.02.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
6	06-18/215-54	Petrol Ofisi A.Ş.'nin, bayileriyle imzaladığı Akaryakıt Bayilik Sözleşmesi'ne ilişkin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına karar verilmiştir.	09.03.2006
7	06-18/233-57	ERK Petrol Yatırımları A.Ş.'nin bayileriyle imzaladığı Akaryakıt Bayilik Sözleşmesi'nin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına karar verilmiştir.	09.03.2006

REKABET Dergisi

BİRLEŞME VE DEVRALMALAR

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
1	06-01/5-2	Merkez Bugün Gazetecilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından, "Bugün", "Bugün Şampiyon", "Melodi", "Pazar Melodi", "Borsa Türk" ve "Fısıltı" isimli yayınların unvanlarının ve yayın haklarının İpek Yayıncılık Bilişim Sanatsal ve Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye devredilmesi işlemine izin verilmesine, diğer yandan izne tabi olduğu anlaşılan söz konusu devralma işleminin Rekabet Kurulu'nun izni olmaksızın gerçekleştirilmesi nedeniyle, İpek Yayıncılık Bilişim Sanatsal ve Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Merkez Bugün Gazetecilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye her birine ayrı ayrı olmak üzere 1.592'şer YTL idari para cezası verilmesine, aynı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca İpek Yayıncılık Bilişim Sanatsal ve Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Merkez Bugün Gazetecilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin yönetim kurulu üyelerinin her birine ayrı ayrı ve teşebbüslere verilen cezanın taktiren %10'u oranında olmak üzere 159,20'şer YTL idari para cezası verilmesine karar verilmiştir.	04.01.2006
2	06-04/52-12	Endesa, S.A. hisselerinin Gas Natural SDG, S.A. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verilmiştir.	26.01.2006
3	06-04/61-18	Vodafone Telekomünikasyon A.Ş. ya da MTC Telekomünikasyon ve İletişim Hizmetleri Ticaret A.Ş.'nin "Telsim Varlıkları Ticari ve İktisadi Bütünlüğü"nü devralmalarına izin verilmesine karar verilmiştir.	26.01.2006
4	06-04/62-19	Super On-line Uluslararası Elektronik Bilgilendirme Telekomünikasyon ve Haberleşme A.Ş. hisselerinin Çukurova Holding A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verilmesine, Fintur Technologies B.V.'de gerçekleşen kontrol değişikliğinin, anılan şirketin herhangi bir ticari faaliyeti, dolayısıyla bir pazar payı ya da cirosu bulunmaması nedeniyle izne tabi bir işlem olmadığına karar verilmiştir.	26.01.2006
5	06-04/66-21	Takosan Otomobil Göstergeleri San. Ve Tic. A.Ş.'nin; Koç Holding A.Ş., Temel Ticaret ve Yatırım A.Ş., Rahmi M. Koç, Mustafa V. Koç, M. Ömer Koç, Y. Ali Koç ve Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. tarafından sahip olunan %42.45 oranındaki hisselerinin Nursanlar Holding A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verilmesine karar verilmiştir.	26.01.2006
6	06-08/97-25	Toyota Tsusho Corporation ve Tomen Corporation'ın birleşmeleri işlemine izin verilmesine karar verilmiştir.	02.02.2006
7	06-08/98-26	Motorlu ve Motorsuz Kara Nakil Vasıtalarının Zorunlu Fenni Muayenesi Hizmetinin İmtiyaz verme yoluyla özelleştirilmesi işlemi ile ilgili olarak, Rekabet Kurumu'na bildirilen teşebbüslerden herhangi birisinin motorlu ve motorsuz kara nakil vasıtalarının zorunlu fenni muayenesi hizmeti için ilgili	02.02.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
		coğrafi pazar olan Türkiye Cumhuriyeti sınırları dahilinde kuzey ve güney olarak iki coğrafi bölge içinde hizmet sunma imtiyazını almasında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde bir sakınca bulunmadığına, bildirim konu özelleştirme işlemine izin verilmesine karar verilmiştir.	
8	06-08/100-27	Drenaj levhası üretimi alanında, Dörken Sistem Yapı Malzemeleri İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. unvanlı bir ortak girişim kurulmasına ilişkin işlemin izne tabi olmadığına; ortak girişim kurulması işlemi ile marka lisans sözleşmesine menfi tespit verilmesine karar verilmiştir.	02.02.2006
9	06-08/103-29	The Shell Company of Turkey Limited ve Turcas Petrol A.Ş.'nin ortak kontrolleri altında faaliyet gösterecek bir ortak girişim şirketi kurmalarına izin verilmesine karar verilmiştir.	02.02.2006
10	06-08/122-31	Siemens Business Services Sistem Hizmetleri A.Ş.'nin tamamına sahip olduğu e-öğrenme işine ilişkin biriminin Meteksan Sistem ve Bilgisayar Teknolojileri A.Ş. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verilmiştir.	02.02.2006
11	06-11/127-5	Titan Italia SpA. ile JANTSA Jant Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin biraraya gelerek kurdukları Titan Jantsa Jant Sanayi ve Ticaret A.Ş. unvanlı şirketin izne tabi olmadığına, ortak girişim ile Titan Italia SpA. arasındaki "Teknik Bilgi Lisans Anlaşması"nın, ana teşebbüslerin her biri ile ortak girişim arasındaki münhasır olmayan dağıtım anlaşmalarının ve ayrıca Ortak Girişim Sözleşmesi'nde yer alan, ana teşebbüslerin ortak girişim ile rekabet etmeme yükümlülüklerine ilişkin hükümlerin birer yan sınırlama olarak kabul edilebileceğine, Ortak Girişim Sözleşmesi'nin 18. maddesi ile getirilen gizlilik hükümlerinin mevcut şekliyle yan sınırlama olarak kabul edilemeyeceğine; ayrıca 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen muafiyet için gerekli koşulları sağlamayan bu hükümlere bireysel muafiyet tanınamayacağına, bu çerçevede ilgili maddenin, gizlilik niteliğini haiz de olsalar Ortak Girişim Sözleşmesi çerçevesinde elde edilen özellikle müşterilere ilişkin bilgilerin, tarafların kurulacak ortak girişim üzerindeki ortak kontrolleri sona erdikten 2 yıl sonra ilgili tarafın ticari çıkarları çerçevesinde kullanılmasına imkan verecek şekilde değiştirilerek Kurum'a tevsik edilmesine, aksi halde ilgili sözleşme maddesinin 4054 sayılı Kanun çerçevesinde rekabet ihlali olarak değerlendirilerek haklarında işlem yapılacağına ilişkin taraflara bildirilmesine karar verilmiştir.	09.02.2006
12	06-11/130-32	Kariyer.Net Elektronik Yayıncılık A.Ş. ile birlikte Kariyer.Net tarafından kontrol edilen Kariyerakademi.Net Elektronik Yayıncılık ve İnternet Hizmetleri A.Ş.'nin İLAB Holding A.Ş. veya İLAB Holding'in göstereceği üçüncü kişiler tarafından devralınması işlemine, hisse devir sözleşmesinin 4/e maddesinde getirilen süre bakımından sınırsız gizlilik yasağının üç yılla sınırlandırılması şartıyla izin verilebileceğine karar verilmiştir.	09.02.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
13	06-13/147-34	Engers Keramik GmbH&Co.KG ile Engers Keramik Verwaltungs-GmbH'in EKS Eczacıbaşı Karo Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınması işlemin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisindeki pazarları etkilememesi nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında bir işlem olmadığına karar verilmiştir.	16.02.2006
14	06-13/151-36	Hilton Group Plc'nin ve yan kuruluşlarının sahip oldukları Ladbroke Group International Luxembourg SA'nın tüm hisselerinin ve Ladbroke Hotels USA Corporation'ın tüm hisselerinin ve ilgili mal varlıklarının, Hilton Hotels Corporation tarafından devralınması işlemine izin verilmesine karar verilmiştir.	16.02.2006
15	06-13/154-38	Société Industrielle Commerciale Et de Participation'ın Kars Karper Peynir ve Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin %51 hissesi ile birlikte bu teşebbüsün kontrol ettiği Karper Gıda Sanayi Pazarlama ve Dış Ticaret A.Ş. ile Karper Basım Ambalaj Hizmet ve Gıda Sanayi A.Ş.'yi devralması işleminin; tarafların ilgili ürün pazarındaki toplam pazar paylarının ve cirolarının 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde öngörülen eşiklerin altında kalması nedeniyle Rekabet Kurulu iznine tabi olmadığına, Hisse Satın Alım ve Hissedarlık Sözleşmesi'nde öngörülen rekabet etmemeye ve gizliliğe ilişkin hükümlerin yan sınırlama kabul edilerek kapsamı ve süresi de makul gerekliliği aşmayacak şekilde belirlendiğinden Kanun'un 7. maddesi kapsamında talep edilen menfi tespit belgesinin verilmesine karar verilmiştir.	16.02.2006
16	06-14/168-40	Engelhard Corporation hisselerinin ve kontrolünün BASF Aktiengesellschaft tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verilmiştir.	23.02.2006
17	06-14/169-41	Pamplona Equity Advisors I Ltd.'in %100 kontrolüne sahip olduğu RM 2550 Vermögensverwaltungs GmbH vasıtasıyla, Otto Sauer Achsenfabrik GmbH şirketinin tüm hisselerini devralması işleminin izne tabi olmadığına karar verilmiştir.	23.02.2006
18	06-14/170-42	Başak Sigorta A.Ş.'deki %56,67 ve Başak Emeklilik A.Ş.'deki %41 oranındaki Özelleştirme İdaresi Başkanlığı hisselerinin özelleştirilmesi işlemine izin verilmesine karar verilmiştir.	23.02.2006
19	06-14/171-43	First Title Plc.,Trans-EuroAsia Services LLC.,Barbaros Mühendislik Ticari Danışmanlık San. ve Tic. arasında imzalanan ve Türkiye'de kurulması planlanan şirketin (Newco) yapısı, idaresi ve şirket ortaklarının taahhütlerini düzenleyen Ortaklık Sözleşmesi'nin, şirket üzerindeki ortak kontrolün sona ermesi haline bağlı olacak şekilde tadil edilmesi şartıyla yan sınırlama sayılarak 7. madde çerçevesinde menfi tespit alabileceğine karar verilmiştir.	23.02.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
20	06-14/172-44	GGP Turkey Management LLC ve General Growth Management Inc.in (Alıcılar) ECE Türkiye Proje Yönetimi A.Ş.nin %48'ini temsil eden hisseleri devralması işlemine, taraflar arasında imzalanan "Ortak Girişim Anlaşması"nın 19. maddesinde getirilen rekabet yasağının, şirket üzerindeki ortak kontrolün sona ermesi haline bağlı olacak şekilde tadil edilmesi şartıyla yan sınırlama sayılarak izin verilmesine karar verilmiştir.	23.02.2006
21	06-16/186-46	Andritz GmbH tarafından Küsters Grubu'nun sahibi bulunduğu "dokusuz kumaş", "tekstil" ve "kağıt" üretiminde kullanılan silindir işinin kendisine kontrol yetkisini sağlayan %60 hissesinin Jagenberg AG'den devralınması işlemi ile ilgili olarak bildirim konu işleme izin verilmesine karar verilmiştir.	02.03.2006
22	06-16/187-47	Mahmudiye Kaynak Suyu İşletmeciliği Plastik Gıda Nakliyat Ambalaj Sanayi Ticaret Ltd. Şti.'nin tüm hisselerinin Coca-Cola İçecek A.Ş. tarafından devralınması işlemine, "Pay Devir Sözleşmesi"nin 10. maddesinde yer alan rekabet etmeme yükümlülüğü ve 13. maddesinin (e) bendinde yer alan gizlilik hükümlerinin yan sınırlama sayılarak izin verilmesine karar verilmiştir.	02.03.2006
23	06-16/188-48	DaimlerChrysler AG'nin karayolu dışı uygulamalar için dizel motorları faaliyetlerini yürüten şirketlerinin Camulos Vermögensverwaltung GmbH ve Teutates Vermögensverwaltung GmbH aracılığıyla EQT IV Fund tarafından devralınması işleminin, enerji üretimi uygulamaları için dizel motorlar, savunma uygulamaları için dizel motorlar ve sanayi uygulamaları için dizel motorlar pazarları bakımından, izne tabi olmadığına, denizcilik uygulamaları için dizel motorlar pazarı bakımından izne tabi olduğuna, "Rekabet Etmeme Sözleşmesi"nde 2.1. maddesinde DaimlerChrysler AG ve Detroit Diesel Corporation'a getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün sözleşmenin kapanış tarihinden itibaren 3 (üç) yıl ile sınırlandırılması ve 2.2. maddesinde yer verilen ve "1600 serisi motorlar"a ilişkin olarak DaimlerChrysler AG ve Detroit Diesel Corporation'a getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün bahse konu ürünün lanse edilme tarihine bakılmaksızın sözleşmenin kapanış tarihinden itibaren 3 (üç) yıl ile sınırlandırılması koşuluyla izin verilmesine karar verilmiştir.	02.03.2006
24	06-16/189-49	Kapadokya Bölgesi'nde faaliyet gösteren 12 otel arasında imzalanan "PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. Ana Sözleşmesi"ne ve PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. ile oteller arasında imzalanan "Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi"ne 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler içermesi sebebiyle menfi tespit belgesi verilemeyeceğine ve Kanun'un 5. maddesindeki hükümleri yerine getirmemesi sebebiyle muafiyet tanınamayacağına, sözleşmelerde yapılan değişikliklerin Kurul'	03.03.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
		un 15.9.2005 tarih ve 05-58/858-233 sayılı kararında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmediği, söz konusu Kurul kararının yerine getirilebilmesi için Kanun'un 9/3. maddesi uyarınca, otellerin ortak pazarlanmasına/satışına ya da bu etkiyi doğurabilecek tüm faaliyetlerine kararın tebliğinden itibaren son verilmesine ve bu değişikliklerin yapıldığının 15 gün içinde Rekabet Kurumu'na bildirilmesine, gerekli görülen bu değişikliklerin yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde, haklarında soruşturma açılacağı ve 4054 sayılı Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağına taraflara bildirilmesine karar verilmiştir.	
25	06-16/190-50	Alliance UniChem Plc'nin Boots Group Plc tarafından devralınması işlemine izin verilmesine karar verilmiştir.	02.03.2006
26	06-18/209-51	Sanyo Electric Co., Ltd.'nin hisselerinin, Oceans Holdings Co., Ltd., Daiwa Securities SMBC Principal Investments Co. Ltd. ve Sumitomo Mitsui Banking Corporation tarafından devralınması işlemine izin verilmesine karar verilmiştir.	09.03.2006
27	06-18/216-55	Chiron Corporation'ın hisselerinin tamamının Novartis AG tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verilmiştir.	09.03.2006
28	06-18/217-56	Eker Süt Ürünleri ve Gıda Sanayi Ticaret A.Ş.'nin %50 oranındaki hissesinin Andros Et Cie Sas ve Novandie Sas şirketlerine devredilmesi sonucunda aynı grupta yer alan bu şirketler ile Eker Ailesi arasında 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinin (c) bendi anlamında bir ortak girişim tesis edildiği, söz konusu işlemin taraf teşebbüslerin ilgili ürün pazarlarındaki cirolarının toplamı yönüyle, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4. maddesi kapsamında izne tabi olduğu, ancak bu işlem sonucunda bir hakim durum yaratılmasının veya var olan bir hakim durumun güçlendirilerek rekabetin önemli ölçüde sınırlandırılmasının söz konusu olmadığı, Yazılım Destek Servisi ve Bakım Sözleşmesi'nin 7. maddesinde yer verilen gizlilik yükümlülüğünün makul bir yan sınırlama olduğu, Hissedarlık Sözleşmesi'nin 6.4. maddesi ile getirilen rekabet yasağının, tarafların ayrı ayrı ya da birlikte rakip bir teşebbüsün kontrolü üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak etki etmeleri sonucunu doğurmayacak yatırım amaçlı hisse alımlarını sınırlandırmayacak şekilde düzenlenmesi ve süresinin tarafların Eker Süt Ürünleri ve Gıda Sanayi Ticaret A.Ş.'nin ortak kontrolünü ellerinde bulundukları süreyle sınırlandırılması ve "Belirli Süreli İş Sözleşmesi"nin 8. maddesi ile getirilen, iş sözleşmesinin sona ermesinden itibaren 1 yıl süreli rekabet yasağının, bu 1 yıllık sürenin ortak girişimin ömrü içinde kaldığı ölçüde uygulanacak şekilde düzenlenmesi koşullarıyla yan sınırlama sayılarak işleme izin verilmesi, içerdikleri rekabet yasakları nedeniyle ilgili sözleşmelere menfi tespit verilmeyece-	09.03.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
		ği, yukarıda belirtilen değişikliklerin yapılmaması halinde, ilgili rekabet yasalarının Kanun'un 5. maddesinde öngörülen muafiyet koşullarından olan "rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlandırılmasına yol açmaması" koşulunu karşılamamaları nedeniyle "Hissedarlık Sözleşmesi"ne ve "Belirli Süreli İş Sözleşmesi"ne bireysel muafiyet tanınmayacağına karar verilmiştir.	
29	06-19/237-60	Guidant Corporation adlı teşebbüsün Boston Scientific Corporation tarafından devralınmasına işlemine izin verilmesine; anılan devir sonrası Abbott Laboratuvarları tarafından devralınacak olan iş alanlarının Abbott Laboratuvarları ile Boston Scientific Corporation arasında ayrı bir devir işlemi olduğuna; Abbott Laboratuvarları tarafından Boston Scientific Corporation'a lisans verilmesinin ise 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ayrı bir anlaşma niteliğinde olacağı, dolayısıyla yapılacak olan devir işlemi ile lisans anlaşmasının ayrı bildirimler olarak değerlendirilmesi gerektiğine karar verilmiştir.	16.03.2006
30	06-19/238-61	Bain Capital Investors tarafından devralma amacıyla kurulmuş olan S&C Purchase Corp.'nin, Texas Instruments Incorporated firmasının sensörler ve kontroller işinin kontrolünü devralması işlemi ile ilgili olarak, rekabet yasağına ilişkin hükmün, Türkiye pazarına doğrudan etkisinin bulunmaması nedeniyle satıcı teşebbüs ve ilgili Pazar açısından çok önemli sonuçlar doğurmayacağı anlaşıldığından makul bir yan sınırlama olduğu, dolayısıyla işleme izin verilmesine karar verilmiştir.	16.03.2006
31	06-19/239-62	Joy FM Ticari ve İktisadi Bütünlüğü'nün Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından satışının izne tabi olmadığına karar verilmiştir.	16.03.2006
32	06-19/240-63	Joy Türk FM Ticari ve İktisadi Bütünlüğü'nün Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından satışının izne tabi olmadığına karar verilmiştir.	16.03.2006
33	06-20/257-64	OFIC SA'nın ve tüm iştirak ve bağlı şirketlerinin kontrolünün, AAC France 2005 A, AAC France 2005 B ve Astorg III unvanlı özel risk sermayesi fonları tarafından devralınması işlemine, Hisse Devir Sözleşmesi'nin 8. maddesinde öngörülen rekabet yasağı süresinin devralma işlemi izleyen üç yıl ile sınırlandırılması koşuluyla anılan rekabet yasağının yan sınırlama olarak değerlendirilerek, izin verilmesine, bu koşulun yerine getirilebilmesi için kararın tebliğinden itibaren taraflara 60 gün süre verilmesine, Kurulumuzca gerekli görülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma açılacağı ve 4054 sayılı Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağına taraflara bildirilmesine karar verilmiştir.	23.03.2006

REKABET Dergisi

SIRA NO	KARAR SAYISI	KARAR KONUSU	KARAR TARİHİ
34	06-20/262-65	General Electric Company'nin doğrudan sigorta ve reasürans işinin önemli bir kısmının tek başına Swiss Reinsurance Company tarafından devralınması işlemine izin verilmesine karar verilmiştir.	23.03.2006
35	06-21/277-66	Uludağ Diyaliz Merkezi Tıbbi Malzeme Medikal Hizmetler ve Sağlık Tesisleri Sanayi Ticaret A.Ş. hisselerinin % 99,9'unun Fresenius Diyaliz Hizmetleri A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verilmesine, Hisse Satın Alım Anlaşması'nın 5.08. maddesinde yer alan rekabet yasağının makul bir yan sınırlama olduğuna karar verilmiştir.	30.03.2006
36	06-21/280-67	Siemens Business Services Gmbh & Co. OHG'nin Ürün Bağlantılı Hizmetler işinin Fujitsu Siemens Computers Holding B.V. tarafından devralınması işlemine, devralmaya ilişkin Ana Sözleşme'nin 20. maddesinde düzenlenen rekabet etmeme yükümlülüğünün makul ve objektif bir yan sınırlama sayılarak izin verilmesine karar verilmiştir.	30.03.2006
37	06-21/282-68	Kütaş Teekanne Gıda Sanayi A.Ş.'ye ait markaların, logoların, ürünlere ilişkin hammadde formülasyonlarını içeren spesifikasyonların, tedarikçi bilgilerinin, alım fiyatlarının, vade koşullarının ve www.botanytea.com.tr web sitesine ilişkin tüm hakların Doğadan Gıda Ürünleri Sanayi ve Pazarlama A.Ş.'ye devredilmesi işlemine,devir işlemini düzenleyen sözleşmenin I.13. maddesiyle getirilen rekabet yasağının devir işleminin makul ve objektif bir yan sınırlaması olduğuna, Kütaş Teekanne'nin bazı mal varlıkları ile birlikte bayilik sözleşmelerini de devralacak olan Doğadan Gıda Ürünleri Sanayi ve Pazarlama A.Ş.'nin anılan bayilik sözleşmelerini devam ettirmesi durumunda, bu sözleşmelerden 17. maddenin çıkarılarak, sözleşmenin 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun hale getirilmesi koşuluyla izin verilmesine, bu koşulun yerine getirildiğinin bayilik sözleşmelerinin devralındığı tarihten itibaren 60 gün içerisinde Doğadan Gıda Ürünleri Sanayi ve Pazarlama A.Ş. tarafından Kuruma belgelendirilmesine, Kurulumuzca gerekli görülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma açılacağı ve 4054 sayılı Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağına taraflara bildirilmesine karar verilmiştir.	30.03.2006

SEÇİLMİŞ KURUL KARARLARI

	<u>Karar Tarihi</u>	<u>Karar No</u>
• PADOK Turizm Tanıtım A.Ş.	02.03.2006	06-16/189-49
• Kastamonu Otobüs	09.02.2006	06-11/143-33
• Eker Süt	09.03.2006	06-18/217-56
• Daimler-EQT	02.03.2006	06-16/188-48

Dosya Konusu: “PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. Ana Sözleşmesi” ve bu Sözleşme’nin tarafları arasında imzalanan “Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi”ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

Dosya Sayısı : 2005-4-130

(Muafiyet)

Karar Sayısı : 06-16/189-49

Karar Tarihi : 2.3.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK

Üyeler : Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ,
Rıfık ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: K. Oğuz KARAKOÇ, Evren SESLİ

C. BİLDİRİMDE BULUNAN: - PADOK Turizm Tanıtım A.Ş.

Temsilcisi: Av. Arzu SAYHAN

Turan Güneş Bulvarı 42/4 Çankaya/Ankara

D. TARAFLAR: - PADOK Turizm Tanıtım A.Ş.

Kayseri Cad. Tusan Sok. No:1/4 Nevşehir

- Özaltın Turizm İşletmeleri ve Ticaret A.Ş.

Altınöz Otel, Ragıp Üner Cad. No:23 Nevşehir

- Uzgören Turizm İnşaat Ticaret ve San. A.Ş.

Altınyazı Otel, Zelve Cad. Avanos/ Nevşehir

- Kotaş Kızılırmak Otelcilik ve Turizm A.Ş.

Avanos Irmak Otel, Yeni Mahalle Jan Zakari Cad. No:1

Avanos/ Nevşehir

- Dedeman Turizm Yatırımları A.Ş.

Dedeman Otel, Ürgüp Yolu 2.Km Nevşehir

- Dinler Turizm İşletmeleri A.Ş.

Dinler Nevşehir Otel, Ürgüp Yolu 2.Km Nevşehir

- Dinler Turizm Organizasyon A.Ş.
Dinler Ürgüp Otel, Mehmet Dinler Bulvarı No:7
Ürgüp/ Nevşehir
- Festival Otel İşletmeleri A.Ş.
Kapadokya Inn Otel, Ortahisar Kasabası Göreme Kavşağı
Ürgüp/ Nevşehir
- Silkar Turizm Yatırım ve İşletmeleri A.Ş.
Kapadokya Lodge Otel, Ürgüp Yolu
Uçhisar Yol Kavşağı Nevşehir
- Mustur Organizasyon Turizm Tic. A.Ş.
Mustafa Otel, Mehmet Dinler Bulvarı No:9
Ürgüp/ Nevşehir
- İnci Otel İşletmeciliği ve Turizm Ltd. Şti.
Perissia Otel, Mehmet Dinler Bulvarı No:17
Ürgüp/ NEVŞEHİR
- Peri Turizm Yatırım ve İşletmeleri Ltd. Şti.
Peritower Otel, Nar Kasabası NEVŞEHİR
- Orta Anadolu Turizm İnşaat Pazarlama
Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Yıltok Otel, Abdi İpekçi Cad. No:62/3
Avanos/ NEVŞEHİR

E. DOSYA KONUSU: “PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. Ana Sözleşmesi” ve bu Sözleşme’nin tarafları arasında imzalanan “Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi”ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 27.12.2005 tarih, 9227 sayı ile intikal eden başvuruda, Rekabet Kurulu’nun 15.9.2005 tarih, 05-58/858-233 sayılı Kararı’nda öngörülen değişikliklerin yerine getirildiği ifade edilerek PADOK Tanıtım Ana Sözleşmesi ve PADOK Tanıtım ile PADOK Tanıtım kurucusu 12 otel arasında imzalanan Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi’ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talep edilmiştir. Başvuru üzerine 4054 sayılı "Rekabetin Korunması Hakkında Kanun"un 5. ve 8. maddeleri uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 27.2.2006 tarih, 2005-4-130/MM-06-KOK sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu 27.2.2006 tarih, REK.0.08.00.00-130/44 sayılı Başkanlık önergesi ile 06-16 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

REKABET Dergisi

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da,

- Kapadokya bölgesinde faaliyet gösteren 12 otel arasında imzalanan “PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. Ana Sözleşmesi’ne ve PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. ile oteller arasında imzalanan “Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi”ne 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesine aykırı hükümler içermesi sebebiyle Menfi Tespit Belgesi verilemeyeceği,
- Söz konusu Sözleşmelere 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesindeki hükümleri yerine getirmemesi sebebiyle Muafiyet tanınmayacağı,
- Sözleşmelerde yapılan değişikliklerin Kurul’un 15.9.2005 tarih, 05-58/858-233 sayılı kararında belirtilen yükümlükleri yerine getirmediği, söz konusu Kurul kararının yerine getirilebilmesi için Kanun’un 9/3. maddesi uyarınca, otellerin ortak pazarlanmasına/satışına ya da bu etkiyi doğurabilecek tüm faaliyetlerine kararın tebliğinden itibaren son verilmesi ve bu değişikliklerin yapıldığının 15 gün içinde Rekabet Kurumu’na bildirilmesi gerektiği

ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Padok Tanıtım bünyesinde yer alan otellerin ağırlıklı olarak dört yıldızlı otel olduğu ve bölgedeki dört, beş yıldızlı otellerin standartlarının birbirine yakınlığı göz önüne alınarak, ilgili ürün pazarı “dört ve beş yıldızlı otelcilik hizmetleri” olarak tespit edilmiştir.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Nevşehir ile Aksaray, Niğde, Kayseri ve Kırşehir gibi çevre iller arasında 75-90 km. mesafe olması nedeniyle söz konusu ilde sunulan konaklama arzının alternatifi bulunmamaktadır. Kapadokya Bölgesi’ndeki tarihi alanların ve turistik tesislerin Uçhisar, Ürgüp, Avanos, Göreme, Derinkuyu, Kaymaklı, Ihlara ve çevresinde yoğunlaştığı da göz önüne alınarak ilgili coğrafi pazar “Nevşehir İli ve İlçeleri” olarak belirlenmiştir.

H.2. TARAFLAR

H.2.1. PADOK Turizm Tanıtım A.Ş.

PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. (PADOK Tanıtım), Dedeman Turizm Yatırımları A.Ş. (Dedeman Otel), Dinler Turizm İşletmeleri Tic. A.Ş. (Dinler Otel), Silkar Turizm Yatırım ve İşletmeleri A.Ş. (Kapadokya Lodge Otel),

REKABET Dergisi

Mustur Organizasyon Turizm Tic. A.Ş. (Mustafa Otel), İnci Otel İşletmeciliği ve Turizm Ltd. Şti. (Perissia Otel), Peri Turizm Yatırım ve İşletmeleri Ltd. Şti. (Peri Tower Otel), Orta Anadolu Turizm İnşaat Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Yıltok Otel), Uzgören Turizm İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Altın yazı Otel), Kotaş Kızılırmak Otelcilik ve Turizm A.Ş. (Avanos Irmak Otel), Dinler Turizm Organizasyon A.Ş. (Dinler Otel), Festival Otel İşletmeleri A.Ş. (Kapadokya Inn Otel) ve Özaltın Turizm İşletmeleri ve Ticaret A.Ş. (Altınöz Otel)'nin biraraya gelmesiyle 30.5.2005 tarihinde Ana Tüzüğü tescil ve ilan edilmek sureti ile kurulmuş, merkezi Nevşehir İli Merkez İlçesinde olan bir anonim şirkettir. Şirketin kuruluşunda PADOK Turizm Tanıtım Pazarlama Yatırım İşletme ve Danışmanlık A.Ş. (PADOK A.Ş.) olan ticari unvanı 17.10.2005 tarihli Genel Kurul kararıyla PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. (PADOK Tanıtım) olarak değiştirilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 15.9.2005 tarih ve 05-58/858-233 sayılı Kararı'nda öngörülen değişiklikler üzerine hazırlanan yeni Ana Sözleşme'de şirketin amaç ve konusu şu şekilde ifade edilmiştir:

“Şirketin amacı, Türkiye'nin gerek iç gerekse dış turizm potansiyelinin geliştirilmesi ve mevcut kaynaklarından en verimli şekilde faydalanılmasını sağlamak, bölgesel turizmi geliştirici faaliyetlerde bulunmaktır. Şirket bu amaca ulaşmak için, haksız rekabetten sakınmak ve rekabet kurallarını ihlal etmemek üzere, özellikle aşağıdaki amaç ve konularda faaliyette bulunur...”

PADOK Tanıtım'ın hisse yapısına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Hissedarlar	Hisse Oranı (%)
Dedeman Turizm Yat. A.Ş.	8.33
Dinler Turizm İşl. Tic. A.Ş.	8.33
Silkar Turizm Yat. ve İşl. A.Ş.	8.33
Mustur Organizasyon Tur. Tic. A.Ş.	8.33
İnci Otel İşletmeciliği ve Tur. Ltd. Şti.	8.33
Peri Turizm Yat. ve İşl. Ltd. Şti.	8.33
Orta Anadolu Tur. İnş. Paz. San. ve Tic. A.Ş.	8.33
Uzgören Tur. İnş. Tic. ve San. A.Ş.	8.33
Kotaş Kızılırmak Otelcilik ve Tur. A.Ş.	8.33
Dinler Tur. Org. A.Ş.	8.33
Festival Otel İşl. A.Ş.	8.33
Özaltın Tur. İşl. ve Tic. A.Ş.	8.33
Toplam	100

REKABET Dergisi

Şirket Ana Sözleşmesi'nde, şirketin işleri ve idaresinin hissedarlar arasından seçilecek 7 üyeden oluşan bir yönetim kurulu tarafından yürütüleceği ve ilk yönetim kurulu üyelerinin bir yıl için seçildiği belirtilmiştir. PADOK Tanıtım'ın Yönetim Kurulu üyelerinin isimleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

<i>Yönetim Kurulu Üyeleri</i>	<i>Görevi</i>	<i>Otel</i>
Ahmet TOK	Başkan	Yıltok Otel
Ahmet BAYRAM	Başkan Vekili	Mustafa Otel
Yılmaz ÇEKİRDEKÇİ	Üye	Avanos Irmak Otel
Ercan TURHAN	Üye	Dedeman Otel
Nazif DEMİR	Üye	Kapadokya Inn Otel
Nebil TAHİNCİOĞLU	Üye	Perissia Otel
Yakup DİNLER	Üye	Dinler Otel

PADOK Tanıtım'ın denetçileri ise Kapadokya Lodge Otel'den Selçuk ÖZSÜNGÜR ve Peri Tower Otel'den Cem LALE'dir.

H.3.Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.3.1. PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. Ana Sözleşmesi

17.10.2005 tarihinde PADOK Tanıtım Genel Kurulu tarafından, 15.9.2005 tarih ve 05-58/858-233 sayılı Rekabet Kurulu Kararı üzerine şirket Ana Sözleşmesi'nde yapılan değişiklikler aşağıdadır:

H.3.1.1. Sözleşmenin Eski Şekli

“Madde-3 Şirketin başlıca amaç ve konuları şunlardır:

Türkiye'nin gerek iç gerekse dış turizm potansiyelinin geliştirilmesi ve mevcut kaynaklarından en verimli şekilde faydalanılması noktasından hareketle, turizm sektörünün satın alma, pazarlama gücünü birleştirmek, turizmle ilgili konaklama, dinlenme, eğlenme, yeme içme, sağlık, sosyal, eğitim, kültürel, sportif, dinsel alanlardaki gereksinimlerin müşterek bir standart çerçevesinde karşılanması konularında her türlü hizmeti çağdaş esaslara bilimsel ve teknik verilere uygun olarak üretmek bu iş ve hizmetlerin gerektirdiği her türlü ticari, ekonomik ve teknik faaliyetlerde bulunmak olup, şirket bu amaç ve konu çerçevesinde aşağıdaki faaliyetlerde bulunur:

I- Genel olarak müşterisi olan kişi, kurum ve kuruluşların amaçlarına ulaşmalarında yönetimlerini kolaylaştıracak, kurum içi ve kurumlar arası iletişim, tanıtım, pazarlama, danışmanlık ve halkla ilişkiler hizmetleri vermek, bu maksatla:

- Turistlere konaklama, gezi, ulaştırma, spor ve eğlence başta olmak üzere, turizmle ilgili tüm hizmetleri sağlamak amacıyla seyahat acenteleriyle işbirliği yapmak,

- Turizm tesislerinin hizmet ve fiyat standardını hazırlamak, yabancı, yerli tur operatörleri, seyahat acenteleri ile turizm tesislerinin pazarlama sözleşmelerini akdetmek,

- Turizm tesislerinde hizmet ve fiyat standardını, uyumunu sağlamak, bunun için gerekli araştırmaları yapmak, turizm tesislerini rekabete açmak, rekabeti önleyici etkenleri ortadan kaldırmak, bu hususlarda gerekli çalışmaları yapmak, araştırma neticelerini duyurmak, sponsorluk yapmak,

- Ticari mahiyette olmak üzere, kamu kuruluşlarına özel firmalara, tüzel ve hakiki şahıslara teknik, ticari ve mali alanlarda sevk ve iş idaresi ve işletmecilik alanlarında danışmanlık ve hizmet vermek, yatırım, pazarlama, ekonomi, organizasyon, fizibilite etütleri yapmak, turizm sektörü çalışanları konusunda sertifikasyon, eğitim programları hazırlamak ve bunların yetkili kurumlarca hayata geçirilmesine çalışmak,

...

- Kriz dönemlerinde turizm tesisi işletmelerinin etkilenmelerini en aza indirmek için gerekli girişimlerde, çalışmalarda bulunmak,

- Dünya turizm hareketlerini izlemek, turizm eğitimi, tanıtma, halkla ilişkiler, konaklama, yeme içme ve eğlence hizmetleri konularında bilgi toplamak, dağıtma ve benzeri konularda ilgililere yardımcı olmak, araştırmalar, etütler yapmak, yaptırmak, sonuçları tüm ilgililerin yararlanmasına sunmak, uluslararası standartlar göz önünde bulundurularak tesislerin eksik yönlerinin düzeltilmesi için çalışmak, tesislerin ihtiyaçlarına cevap verecek finansman kaynaklarını araştırmak,

...

II- a) Yurt içinde ve yurt dışında turistik yerlerde, turizme elverişli alanlarda, hakiki ve hükmi şahıs ya da devlete ait arazi ve arsaları satın almak, tahsis ve sair yollarla kiralamak, kiraya vermek, satmak bu arsa ve araziler üzerinde her türlü turistik tesisleri, her türlü merkezi yemek üretim, dağıtım (catering) tesisleri, çamaşırhane, eğlence merkezleri, temalı parklar, sportif tesisli, açık-kapalı spor alanları gibi turizmle ilgili her nevi ana, yardımcı ve tamamlayıcı tesisleri bizzat kurmak, inşa etmek ya da ettirmek, bu tesislerin işletilmesini tamamlayıcı turizmle ilgili her türlü ek faaliyetlerde bulunmak, ev pansiyonculuğu yapmak, yaptırmak,

REKABET Dergisi

Turizmle ilgili Kongre Sarayı ve benzeri yapı ve kuruluşlardan oluşan tesisleri bizzat kurmak, kiraya vermek, kiralamak ve sair suretlerle kullanmak kongre turizmi hizmetlerinin gerektirdiği her türlü örgütlenmeyi gerçekleştirmek, bu konuyla ilgili olarak, özel ve kamusal nitelikli kişi, kurum ve kuruluşlarla her çeşit hukuki, ticari ve ekonomik ilişkileri kurmak, bunların gerektirdiği yatırımları, harcamaları yapmak, yaptırmak,

b) Her türlü turistik tesisi ve bunları tamamlayıcı yardımcı tesisleri işletmek, işletmek ve satın almak, kiralamak, kiraya vermek ya da satmak, bunların iletilmesini tamamlayıcı her türlü faaliyette bulunmak,

...

d) Turistik yerlere bağlı veya bağımsız olarak turizm amaçlı el sanatları merkezleri kurmak, işletmek, kiralamak, turistik eşya satışı mahalleri açıp işletmek buralarda satılabilecek çeşitli materyalden üretilmiş turistik eşyaları imal ettirmek, satın almak, teşhir etmek, yurt içi ve yurt dışı ticaretini yapmak,

...”

H.3.1.2. Sözleşmenin Yeni Şekli

“ŞİRKETİN AMACI VE FAALİYET KONUSU

Madde-3 Şirketin başlıca amaç ve konuları şunlardır:

Şirketin amacı, Türkiye'nin gerek iç gerekse dış turizm potansiyelinin geliştirilmesi ve mevcut kaynaklarından en verimli şekilde faydalanılmasını sağlamak, bölgesel turizmi geliştirici faaliyetlerde bulunmaktır. Şirket bu amaca ulaşmak için, haksız rekabetten sakınmak ve rekabet kurallarını ihlal etmemek üzere, özellikle aşağıdaki amaç ve konularda faaliyette bulunur.

I- Genel olarak turizm sektöründe çalışan işletmelerin amaçlarına ulaşmaları bakımından, yönetimlerini kolaylaştıracak kurum içi ve kurumlar arası iletişim, tanıtım, pazarlama, danışmanlık ve halkla ilişkiler hizmetleri vermek, araştırma geliştirme çalışmaları yapmak; bu maksatla:

- Turizm tesislerini rekabete açmak, rekabeti önleyici etkenleri ortadan kaldırmak, bu hususlarda çalışmalar yapmak, araştırma neticelerini duyurmak, sponsorluk yapmak,

- Ticari mahiyette olmak üzere, kamu kuruluşlarına özel firmalara, tüzel ve hakiki şahıslara teknik, ticari ve mali alanlarda sevk ve iş idaresi ve işletmecilik alanlarında danışmanlık ve hizmet vermek, yatırım, pazarlama, ekonomi, organizasyon, fizibilite etütleri yapmak, turizm sektörü çalışanları konusunda

sertifikasyon, eğitim programları hazırlamak ve bunların yetkili kurumlarca hayata geçirilmesine çalışmak,

- İç ve dış turizm hareketlerinde gelişmeyi sağlamak üzere araştırmalar yapmak, uluslararası alandaki gelişmeleri tatbik etmek suretiyle, ülke turizm potansiyelinin artırılmasını sağlamak, her türlü teknolojik imkanları tanıtmak ve kullanmak;

- Dünya turizm hareketlerini izlemek, turizm eğitimi, tanıtma, halkla ilişkiler, konaklama, yeme içme ve eğlence hizmetleri konularında bilgi toplamak, dağıtma ve benzeri konularda ilgililere yardımcı olmak, araştırmalar, etütler yapmak, yaptırmak, sonuçları tüm ilgililerin yararlanmasına sunmak, uluslararası standartlar göz önünde bulundurularak tesislerin eksik yönlerinin düzeltilmesi için çalışmak, tesislerin ihtiyaçlarına cevap verecek finansman kaynaklarını araştırmak,

- Müşteriler için önemli olan kişi, grup, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar, ülkeler, hükümetler kamuoyu gibi hedef kitleleri saptamak ve ölçme değerlendirme faaliyetlerinde bulunmak ve benzeri amaçla çeşitli yatırımlar yapmak yaptırmak, iletişim stratejilerini belirlemek, her türlü etüt ve projeler hazırlama, her türlü iletişimde kullanılacak veri tabanı oluşturmak,

- Yurt içi ve yurt dışı fuarlar, seminerler, kongre ve konferanslar, toplantılar, yurt içi ve yurt dışı seyahatler gibi özel olayları programlamak ve gerekli uzman hizmetlerini satın alarak, kiralayarak, üreterek zamanlayıp gerçekleştirmek, yurt içi ve yurt dışı fuarlara, kongre ve konferanslara katılmak,

- Gerek ülke ve gerekse sektörde çalışan işletmelerin tanıtımı için, kitle iletişim araçlarıyla, reklam, bülten, katalog, gazete, kitap, broşür, afiş, video, teyp, film, radyo, televizyon gibi müşterilerinin iç ve dış iletişimini kolaylaştıracak basılı ve görsel/işitsel iletişim araçlarını belirlemek ve bunların üretimini, kullanımını, işlerliğini sağlamak,

- Turizm işletmelerinin, ekonomik faaliyetlerini gerçekleştirirken çevreden aldıklarını yine çevreye ve topluma sorumlu bir biçimde geri vermelerini gözetmelerini sağlayacak projeler geliştirmek, bunun için kültürel ve doğal çevrenin korunması, değerlendirilmesi, yaşatılması amacına dönük her türlü girişimde bulunmak, kültür, çevre koruma amaçlı tesisler kurmak, seminer, sergi düzenleme ve benzeri girişimlerde bulunmak, bu konuda ve genel olarak halkla ilişkiler/iletişim alanında ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlemek, katılmak, katılmayı teşvik etmek,

II- Turizmi teşvik ve geliştirmek; turizm yatırımlarını cazip kılmak; ülkenin turizm cazibesini artırmak amacıyla,

...

- Turizm tesisleri kurmak, işletmek ve turizm işletmeciliği yapmak;"
- Turizm işletmeciliği için gerekli teknik, donanım, tanıtım, organizasyon ve pazarlama hizmetlerini ulusal ve uluslararası düzeyde vermek..."

H.3.2. Menfi Tespit İncelemesi

4054 Sayılı Kanun'un 8. maddesinde "İlgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin başvurusu üzerine Kurul, elinde bulunan bilgiler çerçevesinde bir anlaşmanın, kararın, eylemin veya birleşme ve devralmanın bu Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerine aykırı olmadığını gösteren bir menfi tespit belgesi verebilir." hükmü yer almaktadır.

Şirket Ana Sözleşmesi'nin Kapadokya Bölgesi'nin tanıtılması, bölgeye olan talebin artırılması için girişimlerde bulunulması, ulusal ve uluslararası fuar organizasyonlarına katılımın sağlanması gibi olumlu katkıların olabileceği anlaşılabilir. Ayrıca, anlaşma metni genel olarak taraflar arasında koordinasyonu kolaylaştırıcı etkilere sahip ve işbirliği doğurucu niteliktedir. PADOK Tanıtım'ın hissedarı olan 12 otel işletmesi ya da sahibinin aynı piyasada faaliyet gösteren rakip teşebbüsler olması ve şirketin faaliyet alanının incoming müşteriler (yurtdışından gelen turistler) için Türkiye'de yerleşik turizm acentelerine verilecek pazarlama/satış faaliyetleriyle doğrudan ilgili olması sebepleriyle şirket Ana Sözleşmesi'nin, Kanun'un 4. maddesinde belirtilen "rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan" bir anlaşma olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Dolayısıyla, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık taşıyan bu anlaşmaya menfi tespit belgesi verilmesi mümkün değildir.

H.3.3. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan şartların tamamının varlığı halinde teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararları 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulabilir. Bu şartlar:

- a) Malların üretim veya dağıtım ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
- b) Tüketicinin bundan yarar sağlanması,
- c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
- d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması

şeklinde.

Bildirime konu anlaşma anılan kriterler çerçevesinde değerlendirilmiştir:

H.3.3.1. Malların Üretim veya Dağıtım ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme Ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

PADOK Tanıtım kurucuları merkezi tanıtım ve pazarlama faaliyetleriyle PADOK Tanıtım'a bağlı otellerin hizmet standardını artırmayı ve bölgenin tanıtımını sağlayacak kültürel amaçlı projeler gerçekleştirmeyi hedeflediklerini belirtmişlerdir. Bununla beraber, ortak satış ve pazarlama sistemi otellerin arasındaki kalite ve fiyat rekabetini ortadan kaldıracaktır.

H.3.3.2. Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

PADOK Tanıtım'ın bölgedeki otellerde hizmet standardını artırmayı ve kültürel amaçlı projeler gerçekleştirmeyi hedeflemesi, otellerde konaklayan müşteriler için fayda sağlamakla birlikte, otellerdeki konaklama hizmetlerinde meydana geldiği anlaşılan %50 ila %100 arasındaki fiyat artışlarının olumsuz etkisi daha ağırlıklıdır. Kanun'un tüketicinin bu anlaşmadan yarar sağlaması kavramıyla sadece bir mal ya da hizmetin nihai kullanıcılarının değil, etkilenen pazarda yer alan ve bu hizmetin alıcısı konumunda bulunan ara kademelerin de anlaşılması gerekmektedir. PADOK Tanıtım'ın bünyesindeki otellerin uygulayacağı fiyatlarda artış yapmak üzere aldığı karar, paket tur ürünü kapsamında bu otelleri yurtdışındaki tur operatörlerine pazarlayan Türkiye'de yerleşik acenteleri pazar kaybına uğratabilecek ve büyük ölçüde olumsuz etkileyecektir.

H.3.3.3. İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

Aynı turistik bölgede faaliyet gösteren otellerin % 80'inin bir araya gelerek 12 otelin tanıtım, pazarlama ve satış faaliyetlerini gerçekleştirecek bir şirket kurmaları ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabeti ortadan kaldıracaktır.

H.3.3.4. Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

Otellerin tek bir merkez tarafından satış ve pazarlamasının yapılması oteller arasındaki rekabeti büyük ölçüde ortadan kaldıracak bir uygulamadır.

Sonuç olarak PADOK Tanıtım'ın Ana Sözleşmesi'nin Kanun'un 5. maddesinde belirtilen yukarıdaki koşulları yerine getirmediği ve dolayısıyla Sözleşme'ye bireysel muafiyet verilmesinin uygun olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

H.3.4. Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi

Kurulumuzun PADOK A.Ş. hakkındaki 05-58/858-233 sayılı Kararını takiben sistemde bazı değişikliklere gidilmiş ve ortaklarla “Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi” imzalanmasına karar verilmiştir. Bildirime konu Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi'nin konusu anlaşmanın “Amaç ve Konu” başlıklı 3. maddesinde aşağıdaki şekilde açıklanmaktadır:

“İşbu sözleşmenin konusu, alıcı tarafından, otel işletmelerinde asgari alım garantili konaklama hizmeti satın alınmasıdır. Bu sözleşmenin imzalanması, aşağıda belirlenen miktarda ön rezervasyon yapılmış olması anlamına gelir. Bu konu çerçevesinde müşteri alıcının işletmenin standardının yükseltilmesi, turizm tanıtımı, tüketici yararına optimum fiyatların oluşması için işletme faaliyetine katılımcı olmasını kabul eder. Bu sebeple alıcı ve müşteri, bizzat satış, piyasa araştırması yapma, kalite ve standardın geliştirilmesi, turizm hizmetlerinin arzında kalitenin artırılması, yabancı turistler bakımından ülke, bölge ve otel olarak talebin artırılması, özellikle yabancı turizm acentelerinin yıkıcı pazarlama stratejileri karşısında, tüketicileri bilgilendiren ve koruyan, etkin ve verimli bir pazarlama stratejisinin geliştirilmesi, yüksek hizmet standardının sağlanması, sürdürülmesi ve garanti edilmesi, finansman imkânlarının sağlanması hak ve yükümlülüklerine sahip olacaktır.”

Şirket ortakları ile sınırlı olmamak üzere, ancak başlangıçta isteyen ortaklarla akdedilmek üzere hazırlanan ve sistemin işleyişine ilişkin düzenlemeler içeren “Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi”nde aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

“MADDE-5 TARAFLARIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1- Alıcı, müşteriye ait, işbu sözleşme kapsamında olduğu belirlenen otel işletmesi tesislerinin incoming tüketicilere satmak üzere, bu sözleşme ile yapılan ön rezervasyon kapsamında rezervasyon hakkına sahip olacaktır. Incoming dışındaki talepler bakımından alıcının böyle bir hakkı yoktur.

2- Bu sözleşme ile alıcı şirket, müşteriye ön rezervasyon miktarı kadar alım garantisi verir. Müşteri ise, ön rezervasyon miktarı kadar olmak üzere alıcının rezervasyon tekliflerine öncelik tanır.

3- Alıcının öncelik hakkı, kendisi için bir inhisar hakkı anlamına gelmediği gibi, müşterinin otelini münferiden pazarlama imkânını da ortadan kaldırmaz. Bu cümleden olmak üzere, müşteri, alıcı tarafından talep edilmeyen yatak kapasitesini münferiden pazarlayabileceği gibi, yabancı toplantı gruplarının rezervasyon talebini de münferiden kabul edebilir. Şu kadar ki müşteri, yabancı uyruklu bir toplantı grubundan rezervasyon talebi aldığı anda bunu alıcıya bildirir.

Alıcı, yapacağı inceleme sonucunda rezervasyon teklifinin bir toplantı grubu olmadığı sonucuna ulaşırsa, bu rezervasyon, rezervasyon garantisinden mahsup edilir. Ayrıca, müşteri, incoming rezervasyonlar dışındaki tüm satışları münferiden yapar.

Müşteri(nin) herhangi bir incoming operasyon yapan acente ile işbirliği yapması durumunda, imzaladıkları taahhütname geçerli olacaktır.

4- Müşterinin 1.5.2005 tarihinden önce vermiş olduğu fiyatlar ve yaptıkları rezervasyonlarla ilgili olarak doğabilecek her türlü cezai müeyyide alıcı tarafından karşılanacaktır.

5- Alıcı, müşteriye, toplam rezervasyon potansiyeli ile orantılı olarak ve otel işletmesinin mevcut oda sayısının iki katının, bir dönem içindeki şirketin müşterilerinin toplam yatak kapasitesine oranına göre belirlenecek miktarda rezervasyon garantisi sağlar. Buna karşılık müşteri de, 10 odadan az olmamak kaydıyla grup oda rezervasyonu yaptırılan hallerde, her grup için bir oda pansiyon bazında free olarak vermeyi taahhüt eder.

6- Alıcı, müşteriye ait otel işletmesi için, objektif ve bilimsel verilere göre hizmet standardı grubu belirleyebilir. Alıcı belirlediği hizmet gruplarını ve hangisine dahil olduğunu müşteriye bildirir. Müşteri de bu standarda uygun hizmeti tüketicinin yararına olacak optimum fiyatlarla sağlamayı taahhüt eder. Alıcı, talep miktarını, talebin içeriğine göre, bu sınıflandırmayı nazara alarak müşteriye sunar. Alıcı gerekli hallerde, üst sınıfa dahil işletmeye rezervasyon yapabilir.

7- Müşteri, bayram, yılbaşı ve diğer özel dönemlerde, toplam oda sayısının %60'ı için, anılan özel günün 30 gün öncesine kadar alıcının rezervasyon tekliflerine öncelik tanır.

8- Müşteri, alıcının rezervasyon taleplerini kapasitesi oranında kabul edecektir. Herhangi bir sebeple müşteri tarafından kabul edilmeyen rezervasyonlar, müşteriye ait tesisin doluluğuna sayılır. Alıcı, bir müşteri tarafından kabul edilmeyen rezervasyon tekliflerini, haksız rekabete meydan vermemek ve rekabet kurallarını bozmamak kaydıyla diğer müşterilerine sunar.

9- Müşteri, alıcının elindeki rezervasyon kapasitesini verimli olarak kullanabilmesi için; önceden kendisinin yapmış olduğu, toplantı ve kongre rezervasyonlarını, alıcıya bildirir.

10- Alıcı, turizm verileri, objektif ve bilimsel esaslarla, sabit ve asgari satış fiyatı mahiyetinde olmayan tavsiye niteliğinde fiyatlar belirleyebilir. Ayrıca, yine aynı esaslarla, tek kişi farkı, üçüncü yatak farkı, ücretsiz ve indirimli çocuk konaklaması konusunda tavsiye niteliğinde standart belirleyebilir. Bildirilen

REKABET Dergisi

fiyatların sabit veya asgari fiyat haline dönüşmesine sebep olacak hiçbir baskı veya telkinde bulunulamaz. Aksi takdirde, alıcının veya diğer müşterilerin bu tür davranışları işbu sözleşmeye aykırı davranış sayılır. Alıcının müşteriye teklif ettiği rezervasyonlar için müşteri tarafından bildirilen fiyat, tüketicinin yararına ve optimum fiyat olmaz ve diğer bir müşterinin fiyatı daha uygun olursa, alıcı diğer müşteriye tercih etmekte serbesttir.

11- Acentelerin talebi üzerine, müşterinin sunacağı oda kahvaltı standardı; alıcının, hizmet kalitesini artırmak ve tüketicilere karşı dürüst olmak prensibinden hareketle; turizm sektöründe görülebilen olumsuzlukları ortadan kaldırmak amacıyla belirleyeceği standarttan daha düşük olmayacaktır. Alıcı, oda kahvaltı hizmeti için; turizm verileri, objektif ve bilimsel esaslarla, sabit ve asgari satış fiyatı mahiyetinde olmayan tavsiye niteliğinde fiyatlar belirleyebilir.

...

12- Alıcı, müşteriye ait işletmenin, kalite ve standart sürekliliğini sağlayıp sağlamadığını kontrol etme yetki ve hakkına sahiptir. Müşteri kontroller sonucunda oluşacak tavsiyelere uymayı taahhüt eder. Bu cümleden olarak, alıcının müşterilere yönelik olarak, kategorik asgari hizmet standardına ilişkin önerileri (büfeler, buklet malzemeleri ve personel sayısı gibi), alıcı şirketin yönetim kurulunun kararı ile müşterilere bildirilir. Alıcı, piyasa araştırmaları ve analizleri yaparak, bunları ve sonuçlarını müşterilere sunacaktır.

13- Müşteri, 31.12.2006 tarihine kadar HACCP belgesi almak üzere çalışma başlatmayı taahhüt eder.

MADDE-6 HESAP İLİŞKİLERİ

1- Konaklama tahsilâtları alıcı tarafından yapılacaktır. Konaklayıcıya şirket fatura eder. Bu sebeple, grupların çıkış günü itibariyle müşteri, konaklayıcının konaklama harcamalarının faturasını alıcıya kesecektir.

..

3- Şirket, müşterinin alacağını, konaklama bedellerinin tahsil edilip edilmediğine bakmaksızın, bütün müşterileri için hazırlayacağı alacak yaşlandırma çizelgesine göre ödeme yapar. Ne var ki, şirketin tahsil edemediği alacaklar olması halinde, buradan doğacak risk bütün müşteriler arasında eşit olarak yüklenilir.”

H.3.5. Menfi Tespit İncelemesi

4054 sayılı Kanun'un 8. maddesine göre; ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin başvurusu üzerine Kurul, elinde bulunan bilgiler çerçevesinde bir

anlaşmanın, eylemin veya birleşme ve devralmanın Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerine aykırı olmadığını gösteren bir menfi tespit belgesi verebilir.

Yatay işbirliği anlaşmaları, bir pazarın aynı seviyesinde faaliyet gösteren şirketler ve özellikle rakip teşebbüsler arasında akdedilen işbirliği anlaşmalarıdır. Rakipler arasında işbirliği öngören yatay anlaşmalar arasında AR-GE, üretim, satın alma, standardizasyon ve reklam anlaşmaları yer almaktadır. Yatay işbirliği anlaşmaları çıktı ya da fiyat tespiti; pazar paylaşımı; taraflara ürünün fiyat, kalite, arz miktarı ve çeşitlendirilmesini olumsuz yönde etkileme imkanı sağlayacak bir pazar gücüne ulaşılması veya pazar gücünü artırması gibi birtakım rekabet ihlallerine neden olabilmektedir. Diğer taraftan, yatay işbirliği anlaşmaları küreselleşmenin beraberinde getirdiği teknolojik gelişme hızı, artan rekabetçi baskı ve değişen pazar yapısı karşısında firmalara riskleri paylaşma, maliyetleri azaltma, teknolojik bilgi havuzları oluşturma ve yeni gelişmeleri hızlandırmak gibi bazı faydalar da sağlamaktadır. Değişen pazar yapısına uyum sağlamak özellikle küçük ve orta ölçekli firmalar açısından önem arz etmektedir.

PADOK Tanıtım'ın "Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi" ile Kapadokya Bölgesi'nde faaliyet gösteren 12 otelin incoming müşterilerine ait rezervasyon hakkına sahip olması, ancak PADOK Tanıtım tarafından talep edilmeyen yatak kapasitesinin münferiden pazarlanabilecek olması, yabancı toplantı gruplarına ilişkin olarak münferiden yapılan rezervasyonların doğruluğunun PADOK Tanıtım tarafından incelenmesi, tavsiye niteliğinde de olsa fiyat tespiti yapılması Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Söz konusu anlaşma ile fiyatların yükselmesi sonucunda elde edilecek gelirlerle otellerde belirli bir standardın yakalanması ve bu amaçla HACCIP belgesinin alınması gibi olumlu katkıların olabileceği anlaşılmalı beraber anlaşma metni genel olarak taraflar arasında işbirliği doğurucu etkileşimlere yol açabilecek niteliktedir. Bu nedenle, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabet kısıtlamaları içeren sözleşmeye Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilmesi mümkün görülmemektedir.

H.3.6. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan şartların tamamının varlığı teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararları 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulabilir. Bildirime konu anlaşma anılan kriterler çerçevesinde değerlendirilmiştir:

REKABET Dergisi

H.3.6.1. Malların Üretim veya Dağıtım ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme Ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

Asgari Alım Garantili Otel Sözleşmesi'yle oteller, yine yönetimlerinde yer aldıkları bir şirket tarafından pazarlanması amacıyla otellerin yatak kapasitelerinin (otel işletmesinin mevcut oda sayısının iki katının, bir dönem içindeki şirketin müşterilerinin toplam yatak kapasitesine oranına göre belirlenecek miktarı) belirli bir miktarını (özellikle talebin yoğun olduğu bayram, yılbaşı ve özel günlerde %60'ını) öncelikle bu şirkete aktarmaktadırlar. Alıcı şirket (PADOK Tanıtım) oteller arasında bir hizmet standardı grubu belirlemede ve oteller için tavsiye niteliğinde fiyatları belirleyeceğini belirtmektedir. Otellerin belirli niteliklerde sınıflandırılması ve yönetimlerinde yer aldıkları şirket tarafından pazarlanmasıyla, tavsiye niteliğindeki satış fiyatları sabit fiyata dönüşecektir.

Her ne kadar sözleşmede otel sahibinin alıcı tarafından talep edilmeyen yatak kapasitesini münferiden pazarlayabileceği belirtilse de, oteller diğer kaynaklardan aldıkları rezervasyon taleplerini alıcı şirkete bildirmek zorundadırlar ve alıcı yapacağı değerlendirmede rezervasyon teklifinin bir toplantı grubu olmadığı sonucuna ulaşırsa bu talep, rezervasyon garantisinden mahsup edilmektedir. Dolayısıyla alıcı kendisine bağlı otellerin rezervasyon taleplerini kontrol etmekte ve buna göre miktar paylaşımı yapmaktadır.

Nihai olarak, sözleşmede turizm hizmetlerinin arzında kalitenin artırılması hedeflense de, sözleşmenin temel amacının oteller arasında miktar paylaşımı ve ortak satış/pazarlama olduğu görülmektedir.

H.3.6.2. Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

(a) bendindeki açıklamaların ışığında, oteller arasında yapılacak bir miktar paylaşım anlaşması ve fiyatların bir merkezden belirlenmesi oteller arasındaki rekabeti ortadan kaldıracaktır. Tüketicilerin ve bu hizmetlerin alıcısı konumundaki yerli acentelerin fiyatlarda artışa yol açacak bu sözleşmelerden yarar sağlaması mümkün değildir.

H.3.6.3. İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

Kapadokya bölgesindeki 12 oteli bir araya getiren Sözleşme, satış pazarlamayı tek merkezden gerçekleştirmesi, miktar paylaşımı ve fiyat rejimiyle bu pazardaki rekabeti büyük ölçüde ortadan kaldıracaktır.

H.3.6.4. Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi, oteller arasındaki hizmet rekabetini ve fiyat rekabetini büyük ölçüde ortadan kaldırdığından, hizmetlerin sunumunda gelişme ve iyileşme şartlarının gerçekleşmesi ve tüketicinin bundan yarar sağlaması gibi kriterler yerine getiremeyecektir. Dolayısıyla, bu bentteki şartın gerçekleşmesinin de mümkün olmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak “Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi”nin Kanun’un 5. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği ve dolayısıyla Sözleşme’ye bireysel muafiyet verilmesinin uygun olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

I. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

Şirketin amacı, bildirim formunda işletmelerin tek tek gerçekleştiremedikleri turizm tanıtım faaliyetini yapmak, uluslararası faaliyetlere katılmak, standardın yükseltilmesi ve kültür turizmi alanında dış talebin artırılması olarak tanımlanmış ve şirketin faaliyet konularının otel konaklama arzıyla ilgili olmadığı belirtilmiş olsa da, uygulamada bu yönde etkilerin bulunduğu görülmektedir.

PADOK Tanıtım’ın Ana Sözleşmesi’ndeki ortak pazarlama ve fiyat tespitine ilişkin hükümlerin bir kısmı değiştirilmiştir. Bu kapsamda sözleşmenin 3. maddesinde yer alan,

birinci fıkradaki “pazarlama gücünü birleştirmek”,

ikinci fıkra 2. bendindeki “turizm tesislerinin hizmet ve fiyat standardını hazırlamak yabancı yerli tur operatörleri seyahat acenteleri ile turizm tesislerinin pazarlama sözleşmelerini akdetmek”,

üçüncü bendindeki “turizm tesislerinde hizmet ve fiyat standardını, uyumunu sağlamak”,

altıncı bendindeki “kriz dönemlerine turizm tesisi işletmelerinin etkilenmelerini en aza indirmek için gerekli girişimlerde, çalışmalarda bulunmak” ifadelerinin ana sözleşmeden çıkarıldığı görülmektedir.

Bununla beraber, yeniden düzenlenmiş Ana Sözleşme’nin 3. madde birinci fıkrasında “genel olarak turizm sektöründe çalışan işletmelerin amaçlarına ulaşmaları bakımından, yönetimlerini kolaylaştıracak kurum içi ve kurumlar arası iletişim, tanıtım, pazarlama, danışmanlık ve halkla ilişkiler hizmetleri vermek”, 3/II maddesinin üçüncü bendinde “turizm tesisleri kurmak, işletmek ve turizm işletmeciliği yapmak”, dördüncü bendinde “turizm işletmeciliği için gerekli

REKABET Dergisi

donanım, tanıtım, organizasyon ve pazarlama hizmetlerini ulusal ve uluslararası düzeyde vermek” ifadeleri korunmuştur. Dolayısıyla, bölgedeki 12 otelin hissedarı olduğu PADOK Tanıtım, yeni Ana Sözleşme ve Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi’yle de otellerin ortak pazarlanması faaliyetini sürdürebilecektir.

Nitekim Başvuru Formu’nda, turizm sektöründe tanıtım ve satışın çoğunlukla eş zamanlı olması, en azından birbirini takip etmesi sebebiyle şirketin faaliyetlerini gerçekleştirirken satış imkânının bulunması gerektiği ifade edilmiştir. Bu ihtiyacı karşılamak için, otel işletmeleri ile akdedilen sözleşmede, otel işletmelerinden belli miktarda konaklama satın alınmasının zorunlu olduğu, bu alımın Kurul kararındaki hususlar nazara alınarak, ortak pazarlama niteliğinde olmayacak şekilde bir ön alım şeklinde gerçekleştirilmesi yoluna gidildiği belirtilmiştir. Bir diğer deyişle, taraflar başvurularında, PADOK Tanıtım bünyesinde ortak pazarlama ve satış faaliyetlerine devam edeceklerini bildirmektedirler.

Başvuru Formu’nda, ayrıca, uluslararası alanda tanıtım yaparken, taleplerle anında ticari bağlantı kurulması gerektiği tanıtım ve satış birbirinden ayırmanın mümkün olmadığı, turizm sektöründe kalıcı ilişkilerin sağlanması bakımından böyle bir faaliyetin içinde satış yetkisinin olmasının büyük önem taşıdığı belirtilmiştir. Şirket bu pazarlama ve satış faaliyetlerini yurtdışında gerçekleştirdiğinde söz konusu faaliyetler 4054 sayılı Kanun’un kapsamında olmayacaktır. Ancak sektördeki acentelerle yapılan görüşmelerden ve acentelerin gönderdiği belgelerden otellerin satış ve pazarlama işlemlerinin PADOK Tanıtım üzerinden gerçekleştirilmeye devam edildiği görülmektedir.

Ayrıca , Form’da, Ana Sözleşme’nin 3/II. maddesi, üçüncü bendinde yer alan, “turizm tesisleri kurmak, işletmek ve turizm işletmeciliği yapmak” ifadesiyle şirketin sektör için lokomotif sayılabilecek ve yatırımcıların ilgi göstermeyeceği türden yatırımların yapılması ihtiyacının düşünüldüğü, bu hükümle otel işletmeciliği yapmanın amaç edinilmediği belirtilse de, benzer bir ifade aynı fıkranın dördüncü bendinde turizm işletmeciliği için gerekli donanım, tanıtım, organizasyon ve pazarlama hizmetlerini ulusal ve uluslararası düzeyde vermek ifadesiyle tekrarlanmakta ve turizm işletmeciliği için pazarlama faaliyetlerinin yapılabileceği bildirilmektedir.

Öte yandan, otellerin yatak kapasitelerinin önemli bir bölümünü PADOK Tanıtım’a aktarmaları, PADOK Tanıtım tarafından oteller için bir hizmet standardı grubu ve bu gruba uygun tavsiye niteliğinde fiyatlar belirlenmesi ve otellerin yönetimlerinde yer aldıkları şirket tarafından pazarlanmasıyla, tavsiye niteliğindeki satış fiyatları rahatlıkla sabit fiyata dönüşebilecektir.

Her ne kadar sözleşmede otel sahibinin alıcı tarafından talep edilmeyen yatak kapasitesini münferiden pazarlayabileceği belirtilse de, oteller diğer kaynaklardan aldıkları rezervasyon taleplerini alıcı şirkete bildirmek zorunda olup, alıcı yapacağı değerlendirmede rezervasyon teklifinin bir toplantı grubu olmadığı sonucuna ulaşırsa bu talep, rezervasyon garantisinden mahsup edilmektedir. Dolayısıyla alıcı kendisine bağlı otellerin rezervasyon taleplerini kontrol etmekte ve buna göre miktar paylaşımı yapmaktadır.

Nihai olarak, Ana Sözleşme'nin 3/I. maddesi, 3/I maddesinin ikinci bendi, 3/II. maddesinin üçüncü ve dördüncü bentleri ile "Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi"nin 3, 5/3, 5/5, 5/6, 5/7, 5/8, 5/9, 5/10, 5/11 ve 6/1. maddelerinin Kanun'un 4. maddesine aykırı olduğu tespit edilmiş olup, oteller arasında miktar paylaşımı ve ortak satış/pazarlama faaliyetlerinin sürdürüldüğü görülmektedir. Bu nedenle Kanun'un 4. maddesine aykırı hüküm ve etkileri olan söz konusu sözleşmelere menfi tespit/muafiyet verilmesi mümkün değildir.

Taraflar arasında akdedilen Ana Sözleşme'de ve "Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi"nde 15.9.2005 tarih ve 05-58/858-233 sayılı Kurul kararındaki hükümler uyarınca bir takım değişiklikler yapıldığı, ancak otellerin ortak pazarlanması, fiyat tespiti ve miktar paylaşımı uygulamalarına son verilmediği görülmektedir. Nitekim Kurumumuza intikal eden çeşitli seyahat acenteleri ve seyahat acenteleri meslek birliğinin gönderdiği bilgi ve belgelerden bölge otellerine ilişkin şikâyetlerin devam ettiği görülmektedir. Dolayısıyla, ilgili Kurul kararındaki taleplerin yerine getirilmediği kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1. Kapadokya Bölgesi'nde faaliyet gösteren 12 otel arasında imzalanan "PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. Ana Sözleşmesi"ne ve PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. ile oteller arasında imzalanan "Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi"ne 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler içermesi sebebiyle menfi tespit belgesi verilemeyeceğine ve Kanun'un 5. maddesindeki hükümleri yerine getirmemesi sebebiyle muafiyet tanınamayacağına OYÇOKLUĞU ile,

2. Sözleşmelerde yapılan değişikliklerin Kurul'un 15.9.2005 tarih ve 05-58/858-233 sayılı kararında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmediği, söz konusu Kurul kararının yerine getirilebilmesi için Kanun'un 9/3. maddesi uyarınca, otellerin ortak pazarlanmasına/satışına ya da bu etkiyi doğurabilecek tüm faaliyetlerine kararın tebliğinden itibaren son verilmesine ve bu değişikliklerin yapıldığının 15 gün içinde Rekabet Kurumu'na bildirilmesine, gerekli görülen bu

REKABET Dergisi

değişikliklerin yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde, haklarında soruşturma açılacağı ve 4054 sayılı Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağı taraflara bildirilmesine OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

(02.03.2006 tarihli ve 06-16/189- 49 sayılı Kurul Kararı'na) KARŞI OY GEREKÇESİ

Rekabet Kurulu'nun 15.09.2005 tarih ve 05-58/858-233 sayılı kararı ile, *“Nevşehir ili ve ilçelerinde hizmet veren on iki otelin bir araya gelerek kurdukları PADOK Turizm Tanıtım Pazarlama ve Danışmanlık A.Ş.’nin işleyişini düzenlemek amacıyla akdedilen “sözleşmenin” işbirliği doğurucu bir anlaşma niteliğinde olduğuna otellerin ortak pazarlanması ve ortak fiyat tespiti gibi rekabeti kısıtlayıcı hükümlerin söz konusu sözleşmeden çıkarılması gerektiğine”* karar verilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun bu kararı üzerine şirket ana sözleşmesi Kurul'un kararı doğrultusunda değiştirilmiştir.

Yapılan değişiklik ile şirketin *“Padok Turizm Tanıtım Pazarlama Yatırım İşletme ve Danışmanlık”* (PADOK A.Ş.) olan ticaret ünvanı *“Padok Turizm Tanıtım A.Ş.”* (PADOK TANITIM) olmuştur.

15.09.2005 tarih ve 05-58/858-233 sayılı Kurul Kararında belirtilen hususlar dikkate alınarak yeni bir *“sözleşme”* metni hazırlanmış ve bu metin genel kurul kararı ile kabul edilerek taraflarca imzalanmıştır. Ayrıca, Kapadokya bölgesinde faaliyet gösteren 12 otel işletmesi sahibi gerçek ve tüzel kişiler kurdukları anonim şirkette ortaklarla sınırlı olmamak üzere ancak başlangıçta isteyen ortaklarla akdedilmek üzere *“Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi”* akdetmeyi amaçlamışlardır.

Ana sözleşmede *“ortak pazarlama”* sayılabilecek faaliyet konularının çıkarıldığı, bunun yerine ortak pazarlama unsuru bulunmayan faaliyet konularının muhafaza edildiği görülmektedir.

Şirketin amacı ve faaliyet konularını içeren ve Rekabet Kurulu kararına uygun değişiklikler yapılan ana sözleşmenin ilgili maddesine aşağıda yer verilmiştir.

Şirketin Amacı ve Faaliyet Konusu:

“Madde 3: Şirketin başlıca amaç ve konuları şunlardır:

Şirketin amacı, Türkiye'nin gerek iç gerekse dış turizm potansiyelinin geliştirilmesi ve mevcut kaynaklarından en verimli şekilde faydalanılmasını sağlamak, bölgesel turizmi geliştirici faaliyetlerde bulunmaktır. Şirket bu

amaca ulaşmak için, haksız rekabetten sakınmak ve rekabet kurallarını ihlal etmemek üzere, özellikle aşağıdaki amaç ve konularda faaliyette bulunur.

- I- Genel olarak turizm sektöründe çalışan işletmelerin amaçlarına ulaşmaları bakımından, yönetimlerini kolaylaştıracak kurum içi ve kurumlar arası iletişim, tanıtım, pazarlama, danışmanlık ve halkla ilişkiler hizmetleri vermek, araştırma geliştirme çalışmaları yapmak; bu maksatla:
- Turizm, tesislerini rekabete açmak, rekabeti önleyici etkenleri ortada kaldırmak, bu hususlarda çalışmalar yapmak, araştırma neticelerini duyurmak, sponsorluk yapmak,
 - Ticari mahiyette olmak üzere, kamu kuruluşlarına özel firmalara, tüzel ve hakiki şahıslara teknik, ticari ve mali alanlarda sevk ve iş idaresi ve işletmecilik alanlarında danışmanlık ve hizmet vermek, yatırım, pazarlama, ekonomi, organizasyon, fizibilite etütleri yapmak, turizm sektörü çalışanları konusunda sertifikasyon, eğitim programları hazırlamak ve bunların yetkili kurumlarca hayata geçirilmesine çalışmak,
 - İç ve dış turizm hareketlerinde gelişmeyi sağlamak üzere araştırmalar yapmak, uluslar arası alandaki gelişmeleri tatbik etmek suretiyle, ülke turizm potansiyelinin arttırılmasını sağlamak, her türlü teknolojik imkanları tanıtmak ve kullanmak;
 - Dünya Turizm hareketlerini izlemek, turizm eğitimi, tanıtma, halkla ilişkiler, konaklama, yeme içme ve eğlence hizmetleri konularında bilgi toplamak, dağıtma ve benzeri konularda ilgililere yardımcı olmak, araştırmalar, etütler yapmak, yaptırmak, sonuçları tüm ilgililerin yararlanmasına sunmak, uluslar arası standartlar göz önünde bulundurularak tesislerin eksik yönlerinin düzeltilmesi için çalışmak, tesislerin ihtiyaçlarına cevap verecek finansman kaynakları araştırmak,
 - Müşteriler için önemli olan kişi, grup, ulusal ve uluslar arası kurum ve kuruluşlar, ülkeler, hükümetler, kamuoyu gibi hedef kitleleri saptamak ve ölçme değerlendirme faaliyetlerinde bulunmak ve benzeri amaçla çeşitli

REKABET Dergisi

yatırımlar yapmak yaptırmak, iletişim stratejilerini belirlemek, her türlü etüt ve projeler hazırlamak, her türlü iletişimde kullanılacak veri tabanı oluşturmak,

- *Yurt içi ve yurt dışı fuarlar, seminerler, kongre ve konferanslar, toplantılar, yurt içi ve yurt dışı seyahatler gezintiler gibi özel olayları programlayarak ve gerekli uzman hizmetlerini satın alarak, kiralayarak, üreterek zamanlayıp gerçekleştirmek, yurt içi ve yurt dışı fuarlara, kongre ve konferanslara katılmak,*
- *Gerek ülke ve gerekse sektörde çalışan işletmelerin tanıtımı için, kitle iletişim araçlarıyla, reklam, bülten, katalog, gazete, kitap, broşür, afiş, video, teyp, film, radyo, televizyon gibi müşterilerinin iç ve dış iletişimini kolaylaştıracak basılı ve görsel/işitsel iletişim araçlarını belirlemek ve bunların üretimini, kullanımını, işlerliğini sağlamak,*
- *Turizm işletmelerinin, ekonomik faaliyetlerini gerçekleştirirken çevreden aldıklarını yine çevreye ve topluma sorumlu bir biçimde geri vermelerini gözetmelerini sağlayacak projeler geliştirmek, bunun için kültürel ve doğal çevrenin konması, değerlendirilmesi, yaşatılması amacına dönük her türlü girişimde bulunmak, kültür, çevre koruma amaçlı tesisler kurmak, seminer, sergi düzenleme ve benzeri girişimlerde bulunmak, bu konuda ve genel olarak halkla ilişkiler/iletişim alanında ulusal ve uluslar arası etkinlikler düzenlemek, katılmak, katılmayı teşvik etmek,*

II- *Turizmi teşvik ve geliştirmek; turizm yatırımlarını cazip kılmak; ülkenin turizm cazibesini artırmak amacıyla,*

- *Yurt içinde ve yurt dışında turistik yerlerde, turizme elverişli alanlarda, hakiki ve hükmi şahıs ya da Devlete ait arazi ve arsaları satın almak, tahsis ve sair yollarla kiralamak, kiraya vermek, satmak bu arsa ve araziler üzerinde her türlü turistik tesisleri, her türlü merkezi yemek üretim, dağıtım (catering) tesisleri, çamaşırhane, eğlence merkezleri, temalı parklar, sportif tesisler, açık-kapalı spor alanları gibi turizmle ilgili her nevi ana, yardımcı ve tamamlayıcı tesisleri bizzat kurmak, inşa etmek yada*

ettirmek, ev pansiyonculuğu yapmak ve yapılmasını teşvik edici projeler geliştirmek,

- *Turizmle ilgili Kongre Sarayı ve benzeri yapı ve kuruluşlardan oluşan tesisleri bizzat kurmak, kiraya vermek, kiralamak ve sair suretlerle kullanmak Kongre turizmi hizmetlerinin gerektirdiği her türlü örgütlenmeyi gerçekleştirmek, bu konuyla ilgili olarak, özel ve kamusal nitelikli kişi kurum ve kuruluşlarla her çeşit hukuki ticari ve ekonomik ilişkileri kurmak, bunların gerektirdiği yatırımları, harcamaları yapmak, yaptırmak.*
- *Turizm tesisleri kurmak, işletmek ve turizm işletmeciliği yapmak;*
- *Turizm işletmeciliği için gerekli teknik, donanım, tanıtım, organizasyon ve pazarlama hizmetlerini ulusal ve uluslar arası düzeyde vermek; teknik donanım, servis ekipmanları, işletme malzemeleri ticareti yapmak,*
- *Turistik yerlere bağlı veya bağımsız olarak turizm amaçlı el sanatları merkezleri kurmak, işletmek, kiralamak, turistik eşya satışı mahalleri açıp işletmek buralarda satılabilecek çeşitli materyalden üretilmiş turistik eşyaları imal ettirmek satın almak, teşhir etmek, yurtiçi ve yurtdışı tanıtım ve ticaretini yapmak,*
- *Amaç ve konusu ile ilgili olarak kurulmuş ve kurulacak yerli ve yabancı şirketlere iştirak etmek, bunlara ait menkul kıymetleri aracılık yapmamak koşuluyla almak, satmak,*
- *Amaç ve konusuyla ilgili olarak, her türlü menkul, gayrimenkul, gayri maddi hakları satın alarak, kiralayarak, amacına ilişkin hizmetleri gerçekleştirmek,*
- *Amaç ve konu ile ilgili olarak piyasalardan uzun orta ve kısa vadeli kredileri temin etmek,”*

Görüldüğü üzere, şirket ana sözleşmesindeki, ortak pazarlama ve fiyat tespitine yönelik hükümler değiştirilmiştir. Şirket faaliyetleri kültür turizmine olan dış talebe yöneliktir. Diğer bir ifadeyle, sözleşme incoming pazarı ile ilgili olup, iç talep anlaşma kapsamında değildir. Şirket amaçlarına ulaşmak için rekabet kurallarını ihlal etmemeye, turizm tesislerini rekabete açmaya, rekabeti önleyici etkenleri ortadan kaldırmaya, turizmi teşvik ve geliştirmeye özen gösterecektir.

REKABET Dergisi

Otel işletmelerinin bireysel olarak her türlü satışlarının serbest olduğu belirtilmiş, ferdi pazarlama imkanları ortadan kaldırılmamıştır. Yine tavsiye niteliğindeki fiyatların, asgari ve sabit fiyata dönüşmemesi için gereken tedbirler alınmıştır.

Aynı şekilde “Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi”nde yer alan hükümler uyarınca da otellerin ortak pazarlanması ve fiyat tespitine neden olabilecek uygulamaları engelleyici tedbirlerin alındığı görülmektedir.

Şöyle ki;

Madde 1: NİYET

İşbu sözleşmenin akdedilmesinde tarafların niyeti, ülkenin kültürel ve dini turizm çekiciliğinin, geçmişte var olan önemini gün geçtikçe kaybetmesi sebebiyle; turizm hizmetleri bakımından küçük bir pazar haline gelen kültür turizmi unsurlarının tanıtılması, kültürel ve dini turizmin geliştirilmesi, hizmet standardının yükseltilmesi, kültür turizmine talepte bulunabilecek yabancı tüketici grubunun ortalama beklentileri ve ortalama maddi imkanları tespit edilerek, ülkemize ait kültür turizmi bölgelerinin Dünya kültür turizmindeki payını artıracak optimum şartların belirlenmesi, işletmelerin yıkıcı rekabet karşısında, rekabet güçlerini artırmak için başvurdukları ve özellikle hizmet standardının düşmesine ve tüketiciye karşı dürüst davranılması prensibine uygun olmayan yollara başvurmalarının önlenmesi, bu suretle, oluşabilecek olumsuz imajın engellenmesidir.

Madde 3: AMAÇ ve KONUSU

Ülke turizm potansiyeli içinde giderek payı azalan kültür turizminin geliştirilmesi, müşteri hizmet standardının yükseltilmesi, karlılığının artması, turizmi etkileyen kriz dönemlerinin en az zararla atlatılması; turizmin gelişmesi, müşteri hizmetlerinin ve müşterinin hizmet verdiği bölgenin tanıtılması için gerekli çalışmaların alıcı tarafından yapılması, kamu kurum ve kuruluşları ile bu anlamda işbirliği yapılması ve projeler geliştirilmesi, finansman imkanları sağlanması işbu sözleşmenin amacıdır.

İşbu sözleşmenin konusu, alıcı tarafından, otel işletmelerinde asgari alım garantili konaklama hizmeti satın alınmasıdır. Bu sözleşmenin imzalanması, aşağıda belirlenen miktarda ön rezervasyon yapılmış olması anlamına gelir. Bu konu çerçevesinde müşteri alıcının işletmenin standardının yükseltilmesi, turizm tanıtımı, tüketici yararına optimum fiyatların oluşması için işletme faaliyetine katılımcı olmasını kabul eder. Bu sebeple, alıcı ve müşteri, bizzat satış, piyasa araştırması yapma, kalite ve standardın geliştirilmesi, turizm hizmetlerinin arzında kalitenin artırılması, yabancı turistler bakımından ülke, bölge ve otel olarak talebin artırılması, özellikle yabancı turizm

acentelerinin yıkıcı pazarlama stratejileri karşısında, tüketicileri bilgilendiren ve koruyan, etkin ve verimli bir pazarlama stratejisinin geliştirilmesi, yüksek hizmet standardının sağlanması, sürdürülmesi ve garanti edilmesi, finansman imkanlarının sağlanması hak ve yükümlülüklerine sahip olacaktır.

Madde 4: KAPSAM

İşbu sözleşmenin kapsamı, kültür turizmi çerçevesinde yabancı tüketicinin sağlanmasıdır. Turizm sektörü ve incoming dışındaki tüm ticari faaliyetler bu sözleşmenin kapsamı dışındadır.

Madde 5: TARAFLARIN HAK ve YÜKÜMLÜLÜKLERİ

- 1- Alıcı, müşteriye ait, işbu sözleşme kapsamında olduğu belirlenen otel işletmesi tesislerinin incoming tüketicilere satmak üzere, bu sözleşme ile yapılan ön rezervasyon kapsamında rezervasyon hakkına sahip olacaktır. Incoming dışındaki talepler bakımından alıcının böyle bir hakkı yoktur.
 - 2- Bu sözleşme ile alıcı şirket, müşteriye ön rezervasyon miktarı kadar alım garantisi verir. Müşteri ise, ön rezervasyon miktarı kadar olmak üzere alıcının rezervasyon tekliflerine öncelik tanır.
 - 3- Alıcının öncelik hakkı, kendisi için bir inhisar hakkı anlamına gelmediği gibi, müşterinin otelini münferiden pazarlama imkanını da ortadan kaldırmaz. Bu cümleden olmak üzere, müşteri, alıcı tarafından talep edilmeyen yatak kapasitesini münferiden pazarlayabileceği gibi, yabancı toplantı gruplarının rezervasyon talebini de münferiden kabul edebilir. Şu kadar ki müşteri, yabancı uyruklu bir toplantı grubundan rezervasyon teklifi aldığı anda bunu alıcıya bildirir. Alıcı, yapacağı inceleme sonucunda rezervasyon teklifinin bir toplantı grubu olmadığı sonucuna ulaşırsa, bu rezervasyon, rezervasyon garantisinden mahsup edilir. Ayrıca müşteri, incoming rezervasyonlar dışındaki tüm satışlarını münferiden yapar.
- Müşteri, herhangi bir incoming operasyon yapan acenta ile işbirliği yapması durumunda, imzaladıkları taahhütname geçerli olacaktır.
- 8- Müşteri, alıcının rezervasyon taleplerini kapasitesi oranında kabul edecektir. Herhangi bir sebeple müşteri tarafından kabul edilmeyen rezervasyonlar, müşteriye ait tesisin doluluğuna sayılır. Alıcı, bir müşteri tarafından kabul edilmeyen rezervasyon tekliflerini, haksız

REKABET Dergisi

rekabete meydan vermemek ve rekabet kurallarını bozmamak kaydıyla diğer müşterilerine sunar.

10- Alıcı, turizm verileri, objektif ve bilimsel esaslarla, sabit ve asgari satış fiyatı mahiyetinde olmayan tavsiye niteliğinde fiyatlar belirleyebilir. Ayrıca, yine aynı esaslarla, tek kişi farkı, üçüncü yatak farkı, ücretsiz ve indirimli çocuk konaklaması konusunda tavsiye niteliğinde standart belirleyebilir. Bildirilen fiyatların sabit veya asgari fiyat haline dönüşmesine sebep olacak hiçbir baskı veya telkinde bulunulamaz. Aksi takdirde, alıcının veya diğer müşterilerin bu tür aykırı davranışları işbu sözleşmeye aykırı davranış sayılır. Alıcının müşteriye teklif ettiği rezervasyonlar için müşteri tarafından bildirilen fiyat, tüketicinin yararına ve optimum fiyat olmaz ve diğer bir müşterinin fiyatı daha uygun olursa, alıcı diğer müşteriye tercih etmekte serbesttir.

11- Acentelerin talebi üzerine, müşterinin sunacağı oda kahvaltı standardı; hizmet kalitesini artırmak ve tüketicilere karşı dürüst olmak prensibinden hareketle; turizm sektöründe görülebilen olumsuzlukları ortadan kaldırmak amacıyla belirleyeceği standarttan daha düşük olmayacaktır. Alıcı, oda kahvaltı hizmeti için; turizm verileri, objektif ve bilimsel esaslarla, sabit ve asgari satış fiyatı mahiyetinde olmayan tavsiye niteliğinde fiyatlar belirleyebilir. Belirlenen fiyatların sabit veya asgari fiyat haline dönüşmesine sebep olacak hiçbir baskı veya telkinde bulunulamaz. Aksi takdirde, alıcının veya diğer müşterilerin bu tür davranışları işbu sözleşmeye aykırı davranış sayılır. Alıcının müşteriye teklif ettiği rezervasyonlar için müşteri tarafından bildirilen fiyat, tüketicinin yararına ve optimum fiyat olmaz ve diğer bir müşterinin fiyatı daha uygun olursa, alıcı diğer müşteriye tercih etmekte serbesttir.

Yukarıda yer verilen düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere tarafların niyeti kültürel ve din turizminin geliştirilmesi, ülke turizm payının artırılması, hizmet standartının düşmesinin önlenmesi olarak özetlenebilir. Taraflar kalite ve standartın geliştirilmesi, tüketicileri bilgilendiren ve koruyan, etkin ve verimli bir pazarlama stratejisinin geliştirilmesi hak ve yükümlülüklerine sahiptirler.

Ana sözleşmede de vurgulandığı üzere incoming dışındaki tüm ticari faaliyetler “Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi”nin kapsamı dışındadır. Yani iç talep anlaşma kapsamı dışındadır. Tarafların kendi otellerini münferiden pazarlama imkanları ellerinden alınmamıştır. Taraflar, PADOK’ un

REKABET Dergisi

rezervasyon taleplerini kapasiteleri oranında kabul etmekte serbesttirler. Ana sözleşmede olduğu gibi fiyatların sabit veya asgari fiyata dönüşmemesi için gereken tedbirler alınmış olup PADOK, turizm verileri ile objektif ve bilimsel esaslar dahilinde tavsiye niteliğinde fiyatlar belirleyebilmektedir.

Rekabet Kurulu'nun 01.02.2000 tarih ve 00-4/41-19 sayılı kararında (BİMAŞ KARARI) yer alan;

“ tarafların söz konusu sözleşmeyi akdetmek suretiyle yayıncılık piyasasındaki faaliyetlerini daha etkin ve verimli kılmayı hedefledikleri yolundaki savunmaları kabul edilerek, yayıncılık faaliyetlerinde birbirleriyle koordinasyona girmemeleri, piyasayı paylaşmamaları, reklam yerlerinin satış fiyatlarını ve diğer satış koşullarını birbirlerinden bağımsız olarak belirlemeleri, reklam yerlerini talep eden müşterilerin reklamlarının hangi kanalda yayınlanacağına ilişkin iradelerini etkilememeleri ve böylece bu hususların garanti edilmesi ile **iki rakip kuruluşun ortak bir satış ve pazarlama şirketi kurmasının mümkün olabileceği gerekçesiyle**, BİMAŞ kuruluş sözleşmesine, 34. maddesinin sözleşme metninden çıkarılması ve uygulanmaması koşuluyla muafiyet verilmiştir.”

İfadelerinden rakip teşebbüslerin piyasayı paylaşmamaları, satış fiyatlarını birlikte belirlememeleri şartıyla ortak bir satış ve pazarlama şirketi kurmasının mümkün olabileceği vurgulanmaktadır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 12 otel arasında imzalanan “PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. Ana Sözleşmesi”nde ve PADOK Turizm Tanıtım A.Ş. ile oteller arasında imzalanan “Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi”nde otellerin ortak pazarlanması ve fiyat tespitine engel olacak tedbirlerin alınmış olduğu kanaatini taşıdığımdan menfi tespit ve muafiyet verilemeyeceğine dair çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

12 otel işletmecisi, piyasayı paylaşmamak, satış fiyatlarını birlikte belirlememek, satış koşullarını birbirlerinden bağımsız olarak belirlemek koşuluyla pazarlama şirketi kurabilmelidirler. Bu amaçla kurulan pazarlama şirketi sözleşmesinde 4054 sayılı Kanun'a aykırı hükümler varsa, genel olarak menfi tespit ya da muafiyet alınamayacağına hükmetmek yerine somut olarak hangi hükümlerin menfi tespit ya da muafiyetten yararlanmadığını belirtmenin daha yerinde bir karar olacağını düşünüyorum.

Tuncay SONGÖR
İkinci Başkan

KARŞI OY GEREKÇESİ
(02.03.2006 tarihli ve 06-16/189-49 sayılı Kurul Kararı)

Kapadokya bölgesinde faaliyet gösteren 12 otelin yetkilileri bir araya gelerek "PADOK Turizm Tanıtım Pazarlama Yatırım İşletme ve Danışmanlık A.Ş." (kısaca PADOK) ticaret unvanlı bir pazarlama şirketi kurmuş ve bu şirketin otellerle ve acentelerle ilişkilerini düzenleyen sözleşmeler uygulamaya sokulmuştur. Bu sözleşmelerin ve uygulamaların rekabet mevzuatına aykırılığı nedeniyle ön araştırma yapılması kararı alınmış ve 15.09.2005 tarihli ve 05-58/858-233 sayılı Kurul kararı ile de; PADOK ve kurucusu işletmeler hakkında, soruşturma açılmasına gerek olmamakla birlikte, Kanun'un 9 uncu maddesinin 3 üncü fıkrası uyarınca ve ihlale son verilmesi bağlamında, ortak pazarlama ve ortak fiyat tespitine ilişkin rekabeti kısıtlayıcı hükümlerin sözleşmelerden çıkarılması ve bu yöndeki uygulamalara son verilmesi sonucuna varılmıştır.

Öngörülen değişikliklerin yerine getirilebilmesi amacıyla da, Kurulun benzer kararlarında yer aldığı şekilde, taraflara kararın tebliğinden itibaren 60 günlük süre tanınmış, aksi takdirde Kanun'un 56 ncı maddesi uyarınca sözleşmelerin geçersiz olacağı, uygulamaya devam edilmesi halinde, yine Kanun'un 16 ncı ve 17 nci maddesi uyarınca işlem yapılacağı taraflara bildirilmiştir.

Hal böyle iken, bir başka ifadeyle Kurul kararıyla varılan sonuç ve yerine getirilecek hususlar açıkça ortaya konulmuş iken, PADOK 27.12.2005 tarihinde Kuruma başvurarak gerek şirket ana sözleşmesi, gerekse ismi değiştirilerek sunulan diğer sözleşmeye menfi tespit/muafiyet talebinde bulunmuştur. Bunun üzerine hazırlanan 27.02.2006 tarihli ön inceleme raporunda;

- İlgili sözleşmelerin, Kanun'un 4 üncü maddesine aykırılığı nedeniyle menfi tespit verilemeyeceği,
- Yine sözleşmelerin Kanun'un 5 inci maddesine göre muafiyet alamayacağı,
- Sözleşmelerde yapılan değişikliklerin önceden alınan Kurul kararının gereklerini yerine getirmediği, söz konusu hususların yerine getirilmesi için Kanun'un 9 uncu maddesinin 3 üncü fıkrası uyarınca 15 günlük süre verilmesi,

kanaat ve sonucuna varılmıştır.

Kurul, çoğunluk görüşüyle, soruşturma açmayarak, aynen rapor doğrultusunda karar almıştır. Kararın menfi tespit ve muafiyet verilemeyeceğine ilişkin birinci kısma katılmakla birlikte, ikinci kısmında yer alan ve soruşturma açılmasına gerek olmadığı ve süre tanınması sonucunu paylaşmıyoruz:

Her şeyden önce açıkça Kanun'un 4 üncü maddesine aykırı sözleşme hükümleri ve bununla ilgili uygulama söz konusudur. Bu konu gerek raporda

ayrıntılı bir biçimde ortaya konulmuş, gerekse Kurul kararında aynen kabul edilmiştir. Eğer aksi söz konusu olsaydı, menfi tespit veya muafiyet verilmesi sonucu kabul görecekti. Nitekim, Kurul kararının gerekçe ve hukuki dayanak bölümünde aynen; “Nihai olarak, Ana Sözleşme’nin 3/I. maddesi, 3/I maddesinin ikinci bendi, 3/II. maddesinin üçüncü ve dördüncü bentleri ile “Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi”nin 3, 5/3, 5/5, 5/6, 5/7, 5/8, 5/9, 5/10, 5/11 ve 6/1. maddelerinin Kanun’un 4. maddesine aykırı olduğu tespit edilmiş olup, oteller arasında miktar paylaşımı ve ortak satış/pazarlama faaliyetlerinin sürdürüldüğü görülmektedir. Bu nedenle Kanun’un 4. maddesine aykırı hüküm ve etkileri olan söz konusu sözleşmelere menfi tespit/muafiyet verilmesi mümkün değildir.” denilmektedir.

İkinci olarak, bu aykırılık 2005 yılından itibaren, hatta Kurul kararına rağmen, bazı küçük değişiklikler yapılarak sürdürülmektedir. Kurulun bunu teyit eden kararında; “Tarafklar arasında akdedilen Ana Sözleşme’de ve “Asgari Alım Garantili Otel Rezervasyon Sözleşmesi”nde 15.9.2005 tarih ve 05-58/858-233 sayılı Kurul kararındaki hükümler uyarınca bir takım değişiklikler yapıldığı, ancak otellerin ortak pazarlanması, fiyat tespiti ve miktar paylaşımı uygulamalarına son verilmediği görülmektedir. Nitekim Kurumumuza intikal eden çeşitli seyahat acenteleri ve seyahat acenteleri meslek birliğinin gönderdiği bilgi ve belgelerden bölge otellerine ilişkin şikâyetlerin devam ettiği görülmektedir. Dolayısıyla, ilgili Kurul kararındaki taleplerin yerine getirilmediği kanaatine ulaşılmıştır.” ifadeleri yer almaktadır. İhlalin ağırlıklı olarak varlığı tespit edilirse, mevzuatımıza göre soruşturma açılması yöntemine başvurulur ve sonucuna göre hareket edilir. Kurul şimdiye değin aldığı kararlarla ihlalin sona erdiği hallerde dahi soruşturma açma yöntemini benimsemiştir.

Nihayet, karar konusu işlem ve uygulamalar için 15.09.2005 tarihli Kurul kararı ile bir defa 9 uncu maddenin 3 üncü fıkrası hükmü uygulanmış, buna rağmen ihlal sürdürülmüş, sonuç alınamamıştır. Bu kararlar ve bildirimle, ihlale ve uygulamaya devam edilmesi halinde soruşturma açılacağı açıkça vurgulanmaktadır. Kanun’da ve ikincil düzenlemelerde, 9/3 hükmünün ikinci defa uygulanabilmesine imkân tanıyan bir düzenleme mevcut değildir. Prosedür gayet açıktır. İkinci defa süre tanınması ve soruşturma açılmaması mevzuata aykırıdır.

Yukarıda sıraladığımız gerekçelere dayanarak, hukuki ve objektif bir gerekçe gösterilmeden alınan ve Kanun hükümleriyle uyuşmayan sonuca katılmıyor ve ihlale ilişkin olarak soruşturma açılması gerektiği görüşünde olduğumuzu belirtiyoruz.

Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ
Kurul Üyesi

Rıfki ÜNAL
Kurul Üyesi

Süreyya ÇAKIN
Kurul Üyesi

Dosya Konusu: Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar (Özlem Seyahat), Yeşil Kastamonu Turizm Hizmetleri İnşaat Akaryakıt Ticaret Sanayi Pazarlama Ltd. Şti. (Yeşil Kastamonu), Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret A.Ş. (Metro Seyahat), Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Ltd. Şti.-Devrekani (Kastamonu Özen), Kastamonu Güven- Hasan Çatal (Kastamonu Güven), Huzur Otobüs İşletmesi Turizm Nakliyat İnşaat Pazarlama İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti. (Huzur Otobüs İşletmesi), Ünal Turizm-Meftun Ünal (Ünal Turizm) ve Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Soner Turizm) unvanlı teşebbüslerin anlaşarak fiyat tespit etmek suretiyle Kastamonu merkezli şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmedikleri.

Dosya Sayısı : 2004-4-103

(Soruşturma)

Karar Sayısı : 06-11/143-33

Karar Tarihi : 9.2.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK

**Üyeler : Tuncay SONGÖR, Rıfki ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN**

B. RAPORTÖRLER: Mehmet YANIK, Esin ÇERÇİOĞLU

C. ŞİKAYET EDENLER: - Emin EĞRİ

TEİAŞ Esentepe Mh. PK:57 Kastamonu

- Tüketicuyu Koruma Derneği Kastamonu Şubesi

Özel İdare İşhanı No:28 Kastamonu

- İbrahim YALÇINKILIÇ
DSİ 231. Şube Müdürlüğü Kastamonu

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN:

- Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar
İstanbul Şişli Mecidiyeköy Fulya Mah. Ortaklar Cad. Şenol Sk. No. 7/2
Temsilcileri: Av. Mehmet ÇİFTÇİ, Av. Mustafa SEZER
Nasrullah İş Merkezi Kat:2 No:17-18-19 Kastamonu
- Yeşil Kastamonu Turizm Hizmetleri İnşaat Akaryakıt Ticaret Sanayi Pazarlama Ltd. Şti.
Kastamonu Otobüs Terminali No:1 Kastamonu
Temsilcisi: Av. Cihan KAYA
Altıntepe Mah. Çayır Sok. Erdem Kent Sitesi G Blk. D:9
Küçükyalı/İstanbul
- Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret A.Ş. (Eski unvanı Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.)
Bayrampaşa Büyük İstanbul Otogarı No.51-52 İstanbul
Temsilcisi: Av. Nedim Korhan ŞENGÜN
Bahariye Cd. Arayıcıbaşı Sk. İpek Apt. No:10/17 Kadıköy/İstanbul
- Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Ltd. Şti.- Devrekani
Ahiçelebi Mah. Devrakani Otogarı No:10 Devrakani- Kastamonu
- Kastamonu Güven- Hasan Çatal
Belediye Terminali No:9 Taşköprü- Kastamonu
- Huzur Otobüs İşletmesi Turizm, Nakliyat, İnşaat, Pazarlama İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti.
Belediye Şehirlerarası Otobüs Terminali No:3 Kastamonu
- Ünal Turizm- Meftun Ünal
Kuzeykent Mahallesi Terminali Binası Çevre Yolu Yeni Otogar
Peron: 15-16 Kastamonu
- Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
İstanbul Eminönü Küçükpazar Değirmen Sok. No.2
Temsilcisi: Av. Süleyman BALCI
Tercüman Sit. A-9 Blok D:3 Cevizlibağ Topkapı/İstanbul

REKABET Dergisi

E. DOSYA KONUSU: Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar (Özlem Seyahat), Yeşil Kastamonu Turizm Hizmetleri İnşaat Akaryakıt Ticaret Sanayi Pazarlama Ltd. Şti. (Yeşil Kastamonu), Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret A.Ş. (Metro Seyahat), Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Ltd. Şti.-Devrekani (Kastamonu Özen), Kastamonu Güven- Hasan Çatal (Kastamonu Güven), Huzur Otobüs İşletmesi Turizm Nakliyat İnşaat Pazarlama İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti. (Huzur Otobüs İşletmesi), Ünal Turizm- Meftun Ünal (Ünal Turizm) ve Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Soner Turizm) unvanlı teşebbüslerin anlaşarak fiyat tespit etmek suretiyle Kastamonu merkezli şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmedikleri.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçelerinde, Kastamonu merkezli olarak şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan firmaların önce normal olmayan bir fiyat rekabetine girerek, 13.500.000- TL. olan Kastamonu-Ankara arası yolcu taşıma fiyatını 5.000.000- TL.ye indirdikleri, yaklaşık 15 gün sonra ise firmalar arasında yapılan anlaşma sonucu söz konusu hatta fiyatın tüm firmalarca 18.000.000-TL.'ye yükseltildiği, Kastamonu-İstanbul hattında ise 15.000.000- TL. olan fiyatın artış sonucunda 30.000.000 TL. olarak belirlendiği iddia edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Şikayet dilekçelerinin Kurum kayıtlarına 5.3.2004, 24.3.2004, 4.6.2004 tarih ve 1138, 1505, 2958, 3208, 19 (2005) ve 727 (2005) sayılar ile intikali üzerine hazırlanan 4.2.2005 tarih ve 2004-4-103/İİ-05-SC sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 10.2.2005 tarih ve 05-10 sayılı toplantısında görüşülerek 4054 sayılı Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Karar gereği yürütülen önaraştırma sonucunda Kurum raportörlerince düzenlenen 8.4.2005 tarih, 2005-4-103/Ö.A.-04-İ.A. sayılı Önaraştırma Raporu, Rekabet Kurulu'nun 14.4.2005 tarih ve 05-24 sayılı sayılı toplantısında görüşülerek, 05-24/282-M sayı ile şikayete konu teşebbüsler hakkında aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun anılan kararı sonucunda, 4054 sayılı Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca hakkında soruşturma açılan teşebbüsler ve şikayetçiye soruşturma açıldığına dair bildirim yapılmış ve söz konusu bildirimce cevaben gönderilen ilk yazılı savunmalar alınmıştır.

Soruşturma Heyeti'nce tamamlanan 12.10.2005 tarih ve S.R./05-9 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca tüm Kurul Üyeleri ile haklarında soruşturma açılan teşebbüslere tebliğ edilmiş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince 30 gün içinde ikinci yazılı savunmanın gönderilmesi istenmiştir.

Taraflardan Metro Seyahat, Kastamonu Özen, Huzur Otobüs İşletmesi, Ünal Turizm ve Soner Turizm ikinci yazılı savunmalarını yapmışlardır. Özlem Seyahat ve Kastamonu Güven Soruşturma Raporunda kendileri ile ilgili yapılan tespit ve değerlendirmelere itiraz etmemişler ve savunma haklarını kullanmamışlardır.

Söz konusu yazılı savunmalar üzerine Soruşturma Heyeti tarafından hazırlanan 2.12.2005 tarihli Ek Yazılı Görüş, Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca tüm Kurul üyelerine ve taraflara tebliğ edilmiştir. Tarafların savunma süreleri 6.1.2006 tarihinde dolmuş, tarafların savunmaları süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

5.1.2006 tarih, 06-02/37-M sayılı Kurul kararı ile, sözlü savunma toplantısının 8.2.2006 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Anılan tarihte yapılan sözlü savunma toplantısının ardından Kurul, 9.2.2006 tarihinde 06-11/143-33 sayı ile nihai kararını vermiştir. Kurul'un nihai kararı, gerekçeli karar daha sonra tebliğ edilmek üzere 16.02.2006 tarihinde taraflara teahhüt edilmiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

Soruşturma Heyetinde yer alan raportörler tarafından;

1. Yeşil Kastamonu firmasının yürütülen soruşturma çerçevesinde 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal teşkil edecek faaliyetlerinin tespit edilememesi nedeniyle, bu şirket hakkında açılan soruşturmanın idari para cezası verilmesine yer olmadığı kararı ile sonuçlandırılması gerektiği,

2. Özlem Seyahat, Metro Seyahat, Ünal Turizm, Kastamonu Özen, Kastamonu Güven, Huzur Otobüs İşletmesi ve Soner Turizm'in, Kastamonu merkezli şehirlerarası otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında fiyat tespit etmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri ve ilgili teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin (2005/2 sayılı Tebliğ ile değişik) ikinci fıkrası uyarınca 5.800 YTL.'den az olmamak üzere bir önceki yıl sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirlerinin %10'una kadar para cezası ile cezalandırılması gerektiği,

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

İlgili ürün pazarı, haklarında önaraştırma yürütülen tarafların faaliyetleri dikkate alınarak "otobüs ile şehirlerarası yolcu taşıma hizmetleri" pazarı olarak belirlenmiştir.

REKABET Dergisi

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Önaraştırmaya konu şehirlerarası yolcu taşıma şirketlerinin faaliyetlerini Kastamonu merkezli hatlarda sunmaları sebebiyle ilgili coğrafi pazar, “Kastamonu merkezli karayolu yolcu taşıma hatları” olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

I.2.1. Özlem Seyahat’in Bilet Fiyatlarının Anlaşma Fiyatlarıyla Karşılaştırılması

Yapılan yerinde inceleme esnasında 1.6.2004, 5.6.2004, 24.12.2004 tarihli fiyat listelerine rastlanmıştır. 5.6.2004 tarihine ait farklı fiyatlar içeren iki ayrı liste bulunmaktadır. Ayrıca tarafların imza ve kaşelerinin bulunmadığı, temmuz ayına ait olduğu düşünülen başka bir fiyat listesine daha rastlanmıştır.

I.2.1.1. Haziran 2004’e Ait Fiyat Listeleri

Yerinde incelemede elde edilen Haziran ayına ait yolcu listelerinde ve şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen biletlerde yer alan fiyatlarla, Haziran ayına ait fiyat listelerinde yer alan fiyatların karşılaştırılması amacıyla düzenlenen tablo, aşağıda yer almaktadır.

<i>Varış Yeri</i>	<i>1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)</i>	<i>5.6.2004 Tarihli 2. Listede Yer Alan Fiyat (TL)</i>	<i>Firmanın Uyguladığı Bilet Fiyatı (TL)</i>
<i>Ankara</i>	18.000.000	10.000.000	15.000.000	15.000.000
<i>İstanbul</i>	30.000.000	20.000.000	25.000.000	25.000.000
<i>İzmir</i>	40.000.000	40.000.000	35.000.000	35.000.000 40.000.000

Yolcu listelerinin incelenmesinden;

- Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 10 YTL, 6 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı,
- İzmir güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 30 YTL, 15 YTL, 17 YTL, 25 YTL, 12 YTL, 6 YTL fiyat uygulandığı ve 15 YTL, 12 YTL, 6 YTL, 17 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı,
- İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 22 YTL, 23 YTL, 15 YTL, 6 YTL, 17 YTL tutarlarında fiyat uygulandığı ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı

anlaşılmıştır.

I.2.1.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

24.12.2004 tarihli fiyat listesine uyulup uyulmadığının tespiti için, Raportörlerce 2004 yılı Aralık ayı ile 2005 yılı Ocak ve Nisan aylarına ait biletler ve yolcu listeleri incelenmiştir. Aşağıda şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen veya yerinde incelemeler sırasında elde edilen biletlerde ve yolcu listelerinde yer alan fiyatlarla 24.12.2004 tarihli fiyat listesinde yer alan fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo yer almaktadır.

<i>Varış Yeri</i>	<i>24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar (YTL)</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Aralık Ayı ve Ocak Ayı Bilet Fiyatları (YTL)</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Nisan Ayı Bilet Fiyatları (YTL)</i>
<i>Ankara</i>	20	20	16, 20
<i>İstanbul</i>	30, 35	30	30
<i>İzmir</i>	40	40	40

2005 yılı Ocak ayına ve 2005 yılı Nisan ayına ait yolcu listelerinin incelenmesinden;

- Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 10 YTL, 13 YTL, 8 YTL fiyat uygulandığı ve 10 YTL dışındaki tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı,
- İzmir güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 30 YTL, 35 YTL, 7 YTL, 25 YTL fiyat uygulandığı ve 25 YTL ve 7 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı,
- İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 20 YTL, 25 YTL, 15 YTL, 7 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı

anlaşılmıştır.

I.2.1.3. Temmuz 2005'e Ait Fiyat Listesi

Raportörlerce yapılan yerinde incelemede ayrıca, Temmuz ayına ait başka bir fiyat listesine daha rastlanmıştır. Ancak söz konusu listede, firmanın imza veya kaşesi bulunmamaktadır. Temmuz ayına ait bir kısım yolcu biletlerinin ve yolcu listelerinin incelenmesi sonucu ortaya çıkan tablo, aşağıda yer almaktadır.

<i>Varış Yeri</i>	<i>Temmuz Ayına Ait Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar (YTL)</i>	<i>Firmanın Temmuz Ayı Bilet Fiyatları (YTL)</i>
<i>İstanbul</i>	30	30
<i>Ankara</i>	20	20
<i>İzmir</i>	45	45

REKABET Dergisi

Antalya	45	45
---------	----	----

İncelemeler esnasında elde edilen 2005 yılı Temmuz ayına ait listelerin incelenmesinden;

- Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 13 YTL, 30 YTL fiyat uygulandığı, bu tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı,
 - İzmir güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 40 YTL, 35 YTL, 7 YTL, 30 YTL fiyat uygulandığı ve 7 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı anlaşılmıştır. İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 25 YTL tutarlarında biletlerin kesildiği ve bu tutarın anılan fiyat listesinde de yer aldığı,
 - Antalya güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 40 YTL ve 20 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarların anılan listede yer aldığı,
- anlaşılmıştır.

Özlem Seyahat'in Ulaştırma Bakanlığı İstanbul Bölge Müdürlüğü tarafından onaylanan Karayoluyla Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Taşıma Ücreti Tarife Onay Çizelgesi'nde, yolcu taşımacılığı yapılacak yerler ve taşıma ücretleri şu şekilde belirlenmiştir:

Taşımacılığın Yapılacağı Yer	Ücret (TL)
Kastamonu Ankara	20.000.000
Kastamonu İstanbul	35.000.000
Kastamonu İzmir	45.000.000

Söz konusu tarife, 23.12.2004 tarihinden itibaren asgari 4 ay süreyle geçerli olmak üzere belirlenmiştir. Fiyat tarifesinin %20'sine kadar indirim yapılabilir.

I.2.1.4 Özlem Seyahat Yetkilisi İle Yapılan Görüşme

Raportörlerin Firma yetkilisi ile yaptıkları görüşmede, anılan şahıs tarafından şu hususlar belirtilmiştir: "Maliyetlerimizin, özellikle mazot, lastik, amortisman, ikram ve maaş giderlerimizin yüksek olması nedeniyle fiyatlarımız bu şekilde belirlenmektedir. Diğer firmalarla birlikte tespit edilen fiyatlar bazen uygulanmış bazen uygulanmamıştır. Biz İstanbul, Ankara ve İzmir'e çalışıyoruz. Otobüslerimizin çoğu boş seyahat etmektedir. Otobüslerde ortalama 15 kişi olmaktadır. Biz Ulaştırma Bakanlığı tarafından onaylanan fiyatların %20 aşağısını uygulayabiyoruz. Halen uyguladığımız Ankara ücreti onaylı fiyatın altındadır, 16 YTL dir".

I.2.2. Metro Seyahat'in Bilet Fiyatlarının Anlaşma Fiyatlarıyla Karşılaştırılması

Yukarıda sözü edilen fiyat anlaşmalarına Metro Seyahat'te de rastlanmıştır.

I.2.2.1. Haziran 2004'e Ait Fiyat Listeleri

Söz konusu döneme ait fiyat listelerinde yer alan fiyatların firmanın uyguladığı fiyatlarla karşılaştırılması amacıyla düzenlenen tablo aşağıdadır:

<i>Varış Yeri</i>	<i>1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)</i>	<i>Firmanın Bilet Fiyatı (TL)</i>
<i>Ankara</i>	18.000.000	10.000.000	15.000.000	15.000.000
<i>İstanbul</i>	30.000.000	20.000.000	25.000.000	25.000.000 30.000.000
<i>İzmir</i>	40.000.000	40.000.000	35.000.000	35.000.000 40.000.000

Haziran ayına ait yolcu listelerin incelenmesinden;

- Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 5 YTL, 10 YTL, 18 YTL, 25 YTL, 30 YTL fiyat uygulandığı ve 25 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı, söz konusu güzergahta Konya ilinin de bulunduğu ve Konya ili için liste fiyatının 30 YTL olduğu,
- İzmir güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 15 YTL, 20 YTL, 25 YTL, 27 YTL, 28 YTL, 30 YTL, 32 YTL fiyat uygulandığı ve 20 YTL ve 15 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı,
- İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 15 YTL, 17 YTL, 20 YTL, 22 YTL, 23 YTL, 24 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı,

anlaşılmıştır.

I.2.2.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

Bahse konu şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen ve yerinde incelemeler sırasında elde edilen biletlerde ve yolcu listelerinde yer alan fiyatlarla 24.12.2004 tarihli fiyat listesinde yer alan fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo aşağıda yer almaktadır.

<i>Varış Yeri</i>	<i>24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar (YTL)</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Aralık Ayı ve Ocak Ayı Bilet Fiyatları (YTL)</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Nisan Ayı Bilet Fiyatları (YTL)</i>
<i>Ankara</i>	20	15, 20	15, 20

REKABET Dergisi

<i>İstanbul</i>	30, 35	30	30
<i>İzmir</i>	40	40	40
<i>Samsun</i>	20		15,20

2005 yılı Ocak ayına ve 2005 yılı Nisan ayına ait yolcu listelerinin incelenmesinden;

- Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 13 YTL, 15 YTL, 25 YTL, 30 YTL, 35 YTL fiyat uygulandığı, söz konusu güzergahta Konya ilinin de bulunduğu ve Konya ili için liste fiyatının 35 YTL olduğu, 15 YTL dışındaki fiyatların anılan listede yer aldığı,
- İzmir güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 20 YTL, 25 YTL, 27 YTL, 28 YTL, 30 YTL, 32 YTL, 35 YTL, 37 YTL, 38 YTL fiyat uygulandığı ve 25 YTL, 20 YTL, 37 YTL, 38 YTL, 28 YTL ve 32 YTL dışındaki tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı,
- İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 20 YTL, 25 YTL, 35 YTL, 23 YTL, 15 YTL, 28 YTL, 33 YTL, 18 YTL, 27 YTL fiyat uygulandığı ve 15 YTL, 27 YTL ve 28 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı,
- Samsun güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 17 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarın anılan listede yer almadığı,

anlaşılmıştır.

I.2.2.3. Temmuz 2005'e Ait Fiyat Listesi

Temmuz ayına ve Ağustos ayına ait bir kısım yolcu listelerinin bu son fiyat listesi ile karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan tablo, aşağıda yer almaktadır.

<i>Varış Yeri</i>	<i>Temmuz Ayına Ait Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar</i>	<i>Firmanın Temmuz Ayı ve Ağustos Ayı Bilet Fiyatları</i>
<i>İstanbul</i>	30, 35	30, 35
<i>Ankara</i>	20	20
<i>İzmir</i>	45	45

İncelemeler esnasında elde edilen 2005 yılı Temmuz ayına ait listelerin incelenmesinden;

- Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 15 YTL, 30 YTL, 35 YTL fiyat uygulandığı, bu tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı, Konya ili de anılan güzergah üzerinde bulunan Konya ili için liste fiyatının 35 YTL olduğu,

- İzmir güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 25 YTL, 30 YTL, 35 YTL, 38 YTL, 40 YTL, fiyat uygulandığı ve 25 YTL ve 38 YTL dışındaki tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı,
 - İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 20 YTL, 25 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarın anılan fiyat listesinde de yer aldığı,
- anlaşmıştır.

I.2.2.4. Metro Seyahat'in Kastamonu Acentesi Yeşil Kastamonu Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Firma yetkilisi Raportörler ile yaptığı görüşmede aşağıdaki hususları ifade etmiştir:

“Firmamız İstanbul ve İzmir yönlerine Kastamonu'dan taşımacılık yapmaktadır. Kastamonu'daki firmalarla yapılan fiyat anlaşmalarına biz de uyuyoruz. Ancak liste fiyatlarından indirim yapmıyoruz. İstanbul ücretimiz iki senedir 25 Milyon TL iken son dönemde 30 YTL olmuştur. Masrafların çokluğu nedeniyle fiyatlar yüksek değildir. Biz Metro firmasının acentesiyiz. Farklı fiyat uygulandığında yolcu kaybedildiği için her firma aynı fiyatı uyguluyor. Yolcu sayısının az olması anlaşmaya zorluyor.”

I.2.3. Kastamonu Özen'in Bilet Fiyatlarının Anlaşma Fiyatlarıyla Karşılaştırılması

Soruşturmaya konu fiyat listeleri Kastamonu Özen firmasında da tespit edilmiştir.

I.2.3.1. Haziran 2004'e Ait Fiyat Listeleri

Teşebbüsten elde edilen anılan döneme ait biletlerde yer alan fiyatlarla Haziran ayına ait fiyat listelerinde yer alan fiyatların karşılaştırılması amacıyla düzenlenen tablo aşağıdadır:

<i>Varış Yeri</i>	<i>1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)</i>	<i>Firmanın Bilet Fiyatı (TL)</i>
<i>İstanbul</i>	30.000.000	20.000.000	25.000.000	25.000.000

Yolcu listelerinin incelenmesinden, İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 20 YTL, 15 YTL, 23 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşmıştır.

REKABET Dergisi

I.2.3.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

Söz konusu fiyat listesi ile teşebbüsün ilgili dönemde uyguladığı fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo aşağıdadır:

<i>Varış Yeri</i>	<i>24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar (YTL)</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Aralık Ayı ve Ocak Ayı Bilet fiyatları (YTL)</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Nisan Ayı Bilet Fiyatları (YTL)</i>
<i>İstanbul</i>	30, 35	30	

Yolcu listelerinin incelenmesinden, İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 7 YTL, 15 YTL, 20 YTL, 23 YTL fiyat uygulandığı ve 15 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listesinde yer aldığı anlaşılmıştır.

I.2.3.3. Temmuz 2005'e Ait Fiyat Listesi

Teşebbüsün uyguladığı fiyatlar ile Temmuz 2005'e ait fiyatların karşılaştırıldığı tablo, aşağıda yer almaktadır.

<i>Varış Yeri</i>	<i>Temmuz Ayına Ait Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar (YTL)</i>	<i>Firmanın Temmuz Ayı Bilet Fiyatları (YTL)</i>
<i>İstanbul</i>	30	30

İncelemeler esnasında elde edilen 2005 yılı Temmuz ayına ait listelerin incelenmesinden İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için, 4 YTL, 7 YTL, 12 YTL, 25 YTL fiyat uygulandığı, 4 YTL ve 12 YTL dışındaki tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı anlaşılmıştır.

I.2.3.4. Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Limited Şirketi'nin Ulaştırma Bakanlığı İstanbul Bölge Müdürlüğü tarafından 28.4.2004 tarihinden itibaren asgari 4 ay süreyle geçerli olmak üzere onaylanan Ücret Tarifesi'nde yolcu taşımacılığı yapılacak yerler ve taşıma ücretleri aşağıdadır:

<i>Kalkış Yeri</i>	<i>Varış Yeri</i>	
Devrekani	İstanbul	30.000.000

I.2.3.5. 2.4.2005 tarihinden itibaren asgari 4 ay süreyle geçerli olmak üzere onaylanan Ücret Tarifesi'nde ise yolcu taşımacılığı yapılacak yerler ve taşıma ücretleri şu şekildedir:

<i>Kalkış Yeri</i>	<i>Varış Yeri</i>	
Devrekani	İstanbul	35
Kastamonu	İstanbul	35

I.2.3.4. Kastamonu Özen'in Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Raportörlerin firma yetkilisi ile yaptıkları görüşmede, anılan şahıs tarafından, “Biz İstanbul'a günde 1 otobüs kaldırıyoruz. Pazarlık gücümüz yoktur, büyük firmaların tespit ettiği fiyatları uyguluyoruz. Halihazırda uyguladığımız fiyat 30 YTL dir. Bu fiyatı biz Ulaştırma Bakanlığı'ndan aldık. Bizim buradaki varlığımız semboliktir. Kısa bir yaz dönemi hareketliliği haricinde zararlı çalışıyoruz. Bunun analizini Kurumunuza sunabiliriz.” denilmiştir.

I.2.4. Kastamonu Güven'in Bilet Fiyatlarının Anlaşma Fiyatlarıyla Karşılaştırılması

Yapılan yerinde incelemede tespit edilen soruşturmaya konu fiyat listeleri ile teşebbüsün uyguladığı fiyatlar arasında karşılaştırma yapılmıştır.

I.2.4.1. Haziran 2004'e Ait Fiyat Listeleri

Anılan döneme ait karşılaştırmalı tablo aşağıdadır:

<i>Variş Yeri</i>	<i>1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat</i>	<i>Firmanın Bilet Fiyatı (YTL)</i>
<i>İstanbul</i>	30	20	25	20, 25
<i>Samsun</i>	-	-	20	20, 10

Yapılan yerinde incelemeler esnasında ayrıca Haziran ayına ait yolcu listeleri elde edilmiştir. Söz konusu listelerin incelenmesinden İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 10, 12, 15, 20 ve 25 YTL fiyat uygulandığı; ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır.

Kastamonu-Samsun güzergahı için 6, 10, 15, 17 ve 18 YTL fiyat uygulandığı; ancak bu tutarların ortak tespit edilen fiyat listelerinde yer almadığı; listedeki fiyatın da 20 YTL olarak belirlendiği tespit edilmiştir.

I.2.4.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

Kastamonu'dan yolcu taşıyan otobüs firmalarının üzerinde anlaşmaya vardığı diğer bir fiyat listesi ise 24.12.2004 tarihlidir. Söz konusu fiyat listesine uyulup uyulmadığının tespiti için, Raportörler tarafından 2004 yılı Aralık ayı, 2005 yılı Ocak ayı ve 2005 yılı Nisan ayı biletleri ve yolcu listelerinin bir kısmı incelenmiştir. Aşağıda şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen ve yerinde incelemeler sırasında elde edilen biletler ve yolcu listelerinde yer alan fiyatları ve ortak fiyat listelerinde yer alan fiyatlarla karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo yer almaktadır.

REKABET Dergisi

<i>Varış Yeri</i>	<i>24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar</i>	<i>Firmanın 2004 Yılı Aralık ayı Bilet fiyatları</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Ocak ayı Bilet fiyatları</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Nisan ayı Bilet fiyatları</i>
<i>İstanbul</i>	30	30	30	30
<i>Samsun</i>	20	20	20	20,15

Bilet koçanları ve yolcu listelerin incelenmesinden İstanbul güzergahında 30 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarın anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır. Samsun güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 8, 10, 15, 19 ve 20 YTL tutarlarında biletlerin kesildiği ve 8 ve 19 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı anlaşılmıştır.

I.2.4.3 Kastamonu Güven Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Firma yetkilisi konuya ilişkin olarak, “Bizim firmamızın yalnızca İstanbul’a çalışan 4 otobüsü vardır. Biz küçük bir firmayız. Burada belirleyici olan Özlem, Ünal ve Metro firmalarıdır. Bize fiyat listesi getirildi biz de imzaladık, aksi halde terminalde tutunamayız. Ancak biz bu fiyatlara genellikle uymuyoruz. Biletlerimizde bu açıkça görülebilir. Çoğu zaman zararlı çalışıyoruz.” demiştir.

I.2.5. Huzur Otobüs İşletmesi Bilet Fiyatlarının Anlaşma Fiyatlarıyla Karşılaştırılması

Soruşturmaya konu fiyat listeleri Huzur Otobüs İşletmesi firmasında da tespit edilmiştir.

I.2.5.1. Haziran 2004’e Ait Fiyat Listeleri

Biletlere uygulanan fiyatlarla firmaların ortak fiyat listelerinin karşılaştırılmasını gösterir tablo aşağıdadır:

<i>Varış Yeri</i>	<i>1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat</i>	<i>Firmanın Bilet Fiyatı (YTL)</i>
<i>Ankara</i>	18	10	15	10
<i>İstanbul</i>	30	20	25	20

Dosya mevcudu bilgilerden;

- Ankara güzergahı için tek tutar olarak 10 YTL’ye bilet satıldığı ve bu tutarın anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır. İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 15 YTL, 20 YTL fiyatla bilet satılmış olup, bu tutarlar ilgili listelerinde de yer almaktadır.

I.2.5.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

Söz konusu fiyat listesine uyulup uyulmadığının tespiti için, 2004 yılı Aralık ayı, 2005 yılı Ocak ayı ve 2005 yılı Nisan ayı biletlerinin bir kısmı Raportörlerce incelenmiştir. Aşağıda şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen ve yerinde incelemeler sırasında elde edilen biletlerde yer alan fiyatlar ile bahsi geçen listelerde yer alan fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo yer almaktadır.

<i>Varış Yeri</i>	<i>24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Ocak ayı Bilet fiyatları</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Nisan ayı Bilet fiyatları</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Ağustos ayı Bilet fiyatları</i>
<i>Ankara</i>	20	20	15	20
<i>İstanbul</i>	30	20,25, 30	25,30	30

Yapılan yerinde incelemeler esnasında ayrıca 2005 yılı Ocak ayına ayına ait yolcu listeleri elde edilmiştir. Söz konusu listelerin incelenmesinden Ankara güzergahı için 20 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarın anılan fiyat listelerinde yer aldığı anlaşılmıştır. Öte yandan, İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 20 YTL, 25 YTL ve 30 YTL fiyatla bilet satılmış olup, bu tutarlar anılan fiyat listelerinde de yer almaktadır.

I.2.5.3 Huzur Yetkilisi İle Yapılan Görüşme

Firma yetkilisi konuya ilişkin olarak şu hususları belirtmiştir: “Biz firmayı 16.02.2005 tarihinde devraldık. Bu nedenle yapılan fiyat anlaşmalarından bilgimiz yoktur. 7 aracımızla Ankara ve İstanbul'a çalışıyoruz. Ankara fiyatımız 15 YTL, İstanbul fiyatımız 25 YTL dir. Biz kendi tespit ettiğimiz fiyatı uyguluyoruz. Bu konuda bir baskı yoktur. Bizim fiyat listemiz yoktur.”

I.2.6. Ünal Turizm Bilet Fiyatlarının Anlaşmayla Belirlenen Fiyatları ile Karşılaştırılması

Yapılan yerinde incelemede tespit edilen soruşturmaya konu fiyat listeleri ile teşebbüsün uyguladığı fiyatlar arasında karşılaştırma yapılmıştır.

I.2.6.1. Haziran 2004'e Ait Fiyat Listeleri

Aşağıda, şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen biletlerde yer alan fiyatlarla bahsi geçen listelerde yer alan fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo yer almaktadır.

REKABET Dergisi

Varış Yeri	1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat	5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat	5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat	Firmanın Bilet Fiyatı (YTL)
Ankara	18	10	15	16
İstanbul	30	20	25	20, 25
İzmir	40	40	35	35
Samsun			20	20

Yapılan yerinde incelemeler esnasında ayrıca Haziran ayına ait yolcu listeleri elde edilmiştir. Söz konusu listelerin incelenmesinden Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 15 ve 16 YTL tutarlarında fiyat uygulandığı ve bu tutarlardan 15 YTL'nin anılan fiyat listelerinde de yer aldığı; ancak çoğunluğu oluşturan 16 YTL tutarındaki biletlerin listelerde yer almadığı görülmüştür. İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için ise 20, 22.5 ve 25 YTL fiyatla bilet satıldığı ve çoğunluğu oluşturan 25 YTL'lik biletlerin anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır. İzmir güzergahında uygulanan fiyat ise 35 YTL olup, bu tutarın da ilgili güzergahta üzerinde anlaşılan fiyat olduğu tespit edilmiştir. Son olarak, Samsun güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 6, 8, 13, 17 ve 20 YTL tutarlarında biletlerin kesildiği ve bu tutarların çoğunluğunu oluşturan 20 YTL'nin anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır.

I.2.6.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

Söz konusu fiyat listesi ile teşebbüsün ilgili dönemde uyguladığı fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo aşağıdadır:

Varış Yeri	24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar	Firmanın 2004 Yılı Aralık Ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Ocak Ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Nisan Ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Tem-Ağus Ayı Bilet fiyatları
Ankara	20	20	20	15	20
İstanbul	30	30	30	30	30
İzmir	40	40	40	40	-
Samsun	20	20	20	20	20

Yapılan yerinde incelemeler esnasında ayrıca 2005 yılı Ocak ayına ve 2005 yılı Nisan ayına ait yolcu listeleri elde edilmiştir. Söz konusu listelerin incelenmesinden Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 8, 10, 13, 15, 17, 18 ve 20 YTL tutarlarında fiyat uygulandığı ve 15 YTL dışındaki bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır. İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 5, 7, 20, 23, 25,30 YTL fiyatla bilet satıldığı ve 5 YTL dışındaki bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı belirlenmiştir. Öte yandan, Samsun güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları

için uygulanan bilet fiyatının 10, 15, 18 ve 20 YTL olduğu ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı tespit edilmiştir.

I.2.6.3. Ünal Turizm Yetkilisi İle Yapılan Görüşme

Raportörlerin Firma yetkilisi ile yapılan görüşmede, anılan şahıs tarafından şu hususlar bildirilmiştir: “Halihazırda bulunan 13 otobüsümüzle Ankara, İstanbul ve Samsun’a çalışıyoruz. Ankara’ya giden bir otobüsümüzün maliyeti yaklaşık 650 YTL’dir. Çoğu otobüsümüz zararla iş yapmaktadır. Ortak fiyat listesi aşırı fiyat düşüşlerini engellemek ve yolcuyu ikna etmek amaçlıdır. Ankara fiyatının 5 Milyon TL ye düştüğü olmuştur. Tespit edilen fiyatlara zaten uyulmamaktadır. Halen Ankara fiyatımız 15 YTL, İstanbul fiyatı ise 25-30 YTL arasındadır.”

I.2.7. Soner Turizm Bilet Fiyatlarının Anlaşma Fiyatlarıyla Karşılaştırılması

Soruşturmaya konu fiyat listeleri Soner Turizm firmasında da tespit edilmiştir.

I.2.7.1. Haziran 2004’e Ait Fiyat Listeleri

Şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen biletlerde yer alan fiyatlarla bahsi geçen listelerde yer alan fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo aşağıdadır:

Varış Yeri	1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat	5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat	5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat	Firmanın Bilet Fiyatı (YTL)
İstanbul	30	20	25	25, 30

Yapılan yerinde incelemeler esnasında ayrıca Haziran ayına ait yolcu listeleri elde edilmiştir. Söz konusu listelerin incelenmesinden teşebbüsün faaliyet gösterdiği tek hat olan Kastamonu-İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 15, 17, 17.5, 20, 25 ve 30 YTL tutarlarında biletlerin kesildiği ve 17.5 YTL dışındaki bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır.

I.2.7.2. Aralık 2004’e Ait Fiyat Listesi

Söz konusu fiyat listesi ile teşebbüsün ilgili dönemde uyguladığı fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo aşağıdadır:

REKABET Dergisi

Varış Yeri	24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar	Firmanın 2004 Yılı Aralık Ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Ocak Ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Nisan Ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Haz-Tem- Ağus Ayı Bilet fiyatları
İstanbul	30	25, 30	30	-	30

Yapılan yerinde incelemeler esnasında ayrıca 2005 yılı Ocak ayına ve 2005 yılı Nisan ayına ait yolcu listeleri elde edilmiştir. Söz konusu listelerin incelenmesinden İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 7, 15, 18, 20, 22.5, 25 ve 30 YTL fiyatla bilet satıldığı ve 15 ve 22.5 YTL dışındaki tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı belirlenmiştir.

Ön araştırma sürecinde şirket tarafından Kuruma ulaştırılan biletlerde farklı tutarların yer aldığı görülmektedir. Örneğin, 2004 yılının Haziran ayına ait bir bilete, İstanbul için kesilen biletin ücreti 20 YTL iken, Temmuz ayına ait bir diğer bilete söz konusu tutar 25 YTL, Ağustos ayında ise 23 YTL'dir. Aynı şekilde, Düzce için 20 YTL, Gerede için 17.5 YTL olan Haziran ayı fiyatları, Temmuz ayında sırasıyla 17 YTL ve 12 YTL olarak gerçekleşmiştir. Yukarıda aktarılan yolcu listelerinde ve biletlerde yer alan fiyatlarla fiyat listelerinde yer alan fiyatların karşılaştırılması sonucunda ulaşılan tespitler çerçevesinde, Firma tarafından Kuruma intikal ettirilen biletlerdeki bu fiyat farklılıklarının firmanın bu yönde bilet seçimi yapmış olmasıyla açıklanabilir.

I.3. Savunmalar

I.3.1. Özlem Seyahat'in Soruşturmaya İlişkin İlk Yazılı Savunması

Özlem Seyahat temsilcileri tarafından gönderilen savunma yazısında,

- uygulanan fiyatların diğer şirketlerle yapılan bir anlaşma sonucu belirlenmediği, Ulaştırma Bölge Müdürlüğüne onaylanan fiyatların uygulandığı, söz konusu listenin firmalar bakımından herhangi bir bağlayıcılığının bulunmadığı, sadece tavsiye niteliğinde ve resmi olarak belirlenen taşıma ücretleri hakkında firmaları bilgilendirme amacına yönelik olduğu,
 - taraflar arasında yapılmış herhangi bir anlaşma metninin mevcut olmadığı, sözü geçen listeye uyulup uyulmamasının tamamen firmaların inisiyatifinde olduğu, uyulmama durumunda uygulanacak herhangi bir müeyyide bulunmadığı, bu listeye bağlı kalındığının tespit edilemediği, yalnızca taşıma işinin aynı mesafelere, aynı araçlarla yapılmasından kaynaklanan fiyat benzerliklerine rastlanıldığı,
- ifade edilmiştir.

Savunmada, ayrıca, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi (f) bendinde yer alan uyumlu eylem karinesine atıfta bulunularak, müvekkil firmanın bahsi geçen listedeki fiyatları Ulaştırma Bakanlığı tarafından verilen tarifeye uygun olarak belirlediği, günün ekonomik koşullarına, arz talep dengesine göre tarifede değişiklikler yaptığı, aynı mesafelere benzer araçlarla yapılan taşımaların benzer fiyatta olmasının hayatın olağan akışına ve ticari teamüllere uygun olduğu belirtilmiştir.

Şirket tarafından ikinci yazılı savunma yapılmamıştır.

I.3.2. Yeşil Kastamonu Firmasının Soruşturmaya İlişkin İlk Yazılı Savunması

Teşebbüs temsilcilerince Kurum'a gönderilen savunmada, kararda bahsedilen ve dosyada yer alan bilgi ve belgelerden bir suret almak amacıyla Kuruma başvurulduğu, ancak herhangi bir cevap alınmadığı ve bu suretle savunma haklarının sınırlandırıldığı ileri sürülmektedir.

Söz konusu savunmada ayrıca, Kurum raportörlerince sunulan delillere ilişkin olarak çeşitli iddialar öne sürülmüş, soruşturmaya esas fiyat listesinin Yeşil Kastamonu firması ile herhangi bir ilgisi olmadığı, soruşturmaya esas biletlerin ve fiyat listesindeki fiyatlarla benzer olduğu düşünülen bilet örneklerinin ilgili şirketten alınmadığı ifade edilmiştir.

Diğer taraftan aynı yazıda, Yeşil Kastamonu ile Metro Seyahat arasındaki ilişkinin niteliğine ilişkin olarak da, müvekkil şirketin anılan teşebbüsün acentesi olduğu, piyasa şartlarına göre fiyatları belirlediği, pazarı tanımayan Metro Seyahat'ın bu fiyatları kabul ettiği, ancak rakip şirketlerle aralarında anlaşma bulunmadığı belirtilmiştir.

Teşebbüs temsilcilerince son olarak, Soruşturma dosyasında bulunan Yeşil Kastamonu firması hakkındaki tutanağı imzalayan şahsın şirket yetkilisi olmadığı iddia edilmiştir.

Soruşturma Raporu'nda teşebbüsün 4054 sayılı Kanun'u ihlal etmediği kanaatine varılmış olup, bu çerçevede Yeşil Kastamonu firmasının ikinci yazılı savunması dikkate alınmamıştır.

I.3.3. Metro Seyahat'in Savunması

I.3.3.1. İlk Yazılı Savunma

Şirket temsilcisi tarafından imzalanan savunmada, kararda bahsedilen ve dosyada yer alan bilgi ve belgelerden bir suret almak amacıyla Kuruma başvurulduğu, ancak herhangi bir cevap alınmadığı ve bu suretle savunma

REKABET Dergisi

hakkının engellendiği ileri sürülerek, Avrupa Birliği'nden, "Cimenteries CBR-BPB Industries" ve "ICI-Solvay" davalarına atıfta bulunulmuştur. Temsilciye göre, Yasanın açık hükmü karşısında ve bu aşamadan sonra, dosyada olduğu belirtilen fiyat listesi, bilet örnekleri ve diğer delillere dayanılarak, müvekkil aleyhine karar oluşturulması hukuka aykırı olacaktır. Yasanın 44/3. maddesi gereği ilgili belgeler Kurum kararına dayanak yapılamaz.

Öte yandan, savunmada Kurum raportörlerince sunulan delillere ilişkin olarak çeşitli iddialar öne sürülmüş, soruşturmaya esas fiyat listesinin şirketle herhangi bir ilgisi olmadığı, yine, soruşturmaya esas biletlerin ilgili şirketten alınmadığı iddia edilmiştir.

Savunmada Yeşil Kastamonu ile Metro Seyahat arasındaki ilişkinin niteliği hakkında, müvekkil şirketin Kastamonu'daki acentesinin anılan şirket olduğu, Metro Seyahat'le organik, idari ya da ortaklar bakımından bağı bulunmayan, ayrı bir tüzel kişilik olan acentenin fiillerinden müvekkilin etkilenmesinin söz konusu olamayacağı belirtilmiştir.

Teşebbüs temsilcisine göre, müvekkili ile Kastamonu firmaları arasında fiyat konusunda bir anlaşma ve uyumlu eylem söz konusu değildir. Müvekkilin Kastamonu pazarını bilmemesi nedeniyle fiyat konusunda herhangi bir inisiyatifi bulunmamaktadır. Acente, yerel ölçeği analiz eder, piyasayı ve diğer firma fiyatlarını izler, otogarın yapısı gereği bu izleme çok kolay olup, duyum son derece hızlı bir şekilde acenteye gelir, acente bu doğrultuda fiyat yapısını analiz eder ve bilet fiyatlarını müvekkile bildirir. Müvekkil de bu fiyatları değerlendirir. Bu süreçte acentenin kurmuş olduğu özel ilişkileri müvekkil şirket bilemeyeceği gibi, bu hususlarla da ilgilenmez. Metro Seyahat, Kastamonu firmaları ile hiçbir ilişkiye girmemiştir.

I.3.3.2. İkinci Yazılı Savunma

Teşebbüsün ikinci savunmasında yer alan ilk iddia, Kurulun, Kanun tarafından verilen yetki ve hakları kısıtladığıdır. Ön soruşturma raporu ile birlikte şirkete gönderilmesi gereken belgelerin tebliğ edilmediği, soruşturma açılması kararının önemli bir dayanağı olduğu anlaşılan bir konuda müvekkilin savunma yapmaktan fiilen yoksun bırakıldığı öne sürülmüştür.

Savunmada ayrıca, Kurulun soruşturma sırasında verdiği kararlarda kanuni dayanağı olmadan, kendi lehine yorumlar yaptığı, Kanunda açık bir yetki bulunmaması dolayısıyla Kurul tarafından yorum yoluyla hukuk yaratılamayacağı ifadelerine yer verilmiştir.

Söz konusu yazıda bundan başka, ilgili pazarda acente aracılığıyla çalıştıkları, pazarın yapısı gereği söz konusu acentenin Türk Ticaret Kanunu'nda

tanımlanandan farklı olduğu, seyahati düzenleyip riski üstlendikleri, her ne kadar acentelik anlaşmasında acentenin fiyatı belirleyeceğine ilişkin bir düzenleme bulunmasa da, fiyatları Metro Seyahat'in belirleyeceğinin de hükme bağlanmadığı, bilet satışından pay alan acentenin böyle bir eylemi kendisinin gerçekleştirebileceği, bu nedenlerle müvekkilin soruşturmada taraf olmasını gerektirecek sorumluluğu bulunmadığı iddia edilmiştir.

Diğer taraftan savunmada, müvekkil şirketin diğer şirketlerle birlikte sözlü ya da yazılı anlaşma yaparak veya uyumlu eylem göstererek Rekabet Kanunu'na ilişkin kuralları ihlal etmediği, yetkili kişilerce imzalanmayan soruşturmaya konu fiyat listelerinin delil olamayacağı, düzenlenen tutanağa imza atan şahsın Metro Seyahat'in değil acentesinin personeli olduğu, fiyat listelerinin tespit edildiği adresin acentelerine ait olduğu ve müvekkil şirket aleyhine soruşturmaya esas olabilecek inandırıcı delil bulunmadığı iddia edilmiştir.

Savunmada son olarak, Kastamonu merkezli şehirlerarası otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında Rekabet Kanunu'nun 4. maddesinin ihlal edildiği gerekçesiyle bir önceki yıla ait yıllık gayri safi gelirin %10'u tutarında kesilmesi düşünülen cezanın eşitlik ve orantılılık ilkesine aykırılık teşkil ettiği iddia edilmiştir. Buna göre; *“Rekabet ihlali iddiası, tüm Türkiye'yi değil, Kastamonu'dan diğer illere yapılan yolcu taşımacılığı faaliyetlerini kapsamaktadır. Soruşturma raporunun 3. sayfasında soruşturma yapılan ilgili coğrafi pazarın Kastamonu olduğu belirtilmiş ancak verilmesi düşünülen ceza ilgili coğrafi pazar göz önüne alınmaksızın, Türkiye geneline tahmin edilerek hesaplanmıştır. Müvekkil firma, Türkiye'nin en yaygın ulaşım ağına sahip olup; bu anlamda sektörün öncüsü durumunda olan ve bu konuda haklı gururu taşıyan bir firma olarak, soruşturmaya konu olan diğer firmalarla birlikte aynı değerlendirme kriterlerine tabi tutulması ve ticari hacminin büyüklüğü nedeniyle diğer firmaların ödemesi muhtemel cezaların onlarca katına hükmedilmesi her şeyden önce müvekkilin ticari itibarına ve mali bünyesine zarar verecek, eşitlik ve orantılılık ilkesine aykırılık teşkil edecektir.”*

Savunmada bu konuya ilişkin olarak daha önceden verilen 26.11.1998 tarih ve 1993/750-159 sayılı ile Adıyaman ili LPG pazarında faaliyet gösteren teşebbüslere ilişkin verilen kararda maktu cezanın takdir edildiği; ayrıca 30.10.2003 tarih ve 03-70/844-366 sayılı ile Milli Reasürans A.Ş. ve 11 sigorta şirketi arasında imzalanan anlaşmaya ilişkin verilen kararda %10'dan daha düşük oranlarda cezanın takdir edildiği belirtilmiş, bu dosya kapsamında %10 ceza kesilmesinin taraflar arasında eşitsizlik yaratacağı, hukuka ve Kurumun önceki uygulamalarına aykırı olacağı ileri sürülmüştür. Ayrıca daha önce verilen 18.8.2004 tarih, 04-55/751-188 sayılı Konya Otobüs İşletmecilerine ilişkin olarak

REKABET Dergisi

verilen kararda yer alan karşı oy yazısından alıntı yapılarak verilecek cezanın takdirinde ilgili coğrafi pazarla sınırlı kalınması savunulmuştur.

I.3.4. Kastamonu Özen'in Savunması

I.3.4.1. İlk Yazılı Savunma

Kastamonu Özen temsilcisi imzalı savunmada, uygulanan fiyatların diğer şirketlerle yapılan bir anlaşma sonucu belirlenmediği, Ulaştırma Bölge Müdürlüğüne onaylanan fiyatların uygulandığı belirtilmiştir.

I.3.4.2. İkinci Yazılı Savunma

Söz konusu yazıda, ilk savunmada da yer verilen, hizmetin serbest rekabet ilkelerine göre yürütüldüğüne ve Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nce onaylanan fiyatların uygulandığına ilişkin hususlara yer verilmiştir.

Öte yandan, savunmada, soruşturma raporunda firmanın 1.6.2004 tarihli listeye uymadığının, 5.6.2005 tarihli listelerden birine katılmadığının, diğerinde ise imza ve kaşesinin bulunmayıp sadece isminin yer aldığının tespit edildiği belirtilmektedir.

Mezkur yazıda, ayrıca, firmanın tek güzergahta faaliyet göstermesi nedeniyle diğer firmalarla anlaşmasına gerek bulunmadığı ifade edilmiştir.

Temsilci son olarak firmanın son iki yıldır zarar etmekte olduğunu, sektörün güçlüğüyle ayakta durabildiğini ifade etmiştir.

I.3.5. Huzur Otobüs İşletmesi'nin Savunması

I.3.5.1. İlk Yazılı Savunma

Huzur Otobüs İşletmesi'ne ait ilk savunmada, 4054 sayılı Kanun'u ihlal etmedikleri, 16.2.2005 tarihinde şirketi devraldıkları, şirketi devralmalarından önceki bir tarihte (24.12.2004) yapılan ortak fiyat listesine ait herhangi bir bilgi ve belgeye sahip olmadıkları, yolcu taşıma fiyatlarını rakip teşebbüslerle birlikte belirlemedikleri ifade edilmiştir.

I.3.5.2. İkinci Yazılı Savunma

Huzur Otobüs İşletmesinin Soruşturma raporunda yer alan şirket hakkındaki tespit ve değerlendirmelere yönelik ikinci yazılı savunmasında, birinci yazılı savunmada belirtilen hususlar tekrar edilmiştir.

I.3.6. Ünal Turizm'in Savunması

I.3.6.1. İlk Yazılı Savunma

Ünal Turizme ait ilk yazılı savunma iki noktada toplanmaktadır: Birincisi, firmanın uyguladığı fiyatların ilgili makamlara onaylatılarak alınan fiyatlar olduğu; ikinci nokta ise Kastamonu'da faaliyet gösteren diğer taşıma firmalarıyla fiyatlar konusunda rekabeti önleyici herhangi bir anlaşma yapılmadığıdır.

I.3.6.2. İkinci Yazılı Savunma

Ünal Turizm'in, ikinci savunması, ilk yazılı savunmada belirtilen hususların genel itibarla tekrarından ibarettir. Ancak sonucu değiştirici nitelik arz etmemekle birlikte savunmada yer alan iki farklı husus bulunmaktadır.

Birinci husus, Ünal Turizm'in, uygulanan fiyat tarifelerinin ilgili Ulaştırma Bölge Müdürlüklerince onaylanmış olması ve 4054 sayılı Kanun'a aykırılığın, tarifelerle ilgili 10.7.2003 tarih, 4925 sayılı "Karayolu Taşıma Kanunu" ile 9.4.1987 tarih, 3348 sayılı "Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" ve bu Kanunlara dayanılarak hazırlanan 25.2.2004 tarih ve 25384 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Karayolu Taşıma Yönetmeliği"ne uymanın sonucunda ortaya çıktığı yönündeki savunmasıdır.

İkinci husus ise, Ünal Turizm'in şahıs işletmesi olduğu, işletme sahibinin herhangi bir fiyat anlaşması içerisinde yer almadığı veya bu tür bir protokol yapılması için herhangi bir kimseye imza yetkisi vermediği yönündeki ifadeleridir.

I.3.7. Soner Turizm'in Savunması

I.3.7.1. İlk Yazılı Savunma

Soner Turizm temsilcisi tarafından imzalanan ilk yazılı savunmada; savunma noktaları iki noktada toplanmaktadır: Birincisi, ilgili fiyat listelerinde Soner Turizm'in imzası bulunmadığı ya da mevcut imzanın şirketi temsile yetkili kişilerin olmadığı iddiası olup, ikinci nokta ise farklı tutarlarda bilet örnekleriyle fiyat listelerine uyulmadığının gösterilmeye çalışılmasıdır.

I.3.7.2. İkinci Yazılı Savunma

Soner Turizm'in Soruşturma Raporunda yer alan tespit ve değerlendirmelere yönelik savunması, ilk yazılı savunmasında ifade edilen hususların tekrarından ibarettir.

I.3.8. Kastamonu Güven'in Savunması

İlgili teşebbüs yazılı savunma haklarını kullanmamıştır.

REKABET Dergisi

I.4. Delillerin ve Savunmaların Değerlendirilmesi

I.4.1. Özlem Seyahat

Firmanın ilk yazılı savunmasında yer alan, uygulanan fiyatların yapılan bir anlaşma sonucu belirlenmediği, Ulaştırma Bölge Müdürlüğüne onaylanan fiyatların uygulandığı, soruşturma kararında belirtilen fiyat listesinin Ulaştırma Bakanlığı İstanbul Bölge Müdürlüğüne belirlenen fiyatlara ilişkin olduğu, tavsiye niteliği taşıdığına yönelik savunma, yapılan fiyat analizleri çerçevesinde değerlendirilebilir. 23.12.2004 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nce onaylanan ücret tarifesinde yer alan fiyatlara göre, taşıma ücretleri, İstanbul için 35.000.000 TL, Ankara için 20.000.000 TL, İzmir için 45.000.000 TL'dir. Firmaların imza ve kaşelerinin yer aldığı 24.12.2004'ten itibaren geçerli olan fiyat listesinde ise, İstanbul için 30.000.000 TL, İzmir için 40.000.000 TL, Ankara için 20.000.000 TL değerinde taşıma ücretleri belirlenmiştir. Firmanın bilet fiyatları ise, İstanbul için 30.000.000 TL, İzmir için 40.000.000 TL, Ankara için ise, Aralık ayında ve Ocak ayında 20.000.000 TL, Nisan ayında 16 YTL olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, listede ara güzergahlar için de fiyatlar tespit edilmiş olup, firmanın büyük ölçüde bu fiyatlara uyduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla fiyat listesinin Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nce onaylanan tarifede yer alan fiyatları içerdiği iddiası, İstanbul ve İzmir illeri için geçersiz olmaktadır. Ayrıca, fiyat listesinde ara güzergahlara ilişkin de belirlemeler yapılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, firmanın anılan fiyat listelerine uyduğu anlaşılmıştır. 2005 yılı Temmuz ayına ait fiyat listesi, yolcu listeleri ve biletlerinin incelenmesi sonucunda da aynı tespit yapılmıştır. Yapılan Tespitler ve Deliller bölümünde yer verildiği üzere, yerinde inceleme esnasında görüşülen şirket yetkilisi, konuyla ilgili olarak şu açıklamalarda bulunmuştur: *"Maliyetlerimizin, özellikle mazot, lastik, amortisman, ikram ve maaş giderlerimizin yüksek olması nedeniyle fiyatlarımız bu şekilde belirlenmektedir. Diğer firmalarla tespit edilen fiyatlar bazen uygulanmış, bazen uygulanmamıştır. Biz İstanbul, Ankara ve İzmir'e çalışıyoruz. Otobüslerimizin çoğu boş seyahat etmektedir. Otobüslerde ortalama 15 kişi olmaktadır. Biz Ulaştırma Bakanlığı tarafından onaylanan fiyatların %20 aşşısını uygulayabiliyoruz. Halen uyguladığımız Ankara ücreti, onaylı fiyatın altındadır, 16 YTL dir."*

Savunmada yer alan diğer bir husus, firmalar arasında yazılı bir anlaşmanın mevcut olmadığı, fiyat listesinin bağlayıcı nitelik taşımadığı ve fiyat listesine uyulduğunun tespit edilemediğidir.

4054 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde, 4. maddeye ilişkin olarak yapılan açıklamada, *"Maddenin amacı bakımından anlaşma, Medeni Hukukun*

geçerlilik koşullarına uymasa bile tarafların kendilerini bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşma anlamında kullanılmıştır. Anlaşmanın yazılı veya sözlü olmasının önemi yoktur. Teşebbüsler arasında bir anlaşmanın varlığı tespit edilemese bile teşebbüsler arasında kendi bağımsız davranışları yerine geçen bir koordinasyon veya pratik bir işbirliği sağlayan doğrudan veya dolaylı ilişkiler de eğer aynı sonucu doğuruyorsa yasaklanmıştır. Böylece teşebbüslerin Kanuna karşı hile yolu ile rekabeti sınırlayıcı uygulamaları meşru göstermeleri engellenmek istenmiştir.” ifadeleri yer almaktadır. Dolayısıyla, üzerinde firmaların imza ve kaşelerinin yer aldığı, her istikamet için fiyat tespitinin yapıldığı fiyat listesi, tarafların açık bir uzlaşmasıdır. Yukarıda aktarılan gerekçe maddesiyle birlikte düşünüldüğünde, teşebbüsün iddiası geçersiz kalmaktadır. Yine, fiyat listesinin bağlayıcı nitelik taşımadığı iddiası da bu çerçevede düşünülebilir. 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinin (a) bendinde fiyat anlaşmaları yasaklanmıştır. Söz konusu fiyat listesi de bu madde kapsamına girmektedir. Tarafları bağlayıcı olup olmadığının tespiti, ikincil bir husustur. Son olarak, yukarıda yapılan fiyat analizleri çerçevesinde Özlem Seyahat tarafından anlaşmaya uyulduğu tespit edilmiştir.

Savunmada son olarak, uyumlu eylem karinesine atıfta bulunulmuş, anlaşmanın tespit edilemediği, fiyat benzerliklerinin ekonomik gerekçelerle açıklanabildiği iddia edilmiştir. Bu savunmaya ilişkin olarak, yukarıda yer verilen açıklamalar tekrar edilebilir. Fiyat listesi açık bir uzlaşma olup, 4. madde kapsamında yasaklanmıştır. Diğer bir deyişle, firmaların uyguladığı fiyatlar ile fiyat listesinde yer alan fiyatların aynı olmasının ekonomik gerekçesi olamaz, bu yapılan bir anlaşmanın göstergesidir. Kaldı ki, uygulanan bu fiyatlar, Ulaştırma Bölge Müdürlüğüne onaylanan fiyatlardan da farklıdır. Sonuç olarak, ana varış noktaları için uygulanan fiyatların Haziran 2004, Aralık 2004, Ocak 2005 dönemlerinde ve Nisan 2005 döneminde Ankara için uygulanan 16 YTL dışında, listede yer alan fiyatlarla aynı olduğu, ara güzergahlarda ise liste fiyatlarına büyük ölçüde uyulduğu gözlenmiştir. Bahsi geçen bu fiyatlar ise, Ankara için belirlenen 20 YTL dışında, ilgili idare tarafından onaylanan fiyatlardan farklıdır.

I.4.2. Yeşil Kastamonu

Firmanın ilk yazılı savunmasında, soruşturma açılması kararında bahsedilen ve dosya içerisinde bulunan tüm belgelerden suret almak amacıyla 13.5.2005 tarihinde Kuruma yazılı başvuru yapıldığı, ancak bu talebe ilişkin herhangi bir cevap alınamadığı ve bu suretle savunma haklarının büyük ölçüde engellendiği belirtilmekte, bu durumun Kanun’un 43/2., 44/2. ve 44/3. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmektedir.

REKABET Dergisi

4054 sayılı Kanun çerçevesinde, literatürde “dosyaya giriş hakkı” olarak adlandırılan konuya ilişkin olarak kısa bir değerlendirme yapılmalıdır. Dosyaya giriş hakkı 4054 sayılı Kanun’un 44. maddesinde düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında, “*Haklarında soruşturmaya başlandığı bildirilen taraflar sözlü savunma hakkını kullanma taleplerine kadar Kurum bünyesinde kendileri ile ilgili düzenlenmiş her türlü evrakın ve mümkünse elde edilmiş olan her türlü delilin bir nüshasının kendilerin verilmesini isteyebilir.*” denilmekte, devamı fıkrada ise, “*Kurul, tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararlarına dayanak teşkil edemez*” hükümlerine yer verilmektedir.

Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere, hakkında soruşturma açılmış taraflara Kanun’un 44/2. maddesi ile dosyaya giriş hakkı tanınmış, 44/3. maddesi ile de teşebbüslerin kendini savunma hakkı bir bakıma güvence altına alınmıştır.

Kanun’un 44/2. maddesiyle teşebbüslerin “Kurum bünyesinde kendileri ile ilgili düzenlenmiş her türlü evrakın ve mümkünse elde edilmiş her türlü delilin bir nüshasını” sözlü savunmaya kadar talep edebilecekleri ifade edilmiş, ancak bu hakkın ne zaman başlayacağı açıkça belirtilmemiştir. Bunun üzerine yürütülen farklı soruşturmalarda teşebbüsler benzer taleplerle Kuruma başvurmuşlar ve taleplerine olumlu cevap alamadıkları durumlarda, savunma haklarının engellendiği iddiasında bulunmuşlardır.

Bu noktada, dosya kapsamında karartılması muhtemel delillerin varlığı ve soruşturmanın güvenliği, hakkında soruşturma yürütülen taraflara ilişkin ileri sürülen iddiaların ancak soruşturma raporunun tamamlanması ile net bir şekilde ortaya konulabileceği, soruşturma safhasının her aşamasında teşebbüslerin sürekli bir şekilde evrak taleplerinin, delil toplanması ve dosyanın oluşturulması sürecini olumsuz etkileyebileceği hususları da göz önünde bulundurularak, soruşturma açılması kararının alındığı aşamada taraflara yapılan bildirimde kararda yer alan temel suçlama ve iddialara yer verilmesinin yeterli olduğu, taraflara herhangi bir belgenin gönderilmemesi gerektiği kanaati ile hareket edilmektedir. Sözü edilen aşamada dosya mevcudu belgelerin Kurumda incelenmesi halinde de, yukarıda yer verilen sakıncalar ortaya çıkabileceğinden bu şekilde dosyaya giriş hakkının tanınması da mümkün gözükmemektedir. Bununla birlikte, mevcut uygulamada dosya kapsamındaki taraflara ilişkin belgeler ticari sırlar çıkarıldıktan sonra soruşturma raporu ile birlikte taraflara gönderilmekte, ayrıca Kanun’un 44/2. maddesi uyarınca taraflar, sözlü savunma hakkını kullanma taleplerine kadar Kurum bünyesinde kendileri hakkında düzenlenmiş her türlü evrakı ve mümkünse elde edilmiş olan her türlü delilin bir nüshasını talep edilmektedir. Bunun yanı sıra, aynı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca Kurulun tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararlarına dayanak yapması da mümkün

olmamaktadır. Tüm bu güvencelerin yanında Kanun'un 45. ve 46. maddeleri ile hakkında soruşturma yürütülen taraflara soruşturma raporunun tebliğ edilmesini takiben iki defa yazılı, bir defa da sözlü savunma hakkı tanınmaktadır. Dolayısıyla ilk yazılı savunma aşamasında belge gönderilmemesi nedeniyle tarafların savunma hakkının kısıtlandığının ileri sürülmesinin yerinde olmadığı kanaatine varılmıştır.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler çerçevesinde, Yeşil Kastamonu firmasının savunma hakkının engellendiği iddiası geçerli bir iddia değildir. Nitekim, Rekabet Kurulu, 18.5.2005 tarih ve 2004-4-103 sayı ile, yukarıda aktarılan değerlendirmelere paralel olarak Yeşil Kastamonu firmasının belge talebinin reddine karar vermiştir.

Savunmada ayrıca, Kararda bahsedilen fiyat listesinin müvekkil şirketten alınmadığı, yine Kararda bahsedilen ve fiyat listesi ile uyduğu düşünülen bilet örneklerinin de müvekkil şirketten alınmadığı iddia edilmiştir.

Yapılan yerinde incelemeler sırasında elde edilen fiyat listelerine bakıldığında, üzerlerinde Metro Seyahat'e ait imza ve kaşelerin yer aldığı görülmüştür. Ayrıca söz konusu fiyat listelerinin imzalı ve kaşeli örnekleri de yapılacak değerlendirmede kullanılmak üzere ilgili şirketten alınmıştır. Dolayısıyla, söz konusu iddia geçersizdir.

Savunmada bundan başka, Yeşil Kastamonu'nun, Metro Seyahat'in biletlerini satmakta olduğu, fiyatları piyasadaki gelişmeler doğrultusunda belirlediği, Metro Seyahat'in bu fiyatları kabul ettiği, Yeşil Kastamonu'nun fiyat tespiti esnasında herhangi bir anlaşma veya uyumlu eyleme gitmediği iddia edilmiştir.

Taraflar arasında imzalanan acentelik sözleşmesine göre, Metro Seyahat'e ait biletlerin satış işlemlerini, Yeşil Kastamonu yapacaktır. Savunmada acentelik ilişkisinin varlığı kabul edilerek, fiyat tespitinin acente tarafından yapıldığı belirtilmektedir. Ancak bu tespit, diğer firmalardan bağımsız, piyasa koşullarına göre yapıldığı iddiası, yerinde incelemeler esnasında bulunan fiyat listeleri karşısında anlamsız kalmaktadır. Fiyat listelerinin incelenmesinden 2004 yılı Aralık ayında dört il ve bu güzergahlar üzerindeki noktalar için, 2004 yılı Haziran ayında ise, üç il ve bu güzergahlar üzerindeki noktalar için fiyat tespitinin yapıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca 2005 yılı Temmuz ayına ait olan fakat teşebbüsün imza ve kaşesinin yer olmadığı listede de beş il ve bu güzergahlar üzerindeki noktalar için fiyat tespitinin yapıldığı belirlenmiştir. Yerinde incelemeler esnasında elde edilen biletlerde ve yolcu listelerinde yer alan fiyatların, teşebbüslerin ortak listelerinde yer alan fiyatlarla karşılaştırılması sonucunda mezkur firmanın listelere uyduğu

REKABET Dergisi

anlaşılmasıdır. Yapılan fiyat anlaşmalarının hangi teşebbüsün sorumluluğunda olduğuna ilişkin değerlendirme, Metro Seyahat'le ilgili bölümde yer almaktadır.

Son olarak, Kurum raportörleri tarafından düzenlenen tutanağın, şirket yetkilisi ile değil, şirket çalışanı ile düzenlendiği iddia edilmiş ve yapılan açıklamaların kabul edilmediği belirtilmiştir. Ancak, Raportörlerin görüşme yaptığı Nazif ÖZKAN şirketin müdürü olduğunu beyan etmiş olup, bu çerçevede bilgisine başvurulmuştur. Yapılan Tespitler ve Deliller bölümünde yer verildiği üzere, bahsi geçen tutanakta, aşağıdaki hususlar yer almıştır:

“Firmamız, İstanbul ve İzmir yörelerine taşımacılık yapmaktadır. Kastamonu'daki firmalarla yapılan fiyat anlaşmalarına biz de uyuyoruz. Ancak liste fiyatlarından indirim yapmıyoruz. İstanbul ücretimiz iki senedir 25 milyon TL iken, son dönemde 30 YTL olmuştur. Masrafların çokluğu nedeniyle fiyatlar yüksek değildir. Biz Metro firmasının acentesiyiz. Farklı fiyat uygulandığında yolcu kaybedildiği için her firma aynı fiyatı uyguluyor. Yolcu sayısının az olması, anlaşmaya zorluyor.” Şirket tarafından Nazif ÖZKAN'ın şirket yetkilisi olmadığı yönünde bir iddia getirilmişse de, burada, asıl amaç tarafların bilgisine başvurmak olup, yapılan açıklamalar delillerle desteklenerek değerlendirilmiştir. Bunun için de, fiyat listeleri şirketten alınan bilet ve yolcu listeleriyle karşılaştırılmıştır. Dolayısıyla, esas değerlendirme somut deliller ışığında yapılmıştır.

I.4.3. Metro Seyahat

Firmanın ilk yazılı savunmasında, soruşturma açılması kararında bahsedilen ve dosya içerisinde bulunan tüm belgelerden suret almak amacıyla 13.5.2005 tarihinde Kuruma yazılı başvuru yapıldığı, ancak bu talebe ilişkin herhangi bir cevap alınmadığı ve bu suretle savunma haklarının büyük ölçüde engellendiği belirtilmekte, bu durumun Kanun'un 43/2. maddesine, 44/2. ve 44/3. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmektedir.

Mezkur iddialar Yeşil Kastamonu'ya ilişkin bölümde değerlendirildiği için, bu bölümde tekrar yapılmayacaktır.

Öte yandan, yazılı savunmada, savunma hakkının engellenmesine ilişkin olarak AB uygulamalarına atıfta bulunulmuş ve mevcut durumun AB uygulamalarına da aykırı olduğu iddia edilmiştir.

İlgili tarafların dosyaya giriş hakkı ve bu çerçevede savunma hakları, en genel anlamda Avrupa Birliği Konseyi'nin 1/2003 sayılı Tüzüğü ile düzenlenmiştir. Avrupa Komisyonu'nun bu Tüzüğe dayanarak çıkardığı, 773/2004 sayılı Tüzüğü'nde de bu konu düzenlenmiş ve “Dosyaya Giriş Hakkı ve Belgelerin Kullanımı” başlıklı 15. maddesinde, talep edildiği takdirde,

Komisyunun, bulgularını içeren metni (statement of objections) gönderdiği taraflara dosyaya giriş hakkı taniyacağı ve bu hakkın Komisyon'un bulgularını içeren metnin tebligatından sonra tanınacağı, dosyaya giriş hakkının, ticari sırları, diğer gizli bilgileri ve Komisyon'un ve üye ülke rekabet otoritelerinin iç dokümanlarını kapsamayacağı, Komisyon'un üye ülke rekabet otoriteleri ile veya üye ülkelerin kendi aralarında yaptığı yazışmaların da bu hakkın kapsamı dışında olduğu, bu Tüzük'teki hiçbir düzenlemenin Antlaşmanın 81. ve 82. maddelerinin ihlal edildiğinin ispatı için Komisyon'un gerekli bilgileri açıklamasına ve kullanmasına engel olmadığı düzenlenmiştir. Komisyon'un bulgularını içeren metin, ülkemiz mevzuatı ve uygulamasında soruşturma raporuna tekabül etmektedir. AB mevzuatında tarafların bu metnin kendilerine tebliğinin ardından bir yazılı ve bir de sözlü savunma hakkı bulunmaktadır. 1/2003 sayılı Konsey Tüzüğü'nün 27. maddesinin ilk fıkrasında, 4054 sayılı Kanun'da olduğu gibi, Komisyon'un yalnızca taraflara savunma hakkı verdiği bulguları kararına dayanak yapabileceği hükme bağlanmaktadır. Bu düzenlemelere ilave olarak Komisyonca ayrı bir tebliğ yayımlanmış, bu tebliğde yukarıda yer verilen esaslar tekrar edilerek, dosyaya giriş hakkının hangi belgeleri kapsadığı ve hangilerini kapsamadığı ayrıntılı listelerle tespit edilmiştir.

Dolayısıyla, tarafların, savunma haklarının engellendiği ve bu durumun AB uygulamalarına da aykırı olduğu iddiaları, geçersiz kalmaktadır.

Savunmada ayrıca, Kararda bahsedilen fiyat listesinin müvekkil şirketten alınmadığı, yine Kararda bahsedilen ve fiyat listesi ile uyduğu düşünülen bilet örneklerinin de müvekkil şirketten alınmadığı iddia edilmiştir.

Yapılan yerinde incelemeler sırasında elde edilen fiyat listelerine bakıldığında, üzerlerinde Metro Seyahat'e ait imza ve kaşelerin yer aldığı görülmüştür. Ayrıca söz konusu fiyat listelerinin imzalı ve kaşeli örnekleri de yapılacak değerlendirmede kullanılmak üzere ilgili şirket tarafından yetkilendirilmiş acenteden alınmıştır. Dolayısıyla, ilgili şirketten bu yönde belge alınmadığı iddiası, geçersiz olmaktadır.

Savunmada son olarak, Yeşil Kastamonu ve Metro Seyahat arasındaki ilişkilerin niteliğine ilişkin açıklamalar getirilmiş, aradaki acentelik ilişkisi çerçevesinde Metro Seyahat'in Yeşil Kastamonu firmasının eylemlerinden haberdar olmadığı, soruşturmaya taraf olunmasını gerektirecek bir durumun olmadığı belirtilmiştir.

Esasen, Karayolları Taşıma Yönetmeliği kapsamında faaliyet gösterecek gerçek ve tüzel kişilerin, taşımacılık, acentelik, taşıma işleri komisyonculuğu, nakliyat ambarı işletmeciliği, kargo işletmeciliği, lojistik işletmeciliği, taşıma işleri organizatörlüğü, dağıtım işleri, terminal işletmeciliği, oto kiralama

REKABET Dergisi

işletmeciliği ve benzeri faaliyetleri yapabilmeleri için Bakanlıktan yetki belgesi almaları zorunludur. Yetki belgesi alınması için gerekli genel ve özel koşullar belirlenmiştir. Yönetmelik'in 11. maddesinde yetki belgesi türlerine yer verilmiş ve F1 yetki belgesinin yurt içi yolcu taşımacılığında acentelik yapacak gerçek ve tüzel kişilere verileceği düzenlenmiştir. F1 yetki belgesi için, D1 ve E1 yetki belgesi sahibi taşımacılardan en az birisiyle imzalanmış Bakanlıkça asgari şartları belirlenmiş bir acentelik sözleşmesi bulunması şartı aranmıştır.

Acenteler daima müvekkileri hesabına iş yaparlar. Acentelerin yapacağı işlemlerden doğan hak ve borçlar müvekkillerine aittir. Türk Ticaret Kanunu'nun 116-134. maddeleri acentelik hakkındaki düzenlemelere ilişkindir. Söz konusu madde hükümlerinde acentelerin müstakil hareket edemeyeceği hususu belirtilmiştir. Dolayısıyla, acente niteliğinde faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişilerin müvekkillerinin talimatları ve onların menfaatleri doğrultusunda iş görmelerinin kanundan doğan bir yükümlülük olup, hareket serbestileri sınırlı olan acentelerin bağımsız hareket edebilen kişiler karşısında belirleyici olma özellikleri yoktur. Bu çerçevede, F1 yetki belgesi ile faaliyet gösteren bir teşebbüsün fiyat belirleme konusundaki imkanının ancak işletmeci teşebbüsün kendisine tanıdığı takdir yetkisi ile sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Metro Seyahat ile Yeşil Kastamonu arasındaki acentelik sözleşmesine göre, Metro'ya ait biletlerin satış işlemlerini, Yeşil Kastamonu yapacaktır. Söz konusu anlaşmaya göre, yolcu bileti satışından Metro Seyahat'in, Yeşil Kastamonu'ya, (.....) prim ödeyecektir. Ayrıca söz konusu anlaşmada, acenteye fiyat tespitine ilişkin bir yetki verilmemiş olup, bu yetki Metro Seyahate aittir.

Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, soruşturmaya esas olan tarafın Metro Seyahat olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yukarıda yer verilen fiyat analizleri neticesinde, Metro Seyahat'in anılan fiyat listelerinde yer alan fiyatlara uyduğu da tespit edilmiştir.

2004 yılının Haziran ayında, firmanın Ankara için uyguladığı 18.000.000 TL fiyat, 5.6.2004 tarihli fiyat listesine uymaktadır. Yine, İstanbul için ve İzmir için uygulanan fiyatlar Haziran aya ait diğer listelerde yer alan fiyatlarla uyumludur. Ara güzergahlar bakımından da söz konusu uyum büyük oranda geçerlidir.

2004 yılının Aralık ayına ait olan ortak listedeki fiyatların, 2004 yılı Aralık ayı, 2005 yılı Ocak ve Nisan ayları için uygulanan fiyatlarla karşılaştırılması sonucunda da Ankara için uygulanan 15 YTL, 20 YTL, İstanbul için uygulanan 30 YTL, İzmir için uygulanan 40 YTL tutarındaki fiyatların listeye uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Ara güzergahlarda da birkaç fiyat farklılığı dışında büyük ölçüde uyumun sağlandığı tespit edilmiştir.

Son olarak, teŖebbüslerin imza atmadıkları ve kaŖelerini basmadıkları 2005 yılının Temmuz ayına ait ele geçirilen son fiyat listesine de Metro Seyahat'in, Ankara için uygulanan 20 YTL, İstanbul için uygulanan 30 ve 35 YTL, İzmir için uygulanan 45 YTL'lik fiyatlarla, uyduğu tespit edilmiŖtir. Ara güzergahlarda da büyük ölçüde listeye uyulmuŖtur.

Diğer taraftan, ikinci yazılı savunmada getirilen iddialar da değerlendirilmelidir. Buna göre, ilk yazılı savunmaya iliŖkin değerlendirmede, 4054 sayılı Kanun ve AB mevzuatı çerçevesinde, literatürde "dosyaya giriş hakkı" olarak adlandırılan konuya iliŖkin olarak açıklama yapılmıŖtır. Dolayısıyla, yukarıda da belirtildiği gibi tarafların, savunma haklarının engellendiği ve bu durumun AB uygulamalarına da aykırı olduğu, 4054 sayılı Kanunda Rekabet Kurulu'na böyle bir yetki verilmediği iddialarının geçersiz kaldığı kanaatine ulaŖılmıŖtır. Savunmada farklı olarak, delillerin karartılması, dosyadan belge verilmemesi, soruŖturmanın gizlilik içinde yürütülmesi gibi tedbirlerin sadece Ceza Muhakemeleri Kanunu anlamında uygulanan tedbirler olduğu iddia edilmiŖtir. Muhakeme, hukuki bir uyuŖmazlıđın yargısal çözüme katılan organlar ve özneler tarafından yapılan işlemler bütünüdür. Oysa Rekabet Kurulu tarafından tesis edilen işlemler idari işlem olup, yargı denetimine açıktır. Bundan başka, müvekkilin sürekli olarak evrak talep etmediği, bununla birlikte Kanun'un açık hükümü uyarınca evrak talebinin de normal olduğu belirtilmiŖtir. Bu noktayla ilgili olarak da yapılan değerlendirmede temel nokta, teŖebbüs tarafından yapılan sürekli evrak talebi değil, dosyaya giriş hakkının Kanunda ne zaman başlayacağıyla ilgilidir. Bu noktada dosyaya giriş hakkının evresine iliŖkin Kanun'da açıkça hüküm bulunmaması, bununla birlikte dosyaya eriŖimin savunma haklarını da ortadan kaldırmayacak Ŗekilde Kurul tarafından en uygun evre olarak soruŖturma raporunun tamamlanması olarak tespit etmiŖtir.

Savunmada ayrıca, Kurulun soruŖturma sırasında verdiği kararlarda kanuni dayanağı olmadan, kendi lehine yorumlar yaptığı iddia edilmiŖtir. SoruŖturma Raporu, Önaradıtırma Raporu, soruŖturmaya konu teŖebbüslerin yazılı savunmaları ve 4054 sayılı Kanun'un 14, 15 ve 44. maddeleri gereğince yapılan yerinde incelemelerin değerlendirilmesi sonucunda elde edilen tespitler ve ulaŖılan sonuçlar akabinde hazırlanmıŖ olup, SoruŖturma Heyeti'nin görüşlerini ve yaptığı tespitleri içermektedir ve nihai kararda Rekabet Kurulu'nu bağlayıcı değerildir. Dolayısıyla raporda yer verilen "düŖünülmektedir, değerlendirilmektedir" gibi ifadeler yorum yolu ile hukuk yaratılması anlamına gelmeyip, SoruŖturma Heyeti tarafından ulaŖılan değerlendirme ve sonuçları aktarmak amacıyla ve ayrıca Raporu okuyarak karar verecek kiŖilerin tarafsızca karar vermelerini teminen kullanılmıŖ ifadelerdir.

REKABET Dergisi

Savunmada bundan başka müvekkilin soruşturmada taraf olmasını gerektirecek sorumluluğu bulunmadığı iddia edilmiştir. Metro Seyahat'in ilk yazılı savunmasında da yer alan bu iddiaya ilişkin olarak ayrıntılı değerlendirme yukarıda aktarılmıştır. Belirtildiği üzere, Yeşil Kastamonu şirketi, Kastamonu ilinde Metro Seyahat'in otobüs biletlerini satmak üzere yetkili kılınmış F1 Belgeli bir seyahat acentesidir. Ayrıca söz konusu anlaşmada, acenteye fiyat tespitine ilişkin bir yetki de verilmemiş olup, bu yetki tamamen Metro Seyahate aittir. Buna ek olarak fiyat tarifelerinin bizzat Yeşil Kastamonu Firması tarafından ilgili Ulaştırma Bakanlığı Bölge Müdürlüğü'ne onaylatılmasına dair herhangi bir bulguya da rastlanılmamıştır. Kesilen biletler Metro Firmasına ait olup, ticari faaliyetin risk ve getirilerini aslen Metro Seyahat üstlenmiş durumdadır. Yeşil Kastamonu Firması ise bilet satışından doğan riski dolaylı olarak üstlenmiştir. Seyahat acentelerinin diğer acentelerden farklı konumda olduğu ve uygulamada Karayoluyla yolcu taşımacılığı mevzuatında geçen "acente" kelimesinin TTK m. 116'da belirtilen acente anlamında kullanılmadığı yönünde yapılan savunma ise, mevcut yasal düzenlemeler dışında seyahat acentelerine yönelik ayrı bir düzenlemeye gidilmemiş olması sebebiyle geçerli değildir.

Savunmada ayrıca, müvekkil şirketin diğer şirketlerle birlikte sözlü ya da yazılı anlaşma yaparak veya uyumlu eylem göstererek Rekabet Kanunu'na ilişkin kuralları ihlal etmediği, müvekkil şirket aleyhine soruşturmaya esas olabilecek inandırıcı delil bulunmadığı iddia edilmiştir. Soruşturma raporunun eklerinin ve bahse konu fiyat listelerinin incelenmesinden, 2004 yılı Aralık ayı, 2004 yılı Haziran ayı ve 2005 yılı Temmuz ayına ait ortak fiyat tespitlerinin yapıldığı, kesilen biletlerde de bu fiyat listelerine uyulduğu tespit edilmiştir. Anılan listelerde Metro Firmasının kaşesinin bulunması, bu listelerin rakip teşebbüslerle birlikte oluşturulmasına katıldığı ve ortak fiyat listesinde yer alan bedellerle bilet kesmesi de kendisini söz konusu anlaşmalarla bağlı hissettiğinin bir göstergesi olup, kimin tarafından imzalandığı önem taşımamaktadır. Önemli olan husus, kesilen yolcu biletlerinde bu listeye uyulup uyulmamasıdır ki, soruşturma raporunda uyulduğu açıkça ortaya koyulmuştur. Rekabet Kanunu, sözlü savunmalarda ilgili tarafların (şikayetçiler, meşru menfaatini gösteren kişiler ve soruşturulan teşebbüsler) iddialarını ortaya koyarken kullanılacak her türlü delil ve ispat vasıtaları için HUMK'a atıf yapmıştır. Bu atıf, kesin delil, takdiri delil ayrımı yapılmaksızın bütün delil çeşitlerine ilişkin olup, bu deliller senet, ikrar, yemin, kesin hüküm, şahit, bilirkişi, keşif ve 367. maddede belirtilen sekizinci bir delil türü olan "özel hüküm sebepleri" dir. Olayın durumuna göre her şeyin delil olabileceği bu maddede benimsenmiştir. Dolayısıyla, Rekabet Hukuku'nda serbest delil sistemi geçerlidir. Rekabet Hukuku çerçevesinde rekabet ihlali teşkil eden anlaşmalar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi gereğince hukuka aykırı ve yasaktır.

Yine aynı Kanun'un 56. maddesi gereğince bu nitelikteki anlaşma ile teşebbüs birliği kararları geçersizdir. Dolayısıyla savunmada anıldığı anlamıyla hukuki delillerin tespit edilmesi, rekabet sınırlamalarının her tür vasıtayla yapılabilirliği karşısında Rekabet Hukuku uygulamalarının mantığıyla çelişir nitelikte olacaktır. Bu bakımdan Rekabet Kanunu ihlallerini gösteren delillerin büyük bölümü doğaları gereği HUMK anlamında açıkça ismi konan delillerden değildir. Rakip teşebbüslerin bir araya gelerek ya da gelmeden aralarındaki rekabeti sınırlayıcı, engelleyici ve/veya ortadan kaldırıcı amaç ve/veya etkili anlaşmaları yapmaları durumunda, Kanun ihlali dolayısıyla ilgili teşebbüslerin sorumlu kabul edilebilmesi için bu tür bir anlaşmaların ya da uygulamaların mutlaka teşebbüsü temsile yetkili kişiler tarafından yapılmış olması gerekmektedir ve hatta böyle bir şart, rekabet ihlallerinin şekil şartı bulunmadığı için aranmamaktadır da. Kaldı ki, Metro Seyahat'in savunmasında belirttiği Rekabet Kanunu'nun 47/5. maddesi, sözlü savunma aşamasında taraflar için (Rekabet Kurumu bir taraf değildir) getirilmiş ve ayrıca bu madde delil ve ispat vasıtaları konusunda da sınırlama getirmemiştir. Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, Metro Seyahat şirket merkezinde ve acentesinde tespit edilen belgelerin ispat vasfının olmadığı yönündeki savunma kabul edilemez. Savunmada yer verilen Nazif ÖZKAN'ın Metro Seyahat Firmasının mı, Yeşil Kastamonu Firmasının mı yetkilisi olduğunun anlaşılmadığı yönündeki iddiaya ilişkin olarak, bu tür "bilgi tutanaklarında" asıl amacın ilgili kişi/lerin bilgisine başvurmak olduğu, yapılan açıklamaların delillerle desteklenerek değerlendirilmesi gerektiği, aksi halde bir ehemmiyetinin olmadığı, bunun için de, fiyat listelerinin şirketten alınan bilet ve yolcu listeleriyle karşılaştırıldığı belirtilmelidir. Dolayısıyla, bu yöndeki iddia doğru olsa dahi, amacın bilgi edinmek olduğu ve esas değerlendirmenin deliller ışığında yapıldığı bilinmelidir. Buna ek olarak, Metro Seyahat'in kaşesinde yer alan adreste acente olan Yeşil Kastamonu Firması'nın faaliyet gösterdiği ifadesi, iddia edildiği gibi Yeşil Kastamonu'nun inceleme konusu işlerde idari ve ekonomik yönden bağımsız olmadığı, geçerli acentelik sözleşmesi çerçevesinde Metro Seyahat ünvanı altında ve Metro Seyahat Firmasına bağlı olarak faaliyet gösterdiğinin bir işareti olarak değerlendirilmelidir.

Savunmada son olarak Kastamonu merkezli şehirlerarası otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında Rekabet Kanunu'nun 4. maddesinin ihlal edildiği gerekçesiyle bir önceki yıla ait yıllık gayri safi gelirin %10'u tutarında kesilmesi düşünülen cezanın eşitlik ve orantılılık ilkesine aykırılık teşkil ettiği iddia edilmiştir. Belirtilen %10'luk oran, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle tespit edilen üst sınırdır ve bu konuda takdir Kurul'a aittir.

REKABET Dergisi

I.4.4. Kastamonu Özen

İlgili firmanın ilk yazılı savunmasında yer alan, uygulanan fiyatların Kastamonu Özen tarafından belirlenen ve Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nce onaylanan fiyatlar olduğu, diğer teşebbüslerle herhangi bir anlaşma yapılmadığı veya uyumlu eyleme gidilmediği yönündeki iddia, ilgili bölümde yer verilen fiyat karşılaştırmaları çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Anılan İdare tarafından 28.4.2004 tarihinden itibaren asgari 4 ay boyunca geçerli olmak üzere onaylanan ücret tarifesinde, İstanbul güzergahı için taşıma ücreti 30.000.000 TL. olarak belirlenmiştir. Kurum raporlarından yerinde incelemeler esnasında elde edilen Haziran ayına ait fiyat listelerinde söz konusu ücretin 25.000.000 ve 30.000.000 TL olduğu, firmanın Haziran ayı bilet fiyatlarının ise 25.000.000 TL olduğu belirlenmiştir.

Bir başka husus, İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim yerleri için belirlenen fiyatlarla ilgilidir. Fiyat listelerinde yer alan ve firma tarafından uygulanan fiyatların incelenmesi sonucu, firmanın söz konusu listelere uyduğu anlaşılmıştır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, diğer liste 2004 yılı Aralık ayına aittir. İlgili İdare'ce 2.4.2005 tarihinden itibaren asgari 4 ay boyunca geçerli olmak üzere onaylanan ücret tarifesinde, İstanbul güzergahı için taşıma ücreti 35 YTL olarak belirlenmiştir. Kurum raporlarından yerinde incelemeler esnasında elde edilen 2004 yılı Aralık ayına ait fiyat listelerinde söz konusu ücretin farklı kalkış noktaları için 30 YTL ve 35 YTL olduğu, firmanın Ocak ayı bilet fiyatlarının 30 YTL, Nisan ayı fiyatlarının ise 25 YTL ve 30 YTL olduğu anlaşılmaktadır. Bir başka nokta, İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim yerleri için belirlenen fiyatlarla ilgilidir. Fiyat listelerinde yer alan ve firma tarafından uygulanan fiyatların incelenmesi sonucu, firmanın söz konusu listelere büyük ölçüde uyduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla Aralık, Ocak ve Nisan aylarında büyük ölçüde listeye uyulmuştur.

Son olarak, Temmuz ayına ait olan fiyat listesinin ve yolcu listelerinin incelenmesi sonucunda, listede yer alan ve firma tarafından uygulanan fiyatın aynı olduğu, ara güzergahlarda da büyük ölçüde listeye uyulduğu anlaşılmıştır.

Bu çerçevede, firmanın Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nce onaylanan fiyatı uyguladığı iddiası geçersiz kalmaktadır. Ayrıca firma yetkilileri tarafından Kuruma gönderilen ve Kurum kayıtlarına 24.3.2005 tarih, 1877 sayı ile intikal eden yazıda, şu hususlar yer almaktadır:

“Bizim pazardaki yerimiz bellidir. Biz günde bir araba yollayarak İstanbul istikametine, buradaki yerimizi korumaya çalışıyoruz. Diğer büyük firmaların

REKABET Dergisi

masraflarının daha ağır olduğu hat sayılarının fazlalığından anlaşılmaktadır. Ve bu sıkıntı yaratmakta, bu sektörün insanlarını bunun altından kalkmak için çeşitli arayışlara ve fiyat belirlemeye itmektedir. Bu yüzdendir ki, çeşitli anlaşmalar yapıp ortak kararlarla bu zararların altından kalkma yoluna gidilmektedir. Kendi masraflarının çok ağır olduğu, bu yüzden böyle davrandıklarını ve bizim de var olmamız için bunlara uymamız gerektiğini yaptığımız istişarelerde dile getirmektedirler. Biz yapılan anlaşmalara mecburen uymak zorundayız. Çünkü belirttiğimiz gibi, pazarlık gücümüz sınırlıdır. Varolabilmek için uyumlu olmak zorundayız. Kısa bir yaz döneminin haricinde gerçekten zor ayakta durabilmekteyiz. Bunu da diğer firmalardan 3-5 milyon noksan fiyat keserek sağlamaktayız. Yapılan bu davranışın gereğini saygıyla arz ederiz.”

Her ne kadar yapılan ön araştırma sırasında tutulan bilgi tutanaklarında firma yetkilileri, ilk yazılı savunmaya paralel olarak ilgili İdare tarafından onaylanan fiyatları uyguladığını belirtmişse de yukarıda aktarılan yazı ve yapılan fiyat karşılaştırmaları, firmanın yapılan fiyat listelerine uyduğunu göstermektedir.

Diğer taraftan, ikinci yazılı savunmada getirilen iddialar da değerlendirilmelidir. İlk savunma noktası, hizmetin serbest rekabet ilkelerine göre yürütüldüğüne ve Ulaştırma Bölge Müdürlüğüne onaylanan fiyatların uygulandığına ilişkindir. Bu noktayla ilgili olarak, ayrıntılı fiyat analizlerinin yapıldığı, fiyat listelerinde yer alan, bölge müdürlüklerince onaylanan ve yolcu biletlerinde yer alan fiyatların karşılaştırılması sonucunda firmanın rakip teşebbüslerle belirlenen ortak fiyat listelerinde yer alan fiyatları uyguladığının tespit edildiği belirtilmelidir. Burada önemli olan husus, 4054 sayılı Kanun'a aykırılığın ilgili Ulaştırma Bölge Müdürlüklerince onaylanmış tarifelere uyulmasından kaynaklanmaması, ihlalin asıl nedeninin söz konusu şirketlerin rakip teşebbüslerle bir araya gelerek aralarındaki rekabeti ortadan kaldırmak amacıyla ortak fiyat tarifeleri belirlemeleri ve bu tarifelerde yer alan fiyatları uygulamalarıdır.

Diğer nokta, soruşturma raporunda, firmanın 1.6.2004 tarihli listeye uymadığının, 5.6.2005 tarihli listelerden birine katılmadığının, diğerinde ise imza ve kaşesinin bulunmayıp sadece isminin yer aldığı tespit edilmiş olmasıyla ilgilidir. Firma tarafından aktarılan bu hususlar yerinde olmakla birlikte, söz konusu teşebbüsün savunmasında yer vermediği ancak belirtilmesi gereken önemli husus, teşebbüsün 1.6.2004 tarihli ortak fiyat tespitine katıldığı, isminin yer aldığı 5.6.2005 tarihli listedeki fiyatlara uymuş olduğu, 24.12.2004 tarihli ortak fiyat listesinin oluşumuna ve uygulamasına katıldığı ve son olarak da 2005 Yaz mevsimi

REKABET Dergisi

için yapılmış en son ortak fiyat listesine firmanın ana güzergahlarda uymuş olduğu ve ara güzergahlarda da büyük ölçüde bağlı kaldığının tespit edilmiş olmasıdır.

Savunmada firma ayrıca, tek güzergahta faaliyet gösterdiğinden diğer firmalarla anlaşmasına gerek bulunmadığını ifade etmiştir. Anlaşma yapılması veya bu yöndeki ihtiyaç, firmanın faaliyet gösterdiği güzergah sayısından bağımsız bir husus olup, firma zaten faaliyet gösterdiği hatta ilişkin olarak anlaşma yapmıştır.

Firma son olarak son iki yıldır zarar etmekte olduğunu, sektörün güçlükle ayakta durabildiğini ifade etmiştir. Bu husus, fiyat anlaşmasına gidilmiş olunması gerçeğini değiştirmemektedir.

I.4.5. Kastamonu Güven

Yazılı savunma hakkını kullanmayan Kastamonu Güven Otobüs İşletmesinin, Haziran 2004 ve Aralık 2004 tarihinde yapılan Kastamonu-İstanbul ve Kastamonu-Samsun karayolu güzergahları için yolcu taşıma fiyatlarının ortaklaşa tespiti ve uygulanması eylemlerinde bulunduğu, işletme merkezi ve bilet satış bankosundan alınan bilet ve yolcu listesi örnekleri ile tespit edilmiştir.

I.4.6. Huzur Otobüs İşletmesi

Teşebbüse ait ilk savunma noktası, 16.2.2005 tarihinde şirketin el değiştirmiş olması ve ortak fiyat anlaşmaları yapıldığı dönemlerin bu tarihten önce olması sebebiyle şirkette konuya ilişkin bilgi ve belge bulunmadığıdır.

Huzur Otobüs İşletmesi'nin limited şirket olarak kişiliğinin ve faaliyetlerinin herhangi bir kesintiye uğramaması, tasfiyeye gitmemesi ve yapılan işlemin sadece alelade bir hisse devir işlemi olması sebebiyle devir öncesindeki karar ve eylemlerden dolayı şirketin sorumlulukları devam etmektedir. Hatta şirketin yeni sahipleri tarafından şirketin tüm hak ve borçlarıyla birlikte devralınmış olması, şirketin 4054 sayılı Kanunu ihlal etmesinden dolayı sorumluluğunun da mevcut şirkette devam ettiği anlamına gelmektedir. Bu durum Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen "külli halefiyet" ilkesine de uygunluk arz etmektedir.

Huzur Otobüs İşletmesi'nin İkinci savunma noktası ise, teşebbüsün günün şartlarına göre fiyatlarını bağımsız olarak tespit edip, rakip teşebbüslerle ortak olarak yolcu taşıma fiyatlarını belirlememiş olduğudur. Teşebbüs merkezinden alınan bilet ve yolcu listesi örneklerinde rakiplerle birlikte tespit edilen ortak fiyat tarifelerine genel itibarla uyulduğunun tespit edilmesi sebebiyle bu yöndeki iddianın geçerliliği bulunmamaktadır.

Teşebbüsün ikinci yazılı savunmasında ilk yazılı savunmada belirtilen

hususlar tekrar edildiğinden, ayrıca değerlendirme yapılmamıştır.

I.4.7. Ünal Turizm

Ünal Turizme ait ilk yazılı savunma iki noktada toplanmaktadır: birincisi, firmanın uyguladığı fiyatların firmanın ilgili makamlara onaylatılarak aldığı fiyatlar olduğu; ikinci nokta ise Kastamonu’da faaliyet gösteren diğer taşıma firmalarıyla fiyatlar konusunda rekabeti önleyici herhangi bir anlaşma yapılmadığıdır.

Teşebbüs tarafından ilgili makamlara onaylatılan tarifelere ilişkin herhangi bir belge sunulmamış olmakla birlikte yapılan yerinde incelemelerde tespit edilen Haziran 2004 ve Aralık 2004 tarihli ortak fiyat listelerinde ve teşebbüs merkezinden elde edilen bilet ve yolcu listesi örneklerinde faaliyet gösterilen Kastamonu-Ankara/İstanbul/İzmir/Samsun güzergahları için firmanın gerek fiyat anlaşmalarına katıldığı gerekse bu anlaşmalarda tespit edilen fiyatları uyguladığı tespit edilmiştir.

Teşebbüsün ikinci yazılı savunması, birinci savunmada belirtilen hususların genel itibarla tekrardan ibarettir. Ancak sonucu değiştirici nitelik arz etmemekle birlikte savunmada yer alan iki hususla ilgili değerlendirme yapılmasında fayda görülmektedir.

Birinci husus, Ünal Turizm tarafından ilk savunmada, uygulanan fiyat tarifelerinin ilgili Ulaştırma Bölge Müdürlüklerince onaylanmış olması ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’a aykırılığın, tarifelerle ilgili 10/7/2003 tarihli ve 4925 sayılı “Karayolu Taşıma Kanunu” ile 9/4/1987 tarihli ve 3348 sayılı “Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” ve bu Kanunlara dayanılarak hazırlanan 25.02.2004 tarih ve 25384 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Karayolu Taşıma Yönetmeliği” uymasının sonucunda da ortaya çıktığı yönündeki savunmasıdır. Öncelikle, Rekabet Kanunu’na aykırılık söz konusu yasal düzenlemeler veya ikincil düzenlemelere uyma sonucunda ortaya çıkmamıştır. Zira, yapılan tespitlere göre 4054 sayılı Kanun’a aykırılık, rakip teşebbüslerle ortaklaşa fiyat anlaşması yapılması ve uygulanmasından kaynaklanmaktadır. Yoksa, hiçbir teşebbüs hakkında geçerli Yasa ya da Yönetmeliğe uyması nedeniyle isnat yapılmamıştır. Dolayısıyla bir otobüs işletmesinin kendi bağımsız iradesi ile belirlemiş olduğu tarifeyi, ilgili mercilere onaylatması neticesinde 4054 sayılı Kanun’un ihlal edilmesi söz konusu olmayacaktır.

İkinci husus ise, Ünal Turizm’in şahıs işletmesi olması sebebiyle işletme sahibinin, ikinci yazılı savunmasında kendisinin şahsen herhangi bir fiyat anlaşması içerisinde yer almadığı veya bu tür bir protokol yapılması için herhangi

REKABET Dergisi

bir kimseye imza yetkisi vermediği yönündeki ifadeleridir. Diğer tüm hukuk alanları gibi 4054 sayılı Kanun'da da bir başkasının eyleminden dolayı bir (tüzel ya da gerçek) kişinin suçlanması mümkün değildir. Ancak anılan Kanun'a aykırı olan durum, rakiplerle ortak fiyat anlaşmalarının yapılması ve uygulanması olup, bu tür anlaşma ya da uygulamalarda, mutlaka işletme ya da teşebbüsü temsile yetkili kişilerin imza koymaları gerekmektedir. Bu sebeple rekabet sınırlayıcı anlaşmalarda şekil şartı bulunmamaktadır. Hatta rekabeti sınırlayıcı anlaşmanın uygulanmış olması veya uygulanması için cezai yaptırımın bulunması gerekmektedir. Kanuna aykırılık için tarafların söz konusu anlaşmayla kendilerini bağlı saymaları ve bu anlaşmalara uymaları yeterlidir. Herhangi bir yaptırım ya da yürütülme gücü bulunmayan rekabeti sınırlayıcı "centilmenlik anlaşmaları" dahi 4054 sayılı Kanun'u ihlal eder niteliktedir. Dolayısıyla Ünal Turizm'in rakip teşebbüslerle rekabeti önleyici nitelikteki anlaşmalara katıldığı ve belirlenen ortak fiyatlara uyduğu tespit edilmiş olması sebebiyle, işletme sahibi Meftun ÜNAL'ın söz konusu anlaşmalara katılmış olması, 4054 sayılı Kanun'a aykırılığı ortadan kaldırmamaktadır.

I.4.8. Soner Turizm

Teşebbüsün ilk yazılı savunmasında, ilgili fiyat listelerinde Soner Turizm'in imzasının bulunmadığı ya da mevcut imzanın şirketi temsile yetkili kişilere ait olmadığı belirtilerek, farklı tutarlarda bilet örnekleriyle fiyat listelerine uyulmadığının gösterilmeye çalışılmıştır.

Şirket merkez ve/veya bilet satış bankolarından elde edilen ortak fiyat listelerinin incelenmesi sonucunda elde edilen dört adet fiyat listesinde sadece birinin ilgili şirket imzasının bulunmadığı; diğer listelerde şirket kaşesi ve imzasının bulunduğu görülmüştür. Ayrıca şirket merkezinden temin edilen bilet ve yolcu listesi örneklerinde ilgili ortak fiyat listelerine uyulduğu tespit edilmiştir. Budurum en açık şekilde 24.12.2004 tarihi öncesi ve sonrasında kesilen bilet fiyatlarında görülmektedir. Bu belgeler de göstermektedir ki, Soner Turizm, gerek Haziran 2004 gerek Aralık 2004 tarihli fiyat anlaşmalarına katılmış ve üzerinde anlaşılan fiyatları uygulamaya özen göstermiştir.

Soner Turizm'in ikinci yazılı savunması ise, ilk yazılı savunmasında ifade edilen hususların tekrarından ibarettir.

J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

Önaraştırma ve Soruşturma dönemlerinde Kastamonu ilinde şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan teşebbüslerde 1.6.2004, 5.6.2004 ile 24.12.2004 tarihli ortak fiyat tarifeleri bulunmuştur. 1-4.8.2005 tarihlerinde yapılan yerinde incelemelerde, haklarında soruşturma açılan teşebbüslerin, 2005 yaz mevsimi için

yapıldığı anlaşılan ve üzerinde herhangi bir tarih olmamakla birlikte Temmuz-Ağustos 2005 dönemine ait olduğu düşünülen yeni bir ortak fiyat listesi daha belirledikleri tespit edilmiştir.

Haziran 2004 döneminde üç ayrı ortak fiyat listesi tespit edilmiş olmakla birlikte teşebbüslerin bunlardan 5.6.2004 tarihinden itibaren geçerli olan listeye uydukları görülmüştür. Ancak elde bulunan Haziran 2004 listelerin oluşturulmasına Kastamonu da faaliyet gösteren tüm teşebbüslerin katılmadığı görülmüştür. 1.6.2004 tarihli fiyat listesinde Metro Seyahat, Soner Turizm, Özlem Seyahat, Kastamonu Özen, Ünal Turizm ve Kastamonu Güven'in imza ve kaşeleri ile Huzur Otobüs İşletmesinin imzalanmamış kaşesi bulunmaktadır. Teşebbüslerden temin edilen yolcu listelerinde az sayıda teşebbüs tarafından uygulanan bu tarifenin kısa bir süre içerisinde (1-5 Haziran 2004 arasında) iki defa değiştirildiği görülmüştür.

5.6.2004 tarihli iki listeden birinde Özlem Seyahat, Metro Seyahat, Soner Turizm, Ünal Turizm ve Kastamonu Güven Firmalarının imzalanmış kaşelerinin bulunduğu; Huzur Otobüs İşletmesi ve Kastamonu Özen Otobüs Firmalarının bu tarife tespitine katılmadıkları anlaşılmıştır. İncelenen yolcu listelerinden bu fiyat listesine de az sayıda teşebbüsün uyduğu görülmüştür. 5.6.2004 tarihli diğer fiyat listesi Metro Seyahat, Özlem Seyahat, Ünal Turizm ve Kastamonu Güven otobüs İşletmeleri tarafından kaşelenip imzalanmıştır. Kastamonu Özen'in imza ve kaşesi 5.6.2005 tarihli bu fiyat listesinde bulunmamakla birlikte, söz konusu teşebbüsün sadece ismi fiyat listesinde yer almaktadır. Soner Turizm'in ise sadece kaşesi bulunmaktadır. Huzur Otobüs İşletmesine ait herhangi bir ibare bu listede yer almamıştır. Ancak bu listeye teşebbüslerin ağırlıklı olarak uyduğu tespit edilmiştir.

Talebin yükselme gösterdiği ve tatil ve yılbaşı tarihlerine yakın bir dönemde 24.12.2004 tarihinde Kastamonu ilinde şehirlerarası yolcu taşıma hizmetleri sunan tüm teşebbüslerin katılımıyla eski tarife tarihlerinden yaklaşık yedi ay sonra yeni bir ortak tarife tespit edilmiştir. Bu tarife ile bilet fiyatları Kastamonu-İstanbul için 25 YTL'den 30 YTL'ye (+%20); Kastamonu-Ankara için 15 YTL'den 20 YTL'ye (+%33); Kastamonu-İzmir için 35 YTL'den 40 YTL'ye (+%14.2); Kastamonu-Konya için de 30 YTL'den 35 YTL'ye yükseltilmiştir. Bu dönemde Kastamonu-Samsun hattında zam yapılmamasına karar verilmiştir.

Haklarında soruşturma yürütülen teşebbüsler, Öneri döneminde takip eden dönemde kısa bir süre için Mart-Nisan 2005 döneminde ortak liste fiyatlarından uzaklaşmışlar ve birbirlerinden bağımsız fiyat tarifeleri uygulamışlardır. Ancak talebin yükseldiği yaz mevsiminin başlaması ile ilgili

REKABET Dergisi

teşebbüsler tekrar ortak tarife belirlemiş olup, bu defa fiyat listeleri taraflarca imzalanmamıştır. Yeni listede Kastamonu-İstanbul/Ankara ve Konya hattı fiyatları aynı kalırken Kastamonu-Samsun 20 YTL'den 22 YTL'ye (+%10); Kastamonu-İzmir 40 YTL'den 45 YTL'ye (+%12.5) yükseltilmiştir.

Birbirine rakip söz konusu teşebbüslerin sunmakta olduğu hizmet bedellerini bir araya gelerek (ya da gelmeyerek) ortaklaşa belirlemeleri ilgili pazarda ortaya çıkabilecek rekabeti engellemektedir. Teşebbüsler, normal piyasa koşullarında sundukları mal ve hizmetleri müşterilere satabilmek için bir yarış içerisine girmektedirler. Bu yarış, özellikle ve öncelikle malın/hizmetin fiyatında ve kalitesinde gerçekleşmektedir. Aynı pazarda bulunan teşebbüsler üzerinde rekabetin gerçekleştiği bu iki unsur üzerinde yeknesaklık sağlamak için mutabakata varırlarsa tüketiciler aleyhine olarak ilgili ürün üreticilerine haksız bir gelir sağlanmış olmaktadır.

Ulaştırma Bakanlığı'nın 46 nolu Tebliği ile belirlenen, Kastamonu merkezli şehirlerarası yolcu taşıma hatlarına ait asgari tarife ile teşebbüsler tarafından ortaklaşa tespit edilen fiyat tarifesi karşılaştırmalı olarak aşağıda gösterilmektedir:

<u>Güzergah</u>	<u>Mesafe</u>	<u>Asgari Tarife</u>	<u>Belirlenen Son Tarife</u>
Kastamonu-İstanbul	470 km	20.50 YTL	30 YTL
Kastamonu-Ankara	221 km	11.50 YTL	20 YTL
Kastamonu-Samsun	281 km	13.00 YTL	22 YTL
Kastamonu-İzmir	778 km	29.50 YTL	45 YTL
Kastamonu-Konya	467 km	20.50 YTL	35 YTL

Yukarıdaki tablodan da anlaşıldığı üzere Kastamonu ilinde şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan otobüs işletmeleri, Ulaştırma Bakanlığınca tespit edilen ve Ekim 2005'de yürürlüğe giren 46 nolu Tebliğdeki asgari fiyatların % 50 ve üzerinde ortak fiyat tespit etmişlerdir. Bu durum göstermektedir ki haklarında soruşturma yürütülen teşebbüsler yaptıkları anlaşmalarla zarar etmenin önüne geçmekten ziyade tekel karları elde etmek maksadıyla bu tür uygulamalar içerisine girmektedirler.

Ekonominin tüm sektörlerinde rekabetin sağlanmasını amaç edinen 4054 sayılı Kanun'un "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4. maddesinde "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri

hukuka aykırı ve yasaktır.” denilmektedir. Bu maddenin ilgili hallere ilişkin örneklerinin yer aldığı ikinci fıkrasının (a) bendinde ise “Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi” örneklenen yasaklanan davranışların ilkinin oluşturmaktadır.

Öte yandan, Kanun’un 5. maddesinde göre;

“Kurul, aşağıda belirtilen şartların tamamının varlığı halinde (Mülga:02.07.2005- 5388/1.Md) (...) teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4üncü madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilir:

a) Malların üretim veya dağıtım ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,

b)Tüketicinin bundan yarar sağlaması,

c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,

d) Rekabeti (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması,

(Değişik:02.07.2005-5388/1.Md) Muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabilir. Muafiyet kararları anlaşmanın ya da uyumlu eylemin yapıldığı veya teşebbüs birliği kararının alındığı yahut bir koşula bağlanmışsa koşulun yerine getirildiği tarihten itibaren geçerlidir. Kurul, birinci fıkrada gösterilen şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabilir.”

Ancak, yapılan anlaşma fiyat anlaşması olması sebebiyle Kanun’un 5. maddesinde belirlenmiş muafiyet koşullarını sağlamamaktadır.

J. SONUÇ

Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar, Yeşil Kastamonu Turizm Hizmetleri İnşaat Akaryakıt Ticaret Sanayi Pazarlama Limited Şirketi, Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret Anonim Şirketi (Eski unvanı Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi), Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Limited Şirketi- Devrekani, Kastamonu Güven- Hasan Çatal, Huzur Otobüs İşletmesi Turizm Nakliyat İnşaat Pazarlama İç ve Dış Ticaret Limited Şirketi, Ünal Turizm- Meftun Ünal, Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi hakkında 14.4.2005 tarih,

REKABET Dergisi

05-24/282-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapora, toplanan delillere ve incelenen dosya kapsamına göre;

1. a) Yeşil Kastamonu Turizm Hizmetleri İnşaat Akaryakıt Ticaret Sanayi Pazarlama Limited Şirketi'nin, yürütülen soruşturma çerçevesinde 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal etmediğine OYBİRLİĞİ ile,

b) Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar, Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret Anonim Şirketi (Eski unvanı Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi), Ünal Turizm- Meftun Ünal, Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Limited Şirketi- Devrekani, Kastamonu Güven- Hasan Çatal, Huzur Otobüs İşletmesi Turizm Nakliyat İnşaat Pazarlama İç ve Dış Ticaret Limited Şirketi ve Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin, Kastamonu merkezli şehirlerarası otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında birlikte fiyat tespit etmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine OYÇOKLUĞU ile,

2. İlgili teşebbüslerin Kastamonu coğrafi pazarında 2004 yılında oluşan yıllık gayri safi gelirleri dikkate alınarak, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası ve 2006/1 sayılı Tebliğ uyarınca 6.368 YTL'den az olmamak üzere takdiren %3 oranında;

- Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar'ın, 22.061 YTL,
- Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret Anonim Şirketi'nin (Eski unvanı Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi), 55.703 YTL,
- Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Limited Şirketi- Devrekani'nin, 8.626 YTL,
- Kastamonu Güven-Hasan Çatal'ın, 12.529 YTL,
- Huzur Otobüs İşletmesi Turizm Nakliyat İnşaat Pazarlama İç ve Dış Ticaret Limited Şirketi'nin, 11.222 YTL,
- Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin, 19.341 YTL,

para cezası ile cezalandırılmalarına,

- Ünal Turizm- Meftun Ünal'ın ise, %3 oranındaki ceza miktarının 2006/1 sayılı Tebliğ'de asgari ceza olarak belirtilen 6.368 YTL'den az olması nedeniyle, anılan Tebliğ'deki asgari ceza tutarı olan 6.368 YTL para cezası ile cezalandırılmasına,

OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

**09.02.2006 Tarih ve 06-11/143-33 Sayılı Kurul Kararı'na
KARŞI OY GEREKÇESİ**

“Kastamonu ilinde faaliyet gösteren otobüs işletmelerinin aralarında anlaşarak fiyat tespit etmek yolu ile, Kastamonu merkezli şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında 4054 Sayılı Kanun’u ihlâl ettikleri ve bu sebeple cezalandırılmaları gerektiği “ şeklinde alınan ilgili Kurul Kararı’na aşağıdaki gerekçelerle katılmıyorum:

1.Gerek ihbar veya şikayet, gerekse ön araştırma veya soruşturma şeklinde olsun Rekabet Kurulu’nun gündemini sıklıkla işgal eden hususlardan biri, “otobüs işletmelerinin aralarında anlaşma yaparak, rekabeti ihlâl ettikleri” konusudur. Hakkında çok sayıda işlem yapılan; soruşturma açılıp karar verilen ve hatta ilgili çevrelere, ihlâl anlamına gelecek uygulamalardan uzak durulması yönünde defâetle görüş bildirilen bir konuda şikayetlerin devam etmesi, yeni soruşturma kararlarının alınması ve cezaların verilmesi, kanaatimce, konunun bir başka açıdan ele alınıp değerlendirilmesini gerektirmektedir. Kurul Karar’larının etkinliği bakımından ve gerekirse yeni bir yaklaşımın geliştirilmesi için de böyle bir değerlendirmeye ihtiyaç vardır.

2.”Rekabetin kalitesi” ve “kaynak etkinliği” bir tarafa bırakılırsa “şehirlerarası yolcu taşımacılığı” pazarı, belki de ülkemizdeki en rekabetçi pazarlardan biridir. 500 (beş yüz)’ün üzerindeki firma ve 10.000 (on bin)’e yakın otobüsün faal olduğu bu sektörde, ülke çapındaki pazar açısından en son söylenecek şey, “fiyat anlaşmaları yaparak veya pazarı paylaşarak ya da pazara girişi engelleyerek, 4054 Sayılı Kanun’un 4.maddesini ihlal etmek” diye tanımlanacak davranışlar olacaktır. Nitekim böyle bir şikayet, iddia veya tespit de yoktur: Kurul gündemine gelen ihlâl şikayetleri, bilindiği gibi daha ziyade “mikro coğrafi pazar”lara, küçük denebilecek şehir ve bölgelere yöneliktir.

3.Hem ülke pazarı hem de bölgesel pazarlarla ilgili tahlil ve değerlendirmeler yapılırken, “tablo”nun tamamının görülmesi, sektörün yapı ve işleyişinin birlikte düşünülmesi, faaliyette bulunan piyasa aktörlerinin özelliklerinin ihmal edilmemesi gerekmektedir: “Sektör analizi”nin dikkatle yapılması, bu alana dönük “rekabet politikası”nın etkinliği bakımından “olmazsa olmaz” niteliktedir. Konuyla ilgili kararları etkileyeceğini düşündüğüm bazı “olgu”lara kısaca işaret etmek istiyorum:

a) İlgili piyasada, talebin çok üzerinde bir üretim kapasitesi ya da arz fazlası vardır. Esasen, bugünkü özellikleri, yapı ve işleyişi ile geçici olduğunu, sürdürülebilir olmadığını düşündüğüm “şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarındaki” teşebbüsler, sadece kendi aralarındaki rekabetin değil, gittikçe yaygınlaşan otomobil kullanımı ve havayolu taşımacılığının da rekabet açısından

REKABET Dergisi

üstesinden gelmek durumundadır. Talebin çok üzerindeki otobüs sayısı ile çalışan firmalar, kısa dönemlik dolulukların dışında genellikle düşük kapasite ile çalışmaktadırlar. Ve fizibilitesi yapılmadan alınan yeni otobüsler, kıyasıya artan rekabet sonucu büyük ölçüde düşen kâr marjları, değişen tüketici tercihleri ve yükselen alternatif araçlar çerçevesinde pazarın sıkışıklığı giderek artmaktadır.

b) Birakınız ülke çapındaki sayıları, yüzleri aşan ve birden fazla il ve bölgede ya da bütün ülkede yolcu taşımacılığı yapan otobüs işletmelerini, küçük denebilecek coğrafi pazarlarda (il ve bölgeler) da, kartel oluşturamayacak, anlaşma yapıp belli bir süre uygulayamayacak sayıda teşebbüs vardır. Hatta bu sektör veya piyasalardaki en yaygın fakat tüketicilerin şikayetçi olmadığı olumsuzluğun, yıkıcı fiyat uygulamaları olduğunu söylemek, hiç de, mevcut problemi abartmak değildir. Zaman zaman yazılı, imzalı, mühürlü şekillerde karşımıza çıkan ve rekabete aykırı dediğimiz “anlaşma”lar, esasen bir bakıma yıkıcı fiyatlandırma sonrası geçici uzlaşmalara ilişkin birtakım mutâbakatlardır. Çok sayıda, düşük kâr marjı ile çalışan firmanın bulunduğu sektörde, en kolay rekabet yolu düşük fiyatlandırma ve arkasından da yıkıcı fiyatlandırma olmuştur. Daha düşük fiyatla yolcu taşımak şeklindeki, kuralsız, kaba rekabet, sonuçta aşırı fiyatlandırmaya vardığı gibi, daha kötüsü de, bitmez tükenmez kavgaların olduğu kadar adlî ve idarî mercilerin sulh teşebbüslerinin de ana konularından biri olmuştur. Nitekim, daha sonra işaret edileceği gibi, sektördeki asıl problemi, yani, yıkıcı fiyatlandırmayı önlemek için, kamu yönetimi tedbir almak, düzenlemeler yapmak zorunda kalmıştır.

c) Şaşırtıcı bir diğer husus, ilgili sektörde, bir bakıma, başka her sektörden daha fazla kamu müdahalesinin varlığı olgusudur: Bugünkü mevzuat itibariyle, otobüs işletmeleri uygulayacakları fiyatları, Ulaştırma Bakanlığı'nın ilgili birimine onaylatmak durumundadır. Daha önemlisi de, 7 Eylül 2005 tarih ve 25929 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan “Karayolu İle Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ” ile, firmaların uymaları gereken taban ücretler, “Bakanlık” tarafından belirlenerek yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, firmalar belirledikleri tarifelere uymak mecburiyetinde oldukları gibi, bu tarifeleri görülebilecek şekilde asmak da zorundadırlar. Asgari dört ay, azami altı aylık süreler için belirlenen ücret tarifelerinin üzerinde ücret almamazken, en fazla %20 indirim uygulanabilmektedir. Rekabet ihlalleri soruşturma konusu yapılır ve kararlar verilirken, bir kere daha düşünmeyi gerektirecek nitelikte mevzuat hükümleri vardır: 3348 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesi (d) bendinde, “Karayolu taşımacılığında kamu ve özel sektör tarafından yürütülen faaliyetlerin kamu yararı ve piyasa ihtiyaçlarına göre gelişmesini sağlayıcı tedbirleri almak, gerektiğinde taban ve tavan fiyatlarını tespit etmek ve

uygulamayı denetlemek”, Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü’nün görevleri arasında sayılmıştır.

d) Taşıyıcıların, acente ve komisyoncuların yeterlilik şartlarını düzenlemek, gereken hallerde yetki belgesi vermek ve denetlemek, taban ve tavan fiyatlarını tespit etmek, hatta indirim oranlarını dahi belirlemek gibi yetki ve sorumlulukların ya da birtakım inisiyatiflerin kamu yetkililerine verildiği bir sektörde, birtakım anlaşmalar yoluyla rekabetin ihlal edildiğini iddia etmek ne derece doğru bir tespit, verilecek cezalar ne derece hakkaniyete uygun olacaktır? Mevcut düzenlemelere bakılırsa, sektörün “birincil düzenleyicisi” ve yetkili otoritesi Ulaştırma Bakanlığı’dır. Kestirmeden ifade etmek gerekirse, Bakanlığın görev ve yetkileri ile ilgili duyarlılığı ve uygulamadaki başarısı, şikayet ve rekabete aykırılığı iddia konusu olan problemi büyük ölçüde çözümlenecek ve ortadan kaldıracak niteliktedir.

e) Tabipler Odası, Barolar, TMMOB, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları gibi kamu kurumu niteliğindeki meslek teşekküllerinin, fiyatlarla ilgili uygulamalarına rekabet açısından gösterilen yaklaşım ve değerlendirmeler, bir bakıma daha fazlasıyla, şehirlerarası otobüs işletmeciliği ya da taşımacılığı için de geçerli ve gereklidir. Bilindiği gibi, yukarıda sözü edilen meslek mensupları, üyesi buldukları kuruluşlar aracılığı ile, kuruluş kanunlarından kaynaklanan yetkilere dayanarak, rekabete aykırı fiyat belirlemeleri yapabilmektedirler. Halbuki, otobüs işletmelerinin tabi oldukları mevzuat ve bu alandaki kamusal müdahale unsurları, diğer meslek alanlarına, piyasalara ve hizmet türlerine göre daha fazladır.

4. Rekabet Hukuku ve Politikası çerçevesinde, per se rekabet ihlali olarak telâkki edilen anlaşmaların temel ve tipik özelliği, bu anlaşmaların yazılı veya sözlü olmalarından ziyade, rekabeti önlemeye veya azaltmaya dönük kasıt ve niyet ile yapılmış olma özellikleridir. Gerçekten de, kasdın veya niyetin kötü olduğu, savunulamayacak türden anlaşmalar, kamuya açık olarak yapılmaz, genellikle gizlidir ve çoğu kere ilan edilmez. Çünkü gizlenecek, ayıplanacak ve cezaî müeyyidelere konu olacak tarafları, istismar, fahiş kâr, piyasaya girişi engelleme, yıkıcı fiyatlandırma gibi hedefleri vardır. Hâlbuki, şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında, Rekabet Kurulu’nun önüne gelen rekabet ihlâli iddiası taşıyan şikâyet ve tespitler, genellikle ilgili coğrafi pazardaki teşebbüslerin, hep birlikte aldıkları kararlar, hatta bazen kamuoyuna ve kurum yetkililerine açıkladıkları gibi, kendilerince, haksız rekabeti önlemek amacıyla sağladıkları mütâbakatlar (anlaşmalar) şeklindedir. Yaygın şekilde görüldüğü gibi, terminallerde her firmanın bilet satış mahalline astığı tarifelerin altında genellikle, o terminalden yolcu alan teşebbüs yetkililerinin imzaları veya mühürleri vardır.

REKABET Dergisi

Bu tarifeler, imza ve mühürler gizlenmemiştir, okunup görülmesi için bilakis panolara asılmıştır. Per se rekabet ihlâli olarak değerlendirilebilecek bir “anlaşma”ya teşebbüsler niçin bu kadar rahatlıkla imza atarlar ve sonra ilan ederler acaba? Bilgisizlik mi, yoksa, kasıt veya cür’et mi? Meseleye biraz daha yakından bakmak gerekmektedir: Kanuna, Rekabet Kurumunun varlığına rağmen, bu kadar açık veya aleni bir “rekabet ihlali”, kasıt, ısrar veya kötü niyet ya da cür’etkârlıkla değil, olsa olsa, bilgisizlikle veya uygulamanın sakıncalı olmadığı algılanması ile açıklanabilir. Bu görüşü destekleyecek, çok sayıda gözlem ve tespit vardır; doğrusu bir ilde, dar bir coğrafi pazarda faaliyette bulunan, aynı ortak mekanda, aynı hatlar için bilet satan teşebbüslerin farklı fiyatlar belirlemesini beklemek, gerçekçi ve uygulanabilecek bir yöntem değildir. Aynı terminalde, farklı teşebbüslerin, aynı hatlar için kesecekleri biletin fiyatının, farklı olmasını istemek ve beklemek, uygulamaya bakılırsa, olmayacak bir duaya âmin demektir! Rekabetin tesisini, tabir caiz ise bir “formalite”nin varlığı veya yokluğuna indirmek , rekabet savunuculuğu açısından gerekli gibi görülse de yeterli olmayacaktır.

5. Kurul tarafından rekabet ihlâli olarak tanımlanan “tablo”, aynı terminalde bilet kesen teşebbüslerin yan yana çalışırken geliştirdikleri ve esasen başka türlü uygulamanın da zor veya mümkün olmadığı, bir bakıma kaçınılmaz bir durumdur. Dolayısıyla Ülkenin hemen her tarafında yaygın şekilde uygulanan bu tarzı, teşebbüs veya müteşebbislerin kasdı mahsusla, ısrarla sürdürdükleri bir rekabet ihlali yolu olarak görmek, biraz da gerçeklere göz yummak demektir. Bir coğrafi pazarda, teşebbüslerin aynı fiyatları belirlemesi ve uygulaması her zaman illâ ki “anlaşma” değildir. En azından, her zaman bu tür “anlaşma”lar, ihlâl teşkil eden türden olmayabilir. Hatta, tüketicinin korunması vb. mülâhazalara itibar edilirse, belki, bu tür mutâbakatlar, piyasa dinamiklerinin sonucu ortaya çıkan, bir tür zorunlu paralellikler olarak da mütalaa edilebilir: Ulaştırma Bakanlığı’nın, konuya bu kadar müdâhil olmasının gerekçeleri nelerdir acaba?, sorusunun cevabı bulunmaya çalışılırsa, zannedirim konu biraz daha aydınlanacaktır.?

6. Ülkemizde, nasıl, hangi kurallar çerçevesinde çalışılması gerektiğinin kamu idaresi tarafından ayrıntıları ile belirlendiği bir alanda, rekabete aykırı olmayacak yaygın bir uygulamanın sağlanamamış olması dikkat çekicidir. Konunun, defâetle Kurul gündemine gelmesine, cezalar verilmesine, rekabetçi uygulamanın nasıl olacağına dair Kamu idaresi aracılığıyla birden fazla “bilgilendirme” yapılmasına rağmen, tabir caiz ise, “vukuât” devam ediyorsa, devam etmesinin sebeplerine ve çözüm yolunun ne olması gerektiğine yeniden bakmak gerekir.

7. Kurumsal etkinlik, âdil, yol gösterici ve caydırıcı kararlar kadar, ele alınan konunun rekabetçi açıdan doğru dürüst tanımlanmasından ve tablonun bütününe görülmesinden de geçer. Otobüsle yolcu taşımacılığı pazarında, iktisadî analizle birlikte, pazarın sahip olduğu özellikler topluca düşünüldüğünde, ilgili dosyada da görüldüğü gibi, esasen , Rekabet Kurumunu tedirgin edecek, “vahim bir ihlal olgusu” yoktur.Kanaatime göre, Kurulun müdâhil olması gereken, önemli, tipik bir rekabet ihlali, belirgin bir istismar olmadıkça, soruşturma açmak ve ceza vermek yerine Kurul, sektöre yönelik ve uygulanabilirliği olan görüş ve tavsiyelerini etkili yöntemlerle ilgili çevrelere intikal ettirmeye devam etmelidir. Cârî mevzuata göre, bu alandaki yetkileri hayli belirleyici olan, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının etkin olması, Kurulun gündemine taşınan ihbar veya şikayet kaynaklı, “rekabet ihlâli” iddialı problemleri büyük ölçüde halledecek niteliktedir.

Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI
Kurul Üyesi

Dosya Konusu: Eker Süt Ürünleri Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin hissedarları olan Nazmi Ahmet Eker, Nevra Eker, Aygen Eker, Abdülhamit Can ve Reşat Haskan'ın hisselerinin bir kısmının Andros Et CIE SAS ve Novandie SAS tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.

Dosya Sayısı : 2006-3-9

(Devralma)

Karar Sayısı : 06-18/217-56

Karar Tarihi : 9.3.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK

Üyeler : Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfık ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖRLER : Onur Yelda YÜKSEL, Osman Tan ÇATALCALI

C. BİLDİRİMDE BULUNAN:

Andros Et CIE SAS ve Novansie SAS Temsilcisi: Av. Alev BAYRAKTAR
NCE Elver Avukatlık Bürosu Büyükdere Cad. Yapı Kredi Plaza C Blok Kat:3
34330 Levent/ İstanbul

D. TARAFLAR: - Nazmi Ahmet EKER

Çamlıca Mah. Eğitimciler Cad. Eker Eroğlu Sitesi
E Blok D:6 Nilüfer/Bursa

- Nevra EKER

Çamlıca Mah. Eğitimciler Cad. Eker Eroğlu Sitesi
E Blok D:4 Nilüfer/Bursa

- Aygen EKER

Altıparmak Burç 2 Apt. No: 53/15 Bursa

- Abdülhamit CAN

Bilginler Cad. Korkmaz Sitesi A Blok Kat:1 D:1

Nilüfer/Bursa

- Reşat HAKSAN

113/19 Sok. No:3 D:3 Bornova/İZMİR

- Andros Et CIE SAS

BP 1-46131 Biars sur Cere-FRANSA

- Novandie SAS

19, Rue de la Republique 76153 Maromme Cedex

FRANSA

E. DOSYA KONUSU: Eker Süt Ürünleri Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin hissedarları olan Nazmi Ahmet Eker, Nevra Eker, Aygen Eker, Abdülhamit Can ve Reşat Haskan'ın hisselerinin bir kısmının Andros Et CIE SAS ve Novandie SAS tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 2.2.2006 tarih ve 665 sayı ile intikal eden ve en son 21.2.2006 tarih ve 1088 sayı ile eksikleri tamamlanan bildirim üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 3.3.2006 tarih ve 2006-3-9/Öİ-06-YY sayılı Ön İnceleme Raporu, 6.3.2006 tarih, REK.0.07.00.00-120/17 sayılı Başkanlık önergesi ile 06-18 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

1) Eker Süt Ürünleri ve Gıda Sanayi Ticaret A.Ş.'nin % 50 oranındaki hissesinin Andros Et Cie Sas ve Novandie Sas şirketlerine devredilmesi sonucunda aynı grupta yer alan bu şirketler ile Eker Ailesi arasında 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinin (c) bendi anlamında bir ortak girişim tesis edildiği,

2) Söz konusu işlemin taraf teşebbüslerin ilgili ürün pazarlarındaki cirolarının toplamı yönüyle, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4. maddesi kapsamında bildirim tabi olduğu, ancak bu işlem sonucunda bir hakim durum yaratılmasının veya var olan bir hakim durumun güçlendirilerek rekabetin önemli ölçüde sınırlandırılmasının söz konusu olmaması nedeniyle, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi çerçevesinde bildirim konusu işleme izin verilmesi gerektiği,

3) Hissedarlık Sözleşmesi'nin 6.4. maddesi ile getirilen rekabet yasağının, tarafların ayrı ayrı ya da birlikte rakip bir teşebbüsün kontrolü üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak etki etmeleri sonucunu doğurmayacak yatırım amaçlı hisse alımlarını sınırlandırmayacak şekilde düzenlenmesi ve süresinin tarafların Eker Süt Ürünleri ve Gıda Sanayi Ticaret A.Ş.'nin ortak kontrolünü ellerinde

REKABET Dergisi

bulundurdukları süreyle sınırlandırılması halinde yan sınırlama sayılarak, işleme verilen izin kapsamında değerlendirilebileceği,

4) “Belirli Süreli İş Sözleşmesi”nin 8. maddesi ile getirilen, iş sözleşmesinin sona ermesinden itibaren 1 yıl süreli rekabet yasağının, bu 1 yıllık sürenin ortak girişimin ömrü içinde kaldığı ölçüde uygulanacak şekilde düzenlenmesi halinde yan sınırlama sayılarak işleme verilen izin kapsamında değerlendirilebileceği,

5) İçerdikleri rekabet yasakları nedeniyle ilgili sözleşmelere menfi tespit verilemeyeceği, yukarıda belirtilen değişikliklerin yapılmaması halinde, ilgili rekabet yasaklarının Kanun’un 5. maddesinde öngörülen muafiyet koşullarından olan “rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlanmasına yol açmaması” koşulunu karşılamamaları nedeniyle “Hissedarlık Sözleşmesi”ne ve “Belirli Süreli İş Sözleşmesi”ne bireysel muafiyet tanınmasının mümkün olmayacağı,

ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Genel olarak süt ve süt ürünleri arasındaki birinin diğerinin girdisi olma ilişkisi ve yoğurt ve ayran gibi fermente süt ürünleri ile diğer süt ürünlerinin çok karmaşık üretim süreçlerinden geçirilmelerine ve büyük ek yatırımlar yapılmasına gerek kalmaksızın aynı temel hammaddeden aynı tesiste üretilibilmeleri, söz konusu ürünler arasındaki arz ikamesinin yüksekliğine işaret etmektedir. Arz ikamesinin yüksekliği ölçek ekonomilerinden de faydalanmak isteyen firmaları süt ve süt ürünleri portföyünde yer alan birçok üründe aynı anda faal olmaya yöneltmektedir.

Bu açıklamalar çerçevesinde, ilgili ürün pazarı; "süt", "yoğurt", "ayran", "peynir", "kaymak", "tereyağı" alt ilgili ürün pazarlarını kapsayan "süt ve süt ürünleri" pazarı ile "meyve suyu" ve "yem" pazarı olarak belirlenmiştir.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

İlgili ürünlerin tüm Türkiye’de dağıtımının yapıldığı ve ülke genelinde rekabet koşullarında bölgeler bazında belirgin farklılıklar olmadığı göz önüne alınarak ilgili coğrafi Pazar, “Türkiye Cumhuriyeti sınırları” olarak tespit edilmiştir.

H.2.Taraflar

H.2.1. Andros Et Cie SAS (Andros) ve Novandie SAS (Novandie)

Andros, merkezi Fransa’da bulunan bir holding şirketidir. Bu şirket grup şirketlerinin idaresini sağlamak amacıyla kurulmuştur. Andros grup şirketleri genel olarak yoğurt ve sütlü tatlılar gibi süt ürünleri ile reçel, taze meyve tatlıları, meyve püresi ve meyve suyu gibi meyvesel ürünlerin üretimi ve satışı alanında faaliyet göstermektedir.

Yine Fransa merkezli olan Novandie şirketinin % 95,90 oranındaki hisseleri Andros şirketine, % 4,10 oranındaki hisseleri ise yine Andros Grubu şirketlerden biri olan Materne Polaska şirketine aittir. Novandie şirketi yoğurt, krema, sütlü tatlılar ve meyvesel ürünler alanında faaliyette bulunmaktadır.

Andros ve Novandie (Andros Grubu) şirketleri ile bu şirketlerle aynı grupta yer alan diğer şirketlerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde hiçbir faaliyeti bulunmamaktadır.

H.2.2. Eker Süt Ürünleri Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Eker Süt Ürünleri)

Eker Süt Ürünleri, süt, yoğurt, ayran, peynir, tereyağı, kaymak gibi süt ve süt ürünlerinin üretimi ve satışı ile meyve suyu ve yem satışı alanlarında faaliyet göstermektedir. Merkezi Bursa’da bulunan Şirketin mevcut ortaklık yapısına Tablo-1’de yer verilmiştir.

Tablo-1: Eker Süt Ürünleri’nin Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Ünvanı	Pay Oranı (%)
Nazmi Ahmet Eker	42,45
Nevra Eker	42,45
Aygen Eker	15,00
Abdülhamit Can	0,05
Reşat Haskan	0,05
Toplam	100,00

Eker Süt Ürünleri’nin Yönetim Kurulu üyeleri; Nazmi Ahmet Eker(Başkan), Nevra Eker (Başkan Yardımcısı), Aygen Eker ve Abdülhamit Can’dan oluşmaktadır.

Eker Ailesi bünyesindeki diğer bir şirket de Eker Bilgisayar Sistemleri ve Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Eker Bilgisayar)’dir. Bu şirket bilgisayar donanımları alım satımı, yazılım üretimi ve satışı ile uğraşmakta ve devir işleminin gerçekleşeceği ilgili pazarda hiçbir faaliyeti bulunmamaktadır.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.3.1. Devralma İşlemi

Bildirim konusu hisse devri işlemi, Eker Süt Ürünleri'nin %1 oranındaki hisselerinin Andros şirketine, % 49 oranındaki hisselerinin ise yine Andros Grubu şirketlerinden biri olan Novandie şirketine devrini içermektedir. İşleme Eker Süt Ürünleri'nin mevcut hissedarlarından Nazmi Ahmet Eker, Nevra Eker ve Aygen Eker hisselerinin bir kısmını devrederken, Abdülhamit Can ve Reşat Haksan Eker Süt Ürünleri'nin hissedarlığından tamamen ayrılmaktadırlar.

1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde yer alan tanımlamaya göre bir işlemin Tebliğ kapsamında bir devralma sayılabilmesi için hisseleri devredilen teşebbüsün kontrolünde bir değişiklik olmalıdır. Ayrıca aynı maddede "Amaçlarını gerçekleştirmek üzere işgücü ve mal varlığına sahip olacak şekilde bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkan ve taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisi olmayan ortak girişimler (joint venture)" teşebbüsler arası birleşme ve devralma kabul edilmekte ve bunlar hakkında Tebliğ'in 4. maddesindeki koşullara bağlı olarak Rekabet Kurulu'ndan izin alınması gerekmektedir. Teşebbüsler arası bir işlemin 1997/1 sayılı Tebliğ'in ilgili maddesi çerçevesinde birleşme ve devralma sayılabilmesi için taşınması gereken unsurlar şunlardır:

- Ortak kontrol altında bir teşebbüsün bulunması,
- Ortak girişimin bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkması,
- Ortak girişimin, taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisinin olmaması.

Bu noktada bildirim konusu hisse devri sonucunda, 1997/1 sayılı Tebliğ anlamında yukarıda sayılan unsurlar bakımından bir ortak girişimin ortaya çıkıp çıkmayacağına değerlendirilmesi gerekmektedir.

Ortak kontrol altında bir teşebbüsün bulunması: Dosya mevcudu bilgi ve belgeden devralma öncesinde Eker Süt Ürünleri'nin kontrolünün Nazmi Ahmet Eker, Nevra Eker ve Aygen Eker'den oluşan Eker Ailesi'nde olduğu anlaşılmaktadır.

Hisse devrinden sonra Eker Süt Ürünleri'nin ortaklık yapısı Tablo-2'de gösterildiği gibi olacaktır.

Tablo-2: Eker Süt Ürünleri'nin Hisse Devri Sonrasındaki Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Ünvanı	Pay Grubu	Pay Oranı (%)
Nazmi Ahmet Eker	A	21,25
Nevra Eker	A	21,25

REKABET Dergisi

Aygen Eker	A	7,50
Novandie SAS	B	49,00
Andros et Cie SAS	B	1,00
TOPLAM	A+B	100,00

Tablo-2'den de görüldüğü üzere bildirim konu hisse devri sonucunda Eker Süt Ürünleri'nin %50 oranındaki hisselerine Eker Ailesi'nden oluşan A grubu hissedarlar, kalan %50 oranındaki hissesine ise Andros şirketi ve bu şirketle aynı grupta yer alan Novandie şirketinden oluşan B grubu hissedarlar sahip olacaktır.

“Hisse Satış ve Alım Sözleşmesi”nin 4.1.3 numaralı eki, Eker Süt Ürünleri'nin “Esas Sözleşmesi”nde hisse devri nedeniyle yapılacak değişiklikleri içermektedir. Bu metnin 24. maddesinde olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarında hazır bulunan hissedarların ya da vekillerin her hisse için bir rey hakkının olacağı belirtilmektedir. Böylelikle A ve/veya B grubu hissedarlara genel kurul toplantılarında herhangi bir imtiyaz tanınmadığı anlaşılmaktadır. Esas sözleşme değişikliklerine ilişkin metnin 22. maddesi uyarınca genel kurul TTK'da aksine hüküm bulunmayan haller haricinde şirket sermayesinin en az %60'ını temsil eden pay sahiplerinin katılımı ile toplanacaktır. Aynı metnin 23. maddesine göre daha yüksek bir karar nisabını gerektiren TTK hükümleri saklı kalmak üzere, genel kurul kararları genel kurul toplantısında hazır bulunan hissedar ya da vekillerinin oy haklarının çoğunluğunun olumlu oyu ile alınacak ve bu düzenlemelere bakılmaksızın esas sözleşmedeki herhangi bir değişiklik (özellikle sermaye artışı dahil olmak üzere) toplantıda hazır bulunanların oy haklarının % 80'ini temsil eden bir oy çokluğunu gerektirecektir. Açıklamalar çerçevesinde genel kurul toplantılarında taraflardan herhangi birinin belli bir yönde karar alınmasını engelleme gücünün bulunduğu, genel kurulda belli bir yönde karar alınabilmesi için tarafların her ikisinin de bu karara olumlu yönde katılmalarının gerektiği görülmektedir.

Esas sözleşme değişikliklerine ilişkin metnin 9. maddesi uyarınca, hisse devri sonrasında, Eker Süt Ürünleri'nin Yönetim Kurulu, Genel Kurul tarafından seçilecek toplam 5 üyeden oluşacaktır. Bu düzenlemeden 5 üyeli Yönetim Kurulunun 2 üyesinin A grubu hissedarlar tarafından, diğer 2 üyesinin B grubu hissedarlar tarafından teklif edileceği, 5. üyeyi teklif etme hakkının ise en fazla arka arkaya 2 yıllık iki dönemde bir, dönüşümlü olarak, A grubundan B grubu hissedarlara ya da B grubu hissedarlardan A grubu hissedarlara geçeceği anlaşılmaktadır.

A grubu ve B grubu hissedarların Eker Süt Ürünleri'nin hisse devri sonrasında oluşacak Yönetim Kurulunda ağırlığa dönüşümlü bir şekilde sahip

REKABET Dergisi

olmalarının öngörülmesine karşın, bir takım kararların ancak her üyenin olumlu oyu ile alınabileceği düzenlenmiştir. Böylelikle, söz konusu kararlar bakımından Yönetim Kurulu üyelerinin her birine veto hakkı tanınmış olmaktadır.

Rekabet Hukuku bağlamında veto haklarının kontrolün paylaşılmasını sağlayıp sağlayamadığının belirlenmesinde “stratejik karar” kavramı ön plana çıkmaktadır. Buna göre; bütçenin, işletme çalışma planının onaylanmasına, büyük çaplı yatırım kararlarının alınmasına, üst düzey idari yönetim kadrolarının atanmasına ilişkin kararlar stratejik kararlar olarak kabul edilmekte ve bunların herhangi biri bakımından bile öngörülen veto hakkı ortak kontrolün varlığı için yeterli görülmektedir. Esas sözleşme değişikliklerini içeren metnin 12. maddesinde 16 bend halinde sıralanan kararların arasında işletme bütçesinin, pazarlama promosyonları ve satışla ilgili harcamalar veya indirim bütçesinin, yatırım bütçesinin onaylanması ve genel müdür ve kilit idare personeli dahil 4 ile 8 kişiden oluşan idari kurulun üyelerinin seçilmesi ve işe alınmaları bulunmaktadır.

Dolayısıyla, Eker Süt Ürünlerinin kontrolünün, hisse devri sonrasında oluşacak genel kurul ve yönetim kurulu karar alma süreçleri dikkate alındığında, A grubu hissedarlar olan Eker Ailesi ile B grubu hissedarlar olan Andros Grubu arasında paylaşılacağı anlaşılmaktadır. Devir öncesinde Eker Ailesi'nin kontrolünde bulunan Eker Süt Ürünleri'nin hisse devri sonrasında Eker Ailesi ile Andros Grubu tarafından ortaklaşa kontrol edilecek olması dolayısıyla, anılan teşebbüsün kontrolünde bir değişiklik ortaya çıkmaktadır.

Ortak girişimin bağımsız bir iktisadi varlık olması: Ortak girişimin devamlılık arz edecek şekilde (lasting basis) özerk bir iktisadi varlığın tüm fonksiyonlarını yerine getirmesi gerekmektedir. Ayrıca ortak girişim faaliyet konusunu gerçekleştirebilmek üzere bir yönetime; personel de dahil mali, taşınır ve taşınmaz malvarlıklarını da içeren yeterli kaynaklara sahip olmalıdır. Eker Süt Ürünleri yeni kurulmuş bir şirket değildir. Bu şirket zaten yıllardır ilgili ürün pazarında birçok müşteriye faal bir şekilde hizmet vermekte, bu pazardaki diğer firmaların yerine getirdikleri işlevleri yerine getirmekte ve bu amaçla gerekli maddi ve gayri maddi varlıklara sahip bulunmaktadır. Dolayısıyla Eker Süt Ürünleri bağımsız bir iktisadi varlıktır.

Taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisinin olmaması: Dosya mevcudu bilgi ve belgeden, bu işlem sonrasında ortak girişimin taraflarının her ikisinin de ilgili ürün pazarında ortak girişim dışında faaliyetlerinin olmayacağı anlaşılmıştır. Bu nedenle, işlemin taraflar arasındaki ya da taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı bir amaç ya da etkisi de bulunmayacaktır.

Yukarıda yer verilen bilgilerden, söz konusu işlem ile, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinin (c) bendi anlamında bir ortak girişim tesis edildiği anlaşılmaktadır.

1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi birleşme ve devralma işlemleri açısından Tebliğ'in 4. maddesinde iki eşik getirilmiştir. Anılan Tebliğ ve bu Tebliğ'de değişiklik yapan 1998/2 sayılı Tebliğ çerçevesinde teşebbüslerin ilgili ürün pazarındaki toplam pazar paylarının %25'i ve toplam cirolarının 25 trilyon TL'yi aştığı birleşme/devralmaların izne tabi işlemler olduğu belirtilmiştir. Söz konusu dosya bakımından pazar payı ve cirosu dikkate alınacak teşebbüs Eker Süt Ürünleri'dir. Nitekim ortak girişimin tarafları olan Andros Grubu'nun ve Eker Ailesi'nin ilgili ürün pazarında başkaca bir faaliyeti bulunmamaktadır.

Eker Süt Ürünleri'nin ilgili pazarlardaki pazar payının 1997/1 sayılı Tebliğ ile öngörülen eşiğin altında kalmasına rağmen, 31.12.2004 tarihi itibarıyla cirosu 1997/1 sayılı Tebliğ'de belirtilen eşiği aştığından bildirimine konu işlem, izne tabidir.

Eker Süt Ürünleri hisselerini devralan Andros Grubu'nun ilgili pazarda herhangi bir faaliyetinin bulunmaması nedeniyle, bildirimine konu işlemin ilgili pazarda yoğunlaşma doğurucu bir etkisinin bulunmayacağı, devralma sonucunda bir hakim durum yaratılmasının veya var olan bir hakim durumun güçlendirilerek rekabetin önemli ölçüde sınırlandırılmasının söz konusu olmayacağı kanaatine varılmıştır.

H.3.2. Rekabet Yasaklarının Değerlendirilmesi

“Hisse Satış ve Alım Sözleşmesi”nin ekleri arasında yer alan ve ortak girişimin tarafları arasındaki ilişkileri düzenleyen “Hissedarlık Sözleşmesi”nin 6.4. maddesinde rekabet yasağı düzenlenmiştir.

Yan sınırlamalar ve bu çerçevede rekabet yasakları, yoğunlaşmayı meydana getiren sözleşmenin ana amacının yanında sözleşmenin hukuki getirilerinden yararlanılmasına yönelik düzenlemelerdir. Ortak girişimlerde rekabet yasakları taraflar arasında güven ortamının yaratılması, ortak girişimin tüm malvarlığının kendisi tarafından kullanılabilmesi, ana teşebbüsler tarafından ortak girişime aktarılan ya da ortak girişimin kendisi tarafından geliştirilen know how'ı ve ticari itibarı özümseyebilmesi ve ortak girişim taraflarının çıkarlarının birbirlerine karşı ortak girişimin know how'ı ve ticari itibarına nüfuz edebilmeleri nedeniyle kolaylaşan rekabetçi davranışlarından korunabilmesini sağlamaktadırlar. Ayrıca ortak girişimlerde rekabet yasakları taraflar arasında veya taraflarla ortak girişim arasında rekabetçi davranışların koordinasyonuna yol açılmaması gerekliliğine de hizmet etmektedirler. Bu özellikleriyle ortak girişim

REKABET Dergisi

işlemlerinde taraflara getirilen rekabet yasaklarının yoğunlaşma işlemi ile doğrudan ilgili ve gerekli¹⁰³ oldukları kabul edilmektedir.

Diğer yandan tarafların ortak girişimin müşterilerini çekmemesi, çalışanlarını istihdam etmemesi gibi yükümlülükler rekabet yasaklarını tamamlayıcı yükümlülükler olarak görülmekte ve etkilerinin benzer olması gerekçesiyle rekabet yasakları çerçevesinde bu yasaklara uygulanan kriterler bakımından değerlendirilmektedir. Genel olarak rekabet yasaklarının yan sınırlama kavramı çerçevesinde yoğunlaşma işlemi ile birlikte değerlendirilebilmesi için, yoğunlaşma ile doğrudan ilgili ve gerekli olma kriterinin yanı sıra “sadece taraflar açısından kısıtlayıcı olma” ve “orantılılık” kriterlerini de sağlaması gerekmektedir.

Yan kısıtlama olarak tanımlanacak düzenleme ortak girişim işlemlerinde kontrolü paylaşan ortaklara rekabet yasakları getirilmesi durumunda makul sayılacaktır.

Söz konusu rekabet yasağı ortak girişim işleminin tarafları olan Nazmi Ahmet Eker, Nevra Eker ve Aygen Eker ile Andros ve Novandie şirketlerine getirilmiştir. Dolayısıyla yasaklama, yasaklamanın getirilebileceği kişiler bakımından makul bir sınırlamadır.

Orantılılık ilkesi çerçevesinde ise; kapsam yönünden rekabet yasağının ortak girişimin süt ve süt ürünleri ticaretiyle rekabet eden faaliyetler bakımından getirildiği anlaşılmış ve bu yönüyle de makul olduğu kanaatine varılmıştır.

Bununla birlikte, dosya mevcudu bilgi ve belgeden, tarafların hisseleri ulusal menkul kıymetler borsasında veya ulusal borsa dışı piyasalarda işlem gören şirketlerin söz konusu tevzi edilmiş hisselerinin %2'sinden fazlasını almalarının sınırlandığı görülmektedir. Satıcıların rakip teşebbüslerin hisse senetlerine sahip olmamaları yönündeki kısıtlamalar, etkilerinin benzerliği nedeniyle rekabet yasakları ile aynı bağlamda ve benzer kriterlerle değerlendirilmektedir. Ancak hisse almamaya yönelik sınırlamaların yoğunlaşma işlemlerinde rekabet yasakları ile ulaşılmak istenen amaca hizmet etmesi, dolayısıyla işlemle doğrudan ilgili ve gerekli olması ve gerekenden fazla kısıtlayıcı olmaması gerekmektedir. Bu çerçevede işlem taraflarının teşebbüsün kontrolü üzerinde doğrudan ya da dolaylı

¹⁰³ Doğrudan ilgililik unsuru; yoğunlaşmanın uygulanmasına yardımcı olacak, ancak yoğunlaşmanın asıl amacının önemi temel alındığında ikincil sayılabilecek kısıtlamaların varlığını gerektirir. Gereklilik unsuru ise, bu kısıtlamanın yokluğunun, yoğunlaşma işleminin hayata geçirilip uygulanamaması ya da daha belirsiz koşullar altında, çok daha yüksek maliyetlerle ve daha düşük başarı olasılığıyla uygulanmasına neden olmasını ifade etmektedir.

olarak etkili olması sonucunu doğurmayan yatırım amaçlı hisse alımlarının engellenmesi yan sınırlama sayılmayacaktır.

Yatırım amaçlı hisse alımının hangi noktadan sonra yatırım amaçlı olmaktan çıkacağı ve tarafların rakip bir teşebbüsün kontrolü üzerinde etkili olmaları sonucunu doğuracağı önceden bilinmesinin mümkün olmaması nedeniyle, “Hissedarlık Sözleşmesi”nin 6.4. maddesinin tarafların ayrı ayrı ya da birlikte rakip bir teşebbüsün kontrolü üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak etki etmeleri sonucunu doğurmayacak yatırım amaçlı hisse alımlarını sınırlandırmayacak şekilde düzenlenmesi halinde yan sınırlama sayılarak yoğunlaşma işlemi kapsamında izin verilebilecektir.

Dosya mevcudu bilgi ve belgeden, rekabet yasağının süresi yönünden ise, yasaklamanın satılan hisselerin mülkiyetinin satıcılardan alıcılara geçeceği kapanış tarihinde başlayacağı ve tarafların şirket hissedarlığından ayrıldığı tarihten sonra 1 yıl süre ile uygulanacağı anlaşılmaktadır. Ancak ortak girişim işlemleri bakımından rekabet yasağının süresinin ortak girişimin ömrünü aşmaması gerekmektedir. Hissedarlıktan sonra 1 yıl süre ile de rekabet yasağı getirilmiş olmasına yönelik olarak taraflarca ortaklıktan dolayı endüstriyel ve ticari bilgi, satış stratejilerine yönelik bilgiler ile know how paylaşımının olacağı ve bu nedenle tarafların ortak girişimin faaliyetiyle ilgili olarak öğrendikleri bilgi ve becerileri hissedarlıktan ayrılmalardan sonra da bir süreliğine kullanılmalarının amaçlandığı belirtilmektedir. Ortak girişim işlemlerinde ortak girişimin ömrü boyunca getirilen rekabet yasaklarının yan sınırlama sayılmasının da önemli nedenlerinden biri budur. Ancak ortak girişimin ömrünü aşan yasaklamalar yan sınırlama sayılmamaktadır. Tarafların getirdikleri açıklamalar zaten yan sınırlama teorisinin göz önünde bulundurduğu gerekçelerdir.

Ortak girişimin ömrünü aşan sınırlamaların o ortak girişim işleminin yan sınırlaması olarak kabul edilmemesinin nedeni sınırlamanın yürütülen yoğunlaşmayla doğrudan ilgili olmamasıdır. Bu düzenlemeler yalnızca böyle bir işlem yaşama geçirildiğinde ve kendi koşulları çerçevesinde incelenebilecektir.

Genel olarak Kurul Kararlarında; ortak girişim taraflarının sonradan yapacakları hisse devrinin yeni bir devir işlemi olması, hisse devri sonrasında geçerli olacak rekabet yasaklarına ortak girişimin kurulduğu anda değil, bu hisse devri sırasında karar verilmesi gerekliliğinden bahisle, ortak girişimin süresini aşacak şekilde düzenlenen rekabet yasağı süresi makul bulunmamış, rekabet yasağının ortak kontrol haklarının devam ettiği süre ile sınırlandırılmasına karar verilmiştir.

Dolayısıyla işlemi düzenleyen asıl sözleşme olan “Hisse Satış ve Alım Sözleşmesi”nin eki niteliğindeki “Hissedarlık Sözleşmesi”nin 6.4. maddesi ile

REKABET Dergisi

getirilen rekabet yasağının süresinin tarafların Eker Süt Ürünleri'nin ortak kontrolünü ellerinde bulundukları süreyle sınırlandırılması halinde işlemin yan sınırlaması sayılarak işleme verilen izin kapsamında değerlendirilebileceği kanaatine varılmıştır.

“Hissedarlık Sözleşmesi” ile Nazmi Ahmet Eker'in ortak girişimin genel müdürlüğü görevine getirilmesi, Nevra Eker'in ise Eker Süt Ürünleri'nde işlem öncesinde yapmakta olduğu görevi, diğer bir deyişle Satış ve Pazarlamadan Sorumlu Genel Müdür Yardımcılığı görevini sürdürmesi öngörülmüştür. Bu çerçevede anılan kişilerle yine “Hisse Satış ve Alım Sözleşmesi”nin eklerinden olan “Belirli Süreli İş Sözleşmesi” yapılacaktır. En fazla 2 yıllık 5 devre halinde yenilenecek, toplamda süresi 10 yılı aşmayacak olan bu sözleşmenin 8. maddesinde, bu yasağın kapsamının “Hissedarlık Sözleşmesi”nin 6.4. maddesi ile getirilen rekabet yasağının kapsamından daha geniş olmadığı görülmektedir. Ayrıca gerek Nazmi Ahmet Eker gerekse Nevra Eker ortak girişim işleminin tarafları olarak zaten ortak girişimin devamı süresince anılan 6.4. maddedeki rekabet yasağı ile bağlıdırlar. Dolayısıyla ortak girişimin ömrü içinde kalmak şartıyla bu rekabet yasağı sorun oluşturmamaktadır.

Diğer yandan söz konusu iş sözleşmesinin, süresinin bitmesi dışında, aynı zamanda Eker Grubunun hisselerinin şirket ortaklık yapısının %50'sinin altına düşmesi halinde de feshedileceği düzenlenmiştir. Bu çerçevede söz konusu rekabet yasağı süresinin ortak girişimin ömrünü aşması durumu, ancak anılan kişilerin şirketteki görevlerini sürdürürken ortak girişimin kontrolünden ayrılmaları halinde ortaya çıkacaktır. Bu durumda bu kişilerin iş sözleşmeleri feshedilmiş olacak ancak, ortak girişimin ömrünü aşan ekstra 1 yıllık ek bir dönem için rekabet yasağı ile bağlı kalacaklardır. Taraflar bu rekabet yasağını anılan kişilerin Eker Süt Ürünleri bünyesinde gerek hissedar olarak gerekse genel müdürlük ve genel müdür yardımcılığı görevlerinden dolayı öğrenecekleri endüstriyel ve ticari bilgileri ve know how'ı rakip bir şirkette veya rakip bir şirket kurarak kullanmalarının engellenmesi amacıyla getirdiklerini belirtmektedirler. Tarafların bu rekabet yasağı için yaptıkları açıklama “Hissedarlık Sözleşmesi”yle getirilen rekabet yasağı için yaptıkları açıklamadan farklı değildir. Daha önce ortak girişim işlemlerinde taraflara getirilen rekabet yasağının süresinin ortak girişimin ömrünü aşmasının uygun olmayacağı yönündeki açıklamalara paralel davranmak ihtiyacı doğmaktadır. Bu nedenle, “Belirli Süreli İş Sözleşmesi” nin 8. maddesi ile Ahmet Nazmi Eker'e ve Nevra Eker'e getirilen, iş sözleşmesinin sona ermesinden itibaren 1 yıl süreli rekabet yasağının, bu 1 yıllık sürenin ortak girişimin ömrü içinde kaldığı ölçüde uygulanacak şekilde düzenlenmesi halinde yan sınırlama sayılarak işleme verilen izin kapsamında değerlendirilebileceği kanaatine varılmıştır.

Tarafların Kurul'un izin vermemesi halinde bildirim konusu işlemle ilgili olarak menfi tespit ya da muafiyet talebi de bulunmaktadır. İlgili sözleşmeler rekabet yasakları içermekte olduklarından, menfi tespit almaları söz konusu değildir. Taraflar yukarıda öngörülen değişikliklerin yapılmasını istemedikleri takdirde bu kısıtlamaların bireysel muafiyet analizine tabi tutulmaları gerekecektir. 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (a) ve (b) bentlerinde belirtilen amaçların elde edilebilmesi için, yan sınırlamanın işlemle ilgili, gerekli ve orantılı olması, diğer bir deyişle anılan maddenin (c) ve (d) bentlerindeki unsurları sağlaması gerekmektedir. Bu noktada yan sınırlama kavramı çerçevesinde ortaya konan prensiplerin mutlak uygulanması gereken prensipler olmaması, rekabet otoritelerinin işlemin özel koşullarını ve tarafların ileri sürecekleri gerekçeleri de göz önünde bulundurabilecekleri dikkate alındığında, yan sınırlama analizinin aslında yoğunlaşmanın hayata geçirilebilmesi için yapılan bir muafiyet analizi olarak değerlendirilebilecektir. Açıklamalar çerçevesinde, ele alınan rekabet yasaklarında yukarıda belirtilen değişikliklerin yapılmaması halinde, bunların Kanun'un 5. maddesinde öngörülen muafiyet koşullarından olan "rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlanmasına yol açmaması" koşulunu karşılamaması nedeniyle "Hissedarlık Sözleşmesi"ne ve "Belirli Süreli İş Sözleşmesi"ne bireysel muafiyet tanınması mümkün olmayacaktır.

H.3.3. Gizlilik Yükümlülüğünün Değerlendirilmesi

"Hisse Satış ve Alım Sözleşmesi" ile Eker Bilgisayar Sistemleri ve Gıda Sanayi ve Tic. A.Ş. (Eker Bilgisayar) arasında "Yazılım Destek Servisi ve Bakım Sözleşmesi" imzalanması öngörülmüştür. Bu sözleşme ile Eker Bilgisayar, Eker Süt Ürünleri'ne 5 yıl süre ile yazılım destek ve bakım servisi sağlayacaktır. Ana teşebbüslerle ya da ana teşebbüsün kontrolünde olan teşebbüslerle ortak girişim arasında yapılan bu türden mal veya hizmet alım satımına yönelik düzenlemeler yan sınırlama olarak işleme verilen iznin kapsamında değerlendirilebilmektedir. Rekabeti kısıtlayıcı herhangi bir hükmünün bulunmadığı görülen bu sözleşmenin üzerinde durulması gereken tek hükmü 7. maddesi ile getirilen gizlilik yükümlülüğüdür. Bu hükme göre taraflar, sözleşmenin sona ermesinden itibaren 5 yıl süre ile birbirlerinden öğrendikleri gizli bilgileri gizli tutacak, üçüncü şahıslara açıklamayacaklardır. Aynı maddede gizli bilginin kapsamı yer almaktadır.

Birleşme devralma işlemlerinde satıcılara ya da işlemin taraflarına getirilen yükümlülükler rekabet yasakları gibi işlev görebilecektir. Bunun en önemli nedeni yoğunlaşma taraflarının o işleme konu teşebbüsün her türlü bilgisine nüfuz edebilmesi, dolayısıyla kapsamı çok geniş olan bu bilgileri kullanmasının engellenmesinin rekabet yasağı etkisi doğurabilecek olmasıdır. Diğer yandan, ele alınan hizmet sözleşmesinde taraflar, ancak aralarındaki iş

REKABET Dergisi

ilişkisi vesilesiyle, bu iş ilişkisinin gereklerini yerine getirirken birbirlerinin gizli bilgilerini öğreneceklerdir. Bu nedenle, tarafların birbirlerinden öğrenebilecekleri gizli bilgilerin hem kapsamı hem de niteliği sınırlı olacaktır. Dolayısıyla söz konusu düzenlemenin giriş engeli yaratma ya da rekabet yasağı işlevi görme gibi bir etki doğurmasının güç olduğu söylenebilecektir. Öte yandan bu tür gizlilik yükümlüklerinin taraflar arasında güven ortamı yaratılmasına ve teşebbüslerin know how'ının korunmasına büyük katkıları bulunmaktadır. Yukarıdaki gizlilik yükümlülüğünün kapsamında know how niteliği bulunabilecek bilgilerin de olduğu görüldüğünden, ele alınan gizlilik yükümlülüğünün makul bir sınırlama olduğu kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

- 1) Eker Süt Ürünleri ve Gıda Sanayi Ticaret A.Ş.'nin %50 oranındaki hissesinin Andros Et Cie Sas ve Novandie Sas şirketlerine devredilmesi sonucunda aynı grupta yer alan bu şirketler ile Eker Ailesi arasında 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinin (c) bendi anlamında bir ortak girişim tesis edildiğine,
- 2) Söz konusu işlemin taraf teşebbüslerin ilgili ürün pazarlarındaki cirolarının toplamı yönüyle, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4. maddesi kapsamında izne tabi olduğuna, ancak bu işlem sonucunda bir hakim durum yaratılmasının veya var olan bir hakim durumun güçlendirilerek rekabetin önemli ölçüde sınırlandırılmasının söz konusu olmadığına,
- 3) Yazılım Destek Servisi ve Bakım Sözleşmesi'nin 7. maddesinde yer verilen gizlilik yükümlülüğünün makul bir yan sınırlama olduğuna,
- 4) a) Hissedarlık Sözleşmesi'nin 6.4. maddesi ile getirilen rekabet yasağının, tarafların ayrı ayrı ya da birlikte rakip bir teşebbüsün kontrolü üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak etki etmeleri sonucunu doğurmayacak yatırım amaçlı hisse alımlarını sınırlandırmayacak şekilde düzenlenmesi ve süresinin tarafların Eker Süt Ürünleri ve Gıda Sanayi Ticaret A.Ş.'nin ortak kontrolünü ellerinde bulundukları süreyle sınırlandırılması ve
b) "Belirli Süreli İş Sözleşmesi"nin 8. maddesi ile getirilen, iş sözleşmesinin sona ermesinden itibaren 1 yıl süreli rekabet yasağının, bu 1 yıllık sürenin ortak girişimin ömrü içinde kaldığı ölçüde uygulanacak şekilde düzenlenmesi

koşullarıyla yan sınırlama sayılarak işleme izin verilmesine,

- 5) İçerdikleri rekabet yasakları nedeniyle ilgili sözleşmelere menfi tespit verilemeyeceği, yukarıda belirtilen değişikliklerin yapılmaması halinde, ilgili

REKABET Dergisi

rekabet yasaklarının Kanun'un 5. maddesinde öngörülen muafiyet koşullarından olan "rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlanmasına yol açmaması" koşulunu karşılamamaları nedeniyle "Hissedarlık Sözleşmesi"ne ve "Belirli Süreli İş Sözleşmesi"ne bireysel muafiyet tanınamayacağına,

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Dosya Konusu: DaimlerChrysler AG'nin karayolu dışı uygulamalar için dizel motorları faaliyetlerini yürüten şirketlerinin Camulos Vermögenswattung GmbH ve Teutates Vermögensverwaltung GmbH aracılığıyla EQT IV Fund tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.

Dosya Sayısı : 2006-3-5

(Devralma)

Karar Sayısı : 06-16/188-48

Karar Tarihi : 2.3.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK

Üyeler : Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER : Ümit GÖRGÜLÜ, Neşe Nur YAZGAN

C. BİLDİRİMDE BULUNAN:

EQT IV Limited Temsileri: Av. Gönenç GÜRKAYNAK, Av. Zümrüt ESİN
Esin Lokmanhekim İçtem Gürkaynak Ortak Avukat Bürosu Çitlenbik Sok.
No:12 Yıldız Mahallesi Beşiktaş/ İstanbul

D. TARAFLAR: - DaimlerChrysler AG

70546 Stuttgart Almanya

- EQT IV Limited

PO Box 543 East Wing Trafalgar Court, Admiral Park St
Peter Port, Guernsey, Channel Adaları GY1 6HJ

- Camulos Vermögenswattung GmbH

PO Box 543 East Wing Trafalgar Court, Admiral Park St
Peter Port, Guernsey, Channel Adaları GY1 6HJ

- Teutates Vermögensverwaltung GmbH

E. DOSYA KONUSU: DaimlerChrysler AG'nin karayolu dışı uygulamalar için dizel motorları faaliyetlerini yürüten şirketlerinin Camulos Vermögenverwaltung GmbH ve Teutates Vermögensverwaltung GmbH aracılığıyla EQT IV Fund tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 6.1.2006 tarih ve 167 sayı ile intikal eden ve en son 23.2.2006 tarih ve 1118 sayı ile eksiklikleri tamamlanan bildirim üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 24.2.2006 tarih ve 2006-3-5/Öİ-06-ÜG sayılı Ön İnceleme Raporu, 27.2.2006 tarih, REK.0.07.00.00-120/12 sayılı Başkanlık önergesi ile 06-16 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- DaimlerChrysler'in kontrolünde bulunan MTU-Friedrichshafen GmbH Grubu, MTU South Africa Pty Ltd, MTU Japan Co Ltd, MTU France SAS, MTU Detroit Diesel UK Ltd ve MTU Drive Shafts LLC'den (DC Satış İştirakleri), Detroit Diesel Distribution Centre B.V. NL Detroit Diesel (Suisse) AG, Detroit Diesel Corporation'ın karayolu dışı uygulamalar için dizel motor faaliyetlerine ilişkin belirli aktifler, borçlar, sorumluluklar ve taahhütler de dahil olmak üzere DDC karayolu dışı uygulamalar için dizel motorlar işinin ve CVD'nin (DaimlerChrysler'in ticari araç bölümünün karayolu dışı faaliyetleri) karayolu dışı uygulamalar için dizel motor faaliyetine ilişkin olarak çalışanları ile belirli tedarik, hizmet ve diğer sözleşmelerinin devri de dahil olmak üzere CVD karayolu dışı uygulamalar için dizel motorlar işinin satış ve dağıtım organizasyonunun satış yoluyla EQT IV Fund'a devredilmesi işleminin 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında bir devir işlemi olduğu; ancak bu işlem sonucunda ilgili pazarlarda 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesinde belirtilen hakim durumun yaratılması veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığı,
- Devralma işlemini düzenleyen Hisse Satın Alma Anlaşması'nın 16.2. numaralı eki "Rekabet Etmeme Sözleşmesi"nin 3. maddesiyle devredilen şirketler MTU-Friedrichshafen GmbH ve MTU-Detroit Diesel Inc. ile alıcı şirket Camulos Vermögenverwaltung GmbH'e getirilen 31 Aralık 2007 tarihine kadar DaimlerChrysler AG'nin devretmediği "karayolu içi uygulamaları için dizel

REKABET Dergisi

motorları” işiyle rekabet etmeme yükümlülüğünün devir işlemi ile doğrudan ilgili ve zorunlu bir unsur olarak makul ve gerekli olduğu,

- Bununla birlikte devralma işlemini düzenleyen Hisse Satın Alma Anlaşması'nın 16.2. numaralı eki “Rekabet Etmeme Sözleşmesi”nin

- a) 2.1. maddesinde yer verilen ve DaimlerChrysler AG ve Detroit Diesel Corporation'e getirilen rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin hükümlerin, devralmanın gerçekleşebilmesi için işlemle doğrudan ilgili ve gerekli olduğu ancak, söz konusu yükümlülüğün nedenine dair sunulan gerekçelerin öngörülen sürenin (31 Aralık 2010 tarihine kadar) makul sayılması için yeterli bulunmaması nedeniyle, anılan rekabet etmeme yükümlülüğünün sözleşmenin kapanış tarihinden itibaren 3 (üç) yıl ile sınırlandırılması ve
- b) 2.2. maddesinde yer verilen ve “1600 serisi motorlar”a ilişkin olarak DaimlerChrysler AG ve Detroit Diesel Corporation'e getirilen rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin hükümlerin devralmanın gerçekleşebilmesi için işlemle doğrudan ilgili ve gerekli olduğu ancak, söz konusu yükümlülüğünün nedenine dair sunulan gerekçelerin öngörülen sürenin (MTU-Friedrichshafen GmbH'nin 1600 Serisi Motorlarını 31 Aralık 2010 tarihine kadar lanse etmesi halinde, 31 Aralık 2014 tarihine kadar, aksi takdirde 31 Aralık 2010) makul sayılması için yeterli bulunmaması nedeniyle, anılan rekabet etmeme yükümlülüğünün bahse konu ürünün lanse edilme tarihine bakılmaksızın sözleşmenin kapanış tarihinden itibaren 3 (üç) yıl ile sınırlandırılması

halinde bildirim konusu devralmaya izin verilmesinin uygun olacağı,

ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Dosya konusu devralma işleminde, devre konu faaliyetler DaimlerChrysler AG ve bağlı şirketleri aracılığıyla yürütülen karayolu dışı uygulamalar için dizel motorları üretimi, dağıtımı, satışı ile bu ürünlere ilişkin yedek parça ve tamir/bakım işlerinden oluşmaktadır¹⁰⁴.

¹⁰⁴ Devre konu faaliyet esasen dizel motor uygulamalarının bütünleyici parçaları niteliğinde olan ve üçüncü kişilere satılmayan itiş sistemleri (çoğunlukla üçüncü kişilerden satın alınan gaz türbinlerini içermektedir) ile elektronik gözetim ve denetim sistemlerini de içermektedir. Buna ek

Dizel motorları, farklı alanlarda tatbik edilebilen ve bu sebeple geniş bir uygulama yelpazesinde kullanılabilen motorlardır. Her farklı uygulama için motor seçimi, hacim, ağırlık, hız ve maliyet gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak farklılık arz etmektedir. Genel anlamda, söz konusu faktörlerin bileşimi belirli bir motorun performansını tayin etmektedir.

Karayolu dışı uygulamaları için dizel motorlar esas olarak dört ana alanda kullanılmaktadır. Bunlar; denizcilik, enerji üretimi, sanayi, savunma alanlarıdır.

Yukarıda yer verilen kullanım alanlarına göre dizel motorlar gerek güç gerekse, hacim, ağırlık ve maliyet gibi unsurlar bakımından farklılık göstermektedir. Dolayısıyla bir uygulama alanı için tasarlanmış bir dizel motor sisteminin kolaylıkla diğer bir alanda kullanımı mümkün olmamaktadır.

Bu bilgiler ışığında ilgili ürün pazarı “denizcilik uygulamaları için dizel motor pazarı”, “enerji üretimi uygulamaları için dizel motor pazarı”, “sanayi uygulamaları için dizel motor pazarı” ile “savunma uygulamaları için dizel motor pazarı” olarak belirlenmiştir.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Devir işlemine konu olan şirketin ürünlerinin satış ve dağıtımının ülke çapında yapılmasından dolayı, söz konusu işlemin etkilerinin dikkate alınacağı coğrafi pazar “Türkiye Cumhuriyeti Sınırları” olarak tespit edilmiştir.

H.2. Taraflar

H.2.1. DaimlerChrysler AG (DC), DaimlerChrysler North America Holding Corp., DaimlerChrysler UK Holding plc. ve DaimlerChrysler South Africa (Pty.) Ltd.

DaimlerChrysler grubu 1998 yılında Daimler-Benz AG ve Chrysler Corporation’ın birleşmesiyle oluşmuş, binek otomotiv, ticari araç üretimi ile savunma sanayi teknolojileri alanında faaliyet gösteren bir şirkettir. Yirmi ülkede üretim tesisleri bulunan şirketin 2004 yılı toplam cirosu (.....) Euro olarak gerçekleşmiştir. Anılan şirket herhangi bir kişi ya da kuruluş tarafından kontrol edilmemektedir.

olarak devre konu şirketlerin hem dizel motorların bütünleyici parçaları olarak hem de üçüncü kişilere satılmak üzere üretilen enjeksiyon sistemleri ve binek otomobil ve hafif ticari araç üreticileri için üretilen kadran şaftları alanında da faaliyeti bulunmaktadır. Ancak 2004 yılında Türkiye’de söz konusu ürünlerin satışı gerçekleştirilmemiştir.

REKABET Dergisi

Bildirim formunda “Müşterek Satıcılar” olarak isimlendirilen DaimlerChrysler North America Holding Corp., DaimlerChrysler UK Holding plc. ve DaimlerChrysler South Africa (Pty.) Ltd. İse DC'nin kontrolü altında bulunan ve devralma işlemine DC ile birlikte taraf olan diğer şirketlerdir.

H.2.2. Devralınan Şirketler (Hedef İş)

Dosya konusu devralma işleminde devre konu teşebbüs ve faaliyetler aşağıda sıralanmaktadır:

- (i) MTU-Friedrichshafen GmbH (MTU-F) ve iştiraklerinin hisse ve oy haklarının tamamı (MTU-F, iştirakleriyle birlikte “MTU-F Grubu” olarak anılacaktır)¹⁰⁵.
- (ii) DC'nin, MTU-F Grubu için dağıtım ve pazarlama birimleri olarak faaliyet gösteren belirli iştiraklerindeki hisse ve oy haklarının tamamı. Söz konusu iştirakler MTU South Africa Pty Ltd, MTU Japan Co Ltd, MTU France SAS, MTU Detroit Diesel UK Ltd ve MTU Drive Shafts LLC'den (DC Satış İştirakleri) oluşmaktadır.
- (iii) Detroit Diesel Distribution Centre B.V. NL ve Detroit Diesel (Suisse) AG'nin hisse ve oy haklarının tamamı ve Detroit Diesel Corporation (DDC) karayolu dışı uygulamalar için dizel motor faaliyetlerine ilişkin belirli aktifler, borçlar, sorumluluklar ve taahhütler de dahil olmak üzere DDC karayolu dışı uygulamalar için dizel motorlar işi.
- (iv) CVD'nin (DC'nin ticari araç bölümünün karayolu dışı faaliyetleri) karayolu dışı uygulamalar için dizel motor faaliyetine ilişkin olarak çalışanları ile belirli tedarik, hizmet ve diğer sözleşmelerin devri de dahil olmak üzere CVD karayolu dışı uygulamalar için dizel motorlar işinin satış ve dağıtım organizasyonu.

DC Türkiye'de devralma konusu karayolu dışı uygulamalar için dizel motorları faaliyetini önemli ölçüde MTU Motor Türbin Sanayi ve Ticaret A.Ş. (MTU Türkiye) aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Buna ek olarak, DC'nin %100 hisse payı ile kontrolünde bulunan MTU-F de doğrudan satış yoluyla Türkiye'de faaliyet göstermektedir. MTU Türkiye halihazırda %99,9 oranında hissesine sahip bulunan MTU-F kontrolündedir¹⁰⁶. İnceleme konusu devralma işlemi

¹⁰⁵ Devralma İşlemi uyarınca MTU-F'nin tamamına sahip olduğu bir iştiraki olan MTU Australia Pty Ltd., MTU DDA'daki hissedarlığını %21'den %50'ye çıkaracak olup, DC AG geri kalan %50'lik hisseyi elinde bulundurmaya devam edecektir.

¹⁰⁶ MTU Türkiye'nin geri kalan hisselerine dört adet gerçek kişi (Jost Frank, Ralph Behringer, Muammer İyi ve Ali Timur İyi) sahiptir ve bunların her biri %0.0041 hisseye sahiptir. MTU

sonucunda MTU-F ve bünyesinde yer alan MTU Türkiye'nin kontrolü EQT'ye devredilecektir.

DC, 2004 yılında Türkiye'de karayolu dışı uygulamaları için dizel motorları faaliyetinden yaklaşık (.....) YTL¹⁰⁷ ciro elde etmiştir. Anılan cironun (.....) YTL'si MTU Türkiye aracılığıyla yapılan satışlar, geri kalan yaklaşık (.....) YTL'si ise MTU-F ile Türk müşteriler arasındaki doğrudan satışlar yoluyla gerçekleşmiştir.

MTU Motor Türbin Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Yönetim Kurulu Muammer İyi, Jost Axel ve Weber Frank'tan oluşmaktadır.

H.2.3. Camulos Vermögenswattung GmbH (Camulos) ve Teutates Vermögensverwaltung GmbH (Teutates)

Camulos ve Teutates devralma işlemi için yeni kurulmuş ve önceden herhangi bir faaliyeti bulunmayan şirketlerdir. Bu şirketlerden Teutates, Camulos'un %100'üne sahiptir. Teutates ise Seeker Rekees S.a.r.l (Luxembourg) ve Seeker Holding Limited (Guernsey) aracılığıyla EQT IV Fund kontrolünde bulunmaktadır.

2004 yılında kurulmuş olan EQT IV Fund, EQT özel sermaye fonları grubunun¹⁰⁸ ve bunların ilgili şirket portföylerinin bir parçasıdır. Söz konusu portföy şirketleri, telekomünikasyon, mühendislik, tıbbi cihazlar, hizmet taşıeronluğu, teknoloji ve markalı tüketim malları gibi çeşitli sanayi dallarında faaliyet göstermektedir. EQT fonları ve EQT IV Fund, 2004 yılında sırasıyla (.....) EURO ve (.....) EURO ciro elde etmişlerdir.

EQT özel sermaye fonları grubu tarafından yönetilen fonların veya bağlı şirketlerin Türkiye'de karayolu içi ve karayolu dışı uygulamalar için dizel motorları alanında herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır. Bu sebeple söz konusu fon ve şirketler Türkiye'deki ilgili ürün pazarında herhangi bir ciro elde etmemiştir.

Türkiye'nin herhangi bir bağlı ortaklığı bulunmamakta ancak Çorlu'da bir şubesi ve Marmaris ile Ankara'da irtibat büroları bulunmaktadır.

¹⁰⁷ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası 2004 yılı ortalama döviz kuru (1 EURO = 1,767 YTL) dikkate alınarak belirlenmiştir.

¹⁰⁸ Diğer EQT fonları arasında EQT I, EQT II, EQT III, EQT Finlandiya ve EQT Denmark bulunmaktadır.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.3.1. Devralma İşlemi

DaimlerChrysler'in kontrolünde bulunan MTU-Friedrichshafen GmbH Grubu, MTU South Africa Pty Ltd, MTU Japan Co Ltd, MTU France SAS, MTU Detroit Diesel UK Ltd ve MTU Drive Shafts LLC'den (DC Satış İştirakleri), Detroit Diesel Distribution Centre B.V. NL Detroit Diesel (Suisse) AG, Detroit Diesel Corporation'ın karayolu dışı uygulamalar için dizel motor faaliyetlerine ilişkin belirli aktifler, borçlar, sorumluluklar ve taahhütler de dahil olmak üzere DDC karayolu dışı uygulamalar için dizel motorlar işinin ve CVD'nin (DaimlerChrysler'in ticari araç bölümünün karayolu dışı faaliyetleri) karayolu dışı uygulamalar için dizel motor faaliyetine ilişkin olarak çalışanları ile belirli tedarik, hizmet ve diğer sözleşmelerinin devri de dahil olmak üzere CVD karayolu dışı uygulamalar için dizel motorlar işinin satış ve dağıtım organizasyonunun satış yoluyla EQT IV Fund'a devredilmesidir. Söz konusu işlem, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesi anlamında bir devralmadır.

Yukarıda değinildiği üzere inceleme konusu devralma işleminde alıcı konumunda bulunan Camulos ve Teutates şirketleri ile bu şirketlerin kontrolünü elinde bulunduran EQT özel sermaye fonları grubunun ilgili ürün pazarlarında herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu devralma işleminin 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4. maddesi uyarınca izne tabi bir işlem olup olmadığının belirlenmesi için DC'nin ilgili pazarlardaki pazar payı ve ciro bilgilerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

DC'nin ilgili ürün pazarlarındaki, dosya mevcudu bilgi ve belgeden elde edilen tahmini pazar paylarına aşağıda yer verilmiştir:

Denizcilik Uygulamaları İçin Dizel Motorlar: 2004 yılı pazar payı %(...)’tür.
Enerji Üretimi Uygulamaları İçin Dizel Motorlar: 2004 yılı pazar payı %(...)’dir.
Savunma Uygulamaları İçin Dizel Motorlar: 2004 yılı pazar payı %(..)’tür.
Sanayi Uygulamaları İçin Dizel Motorlar: 2004 yılında satışı bulunmamaktadır.

DC'nin, ilgili ürün pazarlarındaki pazar payları %(...)’in altındadır. Dolayısıyla bildirim konusu devralma işleminde, tarafların ilgili ürün piyasasındaki toplam pazar payları 1997/1 sayılı Tebliğ’de belirtilen %25 pazar payı eşliğinin altında kalmaktadır.

DC'nin ilgili ürün pazarlarındaki 2004 yılı ciroları ise denizcilik uygulamaları için dizel motorlar pazarında (.....) YTL, enerji üretimi uygulamaları için dizel motorlar pazarında (.....) YTL, savunma uygulamaları için dizel motorlar pazarında (.....) YTL ve sanayi

uygulamaları için dizel motorlar pazarında (.....) YTL¹⁰⁹ olarak gerçekleşmiştir.

Bu çerçevede dosya konusu devralma işlemi, enerji üretimi uygulamaları için dizel motorlar, savunma uygulamaları için dizel motorlar ve sanayi uygulamaları için dizel motorlar pazarları bakımından, tarafların toplam pazar payı ve cirolarının 1997/1 sayılı Tebliğ'de belirtilen eşiklerin altında kalması nedeniyle izne tabi bir işlem değildir.

Dolayısıyla, söz konusu devralma işlemi, denizcilik uygulamaları için dizel motorlar pazarı açısından tarafların toplam cirolarının 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde belirtilen ciro eşiğini aşması nedeniyle 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi bir işlemdir.

H.3.2. Değerlendirme

Tarafların “denizcilik uygulamaları için dizel motor” pazarındaki payı sadece devralınan şirketin faaliyetlerinden elde ettiği pazar payıdır. Diğer bir deyişle söz konusu pazarda sadece devralınan şirketler faaliyet göstermektedir. Dolayısıyla bu pazarda devralma işleminden dolayı herhangi bir değişiklik yaşanmayacaktır. Bu nedenle söz konusu pazarda bir hakim durum yaratılması veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması söz konusu olmayacaktır.

H.3.2.1. Rekabet Etmeme Yükümlülüğü

Devralma işlemi düzenleyen Hisse Satın Alma Anlaşması'nın 16.2. numaralı eki ile DC, DDC, Camulos (Alıcı), MTU-F ve MTU Detroit Diesel Inc. (MTU-DD) arasında bir “Rekabet Etmeme Sözleşmesi” yapılmıştır.

Söz konusu sözleşmenin 2.1. maddesi uyarınca DC ve DDC, Hedef İş ile karayolu dışı uygulamalar için dizel motorları işinde 31 Aralık 2010 tarihine kadar rekabet etmemeyi taahhüt etmektedir.

Benzer şekilde, sözleşmenin 2.2. maddesi uyarınca da, Hedef İş'in halihazırda geliştirilmekte olduğu ve yatırım gerektiren 1600 serisi motorlar işi ile ilgili olarak da, MTU-F'nin 1600 Serisi Motorlarını 31 Aralık 2010 tarihine kadar lanse etmesi halinde (örneğin prototip üretimi ve piyasaya sürümü), 200 kw ile 700 kw arasındaki 1600 Serisi Motorlar ile ilgili olması ve işbu sözleşmede yer alan sınırlamalara ve muafiyetlere tabi olunması kaydıyla DC ve DDC, 31 Aralık 2014 tarihine kadar rekabet etmemeyi taahhüt etmektedir.

¹⁰⁹ Sadece yedek parça satışı ile tamir/bakım faaliyetlerinden elde edilen ciro.

REKABET Dergisi

Ayrıca, Rekabet Etmeme Sözleşmesi'nin 3. maddesi uyarınca devredilen şirketler MTU-F ve MTU-DD ile alıcı şirket Camulos 31 Aralık 2007 tarihine kadar DC'nin "karayolu uygulamaları için dizel motorları" işiyle rekabet etmemeyi taahhüt etmektedir.

Yan kısıtlamalarda, rekabet etmemeye ilişkin maddelerin süresinin, uygulanacak coğrafi alanının, konularının ve kişilerle ilgili şartlarının gerçekleştirilmek istenen amaçların elde edilmesi için makul gerekliliği aşmayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Kurul kararlarında istisnalar olmakla birlikte, goodwill (peştemaliye-ticari itibar) ve know-how'ın birlikte devri söz konusuysa azami üç yıl, yalnız ticari itibar devrediliyor ise iki yıl rekabet etmeme süresi makul bulunmuştur. Bu noktadan hareketle bu sürenin (2-3 yıl) ötesinde öngörülen rekabet yasaklarına ilişkin ek gerekçelerin sayılması zorunluluğu doğmaktadır.

H.3.2.1.1. Satıcı İçin Öngörülen Rekabet Etmeme Yükümlülüğüne İlişkin Değerlendirme

Dosya konusu işlem kapsamında, DC, MTU-F Grubu, DC Satış İştirakleri, DDC karayolu dışı uygulamalar için dizel motorları faaliyeti ve CVD karayolu dışı uygulamalar için dizel motorları faaliyetlerine ilişkin hisse ve varlıkları satış yoluyla EQT IV Fund'a devretmektedir. Bu unsurlar *know-how* ve peştemaliyenin birlikte devredildiğine işaret etmektedir. Diğer taraftan devralan tarafın daha önce bu piyasada faaliyetinin olmaması, devralma işlemiyle birlikte pazara yeni giriyor olması ve bu anlamda sektörü tanımıyor olması öngörüsünden hareketle rekabet etmeme yükümlülüğünün makul ve gerekli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Öte yandan, bu sürenin 3 yıldan fazla olmasını gerektirecek ek gerekçelerin bulunmaması nedeniyle "Rekabet Etmeme Sözleşmesi"nin 2.1. maddesinde öngörülen rekabet yasağının sözleşmenin kapanış tarihinden itibaren üç yıl ile sınırlandırılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Diğer yandan "Rekabet Etmeme Sözleşmesi"nin 2.2. maddesinde öngörülen "1600 serisi motorların geliştirilmesi" için getirilen ek rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin hüküm, ilgili devralma işleminin gerçekleştirildiği dönemde üretilen ve pazarlanan bir ürünle değil bu ürünlerin ardıl ürünleri ve alıcının geliştirme sürecinin ileriki aşamalarında üretilen ürünler ile ilgilidir. Bu noktada, taraflar henüz geliştirilme aşamasında bulunan ve işlemin bir parçası olan rekabet etmeme korumasına itimatla daha da yatırım ve emeğe konu edilerek üretildikten sonra pazara sunulabilecek olan bir ürüne ilişkin rekabet etmeme yükümlülüğünün bitiş tarihinin de bir özellik göstermesinin ve diğer rekabet etmeme düzenlemelerine göre sözleşme tarihinden daha uzak bir tarihte biteceği hususunda anlaşılması olmasının makul ve oranlı olduğu gerekçesi ile MTU-F'nin

1600 Serisi Motorlarını 31 Aralık 2010 tarihine kadar lanse etmesi halinde 31 Aralık 2014 tarihine, aksi takdirde 31 Aralık 2010 tarihine kadar rekabet etmemeyi taahhüt etmektedirler.

Öncelikle belirtilmelidir ki, birleşme devralma işlemlerinde satıcıya getirilen rekabet yasakları genel olarak hem ticari itibar hem de know-how devrini kapsamaktadır. Başka bir deyişle, ürünün henüz piyasaya sunulmadığı dolayısıyla müşteri bağımlılığının henüz mevcut olmadığı bir durum için öngörülen rekabet yasakları istisnai olarak gündeme gelmektedir. İnceleme konusu devralma işleminde de 1600 Serisi Motorların henüz piyasada bulunmaması nedeniyle herhangi bir peştemaliye (goodwill) devri söz konusu değildir. Buna ek olarak söz konusu rekabet yasağını düzenleyen “Rekabet Etmeme Sözleşmesi”nin 2.2. maddesinde 1600 serisi motorlara ilişkin herhangi bir know-howdan bahsedilmemektedir. Bu çerçevede anılan motorların devrine ilişkin olarak yeni bir ticari itibar veya know-how devri söz konusu olmadığından 31 Aralık 2014 tarihine kadar uzayabilecek ek bir rekabet etmeme yükümlülüğüne gerek bulunmamaktadır. Dolayısıyla, “Rekabet Etmeme Sözleşmesi”nin 2.2. maddesinde öngörülen “1600 serisi motorların geliştirilmesi” için getirilen ek rekabet etmeme yükümlülüğünün ürünün lanse edilmesi (örneğin prototip üretimi ve piyasaya sürümü), tarihine bakılmaksızın satıcıya getirilen rekabet etmemeye ilişkin diğer hükümlere uyumlu şekilde sözleşmenin kapanış tarihinden itibaren üç yıl ile sınırlandırılması uygun olacaktır.

H.3.2.1.2. Hedef İş ve Alıcı İçin Öngörülen Rekabet Etmeme Yükümlülüğüne İlişkin Değerlendirme

“Rekabet Etmeme Sözleşmesi”nin 3. maddesi uyarınca devredilen şirketler MTU-F ve MTU-DD ile alıcı şirket Camulos’un 31 Aralık 2007 tarihine kadar DC’nin devretmediği “karayolu içi uygulamaları için dizel motorları” işiyle rekabet etmemeyi taahhüt etmektedir.

Alıcıya getirilen bu tür rekabet etme yasakları “ters rekabet yasağı” şeklinde tanımlanmaktadır. Genel olarak, devralma sonrası için alıcıya getirilen bu türden kısıtlamalara olumlu yaklaşılmamaktadır. Ancak, devre konu faaliyet ile satıcının devretmediği faaliyetler arasında çok yakın ilişki ve arz ikamesinin varlığı halinde, alıcıya getirilen ters rekabet yasağı devir işlemi ile doğrudan ilgili ve zorunlu bir unsur olarak kabul edilebilmektedir.

Dosya konusu işlemde devredilmeyen “karayolu içi uygulamalar için dizel motorlar işi” ve devredilen “karayolu dışı uygulamalar için dizel motorlar işi” yakından ilgilidir. Ayrıca her iki alanda da birbirlerine çok benzer teknolojiler ve know-how kullanılması nedeniyle arz ikamesi mevcuttur. Bu bağlamda, Alıcı’nın devre konu karayolu dışı uygulamalar için dizel motorlar işine ilişkin

REKABET Dergisi

devredilen know-how ile karayolu içi uygulamalar için dizel motorları üretmesi mümkündür. Bu itibarla alıcıya getirilen ters rekabet yasağı devir işlemi ile doğrudan ilgili ve zorunlu bir unsurdur.

Ayrıca, DDC, yalnızca DC grubu bünyesindeki şirketlere motor sağlamakta olup, Türkiye’de karayolu içi uygulamalar için dizel motorlara ilişkin olarak herhangi bir satışı yoktur. Diğer bir ifade ile, DDC grup içi satışlar gerçekleştirmektedir. Benzer şekilde DC tarafından üretilen motorlar da yalnızca şirketin kendi motorlu taşıtları için kullanılmakta olup, bu şirket Türkiye’de herhangi bir distribütör veya ithalatçıya mal tedarik etmemektedir. Dolayısıyla tarafların Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde rekabet etmemeyi taahhüt ettikleri “karayolu içi uygulamalar için dizel motorlar işi”nde halihazırda herhangi bir faaliyetleri bulunmamaktadır. Bu itibarla, “Rekabet Etmeme Sözleşmesi”nin 3. maddesinde öngörülen rekabet etmeme yükümlülüğünün makul ve gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1. Bildirime konu işlemin, enerji üretimi uygulamaları için dizel motorlar, savunma uygulamaları için dizel motorlar ve sanayi uygulamaları için dizel motorlar pazarı bakımından, 1997/1 sayılı Tebliğ’de belirtilen eşiklerin altında kalması nedeniyle izne tabi olmadığına; denizcilik uygulamaları için dizel motorlar pazarı bakımından tarafların toplam cirolarının 1997/1 sayılı Tebliğ’de belirtilen ciro eşiğini aşması nedeniyle izne tabi olduğuna; ancak bu işlem sonucunda anılan pazarda 4054 sayılı Kanun’un 7. maddesinde belirtilen hakim durumun yaratılması veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığına OYBİRLİĞİ ile,
2. Devralma işlemini düzenleyen Hisse Satın Alma Anlaşması’nın 16.2. numaralı eki “Rekabet Etmeme Sözleşmesi”nin 3. maddesiyle devredilen şirketler MTU-Friedrichshafen GmbH ve MTU-Detroit Diesel Inc. ile alıcı şirket Camulos Vermögensverwaltung GmbH’e, 31 Aralık 2007 tarihine kadar getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün devir işlemi ile doğrudan ilgili ve zorunlu bir unsur olarak makul ve gerekli olduğuna OYBİRLİĞİ ile,
3. Bununla birlikte “Rekabet Etmeme Sözleşmesi”nin
 - a) 2.1. maddesinde DaimlerChrysler AG ve Detroit Diesel Corporation’e getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün sözleşmenin kapanış tarihinden itibaren 3 (üç) yıl ile sınırlandırılması ve

2.2. maddesinde yer verilen ve “1600 serisi motorlar”a ilişkin olarak DaimlerChrysler AG ve Detroit Diesel Corporation’e getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün bahse konu ürünün lanse edilme tarihine bakılmaksızın sözleşmenin kapanış tarihinden itibaren 3 (üç) yıl ile sınırlandırılması koşuluyla, bildirim konusu devralma işlemine izin verilmesine OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

**02.03.2006 tarih ve 06-16/188-48 sayılı Kurul Kararı’na
KARŞI OY GEREKÇESİ**

Bildirime konu olan ve çok uluslu denebilecek teşebbüsler arasında müzakere ve sözleşmeye esas teşkil eden “karayolu dışı uygulamalar için dizel motorları işi” ile ilgili devralma dosyasına Kurul tarafından şartlı onay verilmesi, bazı hususların göz ardı edilmesi anlamına gelmiştir.

Rekabet Etmeme Sözleşmesi’nin 2.1. ve 2.2. maddelerinde düzenlenen “rekabet etmeme yükümlülüğü”nün, Kurul tarafından, 3 yıl ile sınırlandırılması, tabir caiz ise, “standart” veya “tipik” dosyalar için benimsenen yaklaşımın yeni bir göstergesi niteliğindedir. Halbuki, her türlü birleşme ve devralma dosyasının, “ilkeli olmak” veya “kurumsallaşma” adına, ayrıntılar ihmal edilerek, aynı bakış açısı ve kriterlere göre değerlendirilmesi, “araçların amaç olması” gibi bir sonucu doğurabilecek, bu da “formal” bir yaklaşımdan öteye gitmeyecektir.

Karmaşık bir alanda, karşılıklı menfaatler gözetilerek yapılan müzakereler sonucunda varılan bir “uzlaşma”nın, yani sözleşmenin, rekabete önemli ölçüde ters düşen yönleri yoksa, ya da yan sınırlama olarak kabul edilebilecek, veya ihmal edilebilecek türden “rekabet etmeme” hükümleri söz konusu ise, Rekabet otoriteleri, sözleşme hürriyetinin ve ekonomik aktivitenin sınırlanması anlamına gelebilecek yaklaşım ve kararlardan uzak durmalıdır. Eğer bir sözleşmedeki rekabet etmeme hükümleri dolayısıyla, ilgili piyasalarda, piyasaya giriş ve çıkışlar önemli ölçüde zorlaştırılmamış, yine bu hükümlerle sonuçta, “iktisadi etkinlik” amacına ters düşen bir yapı ve işleyiş ortaya çıkmıyorsa, veya çıkmayacak ise, Rekabet otoritesi, “fuzûli müdâhale” anlamına gelebilecek kararlar vermemelidir.

İlgili dosyada, taraflar arasında varılan uzlaşma gereği, sözleşme hükümleri ile teminata kavuşturulmak istenilen “rekabet etmeme yükümlülükleri”nin, talep edilen süreler dışında ve kısaltılarak hükme bağlanmasının, yeterli gerekçelerinin (devreden ve devralan teşebbüslerin yurtdışında bulunmaları ve rekabet sınırlamalarının Türkiye pazarına doğrudan etkisinin olmaması, ilgili sektörün yoğun bilgi gerektiren, araştırma ve geliştirme

REKABET Dergisi

masraflarının büyük olduğu bir alan olması vb.) bulunmaması sebebiyle, alınan Kurul Kararı'nın 3. maddesine katılamıyorum.

Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI
Kurul Üyesi

(02.03.2006 tarihli, 06-16/188-48 sayılı Kurul Kararı'na) KARŞI OY GEREKÇESİ

DaimlerChrysler AG'nin karayolu dışı uygulamaları için dizel motorları faaliyetlerini yürüten şirketlerinin EQT IV Fund tarafından devralınması işleme izin verilmesine dair Kurul kararının sonucunun 3 numaralı kısmına aşağıdaki nedenlerden dolayı iştirak edilememiştir:

Öncelikle rekabet yasaklarının rekabet hukuku bakımından ne anlama geldiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Bir devir işleminde devreden prensip olarak devrettiği pazardan çıkma iradesi göstermektedir. Devralan daha önce ilgili ürün pazarına faaliyet gösteren bir teşebbüs değilse genellikle devir işleminde bir sakınca olmadığı şeklinde karar verilmektedir. Şayet devralan bir rakipse o zaman ilgili ürün pazarında bir yoğunlaşma olmakta, bu yoğunlaşmanın bir hakim durum yaratıp yaratmadığı ve bunun sonucunda ilgili ürün pazarında rekabetin önemli ölçüde sınırlanıp sınırlanmadığı ayrıntılı bir şekilde incelenmekte ve işleme ya izin verilmekte, ya izin verilmemekte ya da koşullu izin verilebilmektedir.

Devralan teşebbüs, devir işleminin gerçek anlamda gerçekleşebilmesi için kimi zaman devredene belirli sürelerle tekrar ilgili pazara girmesine sözleşme ile engel olmak isteyebilmektedir. İşte bu tür kısıtlamalara "rekabet yasağı" veya "rekabet etmeme kuralı" denilmektedir. Devreden belirlenen bir süre o pazara girememesi, kimi durumlarda pazarın rekabetçi yapısı üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Ancak, şu husus gözden kaçırılmamalıdır ki, devreden tekrar aynı pazara girebilme imkanının olması, sadece potansiyel rekabet bakımından önem arz eder. Potansiyel rekabet de pazarın yapısına göre önemli olabilir ya da önemli olmayabilir. Yoğunlaşmış pazarlarda potansiyel rekabet önemli olabilirken, pazarda çok sayıda aktörün bulunduğu rekabetçi pazarlarda potansiyel rekabetin önemi azalmaktadır.

Rekabet hukukunda devir işleminin ayrılmaz bir parçası kabul edilen *rekabet yasakları yan sınırlama* kategorisinde değerlendirilip, işleme birlikte ele alınmakta ve *orantılı, makul ve gerekli* görülmesi halinde asıl işlemin sonucuna göre karar verilmektedir.

REKABET Dergisi

Rekabet yasaklarının kapsamı ve süresi taraflar arasında müzakere sonucuna göre belirlenmektedir. Başka bir anlatımla, rekabet yasaklarının kapsamı ve süresi devre konu işlemin bedelini etkilemektedir. Bu itibarla, rekabet yasaklarının süresini değerlendirirken şematik bir bakış açısı ile bakmamak gerekmektedir.

AB Komisyonu da yan sınırlamalara dair *Duyurusunda* genellikle 2 ve 3 yıllık rekabet yasaklarını uygun görürken bunun kesin olmadığını, olay bazında daha kısa veya daha uzun süre içeren rekabet yasaklarına izin verebileceğini söylemektedir.

Dosya konusuna gelince; öncelikle işlem yurt dışında gerçekleşmektedir. Taraflar Türkiye pazarında sadece Daimler'in "MTU Türkiye" şirketi vasıtası ile faaliyet göstermekte, Daimler doğrudan veya bu şirketi aracılığı ile Türkiye'ye satış yapmaktadır. Üretim faaliyeti ise Türkiye dışında olmaktadır. Dolayısıyla, anlaşmadaki rekabet yasağının beş yıldan üç yıla inmesinin Türkiye pazarı bakımından hiçbir olumlu veya olumsuz sonucu olmayacaktır. Bu işlem için AB Komisyonuna da başvurulduğu, ancak henüz karara bağlanmadığı bilinmektedir. Komisyon, beş yılı uygun gördüğünde bunun sonuçları Türkiye pazarı bakımından da etkili olacaktır.

Öte yandan, Türkiye pazarı bakımından dört ilgili ürün pazarından sadece birisinde eşikler aşılmakta, diğer üç pazar bakımından eşikler dahi aşılmamaktadır. Bu da pazarın rekabetçi bir yapıda olduğunu göstermektedir. Rekabetçi bir pazarda ise rekabet yasaklarına daha ılımlı yaklaşmak gerekir. Kaldı ki, DaimlerChrysler dünya çapında tanınan ve ticari itibarı yüksek olan bir teşebbüstür. Devir işlemi ile sadece "karayolu dışı uygulamalar için dizel motorları" pazarındaki faaliyetini devrederken arz ikamesi oldukça yüksek olan "karayolu içi uygulamalar için dizel motorları" pazarındaki faaliyetine devam etmektedir. Hal böyle olunca, devralanın devir konusu işlemin gerçek anlamda kendisine geçmesi için daha uzun süreli bir rekabet yasağı talep etmesi ve tarafların da bu konuda mutabakata varmasından daha doğal bir durum da bulunmamaktadır.

Bu itibarla, rekabet yasağının sözleşmedeki şekliyle kalması gerektiğini düşündüğümünden üç yıla indirilmesi koşunu getiren çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Mehmet Akif ERSİN
Kurul Üyesi

KESİNLEŞMİŞ DANIŞTAY KARARLARI LİSTESİ

(01.01.2006-31.03.2006)

KESİNLEŞMİŞ DANIŞTAY KARARLARI LİSTESİ

SIRA NO	MAHKEME	ESAS NO	KARAR NO	DAVACI	DAVA KONUSU
1	Danıştay 13. Daire	03/3984	05/5518	Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	20.07.2001 tarih ve 01-35/347-95 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
2	Danıştay 13. Daire	04/7070	05/6187	Cem Ali Atılğan	08.02.2002 tarih ve 02-07/57-26 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
3	Danıştay 13. Daire	04/7769	05/5359	Hikmet Bülent Uzel	08.02.2002 tarih ve 02-07/57-26 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
4	Danıştay 13. Daire	04/7837	05/5496	Ege Gübre Sanayi A.Ş	08.02.2002 tarih ve 02-07/57-26 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
5	Danıştay 13. Daire	04/8897	05/4935	Özdörtler Gıda Temizlik Mad. ve Medikal Tic. ve San. Ltd. Şti	22.04.2004 tarih ve 04-27/316-67 sayılı Kararı ile verilen para cezasının iptali için açılan davada işlem hukuka uygun bulunarak davanın reddine karar verilmiştir.
6	Danıştay 13. Daire	04/7925	05/5517	Gübre Fabrikaları T.A.Ş	08.02.2002 tarih ve 02-07/57-26 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
7	Danıştay 13. Daire	04/8173	05/5516	Mustafa Selim Yaşar	08.02.2002 tarih ve 02-07/57-26 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının taraf-

REKABET Dergisi

SIRA NO	MAHKEME	ESAS NO	KARAR NO	DAVACI	DAVA KONUSU
					sızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
8	Danıştay 13. Daire	04/8575	05/5497	Anadolu Çimento T.A.Ş	01.02.2002 tarih ve 02-06/51-24 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
9	Danıştay 13. Daire	04/8576	05/5505	Yibitaş Lafarge Orta Anadolu Çimento A.Ş.	01.02.2002 tarih ve 02-06/51-24 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
10	Danıştay 13. Daire	04/9050	05/5511	Şevinç İzmiroğlu	01.02.2002 tarih ve 02-06/51-24 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
11	Danıştay 13. Daire	04/9056	05/5512	Tufan Ünal	01.02.2002 tarih ve 02-06/51-24 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
12	Danıştay 13. Daire	04/9910	05/5495	Aks Televizyon Reklamcılık ve Filmcilik San. ve Tic. A.Ş	21.10.2002 tarih ve 02-64/803-325 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
13	Danıştay 13. Daire	04/8582	05/5994	Hayati Çetin	08.02.2002 tarih ve 02-07/57-26 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

REKABET Dergisi

SIRA NO	MAHKEME	ESAS NO	KARAR NO	DAVACI	DAVA KONUSU
14	Danıştay 13. Daire	04/9951	05/5504	Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş	01.02.2002 tarih ve 02-06/51-24 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
15	Danıştay 13. Daire	04/7387	05/5502	Bandırma Gübre Fab. A.Ş ve (6 Yönetim Kurulu Üyesi)	08.02.2002 tarih ve 02-07/57-26 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
16	Danıştay 13. Daire	04/8578	05/5510	Afyon Çimento San. T.A.Ş	01.02.2002 tarih ve 02-06/51-24 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
17	Danıştay 13. Daire	04/8580	05/5509	Set Çimento San.ve Tic.A.Ş	01.02.2002 tarih ve 02-06/51-24 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
18	Danıştay 13. Daire	04/9058	05/5506	Baştaş Başkent Çimento San. Tic. A.Ş (7 Yönetim Kurulu Üyesi)	01.02.2002 tarih ve 02-06/51-24 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
19	Danıştay 13. Daire	04/9059	05/5501	Av.Dr.Erden Kuntalp	01.02.2002 tarih ve 02-06/51-24 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
20	Danıştay 13. Daire	04/9895	05/5514	Milli Reasürans T.A.Ş	30.10.2003 tarih ve 03-70/844-366 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının taraf-

REKABET Dergisi

SIRA NO	MAHKEME	ESAS NO	KARAR NO	DAVACI	DAVA KONUSU
					sızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
21	Danıştay 13. Daire	04/10142	05/5513	Türkiye Genel Sigorta A.Ş	30.10.2003 tarih ve 03-70/844-366 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
22	Danıştay 13. Daire	04/10215	05/5515	Başak Sigorta A.Ş	30.10.2003 tarih ve 03-70/844-366 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
23	Danıştay 13. Daire	04/10211	05/5521	Ak Sigorta A.Ş	30.10.2003 tarih ve 03-70/844-366 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
24	Danıştay 13. Daire	04/10406	05/5500	Satel Sabah Televizyon Prodüksiyon A.Ş	21.10.2002 tarih ve 02-64/803-325 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
25	Danıştay 13. Daire	04/10212	05/5522	Axa Oyak Sigorta A.Ş	30.10.2003 tarih ve 03-70/844-366 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
26	Danıştay 13. Daire	04/10216	05/5503	İsviçre Sigorta A.Ş	30.10.2003 tarih ve 03-70/844-366 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

REKABET Dergisi

SIRA NO	MAHKEME	ESAS NO	KARAR NO	DAVACI	DAVA KONUSU
27	Danıştay 13. Daire	04/10214	05/5520	Yapı Kredi Sigorta A.Ş	30.10.2003 tarih ve 03-70/844-366 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
28	Danıştay 13. Daire	04/10213	05/5519	Güneş Sigorta A.Ş	30.10.2003 tarih ve 03-70/844-366 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
29	Danıştay 13. Daire	04/10791	05/5358	Golden Meyve Suyu Gıda San. A.Ş	04.12.2001 tarih ve 01-58/599-155 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
30	Danıştay 13. Daire	04/10794	05/5357	Ersu Meyva Suyu Gıda San.A.Ş	04.12.2001 tarih ve 01-58/599-155 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
31	Danıştay 13. Daire	04/10789	05/5495	Ahmet Fatih Edipoğlu	21.10.2002 tarih ve 02-64/803-325 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
32	Danıştay 13. Daire	04/10788	05/5499	Önay Şevket Bilgin	21.10.2002 tarih ve 02-64/803-325 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
33	Danıştay 13. Daire	04/10920	05/5508	Bolu Çimento San. A.Ş	01.02.2002 tarih ve 02-06/51-24 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının taraf-

REKABET Dergisi

SIRA NO	MAHKEME	ESAS NO	KARAR NO	DAVACI	DAVA KONUSU
					sızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
34	Danıştay 13. Daire	04/12289	05/5175	Hülagü Han KOTAN	03.05.2004 tarih ve 04-31/363-89 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
35	Danıştay 13. Daire	04/12443	05/4934	AKABE Madencilik San. Ve Tic. A.Ş	02.09.2004 tarih ve 04-57/781-M sayılı Kararın iptali için açılan davada işlem hukuka uygun bulunarak davanın reddine karar verilmiştir.
36	Danıştay 13. Daire	04/10918	05/5507	Oysa Çimento San. Tic. A.Ş	01.02.2002 tarih ve 02-06/51-24 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
37	Danıştay 13. Daire	04/12047	05/5185	Selçuk Ecza Deposu Tic. Ve San. A.Ş	03.05.2004 tarih ve 04-31/363-89 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
38	Danıştay 13. Daire		05/5348	Kraft Gıda San. Ve Tic A.Ş (Kar Gıda San. Ve Tic. A.Ş)	04.05.2004 tarih ve 04-32/377-95 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
39	Danıştay 13. Daire		05/6189	Graniser Grant ve Seramik ve San. Tic. A.Ş	24.02.2004 tarih ve 04-16/123-26 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
40	Danıştay 13. Daire		05/6181	1-Ak Gıda San. Tic. A.Ş 2-M.L.Topbaş	19.01.2004 tarih ve 04-05/54-15 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısı-

REKABET Dergisi

SIRA NO	MAHKEME	ESAS NO	KARAR NO	DAVACI	DAVA KONUSU
				3-M.Ülker 4- S.Ülker 5- O.Özokur 6-Z.Z.Sözen 7- İ.H.Çizmeci	na katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
41	Danıştay 13. Daire		05/6188	Yıldız Yapı Malz. Depo. Dağ. San ve Tic A.Ş	24.02.2004 tarih ve 04-16/123-26 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
42	Danıştay 13. Daire		05/6183	Hedef Ecza Deposu Tic. A.Ş	03.05.2004 tarih ve 04-31/363-89 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
43	Danıştay 13. Daire		05/6182	Es Ecza Deposu Tic. Ve San. A.Ş	03.05.2004 tarih ve 04-31/363-89 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
44	Danıştay 13. Daire		05/6190	Erhan Kamışlı, J.P.Felix Mellen, B.V.Jean Ghins, A.Schuer, S.Dreher, Z.E. Tunçay, H. Güleşçi, P.M.Vanfrachem, H. Katrancı, A.V. Pekkin	02.12.2004 tarih ve 04-77/1109-278 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
45	Danıştay 13. Daire		05/6184	Ege Vitrifiye Sağlık Gereçleri San ve Tic. A.Ş	24.02.2004 tarih ve 04-16/123-26 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

REKABET Dergisi

SIRA NO	MAHKEME	ESAS NO	KARAR NO	DAVACI	DAVA KONUSU
46	Danıştay 13. Daire		05/6197	Ege Seramik Sanayi A.Ş	24.02.2004 tarih ve 04-16/123-26 sayılı Kararına karşı açılan davada soruşturmayı yürüten kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılıp oy kullanmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

SEÇİLMİŞ DANIŞTAY KARARLARI

<u>Esas No</u>	<u>Karar No</u>
1999/1253	2001/3
1999/2611	2001/4

REKABET Dergisi

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/1746
Karar No : 2005/4934

Davacı : Akabe Madencilik San. ve Tic. A.Ş.
Vekili : Av. Burak Koç, Karanfil Sok. No:40/8 Kızılay/ANKARA
Davalı : Rekabet Kurumu
Bilkent Plaza B-3 Blok Bilkent/ANKARA
Vekili : Av. Nuran İnan, aynı adreste

İstemin Özeti : Kömür piyasasında hâkim durumda bulunan Sivas Kömür Tevzii San. Tic. Ltd. Şti.'nin davacı şirketin faaliyetlerini zorlaştırdığından bahisle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun uyarınca yapılan şikâyetin Kanun'un 42/2. maddesi uyarınca reddine ilişkin Rekabet Kurulu'nun 02.09.2004 tarih ve 04-57/781-M sayılı kararının hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Davacı şirkete tebliğ edilen bilgi notunun incelenmesi halinde görüleceği üzere, davacı başvurusunun Sivas Valiliği ile ilgili diğer kamu kurumlarının 4054 sayılı Kanun kapsamında birer teşebbüs olmaması nedeniyle reddedildiği, başka bir anlatımla teşebbüs niteliği taşımayan ve kendisine verilen görev ve yetki çerçevesinde kamu gücünü kullanarak düzenleme ve yürütme faaliyetlerinde bulunan kamu kurumlarının eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un kapsamı dışında kalacağına belirtildiği, Sivas Kömür Tevzii San. Tic. Ltd.Şti.'nin teşebbüs niteliği ile ilgili herhangi bir değerlendirme yapılmadığı, bunun nedeninin, Sivas Kömür Tevzii San. Tic. Ltd.Şti. ile davacı şirket arasında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yer alan ihaleler hariç, hiçbir ilişkinin olmamasının ve bu bakımdan Sivas Kömür Tevzii San. Tic. Ltd.Şti.'nin 4054 sayılı Kanun'u ihlâl eden herhangi bir eylemine rastlanılmamasının olduğu, şikâyet dosyasının incelendiğinde, davacı şirketin faaliyetlerinin zorlaştırıldığına iddia edilen eylemlerin teşebbüs niteliği taşımayan Sivas Valiliği ve bağlı birimleri ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yaptığı idari işlemlerden oluştuğundan görüleceği ileri sürülerek hukuki dayanakta yoksun bulunan davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hâkimi Ahmet EĞERCİ'nin Düşüncesi : 4054 sayılı Kanun'da yer alan yasal düzenlemeler, dosyadaki bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde; 4054 sayılı Kanun'un teşebbüslere uygulanacağı, bu itibarla, teşebbüs niteliği taşımayan ve kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde kamu gücünü kullanarak düzenleme ve yürütme faaliyetlerinde bulunan kamu kurumlarının eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un kapsamı dışında kaldığı, Anayasa'nın 125. maddesi ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca davacının faaliyetini zorlaştırdığı öne sürülen ilgili idarelerin kararlarına ve işlemlerine karşı idari yargı yerlerinde dava açabileceği, öte yandan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde davacı tarafından yapılan şikâyet konularında, bu Kanun kapsamında Kamu İhale Kurumu tarafından değerlendirileceği, dolayısıyla şikâyete konu başvurunun, 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunmadığı anlaşıldığından, yapılan başvurunun reddinde Kanun'a aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenle, davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/1746
Karar No : 2005/4934

Danıştay Savcısı Mehmet KARAOĞLU'nun Düşüncesi :Dava, Sivas valiliği bünyesinde Sivas ilinin kömür ihtiyacının karşılanması amacıyla kurulan Sivas Kömür Tevzii Ltd.Şti.'nin piyasaya hakim durumda bulunduğu, valilikçe himaye edildiği ve davacı şirketin faaliyetlerini zorlaştırdığı ileri sürülerek yapılan şikâyet başvurusunun; Konunun 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunmadığı gerekçesiyle reddine ilişkin Rekabet Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında kanununun 1. maddesinde; bu Kanunun amacının, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamak olduğu belirtilmiştir, 3. maddesinde, Teşebbüs, "piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler olarak tanımlanmış, yasanın 4. maddesinde, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan doğruya veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiştir, 6. maddesinde de; bir veya birden fazla teşebbüsünün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanmasının hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiştir, yasanın 16/2 maddesinde ise, bu kanunun 4. ve 6. maddesinde yasaklanmış olan davranışları gerçekleştirdiği, sabit olanlara yasa maddesinde belirtilen miktarda para cezası verileceği hükmü bağlanmış bulunmaktadır.

Aktarılan yasal düzenlemeden anlaşılacağı üzere rekabet kurallarının ekonomik faaliyette bulunan teşebbüslere uygulanması sözkonusu olup; teşebbüs niteliği taşımayan kamu kurum ve kuruluşlarının işlemlerine anılan yasa hükümlerinin uygulanması mümkün bulunmamaktadır.

Bakılan uyumsuzlukta teşebbüs niteliği taşımayan Sivas Valiliği ve bağlı birimleri ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yaptığı idari işlemlerin sonucu eylemler hakkında yapılan şikâyet başvurusunun konusunun 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunmadığı anlaşıldığından, dava konusu işlemde yasaya aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

Dava, Kömür piyasasında hâkim durumda bulunan Sivas Kömür Tevzii San. Tic. Ltd. Şti.'nin davacı şirketin faaliyetlerini zorlaştırdığından bahisle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun uyarınca yapılan şikâyetin Kanun'un 42/2. maddesi uyarınca reddine ilişkin

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/1746
Karar No : 2005/4934

Rekabet Kurulu'nun 02.09.2004 tarih ve 04-57/781-M sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 27. maddesinin (a) bendinde, bu Kanun'da yasaklanan faaliyetler ve hukuki işlemler hakkında, başvuru üzerine veya re'sen inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak; bu Kanun'da düzenlenen hükümlerin ihlâl edildiğinin tespit edilmesi üzerine, bu ihlâllere son verilmesi için gerekli tedbirler alıp bundan sorumlu olanlara idari para cezaları uygulamak Rekabet Kurulu'nun görevleri arasında sayılmış olup, Kuru'nun belirtilen görev ve yetkilerini kullanabilmesi, Kanun kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte bir başvurunun bulunmasına bağlı bulunmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden; Kurum kayıtlarına 02.08.2004 tarihinde giren davacı şirket başvurusuyla; Sivas Kömür Tevzii San. Tic. Ltd.Şti.'nin Sivas İlinin kömür ihtiyacının karşılanması amacıyla kurulan bir kamu şirketi olduğu, Sivas Valiliği bünyesindeki bu şirketin Valilik tarafından himaye edildiği, kömür piyasasında hâkim durumda bulunan şirketin, davacı şirketi piyasa dışına çıkartmaya, faaliyetlerini zorlaştırmaya ve piyasa girişini engellemeye çalıştığı belirtilerek, 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddesine aykırı olan bu uygulamalarla ilgili olarak gereğinin yapılmasının istenildiği, başvuru dilekçesine eklenen bilgi ve belgelerin incelenmesinden, şikâyetin iki ana başlık altında toplandığının görüldüğü, bunların; Devlet yoluna verildiği ileri sürülen ve hesaplanan zararların davacıdan istenilmesine ilişkin Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen 18.08.2003 tarihli ihtarname ile, Sivas Valiliği'nin ve diğer kurumların kamu gücünü kullanarak davacı şirketin piyasadaki faaliyetini zorlaştırılması ve Sivas Kömür Tevzii San. Tic. Ltd.Şti.'nin 4734 sayılı Kanun kapsamında bir idare olduğu, 05.06.2003 tarihinde yapıldığı belirtilen ihalenin mevzuata aykırı yapıldığı hususlarında olduğunun anlaşılması üzerine, şikâyetin 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunmadığından bahisle Rekabet Kurulu'nca Kanun'un 42/2. maddesi uyarınca reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen yasal düzenleme, dosyadaki bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde; 4054 sayılı Kanun'un teşebbüslere uygulanacağı, bu itibarla, teşebbüs niteliği taşımayan ve kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde kamu gücünü kullanarak düzenleme ve yürütme faaliyetlerinde bulunan kamu kurumlarının eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un kapsamı dışında kaldığı, Anayasa'nın 125. maddesi ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca davacının faaliyetini zorlaştırdığı öne sürülen ilgili idarelerin kararlarına ve işlemlerine karşı idari yargı yerlerinde dava açabileceği, öte yandan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde davacı tarafından yapılan şikâyet konularının da bu Kanun kapsamında Kamu İhale Kurumu tarafından değerlendirileceği, dolayısıyla şikâyete konu başvurunun, 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunmadığı anlaşıldığından, yapılan başvurunun reddinde Kanun'a aykırılık görülmemiştir.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/1746
Karar No : 2005/4934

Açıklanan nedenlerle davanın reddine, aşağıda dökümü yapılan 47,40.-YTL yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 350,00.-YTL avukatlık ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, artan posta giderinin istemi halinde davacıya verilmesine 10.10.2005 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Faruk	Z.Ayla	Ali	Turan	Zümrüt
ÖZTÜRK	PERKTAŞ	ÖZTÜRK	KARAKAYA	ÖDEN

Yargılama Giderleri :
Toplam Harç : 35,90.-YTL.
Posta Gideri : 11,50.-YTL.
Toplam : 47,40.-YTL

REKABET Dergisi

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/1727
Karar No : 2005/4935

Davacı : Özdörtler Gıda Temizlik Mad. ve Medikal Tic. ve San. Ltd. Şti.
Yekül : Av. Kadriye Ökten
Millet Cad. Belediye Dumaz İş Merkezi Kat:3/307 /Kayseri
Davalı : Rekabet Kurumu
Bilkent Plaza B-3 Blok Bilkent/ANKARA
Yetkili : Av. Zeynep Eron, aynı adreste
İstem Özetli : 06.11.2003 tarih ve 03-71/866-M sayılı Rekabet Kurulu karar

uyarınca Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü ile Yekeler Gıda Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. hakkında yürütülen soruşturma çerçevesinde davacı Özdörtler Ltd. Şti. Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Topsakal tarafından yerinde inceleme ile görevli raporörlere yanlış ve yanıtıcı bilgi verildiğinden bahisle davacı şirkete Kanun'un 15. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca para cezası verilmesine ilişkin 22.04.2004 tarih ve 04-27/316-67 sayılı Rekabet Kurulu kararının; davacı şirket yönetim kurulu başkanının eyleminin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16/b maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için verilen bilgi ile yürütülen soruşturma arasında iliyet bağının bulunması gerektiği, gizlenen ya da yanıtıcı olduğu ileri sürülen bilgilerin soruşturmanın bütünü bakımından bir öneminin bulunmadığı, hald ki, Rekabet Kurulu'nun idari para cezasına konu ettiği bilgilerin sonucu etkileyecek bilgi ve belge de olmadığı, Kurul'un soruşturmanın her aşamasında istenen bilgilere ulaşabileceği ileri sürülerek iptal istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Özdörtler Ltd. Şti. Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Topsakal'ın yerinde inceleme ile görevlendirilen raporörlere yanlış ve yanıtıcı bilgi verdiğinin sabit olması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 16/b maddesi uyarınca davacıya verilen para cezasında hukuka aykırılık bulunmadığı öne sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Teftik Hâkimî Ahmet EĞERCİ'nin Değerlendirmesi : Yürütülen soruşturma çerçevesinde yetkili raporörlerce istenen bilgilerin; yanlış ve yanıtıcı olarak verildiğinin, 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yasaklanan davranışta bulunduğu anlaşılması karşısında davacıya para cezası verilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığından davanın reddi gerektiği düşünülmüştür.

Danıştay Savcısı Gülten AYDINOĞLU'nun Değerlendirmesi : Davası, davacı şirket adına, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 15/b maddesi uyarınca para cezası uygulanmasına ilişkin 22.4.2004 tarih ve 04-27/316-67 sayılı Rekabet Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 15. maddesinin (b) bendinde, Kurul karar ile bilgi isteme veya yerinde inceleme halinde eksik, yanlış veya yanıtıcı bilgi verilmesi halinde para cezası verileceği hükmüne yer verilmiştir.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/1727
Karar No : 2005/4935

Bakılan davada, Rekabet Kurulu karar uyarınca çay işletmeleri Genel Müdürlüğü ile Yekeler Gıda Ticaret San.Ltd.Şti. hakkında yürütülen soruşturma kapsamında beyanına başvurusunda davacı şirket yönetim kurulu Başkanı tarafından, kendisine, yönlendirilen ve Kayseri başlıklarının ortak bir şirket kurmak suretiyle çay ticaretini bu şirket üzerinden yürütmeyi düşünüp, düşünmedikleri yolundaki soruya, "başlıkların şirket kurmak" niyetinde oldukları tasarımların yapının Ankara örneğinden farklı olacağı şeklinde cevap verildiği, ancak aynı tarihte davacı şirket Yönetim Kurulu Başkanlığında aralarında bulunduğu bir grup şahıs tarafından sözü edilen şirketin kurulmuş bulunduğu tespit edildiği anlaşılmıştır.

Bu durumda, yürütülmekte olan bir soruşturma çerçevesinde, inceleme ile görevli raporörfere yanlış ve yanlışlı bilgi verildiği açık olup, bu eyleme uygun olarak 4054 sayılı Kanunun 16/b maddesi uyarınca para cezası verilmesine dair dava konusu kararda hukuka aykırılık görülmüştür.

Açıklanan nedenlerle, davanın reddine karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesince Teftik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra için gereği görülmüştür:

Dava, 06.11.2003 tarih ve 03-71866-M sayılı Rekabet Kurulu karar uyarınca Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü ile Yekeler Gıda Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. hakkında yürütülen soruşturma çerçevesinde davacı Özdörtler Ltd. Şti. Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Topçakal tarafından yerinde inceleme ile görevli raporörfere yanlış ve yanlışlı bilgi verildiğinden bahisle davacı şirkete Kanun'un 16. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca para cezası verilmesine ilişkin 22.04.2004 tarih ve 04-27/315-67 sayılı Rekabet Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 27. maddesinin (a) bendinde, bu Kanun'da yasaklanan faaliyetler ve hukuki işlemler hakkında, başvuru üzerine veya resen inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak; bu Kanun'da düzenlenen hükümlerin ihlal edildiğini tespit edilmesi üzerine, bu ihlale son verilmesi için gerekli tedbirler alıp bundan sorumlu olanlara idari para cezaları uygulamak Rekabet Kurulu'nun görevleri arasında sayılmış, anılan Kanun'un " Bilgi İsteme " başlıklı 14. maddesinde, Kurul'un bu Kanun'un kendisine verdiği görevleri yerine getirirken, gerekli gördüğü her türlü bilgiyi tüm kamu kurum ve kuruluşlarından, teşebbüslerden ve teşebbüs birliklerinden isteyebileceği, bu makamların, teşebbüslerin ve teşebbüs birliklerinin yetkilerinin, istenen bilgileri Kurul'un belirleyeceği süre içinde vermek zorunda olduğu öngörülmüştür. Aynı Kanun'un "Para Cezaları " başlıklı 16. maddesinin birinci fıkrasının dava konusu Kurul kararının verildiği tarihte yürürlükte bulunan (b) bendinde, Kurul karar ile bilgi isteme veya yerinde inceleme hallerinde eksik, yanlış veya yanlışlı bilgi verilmesi halinde teşebbüs niteliğindeki gerçek ve tüzel kişiler ile teşebbüs birlikleri ve/veya bu birliklerin üyelerine para cezası verileceği, aynı maddenin üçüncü

REKABET Dergisi

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/1727
Karar No : 2005/4835

Hkрасında da, tüzel kişiliği olan teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin birinci fıkrada belirtilen para cezalarına çarptırılmaları halinde, bu tüzel kişiliğin yönetim organlarında görev alan gerçek kişilere de şahsen verilen cezanın yüzde onuna kadar ayrıca para cezası verileceği hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümleri uyarınca, Rekabet Kurulu, istenen bilgileri eksik, yanlış veya yanıltıcı olarak verilmesi halinde teşebbüs veya teşebbüs birliğine ve ayrıca bu tüzel kişilerin yönetim organlarında görev alan gerçek kişilere para cezası verebilecektir.

Ote yandan, Kanun'un amacı yönünden 14. maddesinde yer alan "Rekabet Kurulunun kendisine verdiği görevleri yerine getirirken" hükmü uyarınca her aşamada Kurul tarafından bilgi ve belge istenebilmesinin kabulü gerekir. Bu bakımdan bilgi ve belgenin mutaka soruşturma aşamasında istenebileceği, istenen bilgi ve belgeleri soruşturmanın derinleştirilmesi aşamasında ulaşabileceği, istenen bilgilerin soruşturmanın bütünü bakımından bir öneminin bulunmadığı yönündeki iddiaların Kanun'un amacı karşısında bir önemi bulunmamaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden; 06.11.2003 tarih ve 03-71/856-M sayılı Rekabet Kurulu kararı uyarınca Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü ile Yakeler Gıda Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. hakkında soruşturma çerçevesinde yerinde inceleme ile görevli raporörlerce 01.04.2004 tarihinde davacı Özdörtler Ltd. Şti.'nin Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Topsakal ile yapılan ve tutanağa bağlanan görüşmede, kendisine yöneltilen Kayseri bayilerinin ortak bir şirket kurmak suretiyle çay ticaretini bu şirket üzerinden yürütmeyi düşünüp düşünmedikleri şeklindeki soruya cevap olarak, Kayseri bayilerinin, Ankara bayileri gibi ortak bir şirket kurmak niyetinde olduklarının ancak, tasarıladıkları oluşumun Ankara örneğinden farklı bir yapı arzedeceğinin ifade edildiği, ote yandan, aynı tarihte Özdörtler Ltd. Şti. gibi Çaykur'un Kayseri bayiliğini yürütmekte olan Karçay Ltd. Şti. ortaklarından Emin Danacı ile yapılan ve tutanağa bağlanan görüşmede de, aralarında Emin Danacı birlikte Özdörtler Ltd. Şti. Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Topsakal'ın da bulunduğu bir grup tarafından Erciyes Çay Ltd. Şti.'nin kurulduğunun ifade edildiği, 05.03.2004 tarihli Ticaret Sicili Gazetesinden alınan ifadelerden önceki bir tarihte Erciyes Çay Ltd. Şti.'nin kurulduğunun görülmesinin, şirketin ana sözleşmesinde, Mehmet Büyüknalbant, Emin Danacı, Adem Şahin, Kemal Topsakal ve Bahu Topsakal'ın şirket kurucu ortakları olarak sayılmasının anlaşılması üzerine Özdörtler Ltd. Şti. Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Topsakal'ın Kayseri'de faaliyet gösteren bayiler arasında kurulmuş olabilecek bir kartel oluşumunu Kurum raporlarından gördüğü, söz konusu şirketin henüz kurulmamış olduğu yönündeki beyanının, raporörleri yanıltmaya yönelik bir davranış olarak değerlendirilerek Özdörtler Ltd. Şti.'ne 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca idari para cezasının verildiği anlaşılmaktadır.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/1727
Karar No : 2005/4935

Bu durumda, yürütülen soruşturma çerçevesinde yetkil raporörlerce istenen bilgilerin; yanlış ve yanıltıcı olarak verişğinin, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yasaklanan davranışta bulunduğün anlaşılması karşısında davacıya idari para cezası verilmesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Davacı tarafından, Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü ile Yekeler Gıda Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. hakkında yürütülen soruşturmada davacı Özdeşler Ltd. Şti.'nin soruşturmaya muhatap teğebbüslerle İlyet başkan bulunmadığı İeri sürülmekte ise de; davacı şirket ve Karçay Ltd. Şti.'nin Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün Kayseri baylığını yürütmeleri karşısında bu iddia yerinde görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine, aşağıda dokümü yapılan 52.40.-YTL, yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 350.00.-YTL avukatlık ücretinin davacıdan alınarak davalı idariye verilmesine 10.10.2005 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Öye	Öye	Öye	Öye
Feruk	Z.Ayla	Ali	Turan	Zömrüt
ÖZTÜRK	PERKTAŞ	ÖZTÜRK	KARAKAYA	ODEN

Yargılama Giderleri
Toplam Harç : 35.90.-YTL
Posta Gideri : 16.50.-YTL
Toplam : 52.40.-YTL

DUYURU

1. Dergiye gönderilen yazılar, başka bir yerde yayımlanmamış veya yayınlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır. Metinler bilgisayar ortamında bir disket ile beraber A4 kağıdının bir yüzüne çift aralıkla yazılmış üç kopya halinde teslim edilmelidir. Disket ile birlikte kullanılan yazılım programı, bilgisayar ismi ve dosya ismi gönderilmelidir. Teknik nedenlerden ötürü, daktilo ile yazılmış metinler kabul edilmez. Yayın Komisyonunca kabul edilmeyen yazılar iade edilmez.
2. Yazıyla birlikte, İngilizce başlık ve en çok 15 satırlık İngilizce bir özet teslim edilmelidir.
3. Tablo ve şekillere numara verilmeli, başlıklar tablo ve şekillerin üzerinde yer almalı kaynaklar ise tablonun altına yazılmalıdır. Denklemlerin sıra numarası parantez içinde, sayfanın sağ tarafında gösterilmelidir.
4. Kaynaklara yapılan göndermeler dipnotlar yerine, metin içinde açılan ayrıçlarla belirtilmelidir. Ayrıca içindeki bilgiler sırasıyla şöyle olmalıdır: Yazar(lar)ın soyadı, kaynağın yılı, sayfa numaraları: Örneğın:

..... tespit edilmiştir. (Atkinson, 1983; 77-82).

..... Sayer (1996a: 43-72; 1986b: 666-695) belirtilmelidir.

KİTAPLAR

FÖRLSTER, S. (1991), The Art of Encouraging Invention: A New Approach to Government Innovation, California Press.

MAKALELER

BAUMOL, W.J. (1986), "Productivity Growth, Convergence and Welfare: What the Long Run Data Show", American Economic Review, 76,1072-82.

DERLEMELER

HALL, P,H. "The Theory and Praticce of Innovation Policy: An Overview", P. Hall (der), Technology, Innovvation and Economic Policy içinde, Oxford: Philip Alan, 1-34.

5. Dipnot halinde verilen ek bilgiler, metin içinde numara sırasıyla ve sayfa altında ayrıca verilmelidir.
6. Belirtilen kurallara uymayan yazılar, gerekli düzeltmelerin yapılması için geri gönderilebilir. Yazının yayınlanması halinde, derginin 3 kopyası yazara ücretsiz gönderilecektir.
7. Yazarların, makaleleri ile birlikte, yazışma adresi, telefon ve faks bilgilerini de içeren notu göndermeleri gereklidir.